2005 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

JOHN BANVILLE

DENİZ

CAN

ROMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
HASAN KAYA

Can Yayınları: 1529
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 437

The Sea, John Banville
© John Banville, 2005
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Mart 2006

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzelti: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 975-07-0625-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

John Banville
DENİZ

2005 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
HASAN KAYA

CAN YAYINLARI

John Banville, *Deniz* romanıyla 2005 Man Booker Ödülünü kazanan John Banville 1945 yılında İrlanda'nın Wexford kasabasında doğdu. Uzun yıllar Irish Times gazetesinin edebiyat sayfası editörlüğünü yapan Banville'in ilk kitabı olan *Long Lankin* 1970'te yayınlandı. Zeki kurguları ve eşsiz üslubu ile Nabokov'un varisi olarak tanımlanan yazarın öteki yapıtları *Nightspawn, Birchwood, Doctor Copernicus* (1976 James Tait Black Ödülü), *Kepler* (1981 Guardian Roman Ödülü), *The Newton Letter, Mefisto, The Book of Evidence (Tutanak Defteri*-1989 Guinnes Peat Havacılık Ödülü), *Ghosts (Hayaletler), Athena, The Untouchable (Dokunulmaz), Shroud, Eclips*'tir.

Hasan Kaya, 1981 yılında Mersin'de dünyaya geldi. Yüksek öğrenimini Hacettepe Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümünde yaptı. Üniversite öğrenimi süresince çeşitli seminer ve sempozyumlarda çevirmen olarak görev yaptı. Üniversitede özellikle Tiyatro, Azınlık Edebiyatı ve Çeviri derslerinde gözde bir öğrenci olan Hasan Kaya'nın tiyatro eserleri üzerine yazdığı bazı makaleler hâlen okulda referans olarak kullanılmaktadır. *Deniz*, Hasan Kaya'nın yazın alanındaki ilk çevirisidir.

I

O tuhaf gelgitin olduğu gün tanrılar ortadan kayboldu. Bütün sabah, süt beyazı gökyüzünün altında, koydaki sular görülmemiş yüksekliklere çıkarak kabarmış ve küçük dalgalar yıllardır yağmur ve tepeciklerin en diplerindeki sızıntılardan başka ıslanmak nedir bilmeyen kavrulmuş kumları yalayıp durmuştu. Koyun uzak köşesinde hiçbirimizin hatırlayamayacağı kadar uzun zaman önce karaya oturan yük gemisinin paslanmış iskeleti, yeniden suya indirilmek lütfuna eriştiğini düşünmüş olmalıydı. O günden sonra artık bir daha yüzmeyecektim. Ürkütücü parlaklıkta, kurşuni mavi renkli su toplamış bir kabarcık gibi şişkin ve parlak devasa su çanağının görüntüsünden ürken deniz kuşları çığlıklar atıyor ve suya ani dalışlar yapıyorlardı. O gün olağanüstü beyaz görünüyordu kuşlar. Dalgalar su çizgisi boyunca bulanık sarı köpükten bir saçak oluşturuyordu. Yüksek ufuk çizgisinde hiçbir yelkenli görünmüyordu. Bir daha yüzmeyecektim, hayır, bir daha asla.

Az önce birisi mezarımın üzerinden geçti. Birisi.

Pansiyonun adı eskiden beri Cedars'tı. Bir zamanlar oturma odası olan, ama Matmazel Vavasour'un pansiyoncu ağzıyla lobi demeyi tercih ettiği salonun büyük kemerli penceresi önündeki bakımsız çimenliğin solunda, gövdeleri korkunç bir biçimde birbirine dolanmış, katran kokulu koyu kahverengi dikenli bir ağaç öbeği büyümeye devam ediyor. Karşı tarafta ise pasın payandalarını yiyip cılız bir filigrana dönüştürdüğü yeşil boyalı demir kapının ardındaki yağ lekeli çakıl döşenmiş alana açılan ön kapı duruyor. Bu-

raya elli yılı aşkın bir süre önceki son gelişimden beri, ne kadar az değişiklik olduğunu görmek beni şaşırttı. Buraya geçmişin yıkıntıları arasında yaşamak için geldiğime göre değişiklik istememe neden olmadığı halde, şaşkınlık, hayal kırıklığı ve hatta kişisel nedenlerden ötürü dehşet içerisinde kaldığımı dahi söyleyebilirim. Pansiyonun neden bu şekilde, yanlamasına ve penceresiz, serpme sıvalı beyaz sağır duvarı yola dönük olarak inşa edilmiş olduğunu merak ediyorum. Belki de eskiden, tren yolu yapılmadan önce, yol doğrudan ön kapının önünden geçip tamamen farklı bir yöne doğru uzanmaktaydı; tabii başka bir nedeni de olabilir. Matmazel V. tarihleri pek aklında tutamaz, ama burada ilk kulübenin geçen yüzyılın, yani sondan önceki yüzyılın başlarında, -artık bin yılları takip edemiyorum- yapılmış olduğunu düşünüyor. Daha sonra yıllar boyunca buna rasgele yenileri eklenmiş. Daha büyük odalara açılan küçük odalar, boş duvarlara bakan pencereler ve baştan başa uzanan alçak tavanlar bu yerin karmaşık görüntüsünü açıklıyordu. Çıralı çamdan döşeme tahtaları tıpkı benim dingilli salıncaklı sandalyem gibi bir denizci ezgisi mırıldanıyor. Şöminenin karşısında şekerleme yapan, artık denizlerle ilgisini kesip karada yaşamaya başlamış yaşlı bir denizciyi ve pencere pervazlarını döven sert kış rüzgârını hayal ediyorum. Ah, o olmak. Onun yerinde olabilmek.

Burada bulunduğum onca yıl önce, tanrıların henüz terk edip gitmediği zamanlarda, Cedars iki haftalık ya da aylık kiralanan yazlık bir pansiyondu. Her yıl haziran ayı boyunca evi zengin bir doktor ve kalabalık, görgüsüz ailesi istila ederdi. Doktorun gürültücü çocuklarını sevmezdik. Bize gülerlerdi ve kapının aşılması zor korkuluğunun ardından taş atarlardı. Onlardan sonra da kimseyle konuşmayan, her sabah aynı saatte minik süs köpeklerini canlarından bezmiş bir halde İstasyon Caddesi'nden sahile kadar götüren orta yaşlı gizemli çift gelirdi. Cedars'ta bizim için en ilginç ay ağustostu. O dönemki kiracılar her yıl farklı olurdu, İngiltere'den, Kıta Avrupa'sından insanlar, dikizlemeye çalıştığımız ilginç balayı çiftleri ve hatta bir keresinde kasaba-

nın galvanizli tenekeden yapılmış sinemasında bir matine gösterisi yapan gezici tiyatro kumpanyası. Ve o yıl, Grace ailesi geldi.

Onlara ait gördüğüm ilk şey kapının iç tarafındaki çakıllığa park edilmiş otomobilleri oldu. Bej deri koltukları ve büyük çubuklu, cilalı, ahşap direksiyonu olan, alçak tavanlı, çiziklerle dolu yıpranmış bir arabaydı. Köpek kulağı desenli soluk kitaplar ve çok kullanılmış bir Fransa gezi haritası eğimli arka camın altındaki rafa gelişigüzel atılmıştı. Evin ön kapısı ardına kadar açık duruyordu ve içerideki sesleri, alt ve üst katlardaki ahşap zemin üzerinde koşuşan çıplak ayak seslerini ve bir kızın kahkahalarını duyabiliyordum. Kötü bir niyetim olmadan kulak kabartarak kapının yanında durdum ve tam o sırada birden bir adam elinde içki kadehiyle evden dışarı çıktı. Kısa boylu, tıknazdı; erken ağarmış kısa dağınık saçları ve aynı şekilde ağarmış sivri sakalı, büyük yuvarlak bir kafası vardı, omuzları ve göğsüyle vücudunun üst kısmı oldukça iriydi. Düğmeleri iliklenmemiş bol, yeşil gömlek ve hâki şort giymişti; yalınayaktı. Güneşin altında o kadar yanmıştı ki teninin morumsu bir parlaklığı vardı. Hatta ayaklarının üst kısımlarının kahverengi olduğunu fark ettim; tanıdığım babaların büyük çoğunluğu boyun hizasının altından itibaren balıksırtı kadar beyazdı. Adam, buz mavisi cin, buz küpleri ve bir dilim limon dolu kadehini arabanın üzerine, oldukça dengesiz bir biçimde koydu ve yolcu kapısını açıp gösterge panelinin altında bir şeyi aramak için içeri doğru eğildi. Pansiyonun görünmeyen üst katından yine deminki kız güldü, çılgın ve titrek bir sahte panik çığlığı attı ve sonra yine hızlıca koşuşan ayak sesleri geldi. O kız ve diğer *sessiz çocuk* kovalamaca oynuyorlardı. Adam doğruldu, arabanın üstünden cin dolu bardağını aldı, kapıyı çarptı. Aradığı şey her ne idiyse bulamamıştı. Eve doğru döndüğü sırada bakışı benimkini yakaladı ve göz kırptı. Bunu yetişkinlerin genellikle yaptığı gibi hem üste çıkmak hem şirin görünmek için yapmadı. Hayır, dostça, sırdaşça, neredeyse masonca gizli bir bakıştı bu, dışarıdan her ne kadar anlamsız ve sevimsiz görünse de

sanki biz iki yabancının –yetişkin ve çocuk– paylaştığı ânın bir anlamı vardı. Gözleri olağanüstü şeffaflıkta uçuk maviydi. Sonra kapının önünde kendi kendine konuşarak içeri girdi. "Lanet şey," dedi, " öyle görünüyor ki..." ve kayboldu. Ust katın pencerelerini gözden geçirerek bir süre oyalandım. Pencerelerde kimsecikler yoktu.

İşte Gracelerle ilk karşılaşmam böyle oldu: yukarıdan gelen kızın sesi, koşuşan ayak sesleri ve burada aşağıda mavi gözleriyle bana neşeli, candan ve hafif şeytansı bir bakış atan adam.

O anda kendimi yine, son zamanlarda yapmaya başladığım, ön dişlerimden çıkardığım ince ve soğuk ıslığı çalarken buldum. *Deedle, deedle, deedle* diye gidiyor, tıpkı dişçi delgisi gibi. Babam böyle ıslık çalardı, giderek ona mı benziyorum? Koridorun karşısındaki odada Albay Blunden radyo dinliyor. Albay, öfkeli vatandaşların kötü politikacıları, içki fiyatlarını ve diğer sürekli sinir bozan şeyleri şikâyet etmek için telefon açtıkları öğle vakti konuşma programlarını tercih ediyor. "Katılır mısın?" dedi kısaca ve boğazını temizledi; her ne kadar herhangi bir karşı koyma girişiminde bulunmasam da şaşkın, patlak ve hafiften kızarmış gözlerini gözlerimden kaçırdı. Dinlerken yatakta uzanıyor mu? Onu orada, kravatı çözülmüş, gömleğinin yakası açık ve ellerini yaşlı ince boynunun arkasında birleştirip gri yün çoraplarının içinde ayak parmaklarını oynatırken hayal etmek zor. Aslında odasının dışındayken, defalarca tamir edilmiş, parlak kahverengi rugan ayakkabılarının tabanından koni şeklindeki kafasının tepesine kadar dimdik duran bir adamdı. Saçlarını her cumartesi sabahı köyün berberine kestirirdi; arkayı ve yanları kısa kestirir, sadece sol üstte sert, şahininki gibi bir ibik bırakırdı. Kurutulmuş ve tütsülenmiş gibi duran sarkık memeli dolgun kulakları hemen göze çarpıyordu. Gözlerinin akı da hafif dumanlamış sarı renkteydi. Radyosundan gelen seslerin uğultusunu duyabiliyor, ama söylediklerinden bir anlam çıkaramıyordum. Burada çıldırabilirim. *Deedle. Deedle.*

Gracelerin geldiği günün daha sonraki saatlerinde ya da ertesi gün veya bir sonraki gün siyah arabayı tekrar gördüm. Onu demiryolu hattınca uzanan küçük, kemerli köprüden geçerken hemen tanımıştım. O köprü hâlâ orada, istasyonun hemen ötesinde duruyor. Evet, canlılar zamana yenilirken nesneler direniyor. Araba köyün dışına, on iki mil ötedeki benim Ballymore[1] dediğim kasabaya doğru ilerliyordu. Kasabanın adı Ballymore, köyün adı da Ballyless, belki gülünç, ama umurumda değil! Direksiyonda bana göz kırpan sakallı adam vardı; kafası arkaya yaslı bir şeyler anlatıyor ve kahkaha atıyordu. Adamın yan tarafında bir dirseği açık pencereden dışarı sarkmış, sarı saçları pencereden esen sert rüzgârla uçuşan bir kadın oturuyordu. Onun da kafası arkasına yaslıydı, ama kahkaha atmıyor, sadece gülümsüyordu ve bu gülümseme kadının adama karşı takındığı kuşkucu, hoşgörülü ve kayıtsız bir neşeden ibaretti. Beyaz bir bluz giymiş, beyaz plastik çerçeveli güneş gözlükleri takmıştı. Sigara içiyordu. Neredeydim ben böyle, cephenin neresinde pusuya yatmıştım? Kendimi göremiyorum. Birkaç dakika içerisinde arabanın zıplayan arka tamponu önündeki virajı döndü ve yolda bir egzoz dumanı kütlesi bırakarak gözden kayboldular. Yol kenarındaki, kadının saçı gibi sarı ağaçlar bir an için titredi ve sonra eski hülyalı kıpırtısızlıklarına döndüler.

Öğle güneşinin tenhalığında İstasyon Caddesi'nden aşağı yürüdüm. Tepenin eteğindeki plaj, çivit mavisi göğün altında açık kahverengi pırıltılar içindeydi. Deniz kenarından bakıldığında her şey dar yatay çizgilerden ibaretti. Dünya yeryüzü ve gökyüzünün arasına sıkıştırılmış birkaç uzun düz çizgiydi sadece. Düşünceli bir şekilde Cedars'a yaklaştım. Tüm otoriteler, esrarengiz olanın, yeni bir şey değil de bilinen bir şeyin farklı bir şekle girmesi olduğunu söylediklerine göre, çocukluğumda ilgimi çeken her yeni şeyin neden esrarengiz bir havası vardı? Yanıtlanamayacak o kadar

[1] Bally yaman, more daha çok ve less daha az anlamındadır. Yazar burada çok yaman, az yaman diye bir kelime oyunu yapıyor. (Çev.)

çok soru var ki, bu içlerinden en önemsizi belki de. Yaklaştıkça aralıksız bir paslı gıcırtı sesi duyuyordum. Benim yaşlarımda bir erkek çocuğu, kollarını yeşil kapının üzerinden aşağı sarkıtmış, bir ayağını yere sürtüp hız alarak çakılların üzerinde çeyrek daire çizecek biçimde bir ileri bir geri gidip geliyordu. Çocuğun arabadaki kadınınki gibi saman sarısı saçları ve tıpkı adamınkilere benzeyen mavi gözleri vardı. Ben yanından yavaşça geçtiğim, aslında durakladığım veya daha çok sendelediğim sırada sallanan kapıyı durdurmak için lastik pabucunun[1] ucunu çakılların için soktu ve düşmanca sorgulayan bir ifadeyle bana baktı. Biz çocukların ilk karşılaşmada birbirimizi süzmemiz gibiydi bu bakış. Çocuğun arkasından evin arka tarafındaki dar bahçeden, demiryolu hattı boyunca çaprazlamasına uzanan ağaç sıralarına kadar olan bütün yolu –şimdi o ağaçlar yok, oyuncak bebek evlerine benzeyen pastel renkli bungalovlara yer açılması için kesildiler– ve biraz ötede, iç kısımda yükselen, eskiden üzerinde ineklerin dolaştığı çayırları, katırtırnağı çalılıklarının parıldayan minik sarılığını, uzaktaki tek bir kulenin tepesini ve nihayet kümelenmiş beyaz bulutlarla dolu gökyüzünü bile görebiliyordum. Birden gözlerini kısıp dilini alt dudağında gezdirerek bana acayip, korkunç bir bakış fırlattı. Beni izleyen alaycı bakışını üzerimde hissederek yürümeye devam ettim.

Lastik pabuç. Şimdilerde artık işitilmeyen ya da nadiren, çok nadiren işitilen bir kelime. Esasında bu gemicilerin giydiği ayakkabıymış ve ismini birinden, yanılmıyorsam gemilerle ilgili bir şeyden almış. Albay yine tuvalete gidiyor. Bahse girerim ki prostatı vardır. Diğer insanlara olan saygısından ötürü kapının önünden geçerken ayak ucuna basarak adımlarını yumuşattı. Görgü kurallarına uyan nazik Albayımız.

İstasyon Caddesi'nden aşağı yürüyorum.

Bizler gençken hayatın büyük bölümü hareketsiz geçi-

[1] Kitabın orijinalinde "plimsoll" sözcüğü kullanılıyor. "Plimsoll mark", geminin kenarındaki su çizgisine verilen ad. Eskiden tayfaların giydiği lastik ayakkabılar için de bu gemici teriminden türeyen plimsoll adı kullanılırdı. Türkçe karşılığı olmadığı için "lastik pabuç" olarak çevirip dipnot ile açıklama yapmayı yeğledik. (Çev.)

yormuş ya da bana şimdi öyle geliyor; durmadan bir şeyleri bekleyen bir hareketsizlik ve uyanıklık hali. Ben ve o çocuk, henüz şekillenmemiş dünyamızda, savaş meydanında gelecek olan şeyi izleyen askerler gibi birbirimizi ve geleceği tartıyorduk. Yokuşun altında durdum ve üç yöne doğru bakındım; önümde uzanan Sahil Yolu'na, arkamda bıraktığım İstasyon Caddesi'ne ve sac barakadan bozma sinemayla halka açık tenis kortlarına giden diğer yola. Hiçbiri. Her ne kadar orada uçurum adına ne varsa çok uzun zaman önce deniz aşındırmış olsa da, tenis kortlarının ilerisindeki yola Uçurum Yolu deniyordu. Söylendiğine göre aşağıda, kumlu deniz yatağında su altında kalmış, bozulmamış bir kilise vardı. Yine suların altında kalmış bir burnun tepesindeki bu kilise çok uzun zaman önce fırtınalı ve korkunç bir tufanın olduğu bir gece, bulanık dalgaların içinde kaybolup gitmiş. Bütün bunlar, bizim gibi orada sürekli yaşamayanlara, bu küçük sakin kıyı kasabasının bir zamanlar dehşet dolu bir yer olduğunu düşündürmek için yerlilerin anlattıkları sütçü Duignan ve yaşamını *kurtarılmış* golf topları satarak kazanan sağır Colfer türünden hikâyelerdi. Sahil Kafe'nin üzerinde asılı bir can simidinin ya da ip halkasının içinde –emin değilim– duran ve içinde sakallı bir denizcinin resmi olan Navy Cut sigarasının tabelası denizden gelen esintiyle rutubetten çürümüş menteşelerinin üzerinde gıcırdıyordu; o çocuğun hâlâ üzerinde sadece sallanıp durduğu Cedars'taki kapı sesinin yankısıydı bu gıcırtı. Bu kapı ve geçmişteki o tabela bugün, bu gece hâlâ rüyalarımda gıcırdıyor. Sahil Yolu boyunca yürümeye başladım. Evler, dükkânlar, iki otel –Golf ve Beach– granit bir kilise, Myler'ın yan yana dizili manavı, postanesi, barı ve sonunda içlerinden bir tanesi bizim, yani babamın, annemin ve benim tatil evimiz olan ahşap dağ evleriyle dolu "Kır" denilen düzlük.

Eğer arabadakiler onun anne ve babasıysa, çocuğu yalnız başına mı bırakmışlardı? Peki ya o kahkaha atan kız neredeydi?

Geçmiş içimde ikinci bir kalp gibi atıyor.

Doktorun adı Bay Todd'du.[1] Bu isim birçok dil bilen biri için ancak uygunsuz bir şaka sayılırdı. Daha beteri de olabilirdi. Ortasında süslü büyük harfle ve yukardan kesme işaretiyle, kimseyi kandıramayan, De'Ath[2] diye de bir isim var. Bu Todd, Anna'ya Bayan Morden diye hitap ediyor, ama bana Max diyordu. Bu şekilde yapılan bir ayrımı veya ses tonundaki tanıdık boğukluğu sevip sevmediğimden emin değildim. Todd'un muayenehanesi, daha doğrusu odaları -ona Doktor değil de Bay diye hitap edildiği için muayenehane yerine de odalar demek doğru olur- her ne kadar yalnızca üçüncü katta olsa da, bu odalar ilk bakışta kartal yuvası izlenimi veriyordu. Tamamen cam ve çelikten yapılmış yeni bir binaydı; hatta içinden, dev bir emme basma tulumba gibi asansörün uğuldayarak inip çıktığı, şıringaya benzeyen cam ve çelikten yapılmış boru biçiminde bir asansör boşluğu bile vardı. Anna ile birlikte içeri alındığımızda o geniş cam panolardan süzülüp gelen sonbahar güneşinin aydınlığıyla gözlerim kamaştı. Hemşire önlüklü, gıcırdayan rahat ayakkabılı ve röfleli saçlı resepsiyon memuresi -böyle bir durumda resepsiyon memuresinin gerçekten de farkına kim varabilirdi ki?- Anna'nın dosyasını Bay Todd'un masasına bıraktı ve gıcırdayarak geri çekildi. Bay Todd bizi sandalyelere buyur etti. Sandalyeye oturma düşüncesine dayanamadım ve bunun yerine gidip cam kenarında durarak dışarıyı izledim. Tam altımda bir meşe veya muhtemelen bir kayın ağacı vardı, asla şu büyük mevsimlik ağaçları tam olarak öğrenemedim. Kesinlikle karaağaç değildi -çünkü onların hepsi çoktan ölmüştü- ama sonuçta yaz yeşili geniş gölgeliği henüz sonbaharın aklığıyla ağarmamış heybetli bir ağaçtı. Otomobillerin tavanları parlıyordu. Koyu renk elbise giyinmiş genç bir kadın otoparktan hızla uzaklaşıyordu. O mesafeden bile yüksek topuklarının asfaltı nazikçe dövdüğünü hayal meyal duyabiliyordum. Biri diğerinin üzerine

[1] Toddler: Yeni yürümeye başlayan ve sendeleyerek yuruyen bebek. Yazar konuşmakta acemilik çeken kişi anlamında söz oyunu yapıyor.
[2] Death: Ölüm. (Çev.)

atılmış dizi ve kalçasında birleşen elleriyle metal sandalyede yana doğru dimdik oturarak örnek bir hasta gibi duran Anna, soluk bir halde önümdeki cama yansıyordu. Bay Todd, Anna'nın dosyasındaki evrakları karıştırarak yan tarafta masasında oturuyordu; dosya kartonunun uçuk pembe rengi bana yaz tatili dönüşü okulda ürkek geçen ilk günleri, yeni ders kitapları duygusunu ve tatsız bir mürekkep ve yeni açılmış kalem kokusunu anımsattı. En olmadık anlarda bile zihin nasıl da başka düşüncelere dalıyor. Pencereden döndüm, dışarısı artık dayanılmaz bir hale gelmişti.

Bay Todd sağlam yapılı bir adamdı, ne uzundu ne de hantal; ama gövdesinin genişliğiyle dörtköşe gibi görünüyordu. Güven veren eski moda bir tarzı vardı. İçinde yelek ve saat kösteği olan tüvit bir takım elbise ve Albay Blunden'in kesinlikle onaylayacağı kestane rengi rugan ayakkabı giymişti. Alnından sertçe geriye doğru taranmış saçları yine eski tarzda parlatılmıştı. Ayrıca ona inatçı bir ifade veren kısa, sert kıllı bıyığı vardı. Tüm bu hatırı sayılır özelliklerine rağmen hafif bir şaşkınlıkla ellinin üzerinde olmadığını fark ettim. Ne zamandan beri doktorlar benden genç olmaya başlamıştı? Zaman geçirerek durmadan bir şeyler yazıyordu; onu suçlamadım, çünkü onun yerinde olsaydım ben de aynısını yapardım. Sonunda söze nereden veya nasıl başlayacağını bilemeyen gayet samimi bir ifade takınarak kalemi bıraktı, ama hâlâ konuşmaya niyetli değildi. Tereddüdünde bir çalışılmışlık, teatral bir şey vardı. Bir kez daha anladım. Bir doktor aktörlükte de en az kendi mesleğindeki kadar iyi olmak zorundaydı. Anna sabırsızca sandalyesinde kıpırdandı.

"Pekâla, doktor," dedi hafif yüksek sesle, 40'ların film yıldızlarından birinin canlı ve sert tonunu takınarak, "ölüm cezası mı yoksa yaşamaya devam mı?"

Oda sessizdi. Anna'nın kesinlikle önceden tasarlanmış espri gösterisi beklediğini elde edememişti. Bir an koşup itfaiyeci gibi onu kollarıma alıp oradan dışarı taşıma dürtüsü hissettim. Kımıldamadım. Bay Todd kaşlarını alnının ortasına kadar kaldırarak şaşkın gözlerle ve hafif bir panikle

ona baktı. "Ah, henüz gitmenize izin veremeyiz Bayan Morden," dedi, korkunç bir gülümsemeyle koca gri dişlerini göstererek. "Hayır, hiç de izin vermeyiz."

Bu konuşmayı bir diğer sessizlik ânı izledi. Anna'nın elleri kucağındaydı. Sanki onları daha önce hiç görmemiş gibi kaşlarını çatarak ellerine baktı. Sağ dizim korkudan seğirmeye başlamıştı. Bay Todd ezberiyle süslediği sağlam bir nutuk çekti; ümit verici tedaviler, yeni ilaçlar ve komutası altındaki büyük kimyasal silah cephanesi. Sihirli iksirlerden ve simyacı ilacından söz ediyor olmalıydı. Anna çatık kaşlarla ellerine bakmaya devam ediyor, dinlemiyordu. Sonunda durdu. Daha önceki gibi tereddütlü, umutsuz ifadeyle Anna'ya baktı. Sesli nefes alıyordu. Dudakları yana kaymıştı ve o koca dişleri yine meydandaydı.

Anna, "Teşekkür ederim," dedi nazikçe, artık çok uzaklardan gelen bir sesle. Başını salladı. Daha da uzaktan gelen bir sesle "Evet," dedi, "teşekkür ederim."

Bunun üzerine, Bay Todd sanki rahatlamış gibi iki yassı avcuyla dizlerine hızlıca vurup ayağa fırladı ve bizi neredeyse kapıya doğru koşuşturdu. Anna geçip gittikten sonra dönüp bana cesur ve bir erkeğin anlayabileceği bir bakışla baktı ve eminim ki bu tür anlar yaşayan eşler için takındığı kuru, canlı ve yılmaz bir ifadeyle benimle tokalaştı.

Halı döşeli koridor ayak seslerimizi emiyordu.

Asansör hızla ilerleyip dalışa geçti.

Sanki üzerinde bizden başka kimsenin yaşamadığı yeni bir gezegene adım atar gibi gün ışığına çıktık.

* * *

Eve vardığımızda, ikimizin de bildiği şey hakkında tek bir söz bile söylemeye cesaret etmekten kaçınıp birdenbire birbirimize ve kendimize yabancılaşarak uzunca bir süre evin dışında, arabada oturduk. Anna, koyun karşı tarafına, parıldayan güneş ışığının altında kabaran yelkenli yatlara bakıyordu. Şişkin karnı eteğinin belini sıkıştıran sert, yuvarlak bir yumru gibi duruyordu. İnsanların onun hamile

olduğunu düşüneceklerini söyledi –"Bu yaşımda!"– ve bakışlarımızı birbirimizden kaçırarak ikimiz de güldük. Bacalarımıza yuva yapan martılar çoktan denize geri dönmüş veya göçmüşlerdi ya da yaptıkları şey her ne ise. O kasvetli yaz boyunca, her şey yolundaymış, hiçbir şey kusurlu değilmiş ve hayat devam ediyormuş gibi davranmaya yönelik bütün çabalarımızla dalga geçerek çatıların üzerinde uçuşup durdular. Fakat izinsizce karnına yerleşip orada filizlenerek sırasının gelmesini bekleyen koca bebek De'Ath'in olduğu şişkinlik öylece duruyordu. Gidecek başka bir yerimiz olmadığı için sonunda içeri girdik.

Parlak gün ışığı mutfak penceresinden içeri akıyordu ve sanki odayı fotoğraf makinesi objektifinden izliyormuşum gibi her şey donuk ve keskin bir parlaklığa bürünmüştü. Bakışlarını hep birden bizden kaçıran bu ev eşyalarının –raflardaki kavanozlar, ocağın üstündeki tencereler ve üzerinde dişli bir bıçak duran ekmek tahtası– mahzun duruşlarının yanında ketum ve hantal bir ifadeleri vardı. O andan itibaren hep böyle olacağını, nereye gitse cüzamın çanının sessiz vuruşunun onu takip edeceğini acı bir şekilde anladım. *Ne kadar iyi görünüyorsun,* diyeceklerdi, *vay canına seni daha önce hiç bu kadar iyi görmemiştik!* Ve parlak gülümseyişi ve cesur ifadesiyle zavallı Bayan İskelet.

Üzgün bir ifadeyle ne olacağını düşünerek, elleri kalçasında, üzerinde paltosu ve atkısıyla döşemenin ortasında öylece durdu. Muhteşem elmacıkkemiği, yarı şeffaf ve ince cildiyle o an bile çok güzeldi. Özellikle yüzünden aşağı doğru dimdik inen yontulmuş fildişi gibi burnuyla, Atinalı profiline hayrandım.

"Sorun ne biliyor musun?" dedi hiddetle.

"Sorun münasebetsiz oluşu."

Gözlerimin beni ele verecekleri korkusuyla kafamı hızla öteki tarafa çevirdim; insanların gözleri daima içlerinde gizlenmiş çılgın ve umutsuz cücenin gözleridir. Ne demek istediğini biliyordum. Bunun bizim başımıza gelmemesi gerekiyordu, biz o tür insanlardan değildik. Felaket, hastalık, zamansız ölüm gibi şeyler içten, mütevazı ve iyi kalpli in-

sanların başına gelir; Anna'nın ya da benimkine değil. Ortak yaşamımızın görkemli sürecinin tam ortasında, sırıtkan bir el ulağı, neşeli kalabalığın içinden çıkıp talihsiz kraliçemi cezalandırmıştı.

Anna kaynatmak için çaydanlığa su koydu. Elini paltosunun cebine sokup gözlüğünü çıkardı ve ipini boynunun arkasından sarkıtarak taktı. Sessizce, dalgın bir edayla ağlamaya başladı. Sarılmak için ağır ağır yanaştım, ama hızla geri çekildi.

"Allahaşkına, telaşlanma!" diye terslendi. "Sadece ölüyorum."

Çaydanlık kaynama noktasına geldi, kendiliğinden söndü ve içindeki kaynar su homurdanarak duruldu. Bir kez daha sıradan şeylerin merhametsiz rahatlığı karşısında hayrete düştüm. Hayır, merhametsiz ya da rahat değil sadece kayıtsızdırlar, öbür türlü nasıl olabilirlerdi ki zaten? Bundan böyle nesnelere onları hayal ettiğim gibi değil de oldukları gibi yaklaşmam gerekecekti, çünkü bu gerçekliğin yeni haliydi. Demliği ve çaydanlığı birbirlerine değdirerek aldım -ellerim titriyordu- ama Anna "Hayır," dedi, fikrini değiştirmişti. Konyak ve sigara istiyordu; oysa hiç sigara içmez ve nadiren içki içerdi. Paltosu üzerinde, masanın yanında durmuş bana meydan okuyan bir çocuğun donuk, düşmanca bakışlarıyla bakıyordu. Gözyaşları durmuştu. Gözlüğünü çıkarıp ipini boynundan sarkıttı ve ellerinin tersiyle gözlerini ovuşturdu.

Konyak şişesini buldum, titreyen elimle şişeyle bardağın ağızlarını takırdayan dişler gibi birbirine çarptırarak içkiyi koydum. Evde hiç sigara yoktu, nereden bulabilirdim ki? Önemli olmadığını, sigara içmeyi gerçekten istemediğini söyledi. Ucunda sürekli tüten buharıyla sihirli lambayı ve cini anımsatan çelik çaydanlık parlıyordu. Ah, bana bir dileğimi bağışla, sadece bir tanesini.

"*Hiç değilse* mantonu çıkar," dedim.

Peki ya neden *hiç değilse*? Konuşmalarımız ne kadar da garip böyle.

Konyak bardağını uzattım, bardağı tutarak ayakta dur-

du ama içmedi. Arkamdaki pencereden gelen ışık, köprücükkemiği hizasında duran gözlüğünün camlarında korkunç bir etki yaratarak parlıyordu; üzgün gözlerle kendisinin önünde, çenesinin altında, küçülmüş görünüyordu. Birden dizlerinin bağı çözüldü ve sanki karşısında oturan hayalî, görünmeyen kişiye yakarır gibi ilginç ve umutsuz bir ifadeyle kollarını masaya uzatarak koltuğa yığıldı. Elindeki kadeh yere düştü; içindekilerin yarısı etrafa saçıldı. Çaresiz izledim. Çok kısa bir süre için bir daha ona söyleyebilecek tek kelime bile düşünemeyeceğim ve sonuna kadar böyle, ıstırap veren bir sessizlik içersinde kalacağımız hissine kapıldım. Eğildim ve kafasının tepesinde, saçlarının kıvır kıvır olduğu, bozuk para büyüklüğündeki saç fırıldağından öptüm.

"Hastane kokuyorsun," dedi. "Öyle kokması gereken benim."

Kadehi elinden alıp dudaklarıma götürdüm ve iç yakan konyağın kalanını bir yudumda içtim. O sabah Bay Todd'un cam gibi parlak muayenehanesine adımımı attığım andan itibaren beni saran duygunun ne olduğunu bulmuştum; mahcubiyet. Eminim ki Anna da aynı şeyi hissetmişti. Evet, mahcubiyet, paniğe kapılmış bir vaziyette ne söyleyeceğini, nereye bakacağını, nasıl davranacağını ve daha bir sürü şeyi bilememe hali. Bu duygu büsbütün öfke değil de, bir tür öfkeli huzursuzluktu; kendimizi dehşetle içinde bulduğumuz duruma karşı duyduğumuz öfke dolu nefretti. Sanki bize çok iğrenç ve sinir bozucu bir sır söylenmiş gibi birbirimizin varlığına katlanamıyorduk; ama buna rağmen ikimiz de o iğrenç şeyin bilincinde birbirimizden ayrılamıyorduk, çünkü o *sır* bizi birbirimize bağlıyordu. O günden sonra her şey *gizli* kalacaktı. Ölümle birlikte yaşamanın başka yolu yoktu. Kolları uzanmış ve sanki içlerine bir şey atılacakmış gibi havaya bakan avuçlarıyla, hareketsiz duran elleriyle Anna, sırtı bana dönük, hâlâ masada dimdik oturuyordu.

"Pekâlâ," dedi, yüzünü dönmeden. "Şimdi ne olacak?"

İşte Albay yine sessizce odasına gidiyor. Tuvalette çok uzun süre kaldı. İdrar yapma zorluğu sanırım. Benim odam, pansiyonun Matmazel Vavasour'un hafif cilveli bir edayla suit olarak tanımladığı tek odasıydı. Odamın manzarası bile var, ya da bahçenin dibindeki şu lanet bungalovlar önünü kesmese manzarası bile olurdu. Yıpranmış, gösterişli ve yüksek karyolam, Stradivarius marka keman gibi kıvrılmış ve parlatılmış başlığı ile tam bir Venedik dükasına yaraşır İtalyan işiydi. Matmazel V.'den karyolamın kökenini öğrenmeliyim. Graceler buradayken burası muhtemelen baş yatak odasıydı. O günlerde, rüyalarım dışında, asla pansiyonun alt katından ötesine geçmemiştim.

Birden bugünün tarihinin farkına vardım. Anna'yla Bay Todd'un muayenehanesine ilk gidişimizin üzerinden tam bir yıl geçmiş. Ne rastlantı ama! Aslında pek de rastlantı denemez; izsiz harabelerin ortasında lirini yitirmiş Orpheus[1] gibi kaybolup dolaştığım Pluto'nun[2] diyarında rastlantılara yer var mıdır ki? On iki ay, dile kolay! Günlük tutmalıydım. Benim veba yılı günlüğüm.[3]

Beni buraya getiren şey bir rüyaydı. Rüyamda bir köy yolunda yürüyordum, hepsi bu. Mevsim kıştı ya da onun gibi bir şey. Sadece rüyalarda olan tuhaf, puslu bir alacakaranlık vaktiydi ve sulu kar yağıyordu. Kararlı bir şekilde bir yere, her ne kadar nasıl bir şey ya da nerede olduğunu bilmesem de, sanırım evime gidiyordum. Sağ tarafımda üzerinde tek bir ev ya da kulübe bile olmayan açık bir alan ve solumda da yolu çevreleyen sık, ürkütücü bir dizi ağaç vardı. Kışa rağmen dallar çıplak değildi ve yumuşak saydam buza dönüşmüş karlarla yüklü kalın kararmış yapraklar,

[1] Orpheus Yunan mitolojisinde ünlü Trakyalı ozandır. Lirini çalmaya başlayınca azgın akan sular durur, ormandaki en yabani yaratıklar bile evcilleşirdi. Ölen karısı Eurydike'yi ölüler diyarının tanrısı Hades'ten almak için anlaşma yapar, fakat daha sonra anlaşmaya uymadığı için Hades karısını geri alır. (Çev.)

[2] Pluto (Hades): Yunan mitolojisinde ölülerin efendisi ve öteki dünyanın hâkimidir. (Çev.)

[3] Daniel Dafoe'nun *Veba Yılı Günlüğü* adlı kitabına gönderme. (Çev.)

ağır kütleler halinde yere düşüyordu. Bir araba, daha doğrusu bir erkek çocuğunun bisikleti gibi bir şey yolda kalmıştı. Rüyamda hem şimdiki yaşımdaydım, hem de evime ya da evim olduğunu sandığım, bir zamanlar bir ev olan ve oraya vardığım zaman tanıyacağım evime gitmeye çalışan beceriksiz koca bir çocuktum. Saatlerce yol yürümem gerekiyordu, ama aldırış etmiyordum; çünkü bu, çıkmak ve bitirmek zorunda olduğum aşılması zor fakat son derece önemli bir yolculuktu. Eve gitmekte olduğum dışında nereye gittiğimi bilmiyor olsam da oldukça sakin ve kendimden emindim. Yolda benden başka kimse yoktu. Bütün gün ağır ağır biriken karın üzerinde hiçbir tekerlek, bot ya da toynak izi yoktu, çünkü o yoldan kimse geçmemişti ve geçmeyecekti. Sol ayağımda bir sorun vardı. Ayağımı uzun zaman önce incitmiş olmalıydım çünkü pek ağrı yoktu, ama her adımımda ayağımı zorlanarak yarım daire şeklinde sallayarak atıyordum ve bu, çok olmasa da beni zorluyordu. Kendime acıyordum. Aslında bu, rüyayı gören kişi olarak benim, akşam karanlığında önündeki karlı yolda korkusuzca ilerleyen ve eve dönme gibi bir derdi olmayan o zavallı ahmağa duyduğum merhametti.

Rüya sadece bu kadardı. Yolculuk bitmedi, hiçbir yere varamadım ve hiçbir şey olmadı. Tek yaptığım şey, yalnız başıma ve korkmadan kış karanlığıyla ve karlarla savaşarak eve gitmeye çalışmaktı. Gece boyunca derim bir kat daha yüzülmüş hissiyle, fakat bir şeyin başarılmış ya da en azından başlatılmış olduğu inancıyla, son günlerde pek alışkın olmadığım şekilde şafağın kör karanlığında uyandım. Birden çok uzun zamandan beri ilk kez, nedenini bilemiyorum ama Ballyless'i, İstasyon Caddesi'ndeki evi, Graceleri ve Chloe Grace'i düşündüm. Sanki birden karanlıktan çıkıp bir güneş banyosuna girmiştim. O mutlu aydınlık bir dakikadan bile kısa sürdü, ama bana ne yapmam ve nereye gitmem gerektiğini söyledi.

Chloe Grace'i ilk kez plajda gördüm. Aydınlık ve rüz-

gârlı bir gündü; Graceler, rüzgâr ve gelgitin kum tepelerine oyduğu ve ailenin sefil görüntüsü yüzünden bir kumpanya sahnesini andıran sığ bir çukura yerleşmişlerdi. Soğuk esintilerden korunmak için iki direk arasına gerdikleri çizgili, kısa çadır bezi, katlanan sandalyeler, katlanan bir masa ve içinde şişeler, termoslar, sandviç ve bisküvi kutuları olan küçük bir valiz büyüklüğündeki hasır sepetleriyle tam teçhizatlı gelmişlerdi; hatta altlıklarıyla birlikte hakiki çay fincanları bile vardı. Kum tepelerinin arkasına kadar olan çimenlik, plajın, açıkça belirtilmese de Golf Hotel'in müşterileri için ayrılmış bölümüydü ve Gracelerin farkına vardıklarında umursamayacakları öfkeli bakışlar, gösterişli plaj eşyaları ve şarap şişeleriyle pervasızca plajı işgal eden bu yazlıkçılara yöneliyordu. Bay Grace -Carlo Grace, yani babaları- yine bir şort giymiş ve yana açılmış bir çift minyatür kanada benzeyen iki sert bukle öbeği dışında neredeyse çıplak olan göğsünün üzerine de spor bir ceket geçirmişti. O âna kadar o denli müthiş derecede kıllı birini görmemiştim, bugüne kadar da ondan kıllısını görmedim. Adamın kafasında bir çocuğun ters çevrilmiş kum kovasına benzeyen büzüşmüş bez bir şapka vardı. Katlanan sandalyelerin birine oturmuş, denizden gelen sert esintilere rağmen elindeki gazeteyi okuyor ve sigarasını içiyordu. Kapıda sallanan sarışın çocuk -Myles, onun da adını vermeliyim sanırım- babasının ayaklarının dibinde çömelmiş, karamsar bir ifadeyle denizden çıkmış sivri uçlu bir tahta parçasıyla kumu eşeliyordu. Arkalarında bir yerde, kum setinin dibinde, bir kız veya genç bir kadın sarındığı kırmızı havlunun altında daha sonra ıslak bir mayo olduğunu öğreneceğim şeyden kendisini kurtarmaya çalışıyordu. Kızın oldukça soluk ve duygulu bir ifadesi, uzun ince bir yüzü ve simsiyah dolgun saçları vardı. Carlo Grace'in kafasının arkasından kaygıyla durmadan etrafı kolaçan ettiğini fark ettim. Ayrıca Myles da kızın üzerindeki havlunun kayıp düşmesini umarak yan yan kızı süzüp duruyordu. O halde kız, Myles'ın kız kardeşi olamazdı.

Bayan Grace plajdan geldi. Denizden yeni çıkmıştı. Dar ve fok derisine benzer parlak siyah bir mayo giymişti ve

onun üstüne de belinde tek bir düğmeyle duran, attığı her adımda dalgalanıp açılarak pürüzsüz, bronzlaşmış, oldukça kalın ama düzgün bacaklarını meydana çıkaran bir tür şeffaf malzemeden yapılmış pareo giymişti. Bayan Grace kocasının önünde durdu, beyaz çerçeveli güneş gözlüğünü saçlarının üzerine taktı ve kocasının, sigarayı tuttuğu elini kaldırıp gözlerini keskin ışıktan koruyarak ona bakmasını bekledi. Kadın bir şeyler söyledi. Adam kafasını yana yatırıp omuz silkti ve sayısız düz, küçük beyaz dişlerini göstererek güldü. Adamın arkasında, hâlâ havlunun altında duran kız sonunda sıyrılıp kurtulduğu mayosunu fırlattı, sırtını dönüp dizlerini bükerek kuma oturdu ve havluyu çadır gibi sırtına dolayarak alnını dizlerine dayadı. Myles ise hayal kırıklığı içinde elindeki çubuğu kuma sapladı.

İşte Graceler -Carlo Grace ve karısı, oğulları Myles, o ilk gün evde kahkahasını duyduğum kişi olup olmadığından emin olmadığım kız ya da genç kadın- katlanan sandalyeleri, çay fincanları, beyaz şarap kadehleri, Connie Grace'in içini gösteren eteği, kocasının komik şapkası, gazetesi ve sigarası, Myles'ın çubuğu ve hâlâ kızın fırlattığı yerde duran, denize batıp sonra da yüzeye çıkmış bir şey gibi ıslak ucu kuma bulanmış, hafiften topaklanmış mayosuyla, kısaca etraflarındaki tüm eşyalarıyla oradaydılar.

Chloe'nin kum tepesinin üzerinde, atlamadan önce ne kadar zamandır durduğunu bilmiyordum. Belki de ben diğer insanları izlerken o da beni izliyordu. İlk bakışta, arkasındaki güneşin parıldayan bir miğfere dönüştürdüğü kısa kesilmiş saçıyla bir siluetten ibaretti. Sonra kollarını kaldırdı ve birbirine yapışık dizleriyle kum setinin üstünden kendisini aşağı bıraktı. Şortunun paçaları havada bir an için balon gibi şişti. Havlunun altındaki kız -Rose, onun da bir adı olsun, Zavallı Rosie- korkuyla hafif bir çığlık attı. Chloe, kolları hâlâ havada ve topukları kumun içinde bir an yalpaladı, yıkılacak veya kıçüstü oturacak gibi oldu, ama dengesini korudu ve gözlerini kırpıp başını sallayarak kum dolu gözleriyle şaşkınlıkla bakan Rose'a sinsice gülümsedi. "Chlo-e!" dedi Bayan Grace azarlayan bir tonla, ama Chloe

umursamadı, ilerleyip kardeşinin yanında kumun üstünde diz çöktü ve kardeşinin elindeki çubuğu zorla almaya çalıştı. Ellerimi yanaklarıma dayayıp kitap okuyormuş gibi yaparak havlumun üstünde yüzüstü uzanıyordum. Chloe ona baktığımı biliyor, umursamıyor görünüyordu. Kaç yaşlarındaydık, on, on bir? On bir yaşındaydık sanırım. Chloe'nin göğsü Myles'ınki kadar düzdü, kalçası ise benimkinden daha geniş sayılmazdı. Şortunun üstüne askılı beyaz bir tişört giymişti. Saçının rengi güneşten açılmıştı. Myles tutmaya çalıştığı çubuğunu sonunda kızın elinden çekip aldı ve çubukla kızın parmak boğumlarına vurdu. Kız "Ah!" diyerek Myles'ın göğsüne ufak ama sıkı bir yumruk attı.

"Şu reklamı dinleyin," dedi kızın babası ve gülerek gazetedeki reklamı okudu. *"Jaluzi satıcısı olarak çalışacak canlı dağ gelinciklerine ihtiyaç vardır. Adayların sürücü ehliyetlerinin olması şarttır. Posta kutusu yirmi üçe başvurun."* Yine güldü ve öksürdü, sonra öksürerek güldü. "Canlı dağ gelincikleri!" diye haykırdı. "Aman Allahım."

Her ne kadar uzakta atılan silah sesini ya da seslerini ne zaman duymuş olduğumu söyleyemesem de, deniz kenarında tüm sesler, nasıl da o uzaktan duyulan silah sesleri gibi boğuk, ama bir o kadar da etkili geliyor. O kadar çok kumun yarattığı sesi boğucu bir etki olmalı bu.

Bayan Grace kendisine şarap doldurdu, şarabın tadına bakıp yüzünü ekşitti ve katlanan sandalyelerden birine oturup gevşemiş plaj ayakkabısının sallandığı bacağını diğerinin üstüne attı. Rose havlusunun altında düşe kalka giyiniyordu. Dizlerini göğsüne dayayıp elleriyle ayaklarını tutma sırası şimdi de Chloe'deydi – öne yatmış z harfi şeklinde oturmak tüm kızların yaptığı ya da en azından bir kez yapmış olduğu bir şey mi? Myles elindeki çubukla kızı yandan dürttü. Kız, can sıkıntısıyla, "Baba," dedi, "şuna durmasını söyle." Babası gazetesini okumaya devam etti. Connie Grace'in sarkık duran ayakkabısı, kafasındaki ritimle eşzamanlı sallanıyordu. Çevremi saran kumsal kuvvetli güneşin etkisiyle gizemli ve sinsi kokusunu yayıyordu. Koyun açığında beyaz bir yelkenli sallanıp rüzgâra doğru yöneldi ve

dünya bir an için yana yattı. Plajın aşağısında birisi birilerine sesleniyordu. Çocuklar. Yüzen insanlar. Tüyleri tel tel, kızıl bir köpek. Yelkenli yeniden rüzgâra yöneldi ve suyun karşı tarafından yelkenin kabarmasını ve hışırtısını olduğu gibi duydum. Sonra rüzgâr durdu ve ortalık bir an için sessizliğe büründü.

Chloe, Myles ve Bayan Grace bir oyun oynadılar. Çocuklar topu annelerinin kafasının üzerinden birbirlerine atıyorlar ve Bayan Grace de çoğunlukla gösterişli bir edayla koşuyor ve topu yakalayabilmek için sıçrıyordu. Göğüsleri sallanıyordu. Görüntüsü bir an için dehşet vericiydi. Bu kadar çok et yığını olan bir yaratığın o şekilde hoplayıp zıplamaması gerekirdi, çünkü iç organlarına, narin yağ dokularına ve inci gibi kıkırdaklarına zarar verebilirdi. Kocası gazetesini indirmiş, parmaklarını çenesinin altındaki sakalında gezdirerek ve soğuk bir gülümsemeyle benim gibi o da karısını izliyordu. Adamın dudakları o küçük güzel dişlerinden hafifçe arkaya doğru sıyrılmıştı ve sanki karısının kokusunu almaya çalışıyormuş gibi duran burun delikleri tıpkı bir kurdunki gibi iyice açılmıştı. Adamın bakışlarında sanki bir şeyleri gözünde canlandırıyormuş gibi neşeli ve hafiften küçük görme hali vardı. Sanki karısının düşmesini ve bir yerlerini incitmesini istiyordu. Tıpkı Chloe'nin kardeşini yumrukladığı gibi adamın kıllı göğsünün tam ortasına bir yumruk attığımı hayal ettim. Bu insanları iyi tanırdım, sonuçta ben de onlardan biriydim. Bayan Grace'e âşık olmuştum.

Rose kırmızı gömleği ve siyah pantolonuyla sihirbazın kırmızı çizgili pelerinin altından çıkan sihirbaz yardımcısı gibi, hiçbir şeye, özellikle de oynayan kadın ve çocuklarına bakmayarak havlunun altından çıktı.

Chloe birden oyundan sıkıldı, yana döndü ve kuma oturdu. Onun ruh halindeki bu ani değişiklikleri ve surat asmalarını zamanla gayet iyi öğrenecektim. Annesi geri dönüp oynamasını söyledi, ama Chloe cevap vermedi. Chloe ayak bileklerini çaprazlayıp dirseğine dayanarak yana yatmıştı ve kısık bakışlarını benim yanımdan geçirerek denize

doğrultmuştu. Myles koltukaltlarına koyduğu ellerini çırpıp tuhaf sesler çıkararak Chloe'nin önünde maymun dansı yapıyordu. Chloe ise Myles'a rağmen denizi görebiliyormuş gibi duruyordu. Kadın oyunbozan kızına kibirli bir edayla "Velet!" diye seslendi ve geri dönüp sandalyesine oturdu. Soluğu kesilmişti; düz, kum rengi göğsünün üst kısmı şişmişti. Islak alnına yapışmış saç telini çekmek için elini kaldırdı. Ben de onun koltukaltının gizli gölgesinin altında ileriki geceler için mor renkli buğulu fantezilerimin hayalini kuruyordum. Chloe suratını astı. Myles çubuğuyla kumu hırsla kazmaya devam etti. Babaları gazeteyi katladı ve gözlerini kısarak gökyüzüne baktı. Rose gömleğindeki gevşek düğmeyi inceliyordu. Küçük dalgalar yükselip su sıçrattı ve kızıl köpek havladı. Ve hayatım sonsuza kadar değişti.

Fakat o son, en önemli değişikliğe kadar, tamamen olmasa da her ânımızda hayatımız değişmiyor mu zaten?

Babam, annem ve ben her yaz burada tatil yapardık. Aslında *buraya tatil için geliyoruz* derdik. O zamanki gibi konuşmak şimdi ne kadar da zor geliyor. Babam İngiltere'ye kaçana kadar yıllarca tatil için buraya geldik. O yıllarda, tıpkı şimdi olduğu gibi, babalar bazen kaçarlardı. Kiraladığımız kulübe gerçek bir ahşap evden biraz küçüktü. Ön tarafta aynı zamanda mutfak olarak da kullanılan bir oturma odası ve arkadaki iki küçük yatak odasıyla ev üç odalıydı. Evin tavanı, eğimli alt kısımları katranlı kâğıttan yapılmış bir çatıdan ibaretti. Duvarları güneşli günlerde boya ve çam kokan şık, dar ve eğimli tahtalarla kaplanmıştı. Annem yemeği, küçük yakıt deliğini temizlemem söylendiğinde tarifsiz, gizemli bir mutluluk duyduğum gazocağında pişirirdi. Bu temizleme görevimi ucunda dik ve sert bir teli olan yumuşak teneke parçasından yapılmış ince bir aletle yerine getiriyordum. O küçük, dayanıklı ve hep aynı yerde duran gazocağı şimdi nerede acaba? O zamanlar elektrik yoktu ve gecelerimizi yağ lambasının ışığında geçiriyorduk. Babam Ballymore'da çalışıyordu ve akşamları, sıktığı yumrukların-

da, kavradığı bavullar gibi günün kızgınlıklarını taşıyarak sessiz bir öfkeyle trenle eve dönerdi. Babam ve ben evde yokken annem ne yapıyordu acaba? Annemi gün batarken küçük ahşap evimizdeki muşamba kaplı masada bir eli çenesinde oturmuş, yaşadığı olumsuzlukları düşünürken hayal ediyorum. O zamanlar annem ve babam hâlâ, kesinlikle benden bile gençtiler. Ne tuhaf bir düşünce. Aslında herkes, ölüler bile benden genç görünüyor. Zavallı annemin ve babamın uzun yıllar önce evin içinde öfkeyle şakalaştıklarını hatırlıyorum. Yüksek sesli, aralıksız didişmeleri çocukluğumun değişmez anılarından biriydi. Onlardan nefret etmiyordum. Sanırım ikisini de seviyordum. Yalnızca yolumu kesip geleceğimi görmemi engelliyorlardı. Zamanla annemle babam şeffafmış gibi, bakışlarımla onları delip geçerek geleceğimi görmeyi başaracaktım.

Annem yalnızca, otel müşterilerinin ve günübirlikçilerin gürültülü kamplarının uzağında, plajın ilerisinde denize girerdi. Yukarıda, golf sahasının başladığı yerde, kıyıdan biraz içeride gelgit yeterince kabardığı zaman oluşan sığ gölü çevreleyen bir kum tepesi vardı. Annem yüzmeyi bilmediği için suyun üzerinde boylu boyunca uzanıp ellerinin üzerinde suyun tabanında yürüyerek ve hafifçe çarpan minik dalgalardan ağzını korumaya çalışarak o bulanık sularda küçük ürkek bir keyifle yuvarlanıp dururdu. Annem süslü kenar şeridi kasığının hemen altından vücuduna yapışmış fırfırlı açık pembe bir mayo giyiyordu. Deniz bonesinin sert lastiğinin altında sıkışmış suratı ifadesiz ve savunmasız görünüyordu. Oldukça iyi yüzen babam, tek gözü görünecek biçimde başını yana çevirip soluk alarak, ağır, mekanik kulaçlarla kıyıya paralel yüzüyordu. Babam epeyce yüzdükten sonra ayağa kalktı, nefes alıp tükürdü. Saçı öne düşmüş ve kulakları dışa doğru açılmıştı. Şişkin siyah mayosunun içinde ellerini kalçalarına koydu; çenesindeki kas seğirerek, alaycı, donuk bir sırıtmayla annemin beceriksiz çabalarını izledi. Annemin yüzüne su atıp bileklerinden kavradı ve geri geri giderek onu suya çekti. Annem gözlerini sıkıca yumdu ve öfke dolu bir çığlık atarak babama durmasını söyledi.

Bu eşek şakasını tiksinerek izledim. Babam sonunda annemi bıraktı ve bana yöneldi. Ayak bileklerimden kavrayıp baş aşağı tutarak beni el arabası gibi kum tepesinin kenarından ileriye doğru gülerek itti. Sert kavrayışlarını hâlâ hatırladığım elleri, esnek ve soğuk demir kelepçeler gibi çok güçlüydü. Babam, sert hareketleri ve şakalarıyla oldukça haşin bir adamdı, ama aynı zamanda korkaktı da çünkü bizi terk etmişti, terk etmek zorunda kalmıştı. Su yuttum, panikle ellerinden kurtulup sıçradım ve kıyıya vuran dalgaların içinde kusarak öylece durdum.

Chloe, Grace ve kardeşi, suyun kıyısındaki sert kumlara oturmuş, bizi seyrediyorlardı.

Her zamanki gibi şort giymişlerdi ve ayakları çıplaktı. Ne kadar da şaşılacak derecede birbirlerine benzediklerini fark ettim. Deniz kabukları toplamışlardı ve Chloe deniz kabuklarını bir mendilin uçları birbirine düğümlenerek yapılmış bir çıkında taşıyordu. İki kardeş sanki onlar için hazırlanmış, ama onların ilginç veya komik değil de tuhaf buldukları bir şov, komik bir piyes sahneliyormuşuz gibi yüzlerinde hiçbir ifade olmaksızın dikkatle bize bakıyorlardı. Her ne kadar soğuk sudan morarmış ve tüylerim diken diken olmuş olsam da o an kızardığıma emindim ve mayomun sarkık ön tarafının dışında sonsuz bir kavisle akan ince deniz suyu akıntısını hissedebiliyordum. Elimde olsaydı utanç verici anne ve babamı, arsız şişman annemi ve vücudu muhtemelen domuz yağından yapılmış babamı o sahneden çıkarır ve onları deniz suyu kabarcıkları gibi patlatırdım. Bir esinti, kuru kum tabakası boyunca plajı yalayıp denizin üzerine indi ve suyun yüzeyini, madeni parıltılı küçük dalgacıklarla hareketlendirdi. Titredim, ama bu kez titremem soğuktan değildi. Sanki sessiz, hızlı ve karşı konulmaz bir şey içimden geçip gitmişti. Kıyıdaki çift geri döndü ve batık yük gemisi yönünde gözden kayboldular.

Myles'ın ayak parmaklarının perdeli olduğunu o gün mü fark etmiştim?

* * *

Matmazel Vavasour alt katta piyano çalıyor, sesini duyurmamaya özen göstererek piyanonun tuşlarına nazikçe basıyor. Burada büyük ve son derece önemli işlerimle meşgul olduğum için beni rahatsız etmekten çekiniyor. Umarım John Field'den çalmaya başlamaz, buna dayanamam. Bir ara Matmazel Vavasour'un ilgisini Faure'ye, özellikle onun hayran olduğum son bestelerine çekmeye çalıştım. Hatta onun için notaları Londra'dan sipariş edip hatırı sayılır bir fiyata satın aldım. Oldukça hevesliydim. Matmazel V. parmaklarını notaların üzerinde gezdirmekten kendisini alamadığını söylüyor. *Aklını da alamıyorsun* diyorum içimden. Hain hain düşünceler. Sanırım hiç evlenmemişti. O işveli edasıyla bir zamanlar güzel olduğu her halinden anlaşılıyor. Bana tamamen uygunsuz bir geyşa tarzını anımsatan şekilde, kafasının arkasında sıkıca örülmüş ve örgü şişi büyüklüğünde iki firketeyle tutturulmuş, bir zamanlar simsiyah olan kır saçları var. Saçındaki Japon tarzı, sabahları giyindiği, parlak renkli kuş ve bambu yaprağı desenleriyle işlenmiş, kimonoya benzeyen kuşaklı ipek sabahlığında da görülüyor. Günün diğer vakitlerinde yumuşak tüvitleriyle dolaşıyor, ama akşam yemeği saatinde baldır hizasında kuşaklı limon yeşili bir elbiseyle ya da İspanyol tarzı kırmızı bolerosu, ince siyah pantolonu ve zarif küçük parlak siyah terlikleriyle hışırdayarak sofraya gelip Albay'ı ve beni şaşırtabiliyor. Matmazel V. ilerlemiş yaşına rağmen oldukça şık bir hanım ve görünüşünü onaylayan bakışlarımı sessiz bir heyecanla karşılıyor.

Cedars'ta geçmişe, geçmişin parçalarına ait benim bildiğim çok az şey kalmıştı. Ne kadar küçük ya da değersiz olursa olsun pansiyonda Gracelere ait bir şeyler bulmayı umuyordum; solmuş bir fotoğraf örneğin, bir saç teli, hatta ahşap döşemelerin arasında kalmış bir saç tokası bile olabilirdi, ama onlara ait hiçbir şey kalmamıştı. Hatırladığım veya anlatabileceğim o eski çevre de yoktu artık. Sonuçta burası bir pansiyon ve burada gelip kalan insanlar, ölülerin tüm izlerini aşındırıyor.

Rüzgâr etkisiz büyük, yumuşak yumruklarını pencerelere vurarak nasıl da deli gibi esiyor bugün. Her zaman sevdiğim tipik bir sonbahar havası bu; fırtınalı ve açık. Nasıl ki başkaları için ilkbaharın doğayı canlandıran bir havası varsa benim için de sonbaharın öyle bir etkisi var. Sonbaharın çalışmak için en iyi zaman olduğu konusunda Puşkin'e katılıyorum. Ah, evet, Alexandr[1] ve ben, ikimiz de Oktobrist[2] taraftarıyız. Bu aralar bende pek de Puşkin tarzı olmayan bir üretme zorluğu baş gösterdi, çalışamıyorum. Artık nasıl oynandığını unuttuğum bir oyundaki fişler gibi paragrafların üzerinden bir aşağı bir yukarı geçerek masamda oturuyorum. Uzun ayakları ve çok da sağlam olmayan bir kanadı olan bu masayı Matmazel V. kendisi için yukarıya taşımış ve daha sonra mahcup bir şekilde masayı bana vermişti. *Gıcırda, küçük tahta parçası, gıcırda.* Bu odada tıpkı Anna'yla yıllar önce oturduğumuz kiralık evdekine benzeyen, arkaya yaslandığımda hâlâ eskisi gibi inleyen, salıncaklı kaptan koltuğum bile var. İlgilenmem gereken iş, artık hesaplayamadığım kadar uzun yıllardır bulaşmış olduğum Bonnard[3] üzerine bir yazıdan ibaret mütevazı bir proje aslında. Uzun zaman önce, hakkında söyleyecek pek de özgün bir şeyim olmadığını fark ettiğim Bonnard, tahminime göre büyük bir ressamdı. Anna gülerek ona Hamamdaki Gelinler ismini takmıştı. *Bonnard, Bonn'art, Bonn'nargue.* Hayır, çalışamıyorum. Sadece böyle bir şeyler karalayıp duruyorum.

Her neyse, yaptığım şeye iş diyemem aslında. İş çok geniş anlamlı ve ciddi bir kelimedir. Büyük insanlar çalışır. Bizim gibi orta sınıfa ait insanların yaptığı şeyi ve bunu nasıl yaptıklarını tarif etmeye yetecek kadar mütevazı bir kelime yok. Keyif için çalışmak da denemez. Amatörler keyif için çalışır, ama bizler profesyonel değilsek bir hiçizdir. Vuillard ve Maurice Denis gibi duvar kâğıdı üreticileri de en az arka-

[1] Puşkin'in ön adı. (Çev.)

[2] Octobrist: 1905 yılında kurulmuş Muhafazakâr-Liberal siyasi parti. 1917 Bolşevik Devrimi'yle ortadan kaldırılan bu parti Çar'ın anayasal bir hükümetin başı olmasını istiyordu. (Çev.)

[3] Pierre Bonnard (1867-1947) Modern sanatın en yetkin renkçi ressamlarından olan Fransız sanatçı. (Çev.)

daşları Bonnard kadar gayretliydiler –işte bir anahtar kelime daha– ama gayret tek başına asla yeterli değildir. Bizler ne işlerini asan insanlarız, ne de tembeliz. Aslında anlık coşkularımızın içerisinde oldukça çalışkanız da, ama o ölümsüzlük laneti denen şeyden de tamamen bağımsızız. Yanılmıyorsam şair Valery'nin dediği gibi gerçek işçi için bir işi bitirmek değil, sadece o işi yarıda bırakmak vardır. Bonnard'ın Lüksemburg Müzesi'nde bir arkadaşıyla, yanılmıyorsam Vuillard'la, başından geçen hoş bir hikâyesi var. Vuillard müze nöbetçisinin dikkatini başka yere çekerken Bonnard çabucak boya kutusunu çıkarmış ve duvarda yıllardır asılı duran bir resminin bir bölümünün üzerinden geçmiş. Gerçek işçilerin hepsi boşa uğraşmışlığın huzursuzluğu içinde ölürler. Yapılması gereken ve yapılmadan bırakılmış onca şey!

Ah. Yine o karıncalanma. Bunun ciddi bir şeyin belirtisi olduğu düşüncesinden kendimi alamıyorum. Anna'nın hastalığıyla ilgili ilk işaret son derece gizliydi. Doğal olarak geçen yıl tıbbi konularda epey uzmanlaştım. Mesela el ve ayaklardaki uyuşmanın dokuların sertleşmesinin ilk belirtilerinden biri olduğunu biliyorum. İşte benim bu hissettiğim de uyuşmadan başka bir şey değil. Kolumda veya bazen boynumda ve hatta bir keresinde, hiç unutmuyorum, sağ ayağımın başparmağında hissettiğim ve acıklı ıstırap iniltileri savurarak odanın içinde tek ayak üzerinde sekerek dolaşmama sebep olan bu acı, yakıcı bir karıncalanma veya karıncalanma silsilesiydi. Bu acı ya da bela kısa sürse de genellikle şiddetli oluyor. Sanki duyu belirtileri, yaşamsal belirtiler, yaşam belirtileri için sınanıyormuşum gibi bir şey bu.

Anna bu hastalık kuruntularım yüzünden bana gülerdi. *Doktor Max* derdi bana. *Doktor Max bugün nasılmış bakalım, kendisini kötü mü hissediyor?* Aslında haklıydı. En hafif bir sancıda ya da sızıda daima telaşlanıp, inleyip durmuşumdur.

İşte yine o narbülbülü. Her öğlen bir yerlerden uçup geliyor ve bahçenin sundurmasının yanındaki çobanpüskülü

çalılığına tünüyor. Kuşun her şeyi üç harekette yaptığını fark ettim. Yüksekteki bir daldan alçaktakine atlıyor, oradan da daha alçaktaki bir dala atlayıp orada duruyor ve tiz, iddialı melodisini üç kez şakıyor. Tüm canlıların alışkanlıkları vardır. Şimdi de bahçenin öbür tarafında komşulardan birinin benekli kedisi sürünerek, yumuşak adımlarla kuşa doğru ilerliyor. Dikkat et minik kuş. Bahçedeki çimin biçilmesi gerekiyor. Bu yıl bir kez daha biçilse yeter. Bu işi yapmaya gönüllü olmalıyım. Fikir kafamda beliriyor ve birden kendimi gömlek ve körüklü pantolonla, ağzımda ot sapları ve başımın etrafında vızıldayan sineklerle, kan ter içinde sendeleyerek çim biçme makinesinin arkasında buluyorum. Son günlerde kendimi çok tuhaf durumlarda görüyorum. Hayalimde durmadan kendimi başkasının yerinde ve başkasının yapması gereken bir işi yaparken buluyorum. Mesela çimleri biçmek. Tahtaları yıpranıp bahçıvan beli ya da eski bir baltanın sapı gibi ipeksi gümüş rengine dönmüş olan yarı yıkık sundurma sevecen bir gözle bakıldığında oldukça güzel görünüyor. Hamamdaki Gelinler olsa, sundurmanın dokusundaki o yumuşak parlaklığı tam olarak tuvale aktarırdı.

Doodle deedle dee.

Kızım Claire çalışmamın nasıl gittiğini sormak için bana mektup yazdı. Pek iyi değil sevgili Clarinda, hiç iyi gitmiyor. Telefon etmiyor, çünkü arayan o bile olsa kimsenin telefon etmesini istemediğim konusunda onu uyarmıştım. Gittiğim yeri Claire'den başka kimseye söylemediğim için arayan da yok zaten. Kaç yaşında şimdi pek emin değilim, ama yirmili bir şeyler sanırım. Oldukça zeki ve entelektüel birisi. Fakat çok uzun zaman önce güzel olmadığını kabullendim. Bunun benim için bir hayal kırıklığı olmadığını söyleyemem, çünkü Claire'in ikinci bir Anna olacağını ümit etmiştim. Claire çok uzun boylu ve zayıftır. Kalın telli, kolayca biçim verilemeyen kızılımsı saçları, ona yakışmayan bir şekilde kabararak çilli yüzünü çevreler; gülümsediği za-

man parlak, açık pembe üst dişetleri meydana çıkar.

O uzun ve ince bacakları, koca kıçı, saçı ve özellikle de uzun boyuyla –hiç değilse boyu annesine çekmiş– bana Tenniel'in çizdiği ve Alice'i sihirli mantardan bir ısırık alırken gösteren resmi utançla hatırlatır hep. Her şeye rağmen cesurdur; kendinden hoşnuttur ve dünyanın tadını çıkarır. Öteki kaba kızların çoğu gibi onun da kendine yönelik oldukça sert ve acımasız bir espri anlayışı var. Eğer şimdi buraya gelecek olsaydı hızla koşar ve kanepemin üstüne atlardı ve parmak boğumları neredeyse yere değecek şekilde birleştirdiği ellerini dizlerinin arasına sokup dudaklarını büzüp ve yanaklarını şişirerek *Poh,* deyip onunla son görüşmemizden bu yana başından geçen komik aksilikleri sıralamaya başlardı. Sevgili Claire, benim tatlı kızım.

Karlar içinde eve doğru yürüyüp durduğum o rüyadan sonra Ballyless'e ilk gelişimde bana eşlik etmişti. Sanırım kendimi denizde boğmaya yelteneceğimden endişeleniyordu. Kızım korkağın teki olduğumu bilmemeli. Buraya yaptığım ziyaret bana biraz eski günleri anımsattı; çünkü kızım ve ben her zaman küçük gezintileri sevmişizdir. Çocukken gece uyuyamadığı zamanlar –en başından beri tıpkı babası gibi onun da uyuyamama sorunu var– onu battaniyeye sarıp arabaya koyar, uyutmaktan çok neredeyse komik bir zevkle ellerini çırpmasına ve haykırmasına neden olan bildiğim tüm şarkıların sözlerini ona mırıldanarak sahil yolu boyunca karanlık denizin kıyısında millerce dolaştırırdım. Daha sonra bir defasında ikimiz baş başa arabayla tatile çıktık, ama o tatil bir hataydı. O zaman artık yetişkin birisiydi ve üzüm bağlarından, köşklerden ve benim ona eşlik etmemden hemen sıkıldı; ben pes edip onu eve erken götürene kadar durmadan başımın etini yedi. Buraya yaptığımız yolculuk da pek farklı olmadı aslında.

Tiepolo'nun[1] resimlerini andıran çini mavisi göğün altında, Bizans işi bakır ve altın renklerine bürünmüş, kıpırtısız uzanan ve durgun gölün yüzeyindeki yansımasına pek

---

Giovanni Battista Tiepolo (1696-1770) Rokoko döneminin zarafetini yansıtan ışıltılı ve şiirsel freskleriyle ün yapmış olan İtalyan ressam. (Çev.)

de benzemeyen kırlarıyla gerçekten de muhteşem bir sonbahar günüydü. Ben ıstırabımla kıvranırken güneşin dünyanın koca gözüymüş gibi büyük bir keyifle etrafı seyredip durduğu, son zamanlarda sıkça yaşadığım günlerden biriydi. Claire, arabadaki sıcaklığın etkisiyle hafif ama şaşmaz bir deri kokusu yayarak şikâyet etmesem de keyfimi kaçıran kül rengi bir süet manto giymişti. İnsan kalabalıklarından yayılan karışık kokuları almaya karşı aşırı duyarlı olmak diye düşündüğüm şeyden hep sıkıntı çekmişimdir. Belki de sıkıntı doğru kelime değil. Mesela kirli kadın saçından çıkan o ağır kokuyu severim. Evde kalmış zor beğenen kızımın –ne yazık ki asla evlenmeyeceğine kanaat getirdim– genellikle benim duyabileceğim özel bir kokusu yoktur. Onu annesinden ayıran sayısız yönlerinden biri de bu işte. Yıllar önce beni karıma çeken ilk şey, bana göre hayatın ateşli kokusunun ta kendisi olan ve en güçlü parfümün bile kolay kolay bastıramayacağı vahşi kokusu olmuştu. Ellerimde onun o kokusunun kalıntıları ürperti vererek duruyor, ellerimi o kokudan kurtaramıyor, sadece ovuşturup duruyorum. Son aylarında ise, olsa olsa ancak ilaç kokuyordu.

Vardığımızda kasabanın büyük bir kısmının hâlâ hatırladığım gibi durduğunu ya da ancak benim gibi nereye bakacaklarını bilenlere öyle göründüğünü görmek beni çok şaşırttı. Yaşlandıkça kalınlaşmış hatlarının ardında bir zamanlar çok sevmiş olduğunuz o ince çizgileri hâlâ kolayca ayırt edebildiğiniz eski bir aşkınızla karşılaşmak gibi bir şeydi bu. Terk edilmiş tren istasyonunun önünden geçtik ve küçük tepede midem o bilindik şekilde aniden kalkıp tekrar düzelerek, hâlâ ayakta ve yerinde olan köprüyü aştık. Ballyless önümde uzanıyordu; yokuşlu yol, yokuşun dibindeki plaj ve deniz. Pansiyonda durmadım, ama önünden geçerken sadece biraz yavaşladım. Geçmişin bazen insanı yok edecekmiş gibi bir gücünün olduğu anlar vardır.

"İşte bu o!" dedim Claire'e heyecanla, "Cedars." Yolculuk boyunca ona Graceler hakkında neredeyse her şeyi anlatmıştım. "İşte kaldıkları yer orasıydı."

Bakmak için koltuğundan arkaya doğru döndü.

"Neden durmadın?" diye sordu.

Ne cevap verebilirdim ki? Burada, kayıp dünyanın ortasında aniden felç eden bir mahcubiyete yenik düştüğümü söylemeli miydim? Arabayı sürmeye devam ettim ve Sahil Yolu'na döndüm. Strand Kafe yoktu, onun yerini büyük, derme çatma ve oldukça çirkin bir ev almıştı. İki otel de anımsadığımdan daha küçük ve çirkindi. Golf Oteli'nin çatısında oldukça gösterişli bir bayrak asılı duruyordu. Arabanın içinden bile ön taraftaki çimenlikteki palmiyelerin hafiften çatırdayan yapraklarının geçmişteki mor yaz gecelerinde Arabistan'ı anımsatan sesini duyabiliyorduk. O an, ekim öğleninin bronz renkli güneş ışıklarının altında gölgeler uzamaya başlamıştı bile; her şeyin eski kartpostallardaki resimlerden bir seriymiş gibi tuhaf derecede donuk bir görüntüsü vardı. Myler'ın yan yana duran barı, postanesi ve bakkal dükkânı, önünde asfalt döşeli bir araba parkı olan gösterişli bir alışveriş merkezine dönüşmüştü. Yarım yüzyıl önce ıssız, sessiz, göz kamaştıran güneşli bir öğle vaktinde Myler'ın yerinin dış tarafındaki çakıllı arazide küçük ve zararsız gibi görünen bir köpeğin, sevimli bir sırıtış sanıp yanılarak ellerimle dişlerini okşadığımda inanılmaz bir hızla bileğimi ısırdığını ve sırıtarak, ya da bana öyle geldi, kaçtığını; eve döndüğümde hayvanın ağzına elimi sokma akılsızlığım yüzünden annemin beni feci şekilde azarlayıp yalnız başıma kasabanın doktoruna gönderdiğini, o şık ve nazik adamın bileğimdeki güzel, morumsu kabarıklığın üstüne geçici bir yara bandı yapıştırdığını, daha sonra da çırılçıplak soyunup dizine oturmamı söylediğini, böylece bana nasıl doğru nefes almam gerektiğini göstererek son derece solgun, tombul ve tabii ki manikürlü eliyle karnımın alt kısmına hafifçe bastırdığını anımsadım. "Karnını içine çekeceğine bırak şişsin, anladın mı?" yumuşak yüzünün sıcaklığı kulağıma değerek yumuşak bir tonla mırıldandı.

Claire soluk bir kahkaha attı. "Hangisinin izi daha uzun süre kaldı," diye sordu, "köpeğin dişlerinin mi yoksa doktorun elinin mi?"

Köpeğin dişlerinin bıraktığı silik bir çift delik izinin olduğu bileğimi gösterdim.

"Capri değildi," dedim, "ve Doktor da Tiberius değildi."

Aslında o günle ilgili güzel anılarım var. Doktorun nefesindeki öğleden sonra kahvesinin kokusunu ve beni sokak kapısına kadar geçiren kâhya kadının gözlerini devirerek kuşkuyla süzüşünü hâlâ anımsıyorum.

Claire ve ben "Kır"a vardık.

Aslında "Kır" artık bir çayır değil, bahçenin dibindeki göz tırmalayıcı yapıları yapan beceriksiz mimarın tasarladığını sandığım entipüften tek katlı evlerin karmakarışık serpiştirildiği kasvetli bir tatil sitesine dönüşmüştü. Her ne kadar özenti olsa da otele verilen The Lupins (Acı Bakla) adını ve yola açılan gülünç derecedeki büyük taklit gotik kapının yanına tahminimce müteahhidin yerleştirdiği o gösterişsiz, yabani acı bakla bitkisinin uzun saksısını görünce yine de sevindim. Babam iki haftada bir gece yarısı acı bakla yapraklarının altında elinde bahçıvan beli ve el feneriyle içinden lanetler savurarak yumuşak kumlu toprakta bir çukur kazar ve bir kova dolusu tuvalet atığını gömerdi. O çiçeklerin hafif ve tuhaf bir biçimde insansı kokusunu ne zaman duysam, aklıma hep topraktan hiç çıkmayan o bok kokusu gelir.

"Hiç durmayacak mısın?" dedi Claire. "Araba tutmaya başladı da."

Yıllar geçtikçe kızımın yaşça bana yaklaştığını hayal ediyorum ve artık neredeyse yaşıt sayılırız. Çok zeki bir çocuğa sahip olmanın sonucu bu sanırım – kızım eğer isteseydi benim hayal edebileceğimden çok daha iyi bir bilgin olabilirdi. Ayrıca bu durumun bana rahatsızlık verdiğini bir noktaya kadar anlıyor ve beni daha az tanıyan, bu yüzden de daha çok ürküten insanlar gibi zaaflarımla ve aşırılıklarımla alay etmiyor. Ama ben bir yakınımı kaybettim, yaralıyım ve hoşgörüye ihtiyacım var. Eğer günah çıkarmanın uzun bir şekli varsa şu an ihtiyaç duyduğum tek şey budur. *Beni yalnız bırak,* diye içimden yalvardım, *bırak kirlenmiş eski Cedars'tan, yok olmuş Strand Kafe'den, Lupins'ten,*

Kır'dan, geçmişte kalan her şeyin önünden yavaş yavaş geçeyim çünkü duracak olursam kesinlikle utanç verici bir gözyaşı denizinde boğulurum. Yine de arabayı usulca yolun kenarında durdurdum, Claire sessiz bir öfkeyle arabadan indi ve sanki kulağıma bir yumruk atıyormuş gibi kapıyı çarptı. Onu bu kadar kızdıracak ne yapmıştım? Kızımın tıpkı annesi gibi kaprisli olduğu zamanlar oluyor.

Ve hiç beklemediğim bir anda, Lupins'in küme halindeki bungalovlarının arkasında, yaban dikeni ve tozlu kaba diken çalılıklarının arasından dolanarak uzanan, her zamanki gibi tekerlek izleriyle dolu Duignan patikası göründü. Kamyonların, vinçlerin, kazıcı makinelerin ve insanların yarattığı yıkımlara nasıl dayanmıştı? Çocukken her sabah sütçü Duignan ya da neşeliyken bile ölçülü davranan, koca kalçalı karısından günlük sütümüzü almak için elimde kâse, yalınayak bu yoldan yürürdüm. Güneş her ne kadar çoktan doğmuş olsa da, tavukların açık yeşil pisliklerinin arasında titiz adımlarla yollarını buldukları kaldırım taşı döşeli avluda gecenin nemli serinliği hâlâ duruyor olurdu. Oradan topuklarım tavuk pisliğine değmesin diye ayaklarımın ucunda sendeleyerek geçerken, yana yatmış arabanın altında uzanan ve ben geçerken bakışlarıyla beni tartan, tasmasından bağlı bir köpek ve kafasını ahırın aralık kapısının üzerinden uzatıp krem rengi bal çiçeğinin buğulu rengini andıran perçeminin altından keyifli ve kuşkulu gözlerle bana yan yan dikkatle bakan kır bir yük atı olurdu hep. Duignan'ın, bodur bacakları bir karenin alt uçlarına yapıştırılmış iki kütük gibi görünen, her nefeste zorlanıp dilinin ıslak pembe ucunu alt dudağında gezdiren ufak tefek yaşlı annesinden korktuğum için çiftlik evinin kapısını çalmayı sevmezdim ve bunun yerine ahırın mor gölgesinde Duignan'ın ya da karısının çıkıp beni kocakarıyla karşılaşmaktan kurtarmasını beklerdim.

Kum rengi saçı ve görünmeyen kirpikleriyle Duignan uzun boylu ahmağın tekiydi. O zamanlar bile antika sayılabilecek yakasız patiska gömlekler ve çamura bulanmış çizmelerinin içine soktuğu biçimsiz pantolonlar giyerdi. Man-

dırada kepçeyle sütü doldururken bana imalı, boğuk ve incecik sesiyle kızlardan bahseder –o sıralarda gırtlak rahatsızlığından ölmek üzereydi– ve benim küçük bir kız arkadaşım olduğundan emin olduğunu, kız arkadaşımın kendisini öpmeme izin verip vermediğini bilmek istediğini söylerdi. Konuşurken gözleri kabıma boşalttığı sütün uzun ince şeridine takılıp kalır ve kendi kendine gülerek renksiz kirpiklerini hızlıca kırpıştırırdı. Tüyler ürpertici olsa da benim için kesinlikle büyüleyici bir yanı vardı. Daima alaycı bir şekilde yalnızca yetişkinlere özgü büyük, genel ve iğrenç açık seçik bir resim gösterecekmiş gibi dururdu. Kare şeklinde küçük bir odadan ibaret o mütevazı mandıra öyle bir badanalanmıştı ki rengi neredeyse maviye dönüşmüştü. Her birinin üzerinde kapı aralığından yansıyan ışığın parlattığı bir örnek beyaz etiketlerin olduğu çelikten yapılmış küçük süt kapları yassı şapkalı askerlere benzerdi. Diğerlerinden ayrılmaları için yere konulup üzerleri muslinle örtülmüş büyük sığ süt kapları kendi sessizliklerine dalmış dururlardı; her zaman çalıştırılırken izlemek istediğim fakat asla izleyemediğim elle çevrilen tahta bir tereyağı yayığı da vardı. Sütün gizemli, yoğun kokusu bana Bayan Grace'i anımsatırdı ve bir an için heyecan verici bir dürtüyle Duignan'ın kışkırtmalarına kapılıp ona Bayan Grace'den bahsetmeyi düşünürdüm, ama şüphesiz akıllı davranıp bundan vazgeçerdim.

Şimdi yine çiftliğin kapısındaydım, o zamanların çocuğu artık şişmanlamış, saçları kırlaşmış ve neredeyse yaşlanmıştı. Kapının üstündeki kötü boyanmış bir tabelada çiftliğe izinsiz girenlerin dava edileceği yazılıydı. Claire arkamdan çiftçiler ve silah sesleriyle ilgili bir şeyler söylüyordu, ama hiç aldırmadım. Kaldırım taşlarından karşıya doğru ilerledim –hâlâ kaldırım taşları vardı!–, aslında yürümekten çok, geçmişten arka arkaya gelen soluk kesici esintilerle yıpranmış, yarı şişkin bir havaalanı balonu gibi hantalca zıpladım. İşte ahır ve yarı açık kapısı karşımda duruyordu. Duignan'ın at arabasının durduğu yerde paslı bir tırmık vardı – yoksa at arabasının yerini yanlış mı hatırlıyordum? Mandıra da yerinde duruyordu, ama kullanılmıyordu, bo-

zuk kapısına kilit vurulmuştu –kilidin kime karşı vurulduğunu tahmin etmek olanaksız–, pencerelerin camları kirlenmiş ya da kırılmıştı ve çatıda ot bitmişti. Çiftlik evinin ön tarafında dev bir böceğin henüz gelişmemiş gözünü anımsatan cam ve alüminyumdan yapılmış çardak benzeri bir sundurma inşa edilmişti. İçerideki kapı açıldı, gençliğinin son demlerinde bir kadın belirip camın arkasında durdu ve ihtiyatlı bir biçimde beni süzdü. Henüz Hıristiyanlığı kabul etmemiş bir pigmeler kabilesinin küçük kraliçesine homurdanarak yaklaşan koca bir misyoner gibi sırıtarak ve başımla selam vererek öne fırladım. Ben camdan ona yüksek sesle adımı söyleyip heyecanlı el kol hareketleri yaparken, o ilk başta temkinli bir biçimde sundurmanın içerisinde hareketsiz ve dik dik bakarak durdu. İtinalı, ama pek de inandırıcı olmayan yaşlı makyajı yapmış genç bir aktris izlenimi veriyordu. Yüzünü dikenli bir hâle gibi çevreleyen ve gerçek saçtan çok peruğa benzeyen, kahverengi çizme cilası rengine boyanıp sık ve parlak bukleler halinde kıvrılmış saçı, küçük ince suratına yakışmayacak kadar kabarıktı. Kendi ördüğü belli olan bir kazağın üzerine soluk bir önlük, dizlerine kadar kıvırdığı kadife bir erkek pantolonu ve ben çocukken yaşlı kadınlar arasında moda olan, daha sonraları ise dilenci ve ayyaş kadınların giydiği bilekten fermuarlı Prusya mavisi kadife taklidi botlar giymişti. Ona camdan bağırarak çocukken burada, "Kır"da bir kulübede kaldığımı ve sabahları nasıl süt almak için çiftliğe geldiğimi anlattım. Kafasını sallayıp sanki bir gülücüğü saklıyormuş gibi ağzının kenarında bir kırışıklık belirip kaybolarak beni dinledi. Sonunda sundurmanın kapısını açtı ve kaldırım taşı döşeli avluya adımını attı. Yarı çılgın bir mutluluk içinde –gerçekten de gülünç derece de heyecanlıydım– bir an için ona sarılmak istedim. Aceleyle Duignanlardan, karı kocadan, Duignan'ın annesinden, mandıradan, hatta o uğursuz köpekten bile bahsettim. İnanmadığını gösteren çatık kaşıyla hâlâ kafasını sallayarak bakışlarını benim yanımdan kaydırdı, Claire' in kenarları kürklü pahalı mantosuna sarınarak kollarını kavuşturup durduğu kapı ağzına yöneltti.

Genç kadın adının Avril olduğunu söyledi. Avril. Soyadını söylemedi. Sanki uzun zamandır ölü gibi duran bir şey doğrulup kalkıyormuşçasına canlanan bir anıyla, tombul kolunun altına pembe, saçsız ve çıplak bir oyuncak bebek kıstırıp sırtında iç gömleğiyle çiftlik evinin taş döşeli koridorunda duran ve cücelere özgü sabit bakışlarla beni izleyen çocuk gözümün önüne geldi. Ama önümde duran bu kişi, şimdi ellili yaşlarında olması gereken o çocuk olamazdı. Belki de hatırladığım o çocuk bu kadının ondan çok önce doğmuş, ondan çok yaşlı ablasıydı. Bu mümkün mü? Hayır, Duignan genç yaşta, kırklarında ölmüştü; öyleyse bu Avril kesinlikle onun kızı olamazdı, çünkü ben çocukken Duignan yetişkindi ve... Aklım bu hesaplamaların içerisinde şaşkına dönmüş ve yorulmuş bir yük hayvanı gibi duraksadı. Bu civarlarda kim kendi çocuğuna böyle narin bir ilkbahar ismi vermiş olabilirdi?

Duignanları tekrar sordum ve Avril, evet dedi, Christy Duignan ölmüştü -Christy? Duignan'ın adının Christy olduğunu biliyor muydum?- ama Bayan Duignan kıyıda bir yerlerde bir huzurevinde hâlâ yaşıyordu. "Ve Patsy'nin Old Bawn'ın yakınlarında bir yeri var ve Mary de İngiltere'de, ama zavallı Willie öldü." Başımı salladım. Birden tıpkı hayalî bir cenaze törenine gelmiş davetsiz akrabalar gibi benim özel hatırlama törenimde toplanan, geriye sadece adları kalmış da olsa çok somut, çok gerçek olan, Duignan hanedanlığının bu üyeleri -çiftçi Patsy ve göçmen Mary ve ölen küçük Willie- hakkında bir şeyler duymak canımı sıktı. Söyleyecek hiçbir şey düşünemiyordum. Bir an için ortaya çıkan geçmişe ait o neşeli hava artık sönüp gitmişti ve o havanın son parçası da beni terk ederken orada öylece gülerek, hafifçe kafamı sallayarak duran halimi aşırı kilolu ve yakışıksız buldum. Avril, adını söylemenin dışında hâlâ kendisini tanıtmamıştı; onu tanımam, hatırlamam gerektiğini düşünüyormuş gibi görünüyordu - ama her ne kadar bir zamanlar Duignan'ın kapısı olan yerde duruyor olsa da Avril'i nasıl ya da nereden tanıyabilirdim ki? Duignanlar hakkında bu kadar çok şey bildiğine göre onun da onlardan

ya da ailenin yakınlarından birisi olup olmadığını merak ettim, ama görünüşe göre öyle değildi. Her neyse, tüm o Williler, Maryler ve Patsyler, bunlardan hiçbiri Avril'in ebeveynleri olamazdı ya da öyle olsaydı şüphesiz çoktan söylerdi. Sanki o kınalı saçı, yaşlı kadın çizmeleriyle kendisini soktuğu o pek de inandırıcı olmayan kılığıyla -benim hayalî geçmişimin bir köşesine kasten el koymak için- vahim bir nedenden dolayı kendisini buraya hapsetmiş gibi, birden tüm hüznüm ona karşı acı bir içerleme dalgasına dönüşüverdi. Gri suratının her tarafının küçük çillerle kaplı olduğunu fark ettim. Bu çiller Claire'inkiler gibi kahverengi ya da Christy Duignan'ın tuhaf bir biçimde kadınsı görünen kollarına serpilmiş büyük lekeler gibi ve hatta bu günlerde ellerimin üzerinde ve omuzlarımın alt kısımlarında, köprücükkemiklerimin her iki yanında belirmeye başlayan kaygı verici çiller gibi değildi; Claire'in mantosunun donuk kahverengisi gibi hayli koyuydular, iğne deliğinden çok az büyüktüler ve bunu söylemek beni üzüyor, ama kronik bir pisliği çağrıştırıyorlardı. Her ne olduğunu anlayamasam da bu çiller beni tedirgin etti.

"Anlarsın ya," dedim, "karım daha yeni öldü de."

Bu lafı ağzımdan böyle nasıl kaçırdığımı bilmiyorum. Arkamda duran Claire'in bunu duymamış olmasını diledim. Avril, şüphesiz konuşmaya devam etmemi bekleyerek suratında hiçbir ifade olmaksızın dik dik yüzüme baktı. Ama daha fazla ne söyleyebilirdim ki? Bazı açıklamaların ayrıntıları yoktur. Bir omzunu ve ağzını yukarı kaldırarak beni anladığını gösteren biçimde omuz silkti.

"Yazık," dedi basit ve düz bir tonla. "Bunu duyduğuma üzüldüm." Aslında tam olarak söylemek istediği bu değildi.

Sonbahar güneşi, kaldırım taşlarına mavimsi bir parıltı vererek avluya yatay açılarla düşüyor ve verandadaki sardunya saksısı mevsimin son çiçeklerini açıyordu. İşte dünya bu.

Golf Otel'in yumuşak sessizliğinde müşteri olarak yal-

nızca kızım ve ben görünüyorduk. Claire ikindi çayı istedi; çay siparişini verdiğimde bizi kıyıya ve geri çekilen gelgite bakan arka taraftaki ıssız, soğuk seraya yönlendirdiler. Soğuk havaya rağmen burada geçmişteki içki âlemlerinin sessiz izi duruyordu. Dökülmüş bira ve sinmiş sigara dumanının birbirine karışmış kokusu ve bir köşedeki platformun üstünde dik duran, yersizce Vahşi Batı'yı anımsatan ve açık kapağından çarpık tuşları görünen bir piyano vardı. Çiftliğin bahçesindeki ilk karşılaşmamızdan sonra, yarıda kesilmiş notalar, kaçırılmış sufleler ve yıkılan dekorlarla dolu feci bir gecenin sonunda sendeleyerek sahneden çıkan bir primadonna gibi titrediğimi ve tükendiğimi hissettim. Claire ve ben yan yana bir kanepede oturduk ve hemen ardından siyah garson ceketi, yanları şeritli pantolon giyinmiş kızıl saçlı, sakar bir oğlan bir tepsi getirip şangırdatarak önümüzdeki alçak masaya koydu ve büyük ayakkabılarının içinde tökezleyerek uzaklaştı. Şu çay poşeti de ne berbat bir buluş öyle, benim aşırı hassas gözüme dikkatsiz birinin yüzü kızarmadan tuvalette arkasında bıraktığı şey gibi görünüyor. Çim rengindeki çaydan bir fincan doldurdum ve cep şişemden bir damla konyak katarak çayı sertleştirdim – geçen yıldan kalma bir alışkanlık olarak asla yanımda bir miktar sakinleştirici olmadan dolaşmıyordum. Öğle ışığı artık solmuş kış güneşi gibiydi ve ufukta yoğun kirli mavi bir bulut kümesi toplanmaktaydı. Dalgalar değdikleri yerlere tutunmak için tırmalayıp durarak, ama her defasında başarısız olarak su çizgisi boyunca uzanan o güzelim kumu pençeliyorlardı. Kabukları fil derisi gibi kalın görünen o salkımsaçak ve uzun palmiye ağaçlarının sayısı artmıştı. Bu soğuk kuzey ikliminde yaşayabildiklerine göre dayanıklı bir cins olmalıydılar. Hücreleri o cehennem sıcağını hatırlıyor mu acaba? Kızım mantosunun içine gömülmüş, ısınmak için sıcak fincanı iki elinin arasında tutarak oturuyordu. Ani bir sancıyla kızımın bebeklerinkine benzeyen tırnaklarını, onların soluk leylak rengini fark ettim. İnsanların çocukları gözlerinde hep çocuk olarak kalırlar.

Kır'dan, kulübeden ve Duignanlardan bahsettim.

"Geçmişte yaşıyorsun," dedi kızım.

Sert bir cevap vermek üzereydim, ama duraksadım. Sonuçta haklıydı. Gerçek anlamda hayat, tıpkı iradenin sert kafasını dünyanın duvarına toslaması gibi mücadeleden, bitmez tükenmez eylemden ve doğrulamadan ibarettir, ama geriye dönüp baktığımda enerjimin büyük bir kısmının her zaman için basit bir sığınak, huzur ve, itiraf ediyorum, rahatlık bulmaya harcandığını görüyorum. Bu, şaşırtıcı, sarsıcı demiyorum, bir farkına varış. Eskiden başıma gelen her şeyi dişlerimin arasındaki denizci bıçağıyla karşılayan bir korsan olarak görürdüm kendimi, ama artık bunun bir yanılsama olduğunu itiraf etmek zorundayım. İstediğim tek şey saklanmak, korunmak, savunulmak ve gökyüzünün umursamaz bakışından ve sert havanın zararlarından uzakta, ana rahmi sıcaklığında bir yere yerleşip orada öylece kalmak. İşte geçmiş bu yüzden benim için ellerimi ovuşturarak, soğuk bugünden ve daha da soğuk gelecekten kurtulup isteyerek gittiğim böyle bir sığınak. Ama yine de geçmişin gerçekten de nasıl bir varlığı var? Aslında geçmiş bir zamanlar içinde bulunduğumuz ve çoktan geçip gitmiş olan bir andan başka bir şey değildir. Ama yine de.

Claire bir kaplumbağa gibi kafasını mantosunun içine gömdü ve ayakkabılarını çıkarıp ayaklarını küçük masanın kenarına doğru uzattı. Bir kadının çoraplı ayaklarının görüntüsünde her zaman insanı duygulandıran bir şey vardır. Sanırım bu duyguyu, ayak parmaklarının neredeyse birbirine yapışmış gibi duruşu yaratıyor. Doğal olarak, hayır doğal olmayarak, Myles Grace'in ayak parmakları birbirine yapışıktı. Ayak parmaklarını el parmakları gibi kolayca açtığında, parmakların arasındaki tanrı vergisi bir işaret gibi görünen ve alev kızılı renginde yaprak gibi ince damarları olan yarı saydam pembe zarlar örümcek ağı misali açılıyordu.

Akşamın gittikçe koyulaşan maviliğinde birden tüm çocukluğu boyunca Claire'e arkadaşlık eden oyuncak ayı ailesini anımsadım. Onları canlı gibi görünen ve biraz itici şeyler olarak görüyordum. Yatak lambasının kısık ışığında ona iyi geceler dilemek için eğildiğim zaman yatak örtüsünün

kenarının üzerinden altı çift ıslak kahverengi, hareketsiz, esrarengiz biçimde uyanık duran parlak cam gözü beni izlerken bulurdum.

"Senin *kıymetli ailen,*" dedim. "Sanırım onları hâlâ o çocukluk kanepende oturtmuş saklıyorsundur."

Güneş ışığının dik eğimli ışını su çizgisinin üst kısmındaki kumları kemik beyazına çevirerek kumsala vurdu ve bulut kümesinden gözleri kamaşmış beyaz bir deniz kuşu orağa benzeyen kanatlarıyla uçtu; kanatlarını sessizce kapatarak döndü ve ince bir şerit gibi denizin azgın sularına daldı. Claire bir süre hareketsiz oturdu ve sonra ağlamaya başladı. Ses yoktu. Sadece denizden gelen ve önümüzdeki yüksek cam duvarı yalayan son ışık dalgasında, parlak cıva damlaları gibi süzülen gözyaşları vardı. Öylece sessiz ve neredeyse doğal bir biçimde ağlaması da, tıpkı annesi gibi yaptığı şeylerden biriydi.

"Acı çeken tek kişi sen değilsin," dedi.

Kızımla ilgili gerçekten de çok az şey biliyorum. Bir gün, kızım henüz küçükken -sanırım on iki ya da on üç yaşındaydı ve ergenliğin eşiğindeydi- kapısını kilitlemeyi her zaman ihmal ettiği banyoya daldım. Kafasına türban gibi sıkıca sardığı havlu dışında çıplaktı. Buğulu pencereden yansıyan yumuşak ışığın altında omuzlarının üstünden bana bakmak için başını çevirdi. Hiç şaşırmamıştı ve anlamlı gözlerle gözlerimin içine bakıyordu. Göğüsleri henüz gelişmemişti, ama kalçası çoktan büyümüştü. Onu orada gördüğümde ne hissettim? Şefkat ve bir tür korkuyla kaplanmış içsel bir kaostu hissettiğim. Claire o tarihten on yıl sonra, şehrin giderek kalabalıklaşan varoşlarından birindeki geri kalmış çocuklara öğretmenlik yapmak için -Vaublin ve *fete galante*[1] üslubu konusundaki- sanat tarihi araştırmasını yarıda bıraktı; işte benim kızım böyledir, ya da böyleydi. Yeteneğini nasıl da boşa harcadı. Onu affedememiştim, hâlâ affedemiyorum. Denedim, ama beceremedim. Tüm bunlar kızımın gönlünü kaptırdığı, az konuşan, okuma meraklısı ve

[1] Tiyatro kostümleri içinde eğlenen genç kadın ve erkekleri gösteren bir resim türü. (Çev.)

aşırı eşitlikçi görüşleri olan gencin başının altından çıkmıştı. Bu aşk macerası –tabii buna macera denilebilirse; çünkü kızımın hâlâ bakire olduğunu düşünüyorum– kötü bitmişti. Alçak herif, kızımı boş bir toplumsal jest uğruna hayatının yapıtı olacak çalışmayı bırakmaya ikna etmiş, sonra da talihsiz kızımı yüzüstü bırakarak kaçıp gitmişti. Peşine düşüp onu öldürmek istemiştim. En azından verilmiş bir sözü çiğnediği gerekçesiyle aleyhinde dava açacak iyi bir avukat tutayım dedim. Anna olayı uzatmamamı, çünkü durumu daha da kötüleştirdiğimi söyledi. O zaman Anna'nın hastalığı çoktan baş göstermişti. Ne yapabilirdim?

Dışarıda akşam karanlığı çöküyordu. Önümüzde sessizce duran deniz şimdi bulanık bir kargaşa içerisindeydi, herhalde gelgit başlamıştı. Claire'in gözyaşları durmuştu, ama silinmemişti, gözyaşlarının farkındaymış gibi de görünmüyordu. Ürperdim; bu günlerde kilise avlusu dolusu yaslı insanlar hiçbir şey hissetmeden mezarımın üzerinde bir ileri bir geri yürüyorlar.

Fraklı, iriyarı bir adam arkamızdan içeri girdi, uşaklara özgü bir yürüyüşle sessizce ilerleyip kibarca bir merakla bizi süzerken benimle göz göze gelince çıkıp gitti. Claire burnunu çekti, cebinden çıkardığı mendile gürleyerek sümkürdü.

"Acı çekmekle ne demek istediğine bağlı," dedim ılımlı bir sesle.

Bir şey söylemedi, ama mendili cebine koyup ayağa kalktı ve kaşlarını çatarak sanki ne olduğunu bilmediği bir şeyi arıyormuş gibi etrafına bakındı. Beni arabada bekleyeceğini söyleyip başı önde, ellerini palto biçimindeki postun ceplerinin dibine kadar sokarak çekip gitti. İçimi çektim. Deniz kuşları kararmaya yüz tutan gökyüzüne doğru yükseldiler ve yırtık bez parçaları gibi dalış yaptılar. Başımın ağrıdığının farkına vardım. Camla kaplı bu havasız kutunun içine ilk oturduğum andan beri ağrı kafamın içinde hafif hafif zonkluyordu.

Genç garson alnına yumuşakça düşen kızıl saç lülesiyle, çekingen bir tilki yavrusu gibi geri geldi ve tepsiyi almak için hamle etti. O saç rengiyle Duignan'ın sülalesinden biri

olması muhtemeldi; örneğin en küçük kardeş olabilirdi. Ona adını sordum. Durdu, tuhaf bir şekilde belini kırarak öne eğildi ve kuşkulu bir korkuyla açık renk kaşlarının altından bana baktı. Ceketi parlamış, gömleğinin eprimiş kol ağızları kirlenmişti.

"Billy, efendim," dedi.

Ona bir bozukluk verdim, teşekkür edip parayı cebine soktu ve tepsiyi alıp arkasını döndü, sonra duraksadı.

"İyi misiniz, efendim?" dedi.

Arabanın anahtarlarını çıkardım ve onlara şaşkınlıkla baktım. Her şey olduğundan başka bir şey gibi görünüyordu. Evet, iyiyim deyince, oğlan gitti. Çevremdeki sessizlik deniz kadar derindi. Platformda duran piyano berbat sırıtışını savurdu.

Ben lobiden ayrılırken fraklı adam oradaydı. Geniş, soluk ve ifadesiz tuhaf bir suratı vardı. Ellerini göğsünde yumruk şeklinde birleştirip operacılara özgü bir hareketle gülümseyerek beni başıyla selamladı. Bu insanları bana hatırlatan şey nedir böyle? Bakışı samimi değildi, daha da ötesi tehditkârdı. Sanırım ona da bahşiş vermemi bekliyordu. Dediğim gibi, dünya işte.

Claire omuzlarını kamburlaştırmış, mantosunun kollarını eldiven niyetine kullanarak arabanın yanında bekliyordu.

"Benden arabanın anahtarını isteyebilirdin," dedim. "yoksa vermeyeceğimi mi düşündün?"

Benim kuvvetli karşı koymama rağmen eve dönüşte arabayı sürmek için diretti. Artık gece tamamen çökmüştü ve farların geniş ışıklarının altında önümüzde aniden beliren ve sanki bizim geçişimizin yarattığı etkiyle devriliyormuş gibi karanlığa gömülerek aniden kaybolan birbirini izleyen korkunç ağaç sıraları uzanıyordu. Claire öne doğru o kadar eğilmişti ki burnu neredeyse ön cama değiyordu. Gösterge panelinden yansıyan gaza benzeyen yeşil ışık Claire'in yüzüne bir hayalet havası veriyordu. Arabayı benim kullanmama izin vermesi gerektiğini söyledim. Arabayı süremeyecek kadar sarhoş olduğumu söyledi. Ona sarhoş

olmadığımı söyledim. Cep şişemi tamamen bitirdiğimi, şişeyi olduğu gibi fincana döktüğümü gördüğünü söyledi. Beni böyle azarlamaya hakkı olmadığını söyledim. Yine gözyaşlarına boğularak ağlamaya başladı. Sarhoş halimle bile onun bu halinden daha az sürüş tehlikesi yaratacağımı söyledim. Didişmemiz işte böyle var gücümüzle, kıyasıya devam etti. İyi ya da kötü, elimden geldiğince ona sadece hatasını hatırlatmak için -bazen dil nasıl da önemsiz ve koşulları anlatmakta yetersiz kalıyor- annesinin öldüğü geçen yılın büyük bölümünde, daha doğrusu en kötü döneminde ben yalnız başıma elimden geleni yaparak uğraşırken onun çalışmalarını sürdürmek için sürekli yurtdışında olduğunu söyledim. Bu söylediğim yıldırım gibi düştü. Sıkıca kapattığı dişlerinin arasından kısık bir inilti yükseldi ve ellerinin arkasıyla direksiyonu yumrukladı. Sonra bana türlü suçlamalar savurmaya başladı. *Jerome'un kaçmasına benim neden olduğumu* söyledi. Duraksadım. Jerome mu? Jerome? Elbette o iyiliksever -kızıma hiçbir iyiliği de olmadı- ve bir zamanlar sevgi beslediği o çenesiz heriften bahsediyordu. Evet, Jerome, o alçağın tuhaf ismiydi bu. Çok şükür ki kendime hâkim olarak *Jerome'un kaçmasına nasıl neden olduğumu* sordum. Soruma kafasını sallayıp homurdanarak cevap verdi. Aslında doğruydu, onu uygun olmayan bir damat adayı olarak görmüş ve bunu Jerome'a birkaç kez ima etmiştim, ama Claire öyle bir söyledi ki sanki oğlana kırbaç savurmuştum ya da ateş etmiştim. Üstelik, hadi diyelim ki *kaçıp gitmesine* ben neden oldum, peki ya onun kişiliğine ve hedefini yarıda bırakmasına ne demeli? Hayır, kızım kesinlikle onun isteklerinden bağımsızken daha iyiydi. Ama o an için fikirlerimi kendime saklayarak başka bir şey söylemedim ve bir ya da iki mil sonra içindeki ateş dışarı taştı. Böyle uzun süre bekleyip istediklerini yaptırmak her zaman kadınlarda gördüğüm bir şeydir.

Eve vardığımızda onun arabayı park etmesini beklemeden doğruca içeri girdim, telefon rehberinden Cedars'ın numarasını bulup Matmazel Vavasour'u aradım ve ona odalarından birini kiralamak istediğimi söyledim. Sonra yukarı

çıktım ve sürünerek külotla yatağa girdim. Birden çok yorulmuştum. Birinin kendi kızıyla kavga etmesi insanın elini ayağını kesip bitkin düşürür. O zaman Anna'yla benim yatak odamdan, içinde bebek yatağından çok az büyük, alçak ve dar bir yatağın olduğu ve eskiden çocuk odası olarak kullanılan mutfağın üzerindeki boş odaya taşınmıştım. Claire'in aşağıda, mutfakta tencereleri ve tavaları birbirine vurduğunu duyabiliyordum. Evi satmaya karar verdiğimi henüz ona söylememiştim. Matmazel V. telefonda ne kadar kalmayı planladığımı sordu. Sesinin tonundan şaşkınlığını, hatta güvensizliğini anlayabiliyordum. Bilerek belirsizliği sürdürdüm. Birkaç hafta, belki de birkaç ay dedim. Albay'dan, ki hep oradaydı, ve onun âdetlerinden bahsetti. Bu konuda hiç yorum yapmak istemedim. Albaylardan bana neydi? Pansiyonda bir kolordunun tümünü ağırlasa bile umurumda değildi. Kirli çamaşırlarımı göndermem gerekeceğini söyledi. Beni hatırlayıp hatırlamadığını sordum. "Ah, evet," dedi, sesini yükseltmeden, "evet, elbette seni hatırlıyorum."

Claire'in ayak sesini merdivende duydum. Öfkesi artık dinmişti ve neredeyse sürünerek ağır adımlarla yürüyordu. Tartışmalarımızı onun da yorucu bulduğundan hiç kuşkum yok. Yatak odasının kapısı aralıktı, ama içeri girmeyip aralıktan sadece halsizce yiyecek bir şey istiyor muyum diye sordu. Odanın içindeki lambaları yakmamıştım ve onun durduğu yerin karşısındaki muşambadan yayılan ince karemsi ışık doğruca kızımın ve benim çocukluklarımıza açılan bir yoldu. Küçükken bu odada ve bu yatakta uyurken alt katta benim çalışmamdan gelen daktilo sesini dinlemeyi severdi. Bunun, her ne kadar benim düşünürken çıkardığım sesin birini nasıl rahatlatabildiğini bilemesem de -ben tam aksini düşünürdüm- tıpkı ben düşünürken beni dinlemek gibi rahatlatan bir ses olduğunu söylerdi. Ah, şimdi o günler, o geceler ne kadar da uzak. Yine de arabada bana öyle bağırmamalıydı. Öyle bağırılmayı hak etmiyorum. "Baba," dedi yine bu kez ölçülü bir tonla, "akşam yemeği istiyor musun yoksa istemiyor musun?" Cevap vermedim ve gitti. Demek geçmişte yaşıyorum ha.

Sırtımı ışığa vererek duvara doğru döndüm. Dizlerimi bükmüş olsam da ayaklarım yine de yatağın ucundan dışarı taşıyordu. Dağınık çarşafların içinde dönüp dururken –yatak takımlarıyla asla baş edememişimdir– peynir kokan ılık nefesimi duydum. Anna'nın hastalığından önce başkaları gibi kendi bedenime –çeşitli kokular, alttan ve üstten çıkan geğirtiler, irin, kepek, ter, diğer genel sızıntılar ve hatta Shakespeare'in nedense *öteki dünyanın* parçacıkları olarak tabir ettiği kederli, kaçınılmaz insanlığımın ürünlerine– karşı yeterince hoşgörülü bir iğrenmeden başka bir şey beslemezdim. Fakat, Anna'nın bedeni ona ihanet edip de Anna ondan ve onun yabancı çıkıntılarından korkmaya başladığında, ben gizemli bir geçiş süreciyle bedenime karşı tam anlamıyla bir iğrenme duymaya başladım. Her ne kadar ben geceleri ya da özellikle sabahın erken saatlerinde yalnız başıma kalıncaya kadar bekleyip sonra etrafımda bataklık gazı miyasması gibi yükselen bu kendimden iğrenme her zaman hissettiğim bir şey değil; ya da en azından ben her zaman farkında değilim. Aynı zamanda ne halde olursam olayım ya da ne kadar acı çekersem çekeyim yine de ısrarla uzamaya devam eden saçım ya da tırnaklarım gibi bedenimin ağır ilerleyen süreçlerine karşı mide bulandırıcı bir merak da duymaya başlamıştım. Bu amansız ölüm illetini, sahipleri üst katta soğuk yatağında ağzı yarı açık ve gözleri donuk bir biçimde uzanmış ve öğütülmüş mamayı vermek ya da son sardalye kutusunu açmak için bir daha asla aşağıya inemeyecek olmasının farkında olmadan ya da umursamadan hayatlarına devam eden hayvanlar gibi algılamak, koşulları hiçe saymak ve pervasızlık olur.

Söz daktilolardan açılmışken –bir dakika önce bir daktilodan bahsettim– üzerinde küçük ve büyük *I* harfi olmayan bir daktiloda vasiyetimi yazmaya çalıştığımı gördüğüm dün geceki rüyam aklıma geldi.[1]

[1] "I", ben anlamına geldiği için, ben sözcüğünü kullanmadan vasiyet yazılamayacağına gönderme yapılıyor. (Çev.)

Burada, deniz kıyısında gecenin sessizliğinin özel bir niteliği var. Bana mı öyle geliyor, yani bu niteliğin odamın, hatta tüm evin sessizliğine benim kattığım bir şey mi, yoksa havadaki tuzdan dolayı oluşan yöresel bir sonuç ya da genel anlamda deniz ikliminin bir sonucu mu olduğunu bilemiyorum. Küçükken "Kır"da kaldığım zaman bu özelliği fark ettiğimi hatırlamıyorum. Yoğun ve aynı zamanda içi boş bir hava bu. Bu havanın bana neyi anımsattığını bulmam gecelerimi, çok uzun zamanımı aldı. Bu hava bir batiskafın[1] içerisindeki hava gibi kulak zarlarımda çınlayan boşlukla sıcak ve ıslak battaniye yığınının altında ateşler içinde yattığım çocukluğumun hastalık odalarından hatırladığım sessizliğe benziyor. O günlerde benim için hastalık, ürperti veren stetoskobuyla doktorun ya da alev alev yanan alnıma soğuk elini koyan annemin dışında kimsenin giremediği özel, apayrı bir yerdi. Şu an bulunduğumu hissettiğim, her yerden ve herkesten millerce uzaktaki gibi bir yerdi. Pansiyondaki diğer insanları, Matmazel Vavasour'u ve Albay'ı odalarında uyurken düşündüm ve sonra muhtemelen onların uyumadıklarını, tıpkı benim gibi hüzünlü donuk gözlerle kurşun mavisi karanlığa bakarak uyanık yattıklarını düşündüm. Belki de biri diğerini düşünüyordu; çünkü Albay'ın evimizin hanımına ilgi duyduğuna eminim. Fakat Matmazel V. tamamen ilgisizce olmasa da Gafçı Albay[2] ya da Bizim Cesur Askerimiz diyerek arkasından gülüyor. Matmazel V.'nin bazı sabahlar sanki bütün gece ağlamış gibi gözlerinin içi kıpkırmızıdır. Tüm olanlardan kendisini sorumlu tutup hâlâ bunun için acı mı çekiyor? Bizler sonbahar karanlığında derin bir sessizlik içerisinde ilerleyen birer küçük hüzün teknesiyiz.

Özellikle geceleri, kulübemizde açık pencerenin altındaki dar metal yatağıma uzanır; kıyıya sürekli aynı şekilde vuran haşin dalgaların sesini, uykusuz bir deniz kuşunun

[1] Deniz dibi incelemesinde kullanılan küre biçiminde sualtı teknesi. (Çev.)
[2] Albay'ın soyadı Blunden'dır, Gafçı kelimesinin karşılığı Blunder'dır. (Çev.)

yalnız çığlığını ve bazen de bir saz tavuğunun uzaktan gelen takırtısını, son bir yavaş vals çalan Golf Oteli'nin dans grubunun hafif ve modası geçmiş seslerini ve sonunda babamın bizi terk edip bir daha dönmediği geceye kadar annem ve babamın beni uyuyor sanarak her gece alçak sesle dişlerini gıcırdatıp birbirlerine saldırarak ön odada kavga edişlerini dinlerken Graceleri düşünürdüm. Ama o zaman kıştı, başka bir yerdi ve yıllar önceydi. Annemle babamın neler söylediklerini duymamak için, Bayan Grace'i gemi kazası ya da yıkıcı bir fırtına gibi birtakım afetlerden kurtarıp güvenliği için onu uygun kurulukta ve sıcaklıktaki bir mağaraya yerleştirdiğimi -artık gemi batmış, fırtına dinmiş olurdu-, ay ışığının altında şefkatle sırılsıklam mayosunu çıkarmasına yardım ettiğimi, fosfor parlaklığındaki çıplaklığını bir havluyla örttüğümü ve yan yana uzandığımızı, kafasını koluma dayayıp minnetle yüzümü okşayarak içini çektiğini, sonra da son derece yumuşak yaz gecesinin kucağında beraber uyuduğumuzu hayal ederek dikkatimi dağıtırdım.

O günlerde tanrılarla aşırı derecede ilgileniyordum. Sadece büyük harfle yazılan Tanrı'dan değil, genel anlamda tanrılarla ilgileniyordum. Daha doğrusu tanrılar düşüncesini, yani tanrıların var olma olasılığını düşünüyordum. Yunan mitlerinin meraklı bir okuyucusuydum ve her ne kadar sık sık farklı kimliklere bürünen ve çok farklı serüvenleri olan kahramanları akılda tutmak zor olsa da, bu mitler hakkında oldukça geniş bilgiye sahiptim. Her zaman çıplak bedenlere merak duyan biri olarak, İtalyan Rönesansı'nın büyük ustalarının, özellikle de resimlerinin kopyalarını yanılmıyorsam bir kitapta ya da dergide gördüğüm Michelangelo'nun yapıtlarından, düğüm düğüm kasları ve ters çevrilmiş bira fıçılarına benzeyen göğüsleriyle neredeyse tamamen çırılçıplak duran büyük figürler halinde bir imaj oluştu kafamda. Elbette ki bu ilahî varlıklarda benim ilgimi çeken şey onların erotik kahramanlıklarıydı. Bir giysinin mermer kıvrımları ya da tesadüfen konulmuş -muhtemelen tesadüfen, ama tamamen ve sinir bozucu biçimde tıpkı Rose'

un plaj havlusu veya Connie Grace'in mayosu kadar mahremiyeti gizleyen– bir parça tül dışında tamamen çıplak olan tüm bu gergin ve ürperen vücutların düşüncesi, deneyimsiz ama çoktandır değişmez kovalamacalar, ele geçirmeler ve zorla hakkından gelmeler şeklinde aşk ve aşkın günahlarının hülyalarıyla yanmakta olan hayal gücüme çok fazla geliyordu. Yunanistan'ın altın toz bulutlarında kopan bu çatışmaların ayrıntılarını kavramada zorluk çekiyordum. Teslim olurken bile kasılmış bellerinde şişip titreyen açık kahverengi butları gözümde canlandırıyor; kendinden geçişlerini ve hoş bir buruklukla karışık iniltilerini duyabiliyordum. Yine de tüm bunları tasvir etmede resim sanatçıları benden çok ilerdeydiler. Deniz kıyısıyla çayırların arasında kalan ve Burrow denilen çalılık alanın devedikeni kaplı yollarındaki gezintilerimin birinde az kalsın ayağım sığ bir kum çukurunun içinde, bir yağmurluğun altında sevişen bir çifte takılıyordu. Uğraşları yüzünden yağmurluk o kadar yukarı çıkmıştı ki kıçlarını değil de sadece kafalarını örtmüştü –belki de sırtlarından daha kolay tanınabilecek olan yüzlerini gizlemek için kendileri öyle örtünmüşlerdi– ve adamın kadının havaya kalkmış, iki yana açılmış bacaklarının üst kısmında durmadan gidip gelmesini görmek, korkuyla ve ürpertici bir tiksintiyle kanımın kaynayıp boğazımda düğümlenmesine neden oldu. *Demek buymuş,* diye düşündüm, ya da öyle hatırlıyorum, *demek yaptıkları şey buymuş,* dedim.

Yetişkinler arasında aşk. Onların gecenin karanlığında sadece yıldızların görebildiği Olympos Dağı'ndakilere benzeyen yataklarında sanki acı çekiyormuş gibi zevk çığlıkları attıkları tatlı dokunuşlar, sarılmalar ve kucaklaşmalarla dolu sevişmelerini hayal etmek, hayal etmeye çalışmak çok tuhaftı. Bu gizli işlerini gün ışığındaki kişiliklerinin yanında nasıl haklı gösterebiliyorlardı? Bu kafamı çok karıştıran bir şeydi. Neden utanmıyorlardı acaba? Örneğin pazar sabahı hâlâ cumartesi gecesinin eğlencesinden sızlanarak kiliseye gelirlerdi. Papaz onları verandada selamlar, onlar da masum sözler mırıldanarak saf saf gülerlerdi. Kadın kuvvetli aşk suyunun izleriyle kutsal suyu birbirine karıştırarak par-

mak uçlarını vaftiz kurnasına batırırdı. En iyi giysilerinin altında kalçaları hatırladıkları hazla tutuşurdu. Kurtarıcılarının heykelinin çarmıhtan onlara doğrulttuğu kederli ve sitem dolu bakışını umursamadan diz çökerlerdi. Pazar öğle yemeğinden sonra belki de oynamaları için çocuklarını dışarı yollayıp perdeleri çekilmiş yatak odalarının mahremiyetine çekilerek, zihnimin kan çanağı gözünün hiç kapanmadan onlara yöneldiğini bilmeden her şeyi tekrardan yaparlardı. Evet, işte ben böyle bir çocuktum. Daha doğrusu, içimde hâlâ o zamanki çocuğun bir parçası var. Diğer bir deyişle kafası iğrençliklerle dolu bir hayvandım. Sanki başka çeşit hayvan varmış gibi! Bizler asla büyümeyiz. Her neyse, ben hiç büyümedim.

Bayan Grace'i bir an için de olsa görebilmeyi umarak İstasyon Caddesi boyunca her gün aylak aylak dolanırdım. Bir uyurgezer hızında yeşil demir kapının önünden geçer ve ilk gördüğüm gün kocasının çıktığı gibi onun da ön kapıdan dışarı çıkmasını beklerdim, ama o inatla içerde kalırdı. Umutsuzluk içerisinde evin önünden geçip çamaşır ipine bakardım, ama tek görebildiğim çocukların çamaşırları, birkaç şort ve çorap ve Chloe'nin pek de ilginç olmayan bir ya da iki dar iç çamaşırı ve elbette babalarının gri gevşek külodu ve hatta bir keresinde gelişigüzel asılmış kum kovasına benzeyen şapkasıydı. Orada Bayan Grace'e ait görebildiğim tek şey askılarından asılmış, gevşek ve ne yazık ki içi boş duran, artık kurumuş ve fok derisinden çok panter postuna benzeyen siyah mayosuydu. Pencerelere, özellikle üst kattaki yatak odalarına bakardım ve bir gün -kalbim nasıl da küt küt atmıştı- loş pencerenin arkasından bir an için onunki olduğuna emin olduğum çıplak kalçaları görmekle ödüllendirildim. Sonra taptığım beden ilerledi ve yerini anladığım kadarıyla klozette oturmuş, tuvalet kâğıdına uzanmaya çalışan kocasının kıllı omzu aldı.

Bir gün kapı gerçekten açıldı, ama dışarı çıkan kişi Rose'du ve bana öyle bir baktı ki gözlerimi önüme eğip hızla oradan uzaklaştım. Evet, Rose başından beri bana karşı mesafeliydi. Şüphesiz hâlâ da mesafelidir.

Evin içine girip Bayan Grace'in yürüdüğü yerlerde yürümeye, oturduğu yere oturmaya ve dokunduğu şeylere dokunmaya kararlıydım. Bu amaçla Chloe ve onun erkek kardeşiyle tanışmaya giriştim. Çocukken bile oldukça dikkatliydim ve bu tanışma işi de çocukluktaki diğer şeyler gibi kolaydı. O yaşta havadan sudan konuşmalarımız, nazikçe yaklaşmalarımız ve karşılaşmalarımız olmazdı; sadece birbirimizin etrafında dolanır ve ne olacağını beklerdik. Bir gün o ikisini Strand Kafe'nin önündeki çakıllıkta aylak aylak gezerlerken gördüm, onlar beni fark etmeden ben onları fark ettim ve durdukları yere doğru yolu çaprazlamasına geçip durdum. Chloe sanırım dondurmasını bitirmiş, sandaletli ayağını diğer ayağının üst kısmına bastırıp yüzünü ifadesizce güneş ışığına çevirerek kafenin giriş kapısında durmuş, uyuşuk bir can sıkıntısıyla kardeşini beklerken, Myles da yavrusunu yalayan kedi misali iki taraftan da yalayarak kendini kaptırmış şekilde dondurma yiyordu. Hiçbir şey söylemedim, onlar da söylemediler. Üçümüz deniz yosunu, vanilya ve Strand Kafe'de kahve dedikleri nesnenin kokularının ortasında sabah güneşinin altında öylece durduk ve sonunda Chloe başını indirmeye tenezzül edip bakışlarını dizlerime çevirerek adımı sordu. Ona adımı söylediğimde sanki dişlerinin arasında sahte olduğundan şüphe ettiği bir madeni parayı kontrol ediyormuş gibi adımı tekrar etti.

"Morden mı?" dedi. "Ne biçim bir isim bu böyle?"

Chloe ve ben önde, Myles arkamızda yavaşça İstasyon Caddesi'nden yukarı doğru yürüdük, topuklarımızın üzerinde zıplayarak gittik desem daha doğru olur sanırım. Chloe şehirden geldiklerini söyledi. Bunu tahmin etmek benim için zor olmamıştı. Chloe nerede kaldığımı sordu. Elimle öylesine işaret ettim.

"Aşağıda," dedim. "Kiliseyi geçince."

"Evde mi yoksa otelde mi?"

Nasıl da sıkıştırıyordu. Yalan söyleyeyim diye düşündüm –"Aslında Golf Otel'de kalıyorum"– ama sonra yalanın bana neye mal olacağını anladım.

"Kulübede," dedim mırıldanarak.

Düşünceli biçimde kafasını salladı.

"Hep bir kulübede kalmak istemişimdir," dedi.

Bu beni rahatlatmadı. Aksine, bir anlık da olsa gayet açık biçimde yatak odamın penceresinin karşısında acı baklaların arasında duran küçük, döküntü ahşap müştemilatı görmeme ve kapının arkasına paslı çivilerle tutturulmuş yırtık gazete kâğıtlarının odunsu keskin kokusunu duymama neden oldu.

Cedars'a vardık, kapıda durduk. Araba çakıllığa park edilmişti. Araba çok kısa süredir dışarıdaydı, motor fanı titiz bir şikâyetle hâlâ kendi kendine dönüyordu. Evin içinden, bir bahçe orkestrasının radyoda çaldığı yumuşak ezgileri hafiften duyabiliyordum ve başını arkaya atıp gerdanını açan Bayan Grace'le tüylü arka ayaklarının üzerinde doğrulmuş bir satir gibi zıplayan, -karısından üç-beş santim kısa olduğu için- kafasını yukarı kaldırıp şehvetle yanan buz mavisi gözlerini karısına diken ve küçük, keskin dişlerini göstererek sırıtan kocasını mobilyaların arasında salınarak dans ederlerken hayal ettim. Chloe sandaletinin ucuyla çakılların üzerinde şekiller çiziyordu. Baldırlarında incecik beyaz tüyler vardı, ama incik kemikleri mücevher taşı kadar düz ve parlaktı. Myles kurulmuş bir oyuncağın aniden canlanışı gibi birdenbire ve sözümona şaka olsun diye, ama fazlasıyla mekanik bir hareketle sıçrayarak ya da zıplayarak avcunun içiyle kafamın arkasına vurdu, sonra ağız dolusu bir kahkahayla kapının parmaklığından diğer taraftaki çakıllığa atladı ve bize dönerek hak ettiği alkışı bekleyen bir cambaz gibi dizlerini ve dirseklerini bükerek çömeldi. Chloe ağzını eğerek suratını buruşturdu.

Gergin ve bıkkın bir tonda "Onu kafana takma," dedi, "o konuşamıyor."

Ikizdiler. Daha önce hiçbir ikizle yüz yüze karşılaşmamıştım; büyülenmekle birlikte biraz da tiksinti duydum. Böyle bir durumda bana ahlaksızca gelen bir şey vardı. Doğru, onlar kız ve erkek kardeştiler ve bu yüzden tıpatıp aynı olamazdılar -tıpatıp benzeyen ikizler düşüncesi tüm omurgama gizli bir titreme ve gizemli bir heyecan yaydı- ama yi-

ne de aralarında müthiş derinlikte bir samimiyet olmalıydı. Nasıl bir şey olurdu acaba? Bir akla ve iki vücuda sahip olmak gibi mi olurdu? Eğer öyleyse düşünmesi neredeyse iğrenç bir şey. Bir şekilde başka birinin bedeninin nasıl bir şey olduğunu, farklı bölümlerini, farklı kokularını, farklı arzularını çok yakından, içten, olduğu gibi bildiğinizi düşünsenize. Nasıl olurdu? Bunu bilmeyi çok istiyorum. Yağmurlu bir pazar günü öğleden sonra mevsimlik sinemada –burada ileri atlıyorum– zincirli iki mahkûmun kaçtıkları ve hâlâ birbirlerine kelepçelenmiş olarak durdukları bir film izliyorduk ve yanımda oturan Chloe kımıldadı, gülerek iç çeker gibi kısık bir ses çıkardı. "Bak," diye fısıldadı, "işte ben ve Myles." Çok şaşırdım, yüzümün kızardığını hissettim ve karanlık olduğu için sevindim. Sanki mahrem ve ayıp bir şey itiraf ediyordu. Yine de beni onlarla ilgili daha çok şey bilmeye heveslendiren, aynı zamanda da isteksizleştiren şey bu tür bir yakınlıktaki uygunsuzluk düşüncesiydi. Bir keresinde –bu daha da ileriye doğru bir atlama– bir gün cesaretimi toplayıp Chloe'ye kardeşiyle –diğer yarısıyla– olan ve öğrenmek için uzun zamandır can attığım bu kaçınılmaz yakınlık durumunun nasıl bir şey olduğunu olduğu gibi anlatmasını istediğimde bir an düşündü ve sonra avuçları neredeyse birbirine yapışmış gibi, ama pek de değmeyerek ellerini yüzüne doğru kaldırdı. "İki mıknatıs gibi," dedi, "ama birbirlerini çekip iterek ters yöne dönmüş iki mıknatıs gibi." Bunu söyledikten sonra sanki bu kez kendisi utanç verici bir sırrı açığa çıkardığını düşünmüş gibi derin bir sessizliğe gömüldü ve ben suyun altında nefesimi çok uzun süre tuttuğum zamanki gibi sersemletici bir panik yaşadım. Chloe benden daha az tedirgin değildi.

Aralarındaki bağ çok açıktı. Bu bağı, bir örümcek ağı ya da bir salyangozun bir yapraktan diğerine geçerken ardında asılı bıraktığı parıldayan bir şerit gibi yapışkan, parlak bir maddenin görünmez incelikteki parlak ipliği şeklinde veya çelik gibi sert ve parlak, belki de arp teli kadar gergin olarak hayal ettim. Birbirlerine bağlanmış ve sarılmışlardı. Acıları, duyguları ve korkuları beraber hissediyorlardı. Aynı

düşünceleri paylaşıyorlardı. Belki de aynı rüyayı görüyor olduklarını bilerek gecenin bir vaktinde uyanıp birbirlerinin nefes alışlarını dinleyerek uzanırlardı. Rüyalarında ne gördüklerini birbirlerine söylemezlerdi. Gerek yoktu. Biliyorlardı.

Myles doğuştan dilsizdi. Ya da daha doğrusu hiç konuşmamıştı. Doktorlar onun bu inatçı sessizliğini açıklayacak hiçbir neden bulamamışlar ve şaşırdıklarını ya da şüphelendiklerini ya da ikisini birden hissettiklerini söylemişler. Başta onun geç konuşan biri olduğu ve zamanla herkes gibi konuşmaya başlayacağı sanılmıştı, ama yıllar geçmişti ve henüz tek kelime bile konuşmamıştı. Konuşma yetisi olduğu halde konuşmamayı tercih edip etmediğini kimse bilmiyordu. Dilsiz miydi yoksa sessiz mi, sessiz mi yoksa dilsiz mi? Hiç kullanmadığı bir sesi olabilir miydi? Onu duyacak kimse olmadığında sesiyle alıştırma yapıyor muydu? Onu, gece yatağında örtülerin altında kendine özgü o coşkulu cücelere benzeyen gülüşüyle kendi kendine fısıldarken hayal ettim. Belki de Chloe'yle konuşuyordu. Kollarını birbirlerinin boyunlarına sararak alın alına sırlarını paylaşarak nasıl da gülerlerdi acaba.

"Söyleyecek bir şeyi olduğunda konuşur," diye hırlardı babası o alışıldık ürkütücü neşesiyle.

Bay Grace'in oğlu için endişelenmediği açıktı. Fırsatını bulduğunda ondan kaçıyor ve özellikle onunla yalnız kalmak istemiyordu. Bu isteksizliğinin nedeni, hiç kuşkusuz Myles'la aynı odada yalnız kalmanın, az önce birinin apar topar gittiği bir odada kalmaya benzemesiydi. Sessizliği artık alışılmış ve bıkkınlık veren bir şeydi. Hiçbir şey söylemez, ama asla sessiz de durmazdı. Durmadan eşyaları yerlerinden alıp havaya kaldırır ve hemen gürültüyle onları tekrar yere fırlatırdı. Gırtlağının arka kısmından küçük kuru tıkırtılar çıkarırdı. Nefes alışı duyulurdu.

Annesinin ona davranışı belirsizdi. Gün boyu dalgınca zaman öldürürken -her ne kadar içki düşkünü olmasa da her zaman hafiften sarhoşmuş gibi görünürdü- arada bir durup pek de dikkat etmeden oğlunu yeni fark etmiş, ama

kim olduğunu çıkaramamış gibi kaşlarını çatarak hüzünlü, çaresiz bir şekilde gülümserdi.

Annesi de babası da işaret dilini doğru dürüst bilmez ve iletişim kurmaktan çok, onu gözlerinin önünden uzaklaştırmaya çalışarak doğaçlama, kaba el kol işaretleriyle Myles'la konuşurlardı. Genellikle onlar söylemeye çalıştıkları şeyin yarısına geldiklerinde Myles ne söylemeye çalıştıklarını iyice anlıyordu ve bu da onları daha da sabırsızlandırmaktan ve sinirlendirmekten başka bir şeye yaramıyordu. İkisinin de içten içe ondan biraz korktuklarından eminim. Bunda da şaşılacak hiçbir şey yok. Fazlasıyla görünen ve fazlasıyla elle tutulur bir cinle yaşamak gibi bir şey olmalıydı bu.

Her ne kadar söylemeye utansam da ya da en azından utanmam gerekse de, Myles, bana bir zamanlar sahip olduğum ve çok sevdiğim, ama etrafta kimsecikler yokken acılı iniltilerinden ve yalvaran kıvranmalarından aldığım şehvetli, tantanalı keyif için zalimce dövdüğüm, yerinde duramayan zavallı teriyerim Pongo'yu anımsatıyordu. Myles'ın nasıl da ağaç dalına benzeyen parmakları ve kızlarınki gibi narin bilekleri vardı! En sonunda sabrım taşıp da o zaman bile iri, güçlü ve ondan bir karış daha uzun olduğum için onu kolayca yere devirene kadar, giysimin kolundan çekerek ya da sırıtkan kafasını durmadan kolumun altına sokarak beni kışkırtırdı. Myles engellenmediği takdirde hacıyatmaz gibi kendi kendine yuvarlanarak ve topuklarının üstünde yeniden kolayca kalkarak birden ayağa fırladığı için, yerdeyken ona ne yapmam gerektiğini düşünürdüm. Göğsüne oturduğumda kasıklarımda kalbinin atışını, göğüs kafesinin gerilmesini ve kasıntıdan kıvranmasını, göğüs kemiğinin altındaki obruk zarını duyardım; o da işe yaramayan ıslak dilini çıkarıp kalbi hızla çarparak bana gülerdi. Ama ben de yüreğimde ya da korku her nerede duruyorsa orada, Myles'dan biraz korkmuyor muydum?

Çocukluğun gizemli protokol kurallarına göre -bizler çocuk muyduk, sanırım bizim için farklı bir tanım olmalı- Strand Kafe'nin önünde onlara yaklaşıp konuştuğum o ilk karşılaşmamızdan sonra beni pansiyona davet etmemişler-

di. Aslında eninde sonunda Cedars'ın içine tam olarak hangi koşullar altında girdiğimi hatırlayamıyorum. O ilk karşılaşmadan sonra ikizler beni izlerken hayal kırıklığı içinde yeşil kapıdan döndüğümü ve sonra başka bir gün, Myles'ın kapının parmaklığından atlayışı gibi sihirli bir biçimde tüm engelleri aşarak kendimi pansiyonun mabedinde, oturma odasına dik açıyla düşen güneş ışınlarının yanı başında bulduğumu hatırlıyorum. Açık mavi üzerine koyu mavi çiçek desenli, bol bir elbise giyen Bayan Grace, oturduğu masadan dönüp kim olduğumu çıkaramadan, ama yine de bilmesi gerektiğini düşünerek yapmacık bir belirsizlikle bana gülümsediğine göre, ilk kez o gün yüz yüze gelmiş olamazdık. Chloe neredeydi? Myles neredeydi? Neden anneleriyle yalnız bırakılmıştım? Bir şeyler, mesela bir bardak limonata isteyip istemediğimi sordu. "Ya da," dedi donuk bir ümitsizlikle, "bir elma...?" Başımı salladım. Yakınlığı, varlığının yalın gerçekliği, içimi heyecan ve bir tür gizemli acıyla doldurdu. Küçük bir çocuğun kalbini delen sancıları kim bilebilir? Karşısında dururken aşırı heyecanlı halime şaşırarak ve keyif alarak kafasını yana eğdiğini görebiliyordum. Mum alevinde çırpınıp duran bir pervane ya da kendisini tüketen ısısıyla titreyen alev gibi görünmüş olmalıydım.

Masada yapmakta olduğu şey neydi? Çiçekleri mi vazoya yerleştiriyordu – yoksa bu çok mu hayalperestçe oldu? O an, ellerinin dolaştığı yerlerin alacalı parlaklığıyla dolu, çok renkli bir leke olarak hâlâ aklımda. Rose ortaya çıkmadan, Myles ve Chloe her neredeyseler oradan dönmeden ve kaba kocası patırtıyla bu sahneye girmeden bırakın kısa bir süre onunla baş başa kalayım; kısa bir süre sonra zonklayan ilgilerimin merkezinden uzaklaşacak. Güneş ışını nasıl da yoğun biçimde parlıyordu. Nereden geliyordu acaba? Olacak şey değil ya, sanki çok yukardaki, renkli camlardan yapılma yuvarlak bir kubbe penceresinden aşağı vuruyormuş gibi kiliseyi anımsatan bir hava veriyordu odaya. Belleğim, odanın o yakıcı güneş ışığının dışında kalan ve yaz günü ikindisinin yumuşak loşluğuyla kaplanan bölümünde ayrıntıları, somut nesneleri ve geçmişi oluşturan parçaları aramaya

çalışıyor. Bayan Grace, yani Constance, yani Connie, bakışlarını üzerime odaklamadan bana hâlâ gülümsüyor; şimdi düşünüyorum da, o her şeye, sanki dünyanın somutluğuna inanmayıp da onun tuhaf ve gürültülü bir şekilde tamamen başka bir şeye dönüşeceğini beklermiş gibi o dalgın bakışlarla bakardı hep.

Eğer o zaman güzel demeyi düşüneceğim biri olsaydı bu o olabilirdi, ama sanırım aslında güzel değildi. Oldukça tıknazdı, elleri dolgun ve kırmızımsıydı, burnunun ucunda bir şişlik vardı; parmaklarıyla kulaklarının arkasına attığı, ama durmadan geri düşen ve saçının geri kalan kısmından daha koyu, yağlı meşe rengine çalan iki sarı, cılız saç tutamı vardı. Kalça kasları yazlık elbiselerinin ince kumaşının altında titreyerek salına salına yürürdü. Ter, cilt kremi ve birazcık da yemek yağı kokardı. Bir başka deyişle o da bir kadın ve bir anneydi. Yine de tüm sıradanlığına rağmen, bana elinde kitabı, yanında tek boynuzlu atı olan, solgun benizli bir kadın portresi kadar ulaşılmaz ve ancak uzaktan uzağa arzu edilebilir biri gibi gelirdi. Ama hayır, her ne kadar o zaman çocuk ve küçük bir romantik olsam da kendime haksızlık etmemeliyim. Bana göre bile solgun benizli sayılmazdı, yağlıboyayla yapılmamıştı. Tamamen gerçek, yenilebilecek kadar da etine dolgundu. Onun aynı zamanda hem kafamdaki bir hayal, hem de kanlı canlı, misk ve süt kokulu bir kadın olması, her şeyden daha olağanüstüydü. O âna kadarki uygun sayılabilecek kurtarma ve sevdalı cilveleşme rüyalarım, onun hem ateşli âşığı, hem çocuğu olup şehvetle ondan doğarak, onun sıcak ağırlığının altında yere batarak, yüzüm yanarak ve kollarımı göğsümde birleştirip kalçalarının arasında yuvarlanıp gezindiğim canlı, ama temel ayrıntılardan yoksun coşkulu fantezilere dönüşmüştü artık.

Bazen hayalî bir dişi şeytan gibi apansız zihnimde belirir ve varlığımın derinlerine içsel bir arzu dalgası yayılırdı. Yağmurdan sonraki yeşilimsi bir alacakaranlıkta ve ıslak acı baklaların arasında o mevsimde olması mümkün olmayan bir ardıç kuşu öterken, pencereden süzülen ıslak güneş ışığının altında yatağımda öyle dinmek bilmeyen bir arzu-

nun şiddetle yayılmasıyla yüzüstü uzanıyordum ki –bu arzu onu durmadan bir yerlere taşıyarak sevdiğim kadının üzerinde dolanıp duran kara bir bulut gibiydi– korkunç bir halde tamamen kendimden geçerek yüksek sesli, dinmek bilmeyen hıçkırıklara boğuldum. Annem sesimi duyup odama geldi, ama her zamankinin aksine hiç konuşmadı –sert bir şekilde sorguya çekilme ve ardından da bir tokat bekliyordum sanırım–, yalnızca hüznümün tekmelerinin yatağımdan attığı yastığı kaldırıp aldı ve çok kısa bir duraksamanın ardından kapıyı arkasından sessizce örterek tekrar odadan çıktı. Ne için ağladığımı düşündü, diye merak ettim, şimdi de merak ediyorum. Bir şekilde ağlamamın nedeni olan coşkulu sevdamın kederinin farkına varmış mıydı? Buna inanamıyordum. Annem nasıl olur da çaresizce tutulduğum bu aşk fırtınası, aşkın acımasız alevinin yakıp yıktığı hislerimin güçsüz kanatları hakkında hiçbir şey bilmiyordu? Ah anne, senin beni ne kadar az anladığını düşünerek seni ne kadar az anladığımı fark ettim.

İşte sarışın Bayan Grace'in her ne kadar görünmese de bana bir elma ikram ettiği, dönen dişli çarkların ve mideyi altüst eden müthiş bir sarsıntının her şeyi geride bırakmak üzere olduğu, birden dünyanın merkezi olan, güneş ışınıyla ve arda kalmış çiçeklerle dolu –ıtır çiçeği sanırım, birden ıtırlar gördüm sanki– o Cennetlik andaydım. Her türlü şey aynı anda olmaya başladı. Tüylü bir siyah köpek pençeleri çıralı çam döşemenin üzerinde çılgınca takırtılar çıkarıp zıplayarak kapı aralığından içeri girdi – her nasılsa o anda olay oturma odasından mutfağa geçmişti. Köpeğin ağzında bir tenis topu vardı. Hemen arkasından Myles ve onun peşinden de Rose göründüler. Myles'ın ayağı kırışık halıya takıldı ya da o takılmış gibi yaptı ve "Allah aşkına, Myles!" diye neredeyse korku ve bıkkınlıkla karışık çığlık atan annesine çarparak ileriye doğru fırladıktan sonra hızla takla atıp ayağa kalktı; bu sırada köpek sarkık kulaklarını sallayıp dişlerinin arasındaki topu bırakmadan yönünü değiştirdi ve masanın altına girdi. Rose hayvana vuracak gibi yaptı, ama köpek kurnazca kenara çekildi. Bu kez de, şort ve sandalet

giymiş, büyük bir plaj havlusunu kıllı göbeğini açık bırakacak biçimde omzuna almış olan Carlo Grace, Tanrı'nın ta kendisiymiş gibi diğer bir kapıdan içeri girdi. Myles'ı ve köpeği görür görmez sahte bir öfkeyle kükredi ve tehditkârca ayağını yere vurdu; köpek topu bıraktı, Myles ve köpek içeri girdikleri gibi hızla kapıdan kayboldular. Rose kişner gibi bir kahkaha atıp hemen Bayan Grace'e baktı ve dudağını ısırdı. Kapı şiddetle çarptı ve aynı anda bir dakika önce sifonun çekildiği ve son sularını yutmakta olan üst kattaki tuvaletin kapısı da çarptı. Köpeğin ağzından attığı top salyadan parlayarak zeminin ortasına kadar yavaşça yuvarlandı. Bay Grace beni görünce –o göz kırptığı günü unutmuş olmalıydı– sanki bir yabancı görmüş gibi başını arkaya atıp yüzünü buruşturdu ve burnunun üzerinden bana sorgulayıcı gözlerle bakarak kuşkulu bir ifade takındı. Chloe'nin sandaletlerini basamaklara vurarak aşağıya inişini duydum. Chloe odaya girdiğinde Bayan Grace beni kocasına tanıştırmıştı bile –her ne kadar Bayan Grace ismimi hâlâ hatırlayamadığı için kendim söylemek zorunda kalmış olsam da sanırım hayatımda ilk kez resmî olarak biriyle tanıştırılmıştım– ve adam bana *"Sayın Beyefendi"* diye hitap ederek yapmacık bir alçakgönüllülükle elimi sıktı; Doğu Londra aksanı takınarak çocuklarının tüm arkadaşlarına *mütevazı evlerinin* kapısının her zaman açık olduğunu söyledi. Chloe gözlerini devirdi ve *"of"* diyerek bıkkınlığını belli etti. "Kapa çeneni, baba," dedi sıktığı dişlerinin arasından; babası da kızının öfkesinden korkmuş gibi elimi bıraktı, havluyu kafasına şal gibi dolayıp korku ve dehşete kapılmış numarası yaparak yarasa çığlıklarını andıran seslerle parmaklarının üstüne basa basa hızla odadan çıktı. Bayan Grace bir sigara yakıyordu. Chloe hiç yüzüme bakmadan babasının çıkıp gittiği kapıya doğru odayı boylamasına geçti. "Beni arabayla bırakman lazım!" diye babasının arkasından seslendi. "Beni arabayla–" Arabanın kapısı çarptı, motor çalıştı ve büyük lastikler çakılları ezdi. "Lanet olsun," dedi Chloe.

Bayan Grace –yeniden sihirli bir şekilde oturma odasına geçtiğimiz için üzerinde ıtırşahi olan– masaya dayanmış,

o devirde sigara içen kadınların yaptığı gibi bir kolunu beli hizasında kıvırıp diğer kolunun dirseğini avcuna yerleştirerek sigarasını içiyordu. Kaşını kaldırdı ve alt dudağındaki tütün parçasını alıp yüzünü buruşturarak bana gülümsedi ve omuz silkti. Rose eğildi, burnunu buruşturarak salyaya bulanmış topu iki parmağının arasında tutarak yerden aldı. Demir kapının dışında arabanın kornası neşeyle iki kez çaldı ve arabanın uzaklaştığını duyduk. Köpek, kendisini içeriye alsınlar, o da topu tekrar yakalasa diye çılgınca havlıyordu.

Hazır sırası gelmişken, o köpeği bir daha hiç görmedim. Kimindi acaba?

Bugün içimde buharlaşma gibi bir şeyin tuhaf hafifliği var. Rüzgâr yine başladı, dışarıda şiddetli bir fırtına esiyor ve hissettiğim baş dönmesinin sebebi bu olmalı, çünkü havaya ve onun etkilerine karşı hiçbir zaman direnememişimdir. Çocukken kış akşamları radyonun yanına kıvrılır, Foggerda, Disherda, Jodrell Bank'ta ya da o açık deniz bölgelerine her ne ad veriliyorsa oralarda, ev yüksekliğindeki dalgalarla boğuşan muşamba şapkalı denizcileri gözümde canlandırarak denizlerle ilgili hava durumunu dinlerdim. Yetişkinliğimde de Anna'yla dağlar ve deniz arasındaki eski güzel evimizdeyken, sonbahar fırtınaları bacalarda inler ve kabaran beyaz köpüklerle denizin üzerinden dalgalar gelirken de genellikle aynı duyguyu hissederdim. O gün Bay Todd'un muayenehanesinde ayaklarımızın altında o çukur açılmadan önce -şimdi düşünüyorum da, o odaların oldukça züppe berber dükkânlarının kokusuna benzer bir havası vardı- hayattaki ne kadar çok güzel şeyin bana bahşedildiğini sık sık düşünüp şaşırırdım. Eğer radyonun yanında hayal kuran o çocuğa büyüdüğünde ne olmak istediği sorulmuş olsaydı; eminim ki, duraksayarak da olsa, tarif edeceği şey az ya da çok benim geldiğim nokta olurdu. Sanırım şu anki kederlerime rağmen, bu önemli bir şey. Erkeklerin çoğu, bağlı oldukları zincirlerin içerisinde sessiz bir ümitsiz-

likle kıvranarak, bahtsızlıklarına katlanmazlar mı?

Diğer insanların da, büyüdüklerinde nasıl olacakları konusunda hem belirsiz, hem de kesin hayalleri var mıydı diye merak ediyorum. Umutlar, büyük amaçlar, geçici tutkular gibi şeyleri kastetmiyorum. En başından beri beklentilerim belirli ve kesindi. Makinist ya da ünlü bir kâşif olmak istemiyordum. O zamanki gerçekliğin sisleri arasından büyük bir mutlulukla hayal edilmiş şu âna hasretle baktığımda, daha önce de söylediğim gibi kendimi tam gelecekte hayal ettiğim kişi olarak buldum; tam böyle güneşli ve ılık havayla yıl sonunun yaklaştığı, yaprakların uçuştuğu, aydınlığın hissedilmeden gündüzlerden yavaşça çekildiği ve sokak lambalarının her geçen akşam biraz daha erken yanmaya başladığı tam bu mevsimde, tıpkı bunun gibi bir odada, küçük masama yaslanarak kaptan koltuğumda oturan keyifli merakları ve çok az hırsı olan bir adam. Evet işte ergenliğin, çocukluktaki zor katlanılır deneyimsiz sezgilerden geriye hiçbir şeyin kalmadığı, küçükken kafama takılan her şeyin çözüldüğü, tüm gizemlerin anlam bulduğu ve zamanın son sessizliğe kadar neredeyse hissedilmeden altın damlalarla akıp durduğu bir tür uzun pastırma yazı, dinginlik ve sakin bir kayıtsızlık hali olacağını düşünüyordum.

Elbette çocukluğumda, geleceği kestirebilsem bile hevesli beklentilerimde aklıma getirmeyeceğim şeyler de vardı. Kayıp, keder, kasvetli günler ve uykusuz geceler gibi şaşkınlıklar kâhince hayal gücünün görsel şeridinde yer almaya pek yeltenmezlerdi.

Ve bu konuyu daha derinden irdelediğimde, çocukken hayal ettiğim geleceğin tuhaf bir biçimde eski dönemlerin havasında olduğunu görüyorum. Şu an içinde yaşadığım dünya, o zamanki aklımla hayal ettiğime göre şu anki halinden az da olsa farklı olacaktı; kenarları aşağı kıvrılmış şapkalar, kadife yakalı paltolar ve motor kapaklarının üzerinde kanatlı figürler olan büyük, köşeli otomobiller olacağını düşünürdüm. Bu tür şeyleri ne zaman görmüştüm ki onları böylesine belirgin olarak gözümün önüne getirebiliyor-

dum? Sanırım geleceğin nasıl olacağını tam olarak kestiremediğim halde, yine de gelecekte saygın biri olacağıma inanmaktan kaynaklanıyordu bu; doktorlar, avukatlar, babamın yanlarında çalıştığı taşralı sanayiciler ve hâlâ kasabanın yakınındaki ağaçlıklı yollar üzerinde yer alan konaklarından kopamayan üst tabakadan son birkaç Protestan gibi kasabanın önemli insanlarında başarı simgesi olarak gördüğüm şeylerden esinlenmiş olmalıyım.

Ama hayır, bu da değil. Bu, gelecekle ilgili hayallerimi kaplayan o biraz eski moda atmosferi yeterince açıklamaya yetmiyor. Bir yetişkin olarak kendimi örneğin dizlerimin üzerinde bir battaniye, sırtımda ince çizgili ve yelekli bir takım elbise ve başımda yana yatmış fötr şapkayla, şoförlü Humber Hawk'umun arka koltuğunda otururken gördüğüm belli başlı hayallerin, çocukluğumdan önceki dönemden çağrıştırdığım ya da en azından şimdi ilişkilendirdiğim yakın tarihin, yani iki savaş arasındaki dünyanın o parıltısı sönmüş, yılgın zarafeti, o dirençsiz tavrıyla dolu olduğunu anlıyorum. Yani, aslında gelecekle ilgili düşündüğüm şey, eğer gerçek ortaya çıkarsa, sadece hayal edilen bir geçmişin resminden başka bir şey değildi. Hayalimde gelmek üzere olduğunu gördüğüm şeyler gerçekte çoktan gelip geçtiği için, geleceği çok büyük bir özlemle beklemediğim söylenebilir. Ve birdenbire bu düşünce her nasılsa yoğun bir biçimde aklıma geldi. Aslında dört gözle beklediğim şey gelecek mi yoksa geleceğin ötesinde bir şey miydi?

Gerçek şu ki, geçmiş, olası gelecek ve olanaksız şu an beraberce aynı anda akmaya başlamışlardı. Anna, Bay Todd'u, onun yüreklendirmelerini ve ilaçlarını kabullenmek zorunda kalmadan önceki gündüz korkuları ve gece karabasanlarıyla dolu o kül rengi haftalarda, sanki çok yakında o sayısız gölgelerin arasına girecek olan Anna değil de benmişim gibi ateşli bir uyuşukluk halinde bir o yana bir bu yana sürüklendiğim, uyanıklığın ve rüya görmenin artık aynı şekilde içine girilebilen kadifemsi dokusu yüzünden rüyayı uyanıklıktan ayırmanın neredeyse olanaksız olduğu alacakaranlıktaki iki dünya arasında yaşıyor gibiydim. Bu,

Anna'nın Claire'e hamile olduğunu öğrendiğinde yaşadığım hayalî gebeliğin korkunç bir şekliydi; öyle görünüyordu ki bu kez de onunla beraber hayalî bir hastalığın pençesindeydim. Her tarafta ölümün belirtileri vardı. Başım rastlantılarla dertteydi; çoktan unutulmuş şeyleri birden hatırlıyordum ve uzun yıllardır kayıp olan nesneler ortaya çıkıyordu. Hayatım, boğulmak üzere olanlara olduğu gibi hızla değil de, çoktan soğumaya başlamış elimde soğuk geçiş parasını tutarak karanlık nehrin siyah kayığına binmemin gerekeceği zamana hazırlık içinde ağır çırpınışlarla sırlarını ve bayağı gizemlerini ortaya çıkararak gözümün önünden geçiyor gibiydi. Tuhaf olmakla birlikte, yola çıkış öncesindeki bu hayalî bekleme yeri bana tamamen yabancı değildi. Eskiden arada bir, çalışma odamda, belki de masamın başında önemsiz de olsalar –ikinci sınıf bir yazara bile bazen ilham gelir– kelimelere kapılıp kendimden geçtiğim, açıklanması zor anlarda kendimi sırf bilinçle kaplı zarı delip geçerek ne sağ ne de ölü olduğum, ama yine de gerçek dünya diyeceğimiz –çünkü demek zorundayız– yerde olabileceğimden çok daha canlı olduğum, adı olmayan, doğal yasaların işlemediği, eğer hareket ediyorsa zamanın farklı biçimde hareket ettiği başka bir duruma geçerken bulurdum. Ondan da yıllarca önce, örneğin Bayan Grace'le güneşli oturma odasında dururken ya da Chloe'yle sinemanın karanlığında otururken de bir yandan o ânın içinde bir yandan da ayrılıp gitme noktasında dolanarak, onların hem yanlarındaydım hem değildim. Belki de hayatın tamamı kendisinden ayrılmak için yapılan uzun bir hazırlıktan başka bir şey değildir.

Hastalığında Anna için geceler en kötü anlardı. Bu beklediğimiz bir şeydi. Geleceğini en son beklediğimiz şey çoktan başımıza gelmiş olduğu için artık birçok şey beklenebilirdi. Anna'nın içindeki gündüzün o soluksuz kuşkusu –bu *benim başıma geliyor olamaz!*– karanlık çökünce donuk, hareketsiz bir şaşkınlığa dönüşürdü. Yanımda uyumadan uzanırken bir dinamo gibi içinde durmadan dönen korkusunu neredeyse hissedebiliyordum. O karanlık anlarda, çok acımasızca ve alçakça içine düşürüldüğü kötü durumun ger-

çekliğine karşı, hafif bir şaşkınlık belirten yüksek sesli bir kahkaha atardı. Ama yarı uyku, yarı sersemlik halinde çoğu kez sesini çıkarmadan ve yaşamak ya da ölmek olasılığına aldırmadan çadırında yatan yolunu yitirmiş bir kâşif gibi kıvrılıp yan yatarak uzanırdı. O âna kadarki tüm deneyimleri gelip geçici olmuştu. Zaman alsa da acılar dinmiş, sevinçler alışkanlıklara dönüşmüştü ve bedeni kendi küçük hastalıklarını iyileştirmişti. Oysa bu seferki mutlak, farklı, kendi içinde bir sondu, ama Anna bunu kavrayamıyor, sindiremiyordu. Ağrı çekiyor olsaydı bunun en azından ona, başına gelen şeyin o âna kadar bildiği tüm gerçeklikten daha gerçek olduğunu söylemeye, doğrulamaya yarayacağını söylerdi. Ama ağrısı yoktu, henüz başlamamıştı; yalnızca zavallı şaşkın bedeni, parlak siyah kıskaçlarını çarparak çoktan sinsice içine yerleşmiş işgalciye karşı umutsuz bir savunma içinde debeleniyormuş gibi bir tür iç kaynaması diye tarif ettiği genel bir huzursuzluk duyuyordu.

O bitmek bilmeyen ekim gecelerinde devrilmiş heykeller gibi karanlıkta yan yana uzanırken tek şansımız olan dayanılmaz şimdiki zamandan geçmişe, uzak geçmişe doğru bir kaçış arardık. Yıllar önce bir ara yaşamış oldukları kasabanın surlarında kol kola sendeleyerek yürüyen iki ihtiyar gibi birbirimize bazı şeyleri hatırlatarak, yardım ederek ve yanlışlarımızı düzelterek birlikte geçirdiğimiz o ilk günlere dönerdik.

Özellikle de tanışıp evlendiğimiz o dumanlı Londra yazını anımsardık. Anna'yı ilk kez, bunaltıcı sıcaklıktaki bir akşamüstü, tüm pencerelerin ardına kadar açık olduğu, havanın sokaktan gelen egzoz dumanlarıyla mavileştiği, geçen otobüslerin klakson seslerinin kalabalık odalardaki gürültünün ve loşluğun içinde sis düdükleri gibi yersizce çınladığı bir arkadaş evindeki partide görmüştüm. Dikkatimi çeken ilk şey vücudu olmuştu. Çok iri değildi, ama o âna kadar tanıdığım tüm kadınlardan daha yapılıydı. Geniş omuzlar, büyük kollar, büyük ayaklar ve koyu dolgun saçlı o harika başı. Tülbent giysisi ve sandaletleriyle benimle pencere arasında durmuş, hülyalı bir biçimde saç lülesini parmağı-

na dolamış, aynı anda hem dalgın hem de soğuk bir tavırla bir kadınla konuşuyordu; bir an için gözlerimi ona odaklaştırmakta zorlandım, çünkü Anna çok daha iri yapılı olduğu için yanında durup konuşmakta olduğu kadından daha yakındaymış gibi görünüyordu.

Ah, o günlerde ne kadar da çok öyle partiler olurdu. O günleri düşündüğümde gözümün önüne her zaman elimi beline dolayıp narin ipeğin üzerinden serin ve derin bel çukuruna dokunarak ve burun deliklerimde harika kokusunu, yanağımda da saçının sıcaklığını hissederek partilere varışımız, bir an için beraber eşikte duraksayışımız geliyor. Herkesten uzun olan boylarımızla sanki yalnızca ikimizin görme ayrıcalığına sahip olduğu uzaklardaki güzel bir manzaraya dikilmiş gibi bakışlarımızı partidekilerin başlarının üzerinden aşırarak içeriye girerken, nasıl da muhteşem görünüyor olmalıydık.

O zamanlar sabahın kasvetli erken saatlerinde şehrin en rüzgârlı köşelerinde siyah-beyaz kareler çekerek fotoğrafçı olmaya çalışıyordu. Çalışmak, bir şeyler yapmak, birisi olmak istiyordu. Doğu Yakası, Brick Lane ve Spitalfields gibi yerler onu çekiyordu. Bu isteğini hiçbir zaman ciddiye almadım. Aslında almalıydım. Sloane Alanı'nın arkasındaki kasvetli sessiz sokaklardan birindeki ciğer renkli bir apartmanda kiraladıkları dairede babasıyla birlikte yaşıyordu. Yan yana geniş, yüksek tavanlı odaları ve cam gözlerini aralarından gelip geçen insanlardan öteye çevirmiş gibi duran yüksek, sürmeli pencereleriyle devasa bir yerdi. Babası, yaşlı Charlie Weiss– "Korkma, bu bir Yahudi adı değil"– benden hemen hoşlanmıştı. İriyarıydım, gençtim, savruktum ve o yaldızlı odalardaki varlığım babasını eğlendiriyordu. Minicik narin elli, küçük ayaklı, ufak tefek neşeli bir adamdı. Sayısız Savile Row marka takım elbiseler, krem rengi, şişe yeşili ve deniz mavisi ipek Charvet marka gömlekler ve el yapımı düzinelerce minik ayakkabıyla dolu gardırobunu görünce hayrete düştüm. İki günde bir tıraş ettirmek için Trumper'a götürdüğü kafası –kafasındaki şeye o saç diyordu, ama hiçbir insanın katlanamayacağı bir kürktü aslında–

çok iyi parlatılmış bir yumurtaya benzerdi; küçük, keskin gözlerinin meraklı, egzotik balıklar gibi içlerinde fır döndüğü, sapları köşeli, camları çay tabağı büyüklüğünde olan ve o devirdeki büyük işadamlarının tercih ettiği o büyük kalın gözlüklerden takardı. Büyük bir kabuğun içerisinde takırdayıp duran parlatılmış bir ceviz gibi, o yüksek tavanların altında zıplayıp oturarak ve sonra tekrar zıplayarak yerinde duramazdı. İlk ziyaretimde bana gururla daireyi gezdirerek her birinin eski ustalar olduğunu sandığı ressamların resimlerini, ceviz ağacından yapılmış bir dolaba yerleştirilmiş televizyonu, Dom Perignon şişesini ve o gün bir iş arkadaşının -Charlie'nin hiç arkadaşı, dostu ya da müşterisi yoktu; yalnızca iş ortakları vardı- gönderdiği bir sepet dolusu, kusursuz yapay meyveyi gösterdi. Bal kadar yoğun yaz aydınlığı yüksek pencerelerden düşüp desenli halıların üzerinde parıldıyordu. Anna elini çenesine dayayıp bir bacağını altına alarak kanepeye oturdu ve ben akıl almaz küçük babasının peşinden giderken sakince izledi. Babası, çoğu kısa boyluların aksine bizim gibi uzun insanlardan gözü korkmuyor, aksine benim varlığımı güven verici buluyordu ve neredeyse bir sevgili gibi bana yakın durmaya devam ediyordu; başarısının parıltılı meyvelerini gösterirken sanki birden hoplayıp kendisini kucağımın rahatlığına bırakacakmış gibi durduğu anlar vardı. İşle ilgili meraklarından üçüncü kez bahsettiğinde ne işle uğraştığını sordum ve o ikiz balık gözleri parlayarak tamamen samimiyet dolu bir bakışla bana döndü.

"Ağır makine işi," dedi, gülmemeye çalışarak.

Charlie, gösterişli hayatına keyifle ve çok kolayca çok şey kazanmış olduğuna biraz da şaşırarak bakardı. Muhtemelen tehlikeli, ama son derece sevimli ahlaksızın, üçkâğıtçının tekiydi. Anna babasına sevgi dolu ve hüzünlü bir saygı duyardı. Öyle ufacık bir adamın nasıl o kadar güçlü bir kıza sahip olduğu bir sırdı. Gençliğine karşın Anna sanki hoşgörülü anneydi, babası da dediğim dedik çocuk-adamdı. Anna on iki yaşındayken annesi ölmüştü ve o zamandan beri baba-kız bir çift on dokuzuncu yüzyıl serüvencisi gibi ya-

şamla mücadele etmişler; örneğin baba bir nehir gemisi kumarbazıymış, kızı da onu temize çıkaran yardakçısıymış gibi yaşamışlardı. Apartmanda haftada iki ya da üç kez şampanyanın köpüren ve biraz kokuşmuş bir nehir gibi aktığı gürültülü partiler olurdu. O yazın sonlarına doğru bir akşam parktan dönmüştük –sonbaharın habercisi olan haşin, kuru ve ince kâğıda benzeyen hışırtılarını çoktandır çıkarmaya başlamış ağaçların altındaki bulanık gölgelerin içinden geçerek onunla akşam karanlığında yürümeyi severdim– ve daha sokağa girmemiştik ki apartmandan gelen çakırkeyif cümbüşün seslerini duyduk. Anna bir elini koluma koydu ve durduk. Akşam havasındaki bir şey ciddi bir teklifi müjdeliyordu. Bana dönüp ceketimin düğmelerinden birini iki parmağıyla tuttu ve bir kasanın kadranı gibi onu ileri geri çevirerek her zamanki ılımlı, biraz dalgın tarzıyla bana evlenme teklif etti.

O umut dolu, öldürücü sıcak yaz mevsimi boyunca, derin nefes alarak ciğerlerini doldurup ulaşılmayacak kadar uzak görünen aşağıdaki minik mavi karenin üzerine, tramplenin en tepesindeki tahtadan atlamaya hazırlanan birine benziyordum. Anna da çınlayan sesiyle *atla, atla,* diye sesleniyordu. Sadece alt tabakadan olanların ve orta tabakadan geriye kalanların evlenme zahmetine girdiği ve onların dışındaki herkesin, hayat sanki bir dans ya da iş girişimiymiş gibi kendisine bir partner seçtiği günümüzde, bizim zamanımızdaki gibi evlilik yeminine balıklama dalmanın nasıl baş döndürücü olduğunu kavramak hiç kuşkusuz zordur. O âna kadar bildiğim kuralların hiçbirinin uygulanmadığı, her şeyin titrek bir parıltıya büründüğü ve Charlie'nin evindeki o kusursuz yapay meyve tabağı gibi gerçek olmadığı, ya da gerçek olup da yapay göründüğü farklı, fantastik bir âleme dalarcasına Anna ve babasının dibi görünmeyen dünyasına dalmıştım. Şimdi de o heyecan verici, bilinmedik derinliklerin bir parçası olmam teklif ediliyordu. Anna'nın tozlu yaz akşamı karanlığında Sloane Sokağı'nın köşesinde bana teklif ettiği şey evlilikten çok, kendimle ilgili hayalimi gerçekleştirmem için bir fırsattı.

Düğün konağın beklenmedik derecede geniş arka bahçesinde, çizgili büyük bir tentenin altında yapıldı. Havanın çizilmiş bir cam gibi parlak güneş ışıklarının altında çılgına döndüğü yazın o sıcak günlerinden biriydi. Öğleden sonra uzun, parlak arabalar her seferinde daha fazla davetli getirerek bahçe kapısına yanaşmaya devam etti; büyük şapkalarıyla balıkçıl kuşlarını andıran hanımlar, beyaz rujlu ve diz hizasında beyaz deri çizmeli kızlar, tebeşir çizgili kostümleriyle sonradan görmeler, somurtup esrar içen züppe delikanlılar, daha az sayıda da Charlie'nin iş ilişkisi olan, parlak takımlar ve yakaları farklı renkte gömleklerle sivri burunlu, kenarları lastikli botlar giyinmiş kaypak görünüşlü, tetikte duran ve gülmeyen kuşkulu tipler. Charlie ustura vurulmuş parlak kafasıyla, gurur bir ter seli gibi her yanından gurur fışkırarak konukların arasında koşturup duruyordu. Akşama doğru türbanlar ve bembeyaz djellabalar[1] içinde gözleri velfecri okuyan, ağır hareket eden bir grup şişman adam beyaz güvercin sürüsü gibi çıkageldi. Daha sonra daha da şapkalı, tombul, zengin bir dul kadın feci şekilde sarhoş olup yere düştü ve çıkık çeneli şoförü onu kollarında taşıyarak götürmek zorunda kaldı. Işık ağaçlarda koyulaşıp yandaki evin gölgesi kapak gibi bahçenin üzerine doğru kapanmaya başlarken ve palyaçonunki kadar parlak elbiseleriyle son sarhoş çiftler, kafaları birbirlerinin omuzlarına düşmüş, gözleri kapalı ve gözkapakları oynayarak tahtadan yapılmış eğreti dans pistinde son bir kez ayaklarını sürüyerek dans ederken, Arına ve ben tüm bunların dışında durduk ve nereden geldikleri belli olmayan koyu renkli bir sığırcık sürüsü, kanatlarını canlı ve alaylı bir alkış tufanı gürültüsüyle çırparak tentenin hemen üstünden uçtu.

Saçı. Birden Anna'nın saçını, saçının alnından aşağı yanlamasına düşen uzun, koyu, parlak lülesini düşündüm. Orta yaşlıyken bile saçında neredeyse tek beyaz tel yoktu. Bir gün hastaneden eve dönerken omzundan bir tutam saç aldı ve gözlerine yaklaştırıp kaşlarını çatarak o tutamı tel tel inceledi.

[1] Djellaba: Faslı erkeklerin kaftana/cüppeye benzeyen geleneksel giysisi. (Çev.)

"Baldikut[1] diye bir kuş var mı?" diye sordu.

"Bandikut var," dedim pek de emin olmayarak, "ama sanırım o da kuş değil. Neden?"

"Görünüşe bakılırsa bir ya da iki aya kadar sutavuğu kadar kel olacağım."

"Onu da kim söyledi?"

"Hastanede yakında benim göreceğim tedaviyi gören bir kadın söyledi. Hemen hemen tamamen keldi, o yüzden sanırım doğru söylüyordur." Bir süre arabanın camından önünden geçtiğimiz, birbirinden farksız gibi görünen evleri ve dükkânları izledi ve sonra tekrar bana döndü. "Peki ya sutavuğu nedir?"

"Bir kuş."

"Ya." Kendi kendine güldü. "Saçımın hepsi döküldüğünde tıpkı Charlie'ye benzeyeceğim."

Benziyordu da.

Koca Charlie biz evlendikten birkaç ay sonra beyin kanamasından öldü. Bütün parası Anna'ya kaldı. Beklediğim kadar çok değildi, ama yine de oldukça yüklü bir miktardı.

Bayan Grace'e olan tutkumun tuhaf yanlarından biri de neredeyse doruk noktaya vardığı anda sönüp gitmesiydi. Her şey piknik yaptığımız o öğle vaktinde oldu. O zamanlar Chloe, Myles ve ben her yere beraber giderdik. Bu ilahlarla beraber görülmekten nasıl da gurur duyuyordum; çünkü o zamana kadar tanıdığım herkesten çok farklı olduklarından onların kesinlikle tanrı olduklarını düşünüyordum. Artık "Kır"da oynamayı bıraktığım için oradaki eski arkadaşlarım onları terk etmeme içerlemişlerdi. Annemin bir gün o arkadaşlarımdan birinin annesine "Artık tüm zamanını *muhteşem* yeni arkadaşlarıyla geçiriyor," dediğini duydum. "Biliyorsun, oğlum," diye kısık sesle ekledi, "aptalın tekidir." Neden Gracelere beni evlat edinmeleri için rica etmediğimi merak ediyordu. "Umurumda olmaz," derdi. "Seni

---

Bandikut (Bandicoot) Hindistan'da bulunan bir tür iri fare. Yazar, burada bald (kel) sözcüğünü ön ek gibi kullanarak sözcük oyunu yapıyor. (Çev.)

ayaklarımın altından alıp götürseler." Ve tıpkı babam bizi terk ettikten sonra bana sık sık baktığı gibi, sanki *herhalde bana ihanet edecek sıradaki kişi sen olacaksın* dercesine gözlerini kırpmadan, sert ve dik dik bana bakardı. Sanırım ihanet etmiştim.

Annemle babam Bay ve Bayan Grace'le tanışmamışlardı, tanışmayacaklardı da. Doğru dürüst evlerde kalan insanlar kulübelerde yaşayan insanlarla kaynaşmazlardı ve biz de onlarla kaynaşmayı beklemezdik. Cin içmez, hafta sonu insanları evimizde ağırlamaz ya da Fransa gezi haritalarını kayıtsızca otomobillerimizin arka camlarında sergilemezdik - zaten "Kır"da sadece birkaç kişinin otomobili vardı. Yaz aylarındaki dünyamızın bir zigurat kadar değişmez ve tırmanılması zor bir sosyal yapısı vardı. Yazlık evleri olan birkaç aile en üstteydi, hemen onlardan sonra otellerde kalmaya güçleri yeten -Beach Otel, Golf'ten daha üstün tutulurdu-, sonra ev kiralayanlar ve sonra da bizler gelirdik. Yaz-kış orada kalanlar bu hiyerarşide yer almazlardı; sütçü Duignan, golf topu toplayıcısı sağır Colfer, Ivy Lodge'daki evde kalmış iki Protestan kadın, tenis kortlarını işleten ve Alsas çoban köpeğiyle düzenli olarak çiftleştiği söylenen Fransız kadın gibi genel olarak köy halkı ise tamamen farklı bir sınıftı ve varlıkları bizim daha önemli ve üzerinde güneşin parladığı işlerimize bulanık bir fon oluşturmaktan başka bir işe yaramıyordu. O sarp sosyal basamakların en altındakinden Gracelerin düzeyine kadar tırmanmayı başarmış olmam, Connie Grace'e olan gizli tutkum gibi, özel bir kişi olmanın, seçilmemiş onca kişi arasından seçilmiş kişi olmamın bir işareti gibiydi. Tanrılar beni seçmeyi tercih etmişlerdi.

Piknik. O gün öğleden sonra Bay Grace'in süratli arabasıyla Burrow'un çok uzağına, asfaltlı yolun bittiği yere kadar gittik. Koltuk döşemesinin pütürlü derisi şortumun altından uyluklarıma değdiği anda içimde şehvet duygusu uyanıverdi. Bayan Grace önde kocasının yanında, ona doğru yan dönerek oturuyordu. Bir dirseğini koltuğunun arkasına koymuştu; böylece tahrik edici kıllarla kaplı koltukaltı-

nı görebiliyordum ve hatta ara sıra, açık pencereden rüzgâr bana doğru estiği zaman, terlemiş teninin miskli kokusunun esintisini duyuyordum. Beyaz yünlüden yapılmış ve bu günlere göre daha ağırbaşlı olan o dönemde bile düpedüz askılı elbise diye adlandırıldığını sandığım cinsten, göğüs altının kıvrımlarını iyice ortaya çıkaran, boru gibi sımsıkı, askısız bir elbise giymişti. O beyaz çerçeveli film yıldızı gözlüklerini takmıştı ve kalın bir sigara içiyordu. Derin bir nefes çektikten sonra ağzını büzerek dumanı cilalı gibi parıldayan kırmızı dudaklarının arasında bir an tutup yoğun bir halka halinde salıverişini izlemek beni heyecanlandırıyordu. Tırnakları da parlak kan kırmızısına boyanmıştı. Onun tam arkasındaki koltukta oturuyordum, Chloe de ortada Myles'la benim aramızdaydı. Chloe'nin sıcak, iri kemikli uyluğu farkında olmadan bacağıma değiyordu. İki kardeş, kıpırdanarak, kıskaç gibi yaptıkları parmaklarıyla birbirlerini itip kakarak, koltukların arasındaki dar alanda birbirlerinin inciklerine tekme atmaya çalışarak her zamanki gibi sessiz çekişmelerine dalmışlardı. Her ne kadar sonunda bir kazananın olduğu ve çoğu kez de Chloe'nin kazandığı bu oyunların –eğer varsa– kurallarını asla anlayamadım. Onları ilk kez öyle oynarlarken ya da daha doğrusu kavga ederlerken gördüğümde zavallı Myles'a duyduğum belli belirsiz acıma duygusunu şimdi bile anımsıyorum. Yağmurlu bir ikindi vaktiydi ve Cedars'ın içinde tıkılıp kalmıştık. Yağmurlu bir gün biz çocukları içinde nasıl da vahşileştirir! İkizler topuklarının üzerinde, yüz yüze, diz dize, gözlerinin içine ters ters bakarak, parmakları birbirlerine kenetli, sallanıp gerilerek, dövüşen bir çift samuray gibi kararlı biçimde oturma odasının zemininde oturuyorlardı. Ben ne olduğunu görmesem de kavgalarının sonucunu belirleyen bir şey olup da Myles birden teslim olmak zorunda kalana kadar öyle oturdular. Myles, parmaklarını Chloe'nin çelik gibi sert pençelerinden kurtararak kollarını kendine doladı –incinmiş ve aşağılanmış kişiliğini kollamayı iyi becerirdi– ve yüksek sesle boğuk bir çığlık atarak alt dudağını üsttekinin üzerine geçirip gözleri sıkıca kapalı ve iri iri, biçimsiz yaşlar dökerek hüs-

ran ve öfkeyle ağlamaya başladı; genel görüntü tamamen inandırıcı olamayacak kadar teatraldi. Oyunu kazanan Chloe, yüzünü buruşturup köpekdişini göstererek omzunun üstünden bana nasıl da hırs dolu, sinsi bir bakış yöneltmişti. Chloe bu kez de arabanın içinde Myles'ın bileğine onu pes ettirecek bir şey yaparak yine kazandı. "Of, siz ikiniz kesin şunu!" dedi anneleri bıkkınlıkla ve neredeyse onlara hiç bakmayarak. Myles zor da olsa bu kez gözyaşlarını tutup kızarmış bileğini ovuşturarak dudaklarını bir O harfi gibi büzüp yüzünü buruştururken, Chloe da hâlâ hafiften zaferle sırıtarak kalçasını bacağıma daha da sert biçimde dayadı.

Yolun sonunda Bay Grace arabayı durdurdu, içinde sandviçler, çay fincanları ve şarap şişeleri olan sepet bagajdan çıkarıldı ve yarı yarıya toprağa batmış, paslanmış, çok eski bir dikenli telden çit boyunca sert kumlu geniş patikada yürümeye başladık. Her şeyin karaya sırtını dönmüş de sessizce bir kurtuluş işareti arayarak umutsuzca ufka bakıyormuş gibi göründüğü bitmek bilmeyen bu vahşi bataklıktan ve çamurlu kumsaldan kesinlikle hoşlanmamıştım, hatta biraz da korkuyordum. Çamur, yeni oluşmuş bir çürük moru gibi parlıyordu ve etrafta sıra sıra sazlıklarla balçığa bulanmış, çürüyen tahta kazıklara bağlı unutulmuş şamandıralar vardı. Burada, suyun hiçbir yerde durmayarak cıva gibi parlak ve hızlı bir biçimde kumsalın üzerinden geçtiği deniz kabarması hiçbir zaman birkaç santimden derin olmazdı. Bay Grace her bir kolunun altına birer katlanan sandalye tutturmuş ve kulağına doğru yatmış o kova benzeri komik şapkasıyla aceleyle önde koşuşturuyordu. Tepeyi döndük ve boğazın karşısındaki tepenin yamacında lavanta rengi düzlükleri ve yokuşlarıyla uzaktan oyuncak gibi görünen kasabayı gördük. Nereye gittiğini biliyormuş gibi görünen Bay Grace patikadan fevkalade uzun eğreltiotlarıyla dolu bir çayıra saptı. Bayan Grace, Chloe, Myles ve ben onu takip ettik. Eğreltiotları başımın hizasına kadar yükseliyordu. Bay Grace çayırın ucunda, çimenlerle kaplı bayırdaki fıstıkçamının altında bizi bekliyordu. Paramparça olmuş bir eğreltiotu sapı sandaletimin kenarının hemen üstünde, çıp-

lak bileğimde hissettirmeden bir yara açmıştı.

Kısa çimlerle kaplı bayırla eğreltiotlarının arasındaki küçük bir çimenliğe beyaz bir örtü serildi. Şapkası daha da yan yatmış kocası, direnen bir şarap mantarını çıkarmaya uğraşırken, Bayan Grace ağzının kenarına bir sigara tuttu-rup bir gözünü de dumana karşı kapatarak eğilmiş, piknik eşyalarını seriyordu. Myles çoktan eğreltiotlarının arasına dalmıştı. Chloe bir kurbağa gibi kıçının üstüne oturmuş, yumurtalı sandviç yiyordu. Rose – sahi Rose neredeydi? Kırmızı gömleği, dans ayakkabıları, ayağının altından bantlı, dar siyah dansçı pantolonu ve güzel biçimli başının arkasında sorguç gibi bağlanmış, karga kanadı kadar siyah saçlarıyla orada duruyordu. Ama buraya nasıl gelmişti? Arabada bizimle beraber değildi. Bir bisiklet, evet. Eğreltiotlarının arasında yana yatırılarak terk edilmiş, gidonları yana dönmüş ve ön tekeri bir tür ters açıyla yukarı kalkmış ve şimdi bana o zaman olacakların sinsi bir habercisi gibi gelen bir bisiklet görmüştüm. Bay Grace şarap şişesini dizlerinin arasına sıkıştırdı ve kulakmemeleri kızararak çabalayıp durdu. Rose münasebetsiz sayılabilecek, fakat aslında öyle olmayan bir duruşla yanağı neredeyse omzuna değecek biçimde bir kolunun üzerine yatmış, bacaklarını yana doğru bükerek masa örtüsünün bir köşesinde arkamda oturuyordu. Myles'ın eğreltiotlarının arasında koşuşturmasını duyabiliyordum. Mantar hepimizi irkilten komik bir sesle birdenbire şişeden çıkıverdi.

Pikniğimizi yaptık. Myles vahşi bir hayvan gibi davranıyor, eğreltiotlarının içinde koşmaya devam ediyor, baykuş gibi ötüp kişneyerek avuç dolusu yiyecek alıp tekrar yere atıyordu. Bay ve Bayan Grace şaraplarını içtiler; o sırada Bay Grace bu kez daha az zorluk çekerek yeni bir şişe açıyordu. Rose aç olmadığını söyledi, ama Bayan Grace bunun saçma olduğunu söyleyip ona yemesini emretti ve Bay Grace sırıtarak Rose'a bir muz ikram etti. O ikindi henüz bulutsuz olan gökyüzünün altında hava rüzgârlıydı. Eğri çam tepemizde uğulduyordu ve etrafta çam iğnelerinin, çimenlerin, ezilmiş eğreltiotlarının ve denizin keskin tuzlu

kokusu vardı. Rose suratını astı; Bayan Grace'in azarlaması ve Bay Grace'in ikram ettiği o müstehcen görünüşlü muz yüzünden surat astığını düşündüm. Chloe önceki gün kendisine dikenin battığı yerde, dirseğinin tam altında duran kırmızı yara izinin kabuklarını koparmaya dalmıştı. Ayak bileğimde eğreltiotunun açtığı yarayı, beyaz derimin yırtılan yarı saydam tırtıllı kenarları arasındaki kızarmış pembe yarığı inceledim; hiç kanamamıştı, ama yarığın derinlerinde saydam bir irin parıldıyordu. Bay Grace bacak bacak üstüne atmış, gözlerini güneşten korusun diye şapkasını biraz aşağıya çekmiş, katlanan sandalyeye gömülmüş, sigarasını tüttürerek oturuyordu.

Küçük yumuşak bir şeyin yanağıma çarptığını hissettim. Chloe yaralarının kabuklarını soymayı bırakmış ve bana bir ekmek kırıntısı fırlatmıştı. Suratına baktım, o da ifadesiz gözlerle bana bakıp bir tane daha fırlattı. Bu kez ıskaladı. Kırıntıyı çimenden alıp geri fırlattım, ama ben de ıskaladım. Bayan Grace kafasını eline dayamış çimenliğin üstündeki sığ tümseğin üzerinde tam benim önümde boylu boyunca yan yatarak aylakça bizi izliyordu. Şarap kadehinin ayağını çimin üstüne, kadehin üst kısmını da yana doğru sarkmış göğsüne yaslayarak uzanan Bayan Grace –süt dolu etten oluşan o iki kocaman ampulü taşımanın acı verip vermediğini hep merak ederdim– bu kez de parmağının ucunu yaladı ve kadehin kenarında gezdirerek kadehten ses çıkarmaya çalıştı, ama hiç ses çıkmadı. Chloe küçük bir ekmek topağını ağzına soktu, onu tükürüğüyle ıslatıp tekrar dışarı çıkardı ve yavaşça parmaklarıyla yoğurdu, sonra da sakince hedef alıp bana fırlattı, ama topak kısa düştü. "Chloe!" dedi annesi, solgun bir sitemle, ama Chloe annesini umursamadı ve kedi gibi dudaklarını gererek sinsice bana gülümsedi. Benim Chloe'm taş kalpli bir kızdı. Sırf o eğlensin diye bir gün bir avuç dolusu çekirge yakalayıp kaçmalarını önlemek için arka bacaklarından birini koparır ve seğiren gövdeleri bir cila kutusunun kapağına koyup üzerlerine gazyağı dökerek ateşe verebilirdim. O da ellerini dizlerine dayayarak çömelir, talihsiz yaratıkların kaynayıp

kendi yağlarında haşlanmalarını nasıl da merakla izlerdi.

Chloe başka bir tükürük topu daha yapıyordu. "Chloe, iğrençsin," dedi Bayan Grace iç çekerek; Chloe de birden sıkılıp ağzındaki ekmeği tükürdü, kucağındaki kırıntıları temizledi, ayağa kalkıp somurtarak çam ağacının gölgesine doğru çekti gitti.

Connie Grace bakışımı yakalamış mıydı? Bir tür suç ortaklığı gülümsemesi miydi? İç çekerek döndü ve kafasını çimene yaslayıp bir bacağını da bükerek sırtüstü uzandı, böylece birdenbire eteğinin altından uyluğunun iç kısmından karın boşluğuna kadar olan bütün bölgeyi ve orada beyaz pamuklunun içinde gizlenen dolgun tümseği görme şansına eriştim. Birden her şey yavaşlamaya başladı. Boşalmış kadehi yavaşça devrildi, son şarap damlası kadehin ucuna gelip orada bir an parıldayarak durdu ve sonra düştü. Yüzüm kızarıp avuçlarım terleyerek uzun uzun izledim. Bay Grace şapkasının altından bana sırıtıyor gibiydi, ama umursamadım, istediği kadar sırıtabilirdi. Büyük ayaklarının dibine neredeyse korkuyla kıvrıldığım, yandan bakınca biraz kısalmış başsız bir dev gibi her geçen an daha da büyüyen karısı ise, kıpırdanıp dizini daha da yukarı çekerek kalçasının başladığı yerde bacağının arkasındaki dolgunluğun hilal biçimli kıvrımını iyice ortaya çıkardı. Şakaklarımdan çınlayan bir davul sesi gün ışığını loşlaştırıyordu. Yarık bileğimde zonklayan sızıyı hissedebiliyordum. Tam o sırada eğreltiotlarının içerisinde uzaklardan parlak havayı delip geçen eski bir düdük sesi gibi ince, kulak tırmalayan bir ses geldi; ağaçta oturan Chloe göreve çağrılmış gibi kaşlarını çatıp eğildi, bir ot koparak başparmaklarının arasına sıkıştırdı ve deniz kabuğu biçiminde birleştirdiği avuçlarının içine üfleyerek sese cevap verdi.

Hiç bitmeyen bir ya da iki dakika sonra yayılmış Maya'm bacağını içeri çekti, yine yana döndü ve şaşırtıcı bir hızla uykuya daldı –tatlı horultuları çalışmaya uğraşan ve bir türlü çalışmayan küçük, narin bir motorun sesine benziyordu–, ben de içimde çok hassas bir biçimde duran bir şey en ufak sert harekette paramparça olacakmış gibi dikkatle

dimdik oturuyordum. Birden ekşi bir sönme duygusu hissettim. Bir dakika öncenin heyecanı gitmişti, göğsümde kasvetli bir daralma, gözkapaklarımda ve üst dudağımda ter vardı ve şortumun bel kısmının altındaki nemli tenim sıcaktı ve kaşınıyordu. Sanki mahremiyetine tecavüz edilen ve kötüye kullanılan kişi o değil de benmişim gibi şaşkınlık ve aynı anda tuhaf bir içerleme hissettim. Tanık olduğum şeyin tanrıçanın bir görüntüsü olduğuna şüphe yoktu, ama ilahın varlığı şaşılacak derecede kısa sürmüştü. Haris bakışlarımın altında Bayan Grace kadından bir periye ve sonra bir an içinde yine sıradan bir kadına dönüşmüştü. Bir an kocasının karısı, çocuklarının annesi olarak Connie Grace'di, bir an sonra da sonsuz saygı beslenen, şehvetimin gücüyle ortaya çıkan eski ve doğal güçleri olan kim olduğu belirsiz bir tanrıçaya dönüşüyordu. Sonra birden kadının içindeki bir şey gevşeyip sarkmış, ben de mide bulandıran bir tiksinme ve utanç duymuştum; bu, kendimden ve onu gözetlemekten utanmak değildi; anlatılamaz bir biçimde onun adına utanç duymuştum. Utancım, yaptığı bir şeyden değil, olduğu bir şeyden kaynaklanıyor; boğuk bir inıltiyle yana dönüp uykuya dalan, artık baştan çıkarıcı bir şeytan olmaktan çıkan, kendi özüne dönen sıradan bir ölümlü kadın olduğu için ondan utanıyordum.

Yine de onca içerlememe karşın, geçmişin gölgeleri arasında sönük bir pırıltıyla hâlâ parlayan onun ilahi değil de ölümlü kişiliğidir. Zihnimde insan kisvesindeki bir tanrı olarak duruyor. Hangisi daha gerçek, anılarımın çimenli kıyılarında boylu boyunca uzanan kadın mı, yoksa yeryüzünde ondan geriye kalan toz yığını ve kurumuş kemik iliği mi? Kuşkusuz başkalarının anılarında dokunaklı bir imge olarak her yerde varlığını sürdürüyordur; ama onların belleklerindeki anılar benimkinden ve birbirlerininkinden farklı olacaktır. Bu yüzden bir anı birçok kişinin aklında dallanıp budaklanarak yayılır, ama sonsuza kadar sürmez, süremez, ölümsüz değildir. Bizler ölüleri kendimiz ölene kadar içimizde taşırız; sonra biz bir süre başkalarının içinde yaşarız ve sonra bizi içlerinde yaşatanların da sırası gelir ve bu böy-

lece kuşaklar boyu sürer gider. Ben Anna'yı hatırlıyorum; kızımız Claire, Anna'yı ve beni hatırlayacak, sonra Claire ölecek ve bizi değil de onu hatırlayanlar olacak ve bu bizim son yok oluşumuz olacak. Elbette solmuş bir fotoğraf, bir saç lülesi, birkaç parmak izi ya da son nefesimizi verdiğimiz odanın havasına serpilmiş atomlar gibi geriye bizden kalan bir şeyler de olacak, ama yine de bunlardan hiçbiri olduğumuz ve olmuş olduğumuz bizler değil de, yalnızca ölülerin tozları olacaklar.

Çocukken oldukça dindardım. Dindarlığım içten değil de zorakiydi. Benim taptığım Tanrı, alçakgönüllü ve yumuşak başlı, nazik İsa değil, dünyaları yok eden Yehova'ydı, Tanrı benim için bir tehditti ve buna korkuyla ve onun kaçınılmaz olarak doğurduğu suçluluk duygusuyla karşılık verirdim. Küçüklüğümde suç işlemekte üstüme yoktu, hâlâ da öyleyim. İlk Komünyon'um sırasında, daha doğrusu onu izleyen İlk Günah Çıkarma döneminde, yeni tövbekarlarla dolu sınıfımızı Hıristiyanlık Öğretisi'nin karmaşıklıklarıyla donatmak üzere bir papaz her gün manastır okulumuza gelirdi. Dudaklarının kenarında her zaman zerrecikler halinde beyaz lekeler olan sıska, soluk benizli, bağnaz bir adamdı. Güzel bir mayıs sabahında bizlere bakmanın günahı üzerine sunduğu coşkulu bilimsel tezini gayet net olarak anımsıyorum. Evet, bakmak. Bize görevi ihmal günahı, ölümcül ve sıradan günahlar, yedi ölümcül günah ve ancak bir piskopos tarafından bağışlanabileceği söylenen korkunç günahlar gibi çeşitli günah kategorileri öğretilmişti, ama bu kez yeni bir günah çeşidi vardı: pasif günah. Peder Foamleck dar, açık alnında ilahî gücün yansıması gibi parlayan bir ışık yıldızıyla, cüppesi hışırdayarak kapıdan pencereye, pencereden kapıya alay edercesine günahı sorgulayarak hızla gidip gelirken acaba bizler günahın her zaman bir eylem içermesinin gerekip gerekmediğini düşünüyor muyduk? Şehvetle ya da gıptayla ya da nefretle bakmak, şehvet, gıpta ve nefret vericidir; işte gerçeğe dönüşmeyen bir arzu da insanın ruhunda böyle bir leke bırakır. Tanrı'nın kendisi bu konuya değinerek haykırmamış mıydı, kendisi bir kadına zina yap-

ma arzusuyla bakan bir adamın zina yapmış gibi sayılacağını belirtmemiş miydi? Bizler huşuyla dolu bir kavrayamama duygusuyla ona bakıp duran küçük bir fare topluluğu gibi otururken o çoktan bizleri unutmuş olurdu. Her ne kadar tüm bunların hepsi sınıftaki herkes gibi benim için de yeni olsa da –zina neydi, sadece yetişkinlerin işleyebileceği bir günah mıydı?– bunu kendimce anlıyor ve kabul ediyordum, çünkü yedi yaşımdayken bile tanık olmamam gereken işleri gözetlemekte ustaydım, daha doğrusu usta bir gözcüydüm ve o tür şeyleri izlemenin verdiği yoğun keyifle onu izleyen daha da yoğun utanç duygusunu iyi bilirdim. Bu yüzden Bayan Grace'in duru tenli bacağını boylu boyunca süzerek külodunun ağına ve dolgun baldırıyla poposunun birleştiği yerdeki kırışıklığa doyasıya bakarken, bütün o süre içinde başka birinin de bana bakıyor olduğunu düşünerek korkuya kapılmam gayet doğaldı. Eğreltiotlarının içinden çıkıp gelmiş olan Myles, Rose'u süzmekle meşguldü ve Chloe de hâlâ çam ağacının altında boş hayaller içerisindeydi, peki ya Bay Grace, o şapkasının kenarının altından başından beri beni gözlememiş miydi acaba? Çenesi göğsünde, kıllı göbeği açık gömleğinden çıkarak ve çıplak bir bileği hâlâ yine çıplak dizinin üstünde durarak kendi içine gömülmüş gibi oturuyordu ve böylece iç taraftaki bacağından yukarıya doğru kalın kalçalarının arasında patlayacak gibi sıkışmış duran haki şortunun içindeki büyük yuvarlak yumruya kadar her yerini görebiliyordum. Tüm o uzun öğleden sonra boyunca, çam ağacı gittikçe koyulaşan mor gölgesini onun karşısındaki çimenliğe yayarken, karısının şarap kadehini yeniden doldurmak ya da kendisine yiyecek bir şeyler alıp getirmek dışında katlanan sandalyesinden neredeyse hiç kalkmamıştı – bir jambonlu sandviçi yapışık gibi duran parmaklarıyla başparmağının arasında ezdiğini ve o ezdiği şeyi bir lokmada sakalının içindeki kırmızı deliğe tıktığını hatırlıyorum.

O zamanlar, o yaştayken, bizim gözümüzde yetişkinlerin hepsi anlaşılmaz, hatta biraz da çılgın insanlardı; ama Carlo Grace'e özel bir dikkatle bakmak gerekiyordu. İnsa-

na, birden yanıltıp beklenmedik biçimde saldırabilirdi. Koltukta oturmuş, gazetesine dalmış gibi görünürken saldıran bir yılan gibi hızla elini önünden geçen Chloe'ye savurur ve tek kelime söylemeden ya da okumasına ara vermeden sanki kolu ve eli kendi iradeleriyle hareket ediyorlarmış gibi kızının kulağını ya da bir tutam saçını yakalayıp acı verecek bir güçle bükerdi. Bir şey söylerken birden kasten susar, bir elini havada tutup sanki sadece kendisinin duyabileceği bir dehşet çığlığı ya da uzaktan gelen bir gürültüyü dikkatle dinlercesine kulak kabartır, birinin heyecanla seğiren omzunun üzerinden boş gözlerle belli bir yere bakmadan heykel gibi hareketsiz dururdu ve sonra aniden o kişinin boğazına yalandan sarılıp dişlerinin arasından tıslayarak gülerdi. Hava durumunun nasıl olacağı ya da oynanacak bir futbol maçının olası sonucunu çok ciddi biçimde danışarak aklını yitirmek üzere olan bir postacıyla kafa bulurdu ve sanki duyduğu şeyler saf bilgelik incileriymiş gibi başını sallayıp kaşlarını çatarak ve parmaklarını sakalında gezdirerek dinlerdi ve sonra da zavallı aldatılmış adam gidince çatık kaşları, büzüşmüş dudaklarıyla gururla ıslık çalarak kafasını sessiz bir neşeyle sallayarak bize dönüp sırıtırdı. Her ne kadar tüm dikkatim diğerlerine yönelmiş gibi görünüyor olsa da, şimdi tanrıların arasında olduğuma dair ilk hissi bana Carlo Grace'in verdiğini düşünüyorum. Tüm uzaklığına ve neşeli kayıtsızlığına rağmen kahkaha atan bir tanrı, küçük dünyamızın onun buyruklarına boyun eğerek kendi kurallarını ve ayrımlarını oluşturduğu yazımızın Poseidon'u[1] gibi hepimize hükmeden kişi oydu.

O aşırı serbestliğin ve alışılmadık davetkârlığın olduğu gün daha bitmemişti. Bayan Grace tatlı tatlı horlayarak çimenlerde uzanırken, içlerinden birinin uyuyakaldığı bütün topluluklarda olduğu gibi bizim üzerimize de bir rehavet çöktü. Myles benim yanımdaki çimenlikte yüzükoyun uzanmıştı, ama yüzü ters yöne dönüktü ve her zamanki gibi gözlerindeki parıltının farkında olmadan hâlâ arkamda, örtünün kenarında oturan Rose'u süzmeye devam ediyor-

[1] Yunan mitolojisinde deniz tanrısı. (Çev.)

du. Chloe, elinde bir şey tutarak, başını havaya kaldırmış, belki bir kuşa ya da yalnızca gökyüzüne karşı kafes gibi kenetlenen dallara ve denizden doğru ağır ağır ilerlemeye başlamış beyaz bulut kümelerine merakla bakarak hâlâ çam ağacının gölgesinde duruyordu. Elindeki çam kozalağıyla –kozalak mıydı?– gözlerini güneş ışıklarının değdiği dalların arasına dikerek dururken nasıl da dalgın, ama bir o kadar da canlı görünüyordu. Birden her şeyin ona doğru yöneldiği bir birleşme noktası gibi manzaranın odağı oluverdi. Sanki buradaki tüm şekillerin düzenlenişi ve renkleri, özellikle onun için özenle bir araya getirilmişti: parlak çimenlikteki beyaz örtü, eğik mavimsi yeşil ağaç, fırfırlı eğreltiotları ve hatta sonsuz mavi gökyüzünde yükseklerde hareket etmiyormuş gibi görünmeye çalışan o küçük bulutlar. Uyuyan Bayan Grace'e neredeyse küçük görürcesine baktım. Birden gözümde büyük cansız bir gövdeden, artık kabilenin tapmadığı, çöp yığınının içine atılmış ve sapanları, okları, yaylarıyla köyün çocuklarının hedefi olan devrilmiş bir tanrıça heykelinden farksız hale geldi.

Bayan Grace, sanki küçük görmemin soğuk dokunuşuyla uyandırılmış gibi apar topar doğruldu ve bulanık bir bakışla gözlerini kırparak etrafına bakındı. Şarap kadehine dikkatle baktı; kadehi boş gördüğüne şaşırmış gibiydi. Beyaz askısının üstüne düşmüş olan şarap damlası pembe bir leke bırakmıştı, dilini şıklatarak lekeyi parmağının ucuyla ovaladı. Sonra tekrar bize baktı ve boğazını temizleyerek hep beraber kovalamaca oynamayı önerdi. Herkes, Bay Grace bile, ona dikkatle baktı. Chloe ağacın gölgesinin altında oturduğu yerden *"Ben kimseyi kovalamam,"* diyerek kulaklarına inanamamış gibi bir tavırla güldü; annesi oynamak zorunda olduğunu söyleyip ona oyunbozan deyince de gelip babasının sandalyesinin yanında durdu, dirseğini babasının omzuna dayayıp gözlerini kısarak annesine baktı. Sırıtkan ihtiyar tanrı Bay Grace, bir kolunu kızının kalçalarına dolayıp onu kıllı göğsüne bastırdı. Bayan Grace bana döndü. "Sen oynayacaksın, değil mi?" dedi. "Ve Rose."

Oyun, hızlı ve renkli anlık hareketlerden oluşan bir

canlı tablolar serisi olarak gözümün önüne geliyor: kırmızı gömleğiyle başı dimdik yukarıda ve siyah saçı arkasından dalgalanarak eğreltiotlarının arasında hızla koşan Rose'un belden yukarı görüntüsü; ben parmaklarımı, omuz kemiğinin yuvasında çıtırdadığını duyacak kadar sıkıca bastırırken, alnındaki savaş boyasına benzeyen eğreltiotu lekesiyle elimden kurtulmaya çalışan Myles; açıklığın ilerisideki sert kumun üzerinde, çılgınca gülen Bayan Grace'in kovaladığı Rose'un hızla koşan bir başka görüntüsü; bir an çamın gövdesi ve dallarıyla çerçevelenmiş çıplak ayaklı iki *maenad*[1] gibi görüntüleri, onların ilerisinde de koyun donuk gümüşi pırıltısı ve ufka kadar uzanan geniş, değişmez mat mavi bir gökyüzü. İşte Bayan Grace, start verilmesini bekleyen bir atlet gibi bir dizinin üstüne çökerek eğreltiotlarının arasındaki açıklıkta duruyor; ben bir anda karşısına çıkıverince oyunun kurallarına göre kaçması gerekirken, aceleyle bana işaret edip yanına çömeltiyor ve kolunu dolayarak beni, göğsünün yumuşak şişkinliğini hissedebileceğim, kalbinin atışını ve süt-sirke karışımı kokusunu duyabileceğim kadar sıkıca kendisine çekiyor. "Şışş!" deyip bir parmağını dudaklarıma koyuyor – benim dudaklarıma, kendisininkilere değil. Titriyor ve bastırılmış kahkaha dalgaları bedenine yayılıyor. Çocukken annemin kollarında durduğumdan beri hiçbir zaman yetişkin bir kadına bu kadar yakın olmamıştım, ama şimdi arzu yerine sadece bir tür sinirli korku hissediyordum. Rose ikimizi orada çömelmiş vaziyette buluyor ve kaşlarını çatıyor. Bayan Grace sanki tutunup ayağa kalkmak istercesine kızının elini kavrıyor, ama aksine onu aşağıya üstümüze doğru çekiyor; birden kollarla, bacaklarla, Rose'un uçuşan saçıyla bir kör dövüşü oluyor ve sonra da üçümüz nefes nefese, dirseklerimizin üzerinde arkamıza yaslanıp ayak parmaklarımızı yıldız şeklinde birleştirerek ezilmiş eğreltiotlarının arasında uzanıyoruz. Artık eski sevgilim olan Bayan Grace'in ahlaksızca bana karnını tekrar göstermesinden korkarak birden ayağa fırlıyorum; Bayan Grace gözlerini güneşten korumak için bir elini havaya kal-

[1] Dionysous ayinlerinde şarabın etkisiyle kendinden geçmiş, vahşi kadınlar (Çev.)

dırıyor ve anlaşılmaz, sert ve soğuk bir gülümsemeyle bana bakıyor. Rose da gömleğini temizleyerek ayağa kalkıyor, sinirli sinirli benim anlamadığım bir şeyler mırıldanıyor ve eğreltiotlarının içine doğru hızlı adımlarla yürüyor. Bayan Grace omuz silkiyor. "Kıskanç," diyor ve birdenbire bir sigara için neredeyse canını vereceğini söyleyerek gidip sigaralarını getirmemi emrediyor.

Çimenli kıyıya ve çam ağacına döndüğümüzde Chloe ve babası orada yoktu. Beyaz örtünün üzerine yayılmış piknik kalıntılarının sanki çözmemiz için bırakılmış şifreli bir mesaj gibi anlamlı bir görüntüsü vardı. "Harika," dedi Bayan Grace yüzünü ekşiterek, "temizleme işini bize bırakmışlar." Myles tekrar eğreltiotlarının içinden çıktı, eğilip bir tutam çim kopardı, başparmaklarının arasından tiz bir ses daha çıkardı; saman sarısı saçlarını parlatan güneş ışığının altında, alçıdan yapılmış bir *faun*[1] kadar hareketsiz ve dalgın bekledi; kısa bir süre sonra uzaklardan Chloe'nin solan yaz gününü bir iğne gibi delip geçen duru, tiz sesli ıslığı Myles'ın çıkardığı sese karşılık olarak geldi.

Gözlemek ve gözlenmek konusuna gelince; bu sabah banyo aynasında hüzünlü bakışlarla uzun uzun kendimi süzüşümden söz etmem gerekiyor. Bu günlerde aynadaki görüntümün karşısında genellikle gerektiğinden fazla oyalanmıyorum. Bir zamanlar aynada gördüğüm şeyi oldukça beğenirdim, ama artık öyle değil. Şimdi ise birden aynada beliren ve beklentimle hiç ilgisi olmayan görüntüden irkiliyorum – hatta irkilmenin de ötesinde bir şey bu. Kafamda inatla koruduğum görüntümle ancak ucundan kıyısından benzeşen, pörsümüş, grileşmiş pembe kauçuktan yapılma bir Cadılar Bayramı maskesi takan bu perişan figür, kendimin bu gülünç taklidi beni dirsekleyip kenara itiyor. Ayrıca bir de aynalarla yaşadığım sorun var. Daha doğrusu aynalarla bir sürü sorunum var, ama bunlardan çoğunun metafizik yapıda olmasına karşın, şimdi tamamen pratik bir sorundan

[1] Yunan mitolojisinde yarısı insan yarısı keçi olan tanrı. (Çev.)

söz ediyorum. Aşırı uzun ve gülünç boyumdan dolayı tıraş aynaları ve benzerleri her zaman benden alçakta kalırlar; bu yüzden de yüzümün bütününü görebilmek için eğilmem gerekir. Bu günlerde o şekilde eğilerek, yüzümde donuk bir şaşkınlık ve yakamı hiç bırakmayan belirsiz bir korku ifadesiyle, ağzım açık, kaşlarım hayretle kalkmış olarak aynada kendimi görünce, yüzümde asılmış birinin ifadesine benzer bir şeyler olduğunu hissediyorum. Buraya geldiğimde, önce sırf tembellikten, sakal bırakayım diye düşündüm, ama üç ya da dört gün sonra uzayan sakalın kafamdaki saça hiç benzemeyen tuhaf, koyu pas renginde –şimdi Claire'in neden kızıl saçlı olduğunu anlıyorum– olduğunu ve üzerinde yer yer gümüşi aklar bulunduğunu fark ettim. Zımpara kâğıdı kadar kaba olan bu kızıl kahverengi sakal, hilekâr ve kanlanmış bakışla birleşince, beni bir çizgi romanın belki henüz asılmamış, ama kesinlikle idam edileceklerin hücresindeki azılı bir mahkûmuna dönüştürüyordu. Kırlaşan saçımın seyreldiği şakaklarım, içlerinden birinin serkeş bir hücrenin muzipliğiyle bir anda yayılabileceğini gayet iyi bildiğim, Avril'inkilere benzeyen çikolata renginde çiller ya da karaciğer lekesi olduğunu düşündüğüm beneklerle dolu. Ayrıca yüz kızarıklığımın da hızla ortaya çıktığını görüyorum. Alnımın üzerindeki derinin her tarafı kızarık kabarcıklarla dolu, burnumun ucunda kızarmış bir isilik var ve yanaklarımda bile çirkin bir kızarıklık oluyor. Saygıdeğer ve ağırbaşlı Doktor William A.R. Thomson'un yazdığı, Londra'daki Adam ve Charles Black Yayınevi'nin bastığı, içinde 441 siyah-beyaz ya da açık ve koyu gri resim ve özellikle kalbimin kabuklarını donduran dört renkli fotoğraf olan, kutsal saydığım ve sıkça başvurduğum *Black'in Tıp Sözlüğü* kitabımın on üçüncü baskısı, çirkin bir hastalığa göre güzel bir isim sayılabilecek *rosacea*'nın[1] *kırmızı kabarcıkların oluşumuna yol açan, yüzün ve alnın kızarık bölgelerindeki kronik bir kan toplanmasına* bağlı olduğunu belirtiyor; ortaya çıkan eritem, yani biz tıpçıların derinin kızarıklığına

[1] Yüzdeki yeni damar oluşumlarına bağlı olarak oluşan al yanaklılık olayının artması durumu. (Çev.)

verdiğimiz isim, zamanla silikleşip azalır, ama eninde sonunda kalıcı olur *ve belki de,* diye uyarıyor samimi Doktor, bununla birlikte *rhinophyma*[1] *ya da içki kızarıklığı olarak bilinen ve burnun aşırı büyümesine neden olan yağlı bezelerin aşırı büyümesi de meydana gelebilir. Buradaki tekrarlama –aşırı büyüme... aşırı büyüme–* Doktor Thomson'un genellikle kullandığı, biraz eski moda olsa da ahenkli düzyazı tarzına pek de uygun düşmüyor. Acaba evlere vizite gidiyor mu diye merak ediyorum. Eğer gidiyorsa, yataktaki hastayı kesinlikle yatıştırıcı bir tavrı ve sadece sağlıkla ilgili değil, her konuda çok bilgili olması gerekir. Hekimler, sanıldığından daha çok yönlüdürler. *Roget'nin Thesaurusu*'nun yazarı Roget, verem ve güldürücü gaz üzerine araştırma yapmış ve üstelik kuşkusuz tuhaf hastayı iyileştirmiş bir doktordu. Ama şimdi beklenecek şey içki kızarıklığı.

Aynada yüzümü böyle incelerken doğal olarak Bonnard'ın savaşın sonlarına doğru karısı öldükten sonra, Le Bosquet'te banyo aynasında kendisini çizdiği son çalışmalarını düşünüyorum –her ne kadar merhametin neden katılması gerektiğini anlamasam da eleştirmenler bu portreleri merhametsiz olarak değerlendiriyor– ama yeni farkına vardım ki görüntüm, bana en çok Van Gogh'un kendi portresini, o meşhur sargılı, pipolu ve kötü şapkalı olanı değil de önceki serilerden birini, 1887'de Paris'te yapılmış yüksek yakalı bir gömlek ve Provence mavisi bir boyunbağıyla, kulaklarının ikisinin de yerinde, kafasının da çıplak olduğu, sanki bir tür ıslatılma cezasından yeni çıkmış gibi göründüğü, çıkık alnı, çukurlaşmış şakakları ve sanki açlıktan içe çökmüş yanaklarıyla, yapması gerektiği gibi en kötüyü bekleyerek çerçeveden gazap dolu bir önseziyle dikkatle yan yan baktığı portresini anımsatıyor.

Bu sabah beni en çok dehşete düşüren şey aklarının her tarafının küçük parlak kırmızı damarlarla kaplı olduğu, alt kapaklarının iltihaplandığı ve göz yuvalarından gevşekçe ayrı duran gözlerimin hali oldu. Gençliğimde bir kızın imrenebileceği ipeksi kirpiklerim varken artık neredeyse

[1] Burnun geniş, soğan biçiminde kırmızı bir hal alması hastalığı. (Çev.)

hiç kalmamış olduğunu fark ettim. Ust kapakların iç tarafında, gözün hemen köşesinde, ucundaki hep iltihaplıymış gibi duran sarımtırak bir nokta dışında neredeyse güzel denebilecek bir kabarcık var. Ya gözün iç köşesindeki o kabarıklık ne işe yarıyor? İnsanın yüzündeki hiçbir şey uzun, dikkatli bir bakıştan kaçamaz. Beyaz duvarlar ve lavabodan yansıyan aydınlık, korkarım ki zavallı Vincent'inkiler[1] gibi içe göçmüş yanaklarımın pembeye çalan soluk rengini daha ölgün ve hastalıklı gösteriyordu. Bu aydınlık, bir kuzey sonbaharının parıltısından çok, uzaklardaki güneyin sert, aman vermez kuru parıltısına benziyordu. Parıltı önümdeki bardağın üzerinde ışıldadı ve duvarlara mürekkepbalığı kemiğinin kavrulmuş, kırılgan dokusuna benzer bir görüntü vererek badananın içine gömüldü. Işığın, lavabonun kıvrımına vuran bir noktası, çok uzaktaki bir nebula gibi dışa doğru her yöne yayılmıştı. Orada, o bembeyaz ışık kutusunun içinde dururken, bir an ellerimde büyük, yassı, pürüzsüz mavi bir taş tutarak, güneşin altında, sert killi bir kum tepesinin üzerinde oturduğum, ayrıntıları hayalmiş gibi görünse de, gerçek mi yoksa hayalî mi olduğunu bilmediğim uzak bir sahile gittim. Taş kuru ve sıcaktı. Taşı dudaklarıma bastırıyordum, taşta denizin derinliklerinin ve uzaklıklarının tuzu, uzak adaların, eğilmiş eğreltiotlarının altındaki kayıp yerlerin, kıyıya vurmuş ve çürümüş kırılgan balık iskeletlerinin kokusu var gibiydi. Önümdeki kıyıya vuran küçük dalgalar, belki Troya'nın yağmalanması ya da Atlantis'in batması gibi çok eski felaketleri heyecanla fısıldayarak canlı bir sesle konuşuyorlar. Su damlaları kırılıyor ve bir küreğin ucundan gümüş bir ip gibi düşüyor. Her geçen an belirsizce yaklaşan, uzaktaki siyah gemiyi görüyorum. Oradayım. Siren'in şarkısını duyuyorum. Oradayım. Oradayım, neredeyse oradayım.

[1] Vincent Van Gogh. (Çev.)

II

Chloe, Myles ve ben günlerimizin neredeyse tamamını denizde geçiriyorduk. Güneş ışığında ve yağmurda yüzerdik; denizin çorba kadar durgun olduğu sabah saatlerinde yüzerdik, suyun kollarımızdan siyah saten dalgaları gibi aktığı gecelerde yüzerdik; bir öğlen yıldırımlı fırtına esnasında denizde kaldık ve bir yıldırım çatalı o kadar yakınımızda denizin yüzeyine çarptı ki çatırtıyı ve havadaki yanık kokusunu duyduk. İyi bir yüzücü değildim. İkizler bebekliklerinden beri ders alıyorlardı ve parıldayan iki çift makas gibi dalgaları kolayca yarıyorlardı. Yetenek ve zarafetteki eksikliklerimi dayanma gücümle kapatıyordum. Sadece kendimi değil, kıyıda beni izleyenler kim olursa olsun aynı zamanda onların da sabrını tüketene kadar yan kulaçlarla devamlı yayılarak, sık sık yaptığım gibi hiç durmadan uzak mesafelere gidebilirdim.

Chloe'nin bana olan ilgisinde ilk kez bu acıklı gösterilerin birinden sonra bir değişiklik sezdim ya da daha doğrusu bana ilgisi olduğunu ve ilgisinde bir şeylerin değişmekte olduğunu sezdim. Akşamın geç bir vaktiydi ve plajın yavaşça ilerleyen erozyonunu durdurmak için çok uzun zaman önce boşuna bir gayretle denizin içine atılmış yeşil balçıklı iki beton kıyı duvarının arasındaki mesafeyi -ne kadardı, yüz ya da iki yüz metre?- yüzmüştüm. Tökezleyerek dalgaların içinden çıktım ve benim suda olduğum süre boyunca Chloe'nin kıyıdan beni izlemiş olduğunu anladım. Kasılmalarla titreyerek bir havluya sarılmış duruyordu; dudakları morarmıştı. "Gösteriş yapmaya gerek yok, biliyorsun," dedi, sinirle. Ben cevap veremeden -aslında ne diyebilirdim ki, sonuçta haklıydı, gösteriş yapıyordum- Myles üzerimizdeki

kum tepelerinden bacaklarını havada makaslayıp sıçrayarak aşağı geldi ve ikimize de kum püskürttü; birdenbire Chloe'nin, onu öteki kum tepesinin kıyısından hayatımın ortasına atlarken gördüğüm o ilk günkü görüntüsü tamamen net ve tuhaf biçimde heyecan vererek gözümde canlandı. Bana havlumu uzatmıştı. Plajda üçümüzden başka kimse yoktu. Akşamın dumanlı gri havasında nemlenmiş kül hissi vardı. Üçümüzü, İstasyon Caddesi'ne giden kum tepelerinin içindeki boşluğa doğru yürürken görüyorum. Chloe'nin havlusunun bir köşesi kumun üzerinde sürünüyor. Ben havluyu bir omzuma atmış ve ıslak saçlarımı arkaya yatırmış biçimde küçük bir Romalı senatör gibi yürüyorum. Myles önde koşuyor. Gece sisli ufuktan hızla ilerlerken sırtını bir hayvan gibi bükmüş, koyulaşmakta olan denizin kıyısında loş ışığın altında gezinip duran da kim? O kül gibi havada gittikçe belirsizleşen ve İstasyon Caddesi'nin ucuna açılan boşluktan geçerken gözden kaybolan bizleri –o üç çocuğu– izleyen benim hangi hayalet görüntüm acaba? Chloe'yi henüz tarif etmedim. Görünüşte, yani o yaştaki görünüşümüze göre ikimizin arasında pek fark yoktu. Neredeyse beyaz olan ve ıslandığında parlatılmış buğday rengine dönüşen saçı, benimkinden pek de uzun değildi. Saçlarını içe kıvrık olarak tarar, alımlı, geniş, tuhaf bir biçimde çıkık alnının üzerine perçem düşürürdü – şimdi aklıma geldi; Chloe'nin alnı tıpkı, Bonnard'ın *Pencerenin Önündeki Masa* tablosunun, hani şu meyve kâsesi, kitap ve bir şövaleye dayanmış bir tuvalin arkadan görünüşü gibi duran pencerenin olduğu tablonun kenarında hayal meyal profili görünen figürün alnına benziyor; bakıyorum da, gittikçe her şey bana farklı bir şeymiş gibi geliyor. Kır'da benden büyük oğlanlardan biri bir gün kıs kıs gülerek bana Chloe'ninki gibi bir perçemin kesinlikle kendisiyle oynayan bir kızın işareti olduğunu iddia etti. Ne demek istediğini anlamadım, ama Chloe'nin ne kendisiyle ne de başka türlü oynamadığına emindim. Chloe, eskiden Kır'daki diğer çocuklarla oynadığım beysbol ya da avcılık gibi oyunları bile oynamamıştı. Ve ona kulübelerdeki ailelerin arasında onun yaşında hâlâ

oyuncak bebekle oynayan kızlar olduğunu söylediğimde nasıl da burun deliklerini açarak dudak bükmüştü. Akranlarının çoğuna küçümseyerek bakardı. Hayır, Chloe, Myles dışında kimseyle oynamamıştı ve beraber oynadıkları şey gerçekten de oyun değildi.

Chloe'nin perçeminden söz eden çocuk –birden sanki burada tam karşımdaymış gibi onu görüyorum, kepçe kulaklı, kabarık saçlı, iri kemikli, hantal bir oğlandı, adı da Joe gibi bir şeydi sanırım– ayrıca onun yeşil dişleri olduğunu söylemişti. Öfkelenmiştim, ama haklıydı; bir sonraki sefer dişlerine yakından bakma fırsatım olduğunda ön dişlerinin minesindeki belirsiz rengin aslında yeşil olduğunu görmüştüm, ama bu tıpkı yağmurdan sonra ağaçların altındaki ıslak ışık ya da durgun suya yansıyan yaprakların alt kısımlarının açık elma tonu gibi ince ıslak griye çalan yeşiliydi. Elmalar, evet, nefesi de elma gibi kokuyordu. Birbirini koklayan küçük hayvanlardık. En çok da, sonradan koklama şansını bulduğum dirseklerinde ve dizlerindeki yarıklardaki peynire benzeyen keskin kokuyu severdim. İtiraf etmeliyim ki gördüğüm en temiz kız değildi ve genellikle, gün ilerledikçe daha da keskin bir biçimde bakkal dükkânlarındaki boş bisküvi kutularından gelen, daha doğrusu o zamanlar gelen kokuya benzeyen yavan ve sası bir koku yayardı – bakkallar hâlâ o büyük kare kutularda açık bisküvi satıyorlar mı acaba? Elleri. Gözleri. Yenmiş tırnakları. Hepsini çok iyi anımsıyorum; ama hepsi de bölük pörçük ve onları birleştirip bir bütün çıkaramıyorum. Ne kadar uğraşsam, ne kadar numara yapsam da Chloe'yi örneğin annesi veya Myles ya da hatta Kır'daki kepçe kulaklı Joe kadar gözümün önüne getiremiyorum. Kısacası, onu göremiyorum. Tam benim ilerlediğim hızla o da geri geri giderek hafızamın gözünün önünde sabit bir uzaklıkta, her zaman odağın ötesinde salınıyor. Peki ama ilerlediğim alan giderek daha büyük bir hızla küçüldüğüne göre neden bir türlü ona yetişemiyorum? Şimdi bile bazen sokakta aynı yuvarlak alnı, soluk saçı ve ayaklarını içe doğru basarak aynı pervasız, bir o kadar da çekingen yürüyüşüyle hep çok genç, çok çok genç olarak

onu, ya da ona benzettiğim birini görüyorum. Beni o zamanlar şaşırtan ve hâlâ da şaşırtmaya devam eden gizem budur. Nasıl olur da bir an yanımdayken bir sonrakinde olmuyordu? Nasıl tamamen başka bir yerde olabilirdi? Bu, hâlâ da anlayamadığım, kabullenemediğim bir şeydir. Yanımda olmadığı zaman hemen bir hayal, belleğimdeki bir anı ya da kafamdaki bir görüntü oluverirdi; oysa tüm kanıtlar onun benden uzaktayken bile somut, inatla ve anlaşılmaz biçimde kendisi olarak kaldığını gösteriyordu. Ama yine de insanlar gerçekten ölürler, yok olurlar. Bu daha büyük bir gizem; en büyük gizem. Evet, ben de bir an içinde ölebilirim ve Doktor Browne'un dediği gibi ölmek için beni rahatsız eden o uzun süren yaşama alışkanlığı dışında hiç var olmamış gibi olabilirim.

"Hasta," dedi bir gün Anna bana, sona doğru yaklaşırken, "tuhaf bir kelime. Kendimi hiç de hasta hissetmediğimi söylemeliyim."

Muhabbetimi tam olarak ne zaman –bu tür eski moda tanımlamalardan nasıl da akıl almaz derecede hoşlanıyorum!– anneden kızına kaydırdığımı hatırlayamıyorum. Piknikte Chloe'yle çam ağacının altında birbirimizin içini okuduğumuz, duygunun yoğunlaştığı bir an yaşamıştık, ama bu aşk ya da erotizm olmaktan çok, estetik bir duyguydu. Hayır, herhangi bir aşk itirafı ve bunun kabullenilmesi gibi önemli bir ânı, Chloe'nin elinin ürkekçe benim avcuma kaydığını, birden çılgınca bir kucaklaşma olduğunu, ölümsüz aşkın kekelenerek açıklandığını hatırlamıyorum. Bunların bir kısmı, belki de hepsi yaşanmış olmalıydı, ilk kez el ele tutuştuğumuz, kucaklaştığımız, açıklamalar yaptığımız anlar olmalıydı, ama tüm bu ilkler daha da uzaklardaki geçmişin katmanlarında kaybolup gitmişler. Dişlerim takırdayarak denizden güçlükle çıkıp Chloe'yi alacakaranlıkta moramış dudaklarıyla kıyıda beni beklerken bulduğum o akşam bile, aşkın bir erkek çocuğunun sözümona kolayca etkilenmeyen kalbinde bile baş gösterebileceğinin sessiz işaretini hissetmemiştim. Ne kadar üşüdüğünü gördüm, ne kadardır beklediğini anladım ve ayrıca havluyu sıska, tüyleri diken

diken olmuş kaburgalarından çekip omzuma atarkenki acemi şefkatini fark ettim; ama bunu sanki ılık bir nefes, içimde, kalbimin yakınlarında bir yerdeki bir alevi üfleyip bir an onu tutuşturmuş gibi belli belirsiz bir keyifle gördüm, anladım ve fark ettim. Yine de başından beri köklü bir dönüşüm demesek de, bir değişim gizlice gerçekleşmiş olmalıydı.

Unutmuş olduğum birçok öpücüğün arasından birini tam olarak hatırlıyorum. İlk öpücüğümüz müydü, değil miydi bilmiyorum. O zamanlar öpücükler çok anlamlıydı; kıvılcımları, kestanefişeklerini, fıskıyeleri, fışkıran gayzerleri bir anda cümbür cemaat harekete geçirebilirlerdi. Bu öpücük, bu sayfaların arasına serpiştirdiğim sayısız kurnaz göndermelerimde başından beri sırf bu amaçla boy gösterip duran oluklu sacdan yapılmış sinemada konduruldu – hayır, karşılıklı öpüşüldü – hayır, doğru kelimeyi buldum, tamamına erdirildi. Sinema, Uçurum Yolu'yla plaj arasındaki çalılarla kaplı boş arazinin bir bölümüne kurulmuş, ahıra benzeyen bir yapıydı. Sipsivri dik bir çatısı vardı, hiç penceresi yoktu, sadece yan tarafında geç kalanlar matineler esnasında sessizce içeri girerken ya da akşamları güneş, tenis kortlarının arkasından son delici ışınlarını fırlatırken beyazperdenin parlamasını önlemek için galiba deriden ya da onun gibi kalın, ağır bir malzemeden yapılmış bir perdeyle kapanan bir kapısı vardı. Oturmak için tahta sıralar vardı –biz onlara kalıp diyorduk– ve perde de, yolunu şaşırmış bir esintinin kadın kahramanın ipekliye bürünmüş kalçalarına fazladan bir dalgalanma ya da korkusuz silahşorun silah tutan eline yersiz bir titreme verecek biçimde hafifçe sallandırdığı dörtköşe, büyük bir patiskaydı. Sinemanın sahibi, porno ve striptiz sahneli filmler yüzünden lekelenen bu aile mesleğinden hep biraz utandıklarını düşündüğüm iriyarı, yakışıklı, yirmi yaşlarına henüz gelmemiş iki oğlunun yardım ettiği, el örgüsü, desenli kazak giyen Bay Reckett ya da Rickett adında ufak tefek biriydi. Yalnızca bir tane projektör vardı ve o da o kadar çabuk ısınırdı ki –bir keresinde içinden duman çıktığını gördüğüme eminim– uzun bir film boyunca en az iki kez makara değiştirilmesi gerekirdi. Aynı

zamanda makinist de olan Bay R. bu aralar boyunca ışıkları açmazdı -eminim ki bilerek yapıyordu bunu; çünkü Reckett ya da Rickett'in Sineması'nın adının kötüye çıkmış, davetkâr bir ünü vardı-, böylece sinemadaki sayısız çifte, yaşı tutmayanlara bile zifiri karanlığın içinde bir ya da iki dakika gizli erotik oynaşma fırsatı sunuyordu.

Birazdan anlatacağım bu önemli öpücüğün gerçekleştiği yağmurlu cumartesi öğleden sonra Chloe ve ben ön tarafa yakın bir sıranın ortasında oturuyorduk. Perdeye o kadar yakındık ki perde başımızın üstüne eğilmiş gibi duruyordu ve en iyi huylu siyah-beyaz görüntüler bile perdede çılgınca bir şiddetle beliriyorlardı. Chloe'nin elini o kadar uzun süredir tutuyordum ki artık onu avcumda hissetmiyordum -ilk birleşmenin kendisi bile iki bedeni o ilk el ele tutuşmalar kadar birleştiremezdi-; bir sarsıntı ve karıncalanmayla perde karardığında ve parmakları balıklar gibi kıpırdağında ben de kıpırdadım. Salon tamamen karanlığa gömülmeden önce uzun süre boyunca perdenin üzerinde yanıp sönen gölgeli gri bir parıltı tepemizde durdu; parıltı gittikten sonra bile geriye bir hayaletin hayali gibi bir şey kalmıştı. Karanlıkta alışıldık yuhalamalar, ıslıklar ve gümbürtülü tepinmeler vardı. Sanki işaret verilmiş gibi, bu gürültü tentesinin altında Chloe ve ben kafalarımızı aynı anda çevirdik ve kutsal sudan içen kimseler gibi samimi bir biçimde ağızlarımız buluşana kadar yüzlerimizi birbirimize doğru aşağı indirdik. Hislerimizi yoğunlaştıran somut bir şey göremiyorduk. Sanki hiç çaba harcamadan, rüya yavaşlığında koyu, tozlu karanlığın içerisinden uçuyormuşuz gibi hissettim. Etrafımızdaki gürültü artık çok uzaktaydı, kulaktan kulağa yayılan uzaklardaki bir uğultuydu sadece. Chloe'nin dudakları serin ve kuruydu. Sonunda küçük, tuhaf bir ıslığa benzeyen iç çekmeyle yüzünü benden çektiğinde sanki omurgamın içindeki sıcak bir şey birden eriyip kemik boşluğu boyunca akmış gibi bir titreme geldi. Sonra Bay Rickett ya da Reckett -belki de Rockett- projektörü cızırdayarak çalıştırdı ve ortalık az çok bir sessizliğe gömüldü. Perde aydınlandı, film çıtırdayarak kapağın içinden geçti ve film müziği başlama-

dan hemen önce üzerimizdeki sac çatıya vurmakta olan şiddetli yağmurun kesildiğini fark ettim.

Mutluluk çocuklukta farklı bir şeydi. O zamanlar mutluluk yalnızca birikim, edinim –yeni deneyimler, yeni duygular edinmek– ve bunları günün birinde kişiliğimizin yapısını kusursuz bir biçimde tamamlayacak birer cilalı fayans gibi benliğimize yerleştirmekten ibaretti. Ve inanamamak, yani kişinin şanslı olabileceğini aklının almamasından kaynaklanan inanmazlık da mutlu olmanın büyük bir parçasıydı. İşte birden kollarımda bir kızla, en azından mecazi anlamda yetişkinlerin yaptığı şeyleri yapıyor; elini tutuyor, onu karanlıkta öpüyor ve film bitince ağırbaşlı bir nezaketle boğazımı temizleyip ona yol vererek ağır perdenin altından, ardından da kapıdan geçirerek yaz akşamının ıslak güneş ışığına çıkarıyordum. Hem kendimdim hem de başka biriydim, tamamen başka biri, tamamen yeni biriydim. Ağır ilerleyen kalabalığın arasında Chloe'nin arkasından Strand Kafe'ye doğru yürürken, dudaklarımın son derece belirsiz, ama çok önemli bir şekilde değişmiş olacağını bekleyerek bir parmağımın ucunu onun dudaklarını öpmüş olan dudaklarıma değdirdim. Tıpkı öğleden sonra biz sinemaya giderken kasvetli, yağmurlu ve büyük bulutlarla kaplı olan görüntünün bu akşam saatinde değişip, kızılımsı güneş ışıklarının ve eğilmiş gölgelerin altında üzerlerinden elmas taneleri gibi parıltılar süzülen çimenlerin uzandığı, koyun açığındaki kırmızı bir yelkenlinin pruvasını ufkun çoktan akşam mavisine dönüşmüş uzaklıklarına çevirdiği bir görüntüye dönüştüğü gibi her şeyin değişmiş olacağını bekliyordum.

Kafe. Kafenin içinde. Kafenin içinde biz.

* * *

Sonunda Anna öldükten sonra kalmak için buraya geldiğim pazar akşamı da tıpkı o akşama benziyordu. Her ne kadar mevsim yaz değil sonbahar olsa da, koyu altın sarısı güneş ışığı ve devrilmiş serviler gibi görünen uzun ince göl-

geler aynıydı ve her şeyin sırılsıklammış, parıldıyormuş gibi durduğu aynı his ve denizin üzerinde aynı lacivert pırıltı vardı. Kendimi açıklanamayacak derecede hafiflemiş hissettim; sanki akşam, aldatıcı merhametinin tüm yaşları ve damlacıklarıyla bir an için üzerimdeki keder yükünü kaldırmış gibiydi. Evimiz ya da artık benim sayılan ev daha satılmamıştı; satışa çıkarmayı yüreğim kaldırmıyordu henüz, ama orada bir dakika daha kalamazdım. Anna'nın ölümünden sonra ev bomboş kaldı, büyük bir yankı odasına dönüştü. Havada sahibesinin nereye gittiğini anlayamayan ve yanındaki sahibine içerleyen yaşlı bir av köpeğinin hırıldayan öfkesi gibi düşmanca bir şey de vardı. Anna hastalığından kimseye söz edilmesine izin vermezdi. İnsanlar bir şeylerin ters gittiğini seziyorlardı, ama Anna'ya göre oyun olan şeyin son evrelerine kadar neyin ters gittiğini bilmiyorlardı. Claire bile annesinin ölmekte olduğunu tam olarak bilmiyordu. Ve artık bitmişti; benim için de başka bir şey, hayatta kalan kişi olmanın hassas süreci başlamıştı.

Matmazel Vavasour gelişimi mahcup bir heyecanla karşıladı; incecik kırışıklarla dolu yanaklarında pembe krepon kâğıdı yapıştırılmış gibi duran iki minik benek belirdi ve gülümsememek için dudaklarını büzerek ellerini önünde kavuşturup durdu. Matmazel V. kapıyı açtığında Albay Blunden koridorda, eğilip kalkarak, Matmazel V.'nin omzunun üzerinden bir görünüp bir kaybolarak onun arkasında duruyordu; beni gördüğüne sevinmediğini hemen görebiliyordum. Onu anlıyordum; sonuçta ben gelmeden önce kümesin horozu oydu ve ben onu tahtından indirmiştim. Dik belkemiğine rağmen küçük yapılı olduğu için sinirli bakışını kendi göz hizasındaki çeneme dikerek elimi sıktı ve boğazını temizledi, daha çok eski asker yanını abarttığını düşündüğüm tamamen kaba saba, erkekçe bir tavırla havayla ilgili yorumlarda bulundu. Albay'ın pek yerine oturmayan, fazlasıyla gösterişli, fazlasıyla düşünülüp taşınılmış bir havası var. O parlak ruganları, dirseklerinde ve manşetlerinde deri yamalar olan Harris marka tüvit ceketi, hafta sonları giydiği kanarya sarısı yeleği, tüm bunların hepsi gerçek ola-

mayacak kadar iyi görünüyor. Onda çok uzun zamandır aynı rolü oynayan bir aktörün cilalanmış mükemmelliği var. Gerçekten eski bir asker olup olmadığını merak ediyorum. Belfast aksanını iyi saklıyor, ama sıkışmış rüzgâr gibi ipuçları kaçmaya devam ediyor. Her neyse, neden saklıyor ki, aksanının bize ne düşündüreceğinden korkuyor? Matmazel Vavasour onu birkaç kez pazar sabahı ayini için gizlice kiliseye girerken gördüğünü söylüyor. Belfastlı Katolik bir albay? Tuhaf; hem de çok.

Eskiden oturma odası olan lobinin cumbasına çay için portatif bir masa konmuştu. Oda neredeyse hatırladığım gibiydi ya da benim hatırladığım gibi görünüyordu; çünkü anılar her zaman kendilerini tekrar ziyaret edilen geçmişin eşyaları ve mekânlarıyla eşleştirmeye heveslidirler. Masa Bayan Grace'in çiçekleri düzenleyerek durduğu, o ağzında topla gelen köpeğin olduğu günkü masa mıydı? Masa, büyük gümüş çaydanlık ve ona uyan süzgeçle, en iyi porselen tabak, antika sütlük, şeker maşası ve işlemeli örtüyle özenle hazırlanmıştı. Matmazel Vavasour, saçlarını Japon tarzında topuz yapıp iki büyük firketeyle tutturmuştu; bu, hiç ilgisi yokken, etli butlu ama ayak parmakları şaşılacak kadar esnek, asık suratlı erkekleri ve onların kaba iltifatlarına katlanan, porselen yüzlü, tombul, anaç kadınları gösteren 18. yüzyıl erotik estamplarını aklıma getirdi. Sohbet bir türlü yürümüyordu. Matmazel Vavasour hâlâ heyecanlıydı, Albay'ın da karnı gurulduyordu. Dışarıda, rüzgârlı bahçedeki çalılığın içinden çarpan son güneş ışığı gözlerimizi kamaştırdı ve masanın üstündekileri sallanıp da yer değiştirmişler gibi gösterdi. Ümitsiz ailesinin göz kulak olmaları için taşradaki yaşlı bir akraba çiftin yanına gönderdiği, büyük bir suçlu çocuk gibi kendimi fazla iri, hantal ve rahatsız hissettim. Buraya gelmem korkunç bir hata mıydı? Bir bahane uydurup geceyi geçirmek için otele ya da hatta eve kaçıp boşluğa ve yankılara katlanmalı mıydım? Sonra özellikle hata olsun, korkunç olsun, Anna'nın deyimiyle uygunsuz olsun diye buraya geldiğimi düşündüm. "Çılgınsın," demişti Claire, "orada sıkıntıdan öleceksin." Kendisine güzel yeni

bir daire aldığı için *–hiç zaman kaybetmeden* diye eklemedim artık– onun için havanın hoş olduğunu sertçe söyledim. "O zaman gel benimle otur," dedi, "iki kişiye yetecek kadar yer var." Onunla oturmak! İki kişiye yetecek yer! Ama sadece teşekkür edip kendi başıma kalmak istediğimi söyleyerek hayır dedim. Bu günlerde Claire'in tıpkı Anna'nın yaptığı şekilde kafasını bir yana dayayarak bir kaşı kalkık ve alnı ilgiyle kırışmış biçimde tamamen şefkatle ve kız çocuğu kaygısıyla bana bakışına katlanamıyorum. İlgi istemiyorum. Öfke, sövüp sayma, şiddet istiyorum. Dişi çok ağrıdığı halde, dilinin ucunu tekrar tekrar zonklayan çürüğün içine değdirmekten hınçlı bir zevk alan birine benziyorum. Nereden geldiği belli olmayan bir yumruğun gelip tam suratımın ortasına vurduğunu hayal ediyorum, neredeyse çatırtıyı hissediyor ve burun kemiğinin kırılmasını duyuyorum. Düşüncesi bile bana bir parça hüzünlü memnuniyet veriyor. Cenaze töreninden sonra insanlar evimize döndüklerinde –korkunçtu, neredeyse dayanılmazdı– bir şarap kadehini o kadar sıkıca kavradım ki kadeh yumruğumun içinde tuzla buz oldu. Kendi kanımın damlamasını sanki vahşi bir dalaşmaya girişmiş olduğum düşmanımın kanıymış gibi mutlulukla izledim.

"Demek sanatla uğraşıyorsun," dedi Albay ihtiyatla. "Çok var o işte, değil mi?"

Parayı kastediyordu. Matmazel Vavasour dudaklarını kısarak Albay'a şiddetle kaş çattı ve azarlar gibi kafasını salladı. Kelimeleri yutarak konuşursa dediklerini duymayacakmışım gibi ağzında geveleyerek "Sadece sanat üzerine yazıyor," diye fısıldadı.

Albay hızla bir bana, bir ona, sonra tekrar bana baktı ve sessizce kafa salladı. Söylenenleri yanlış anlayacağını düşünür, buna alışıktır. Çayını serçeparmağını kaldırarak içer. Öteki elinin serçeparmağı ise kıvrılıp avcuna dümdüz yapışmış bir biçimde durur hep. Bu, adını unuttuğum pek de nadir olmayan bir hastalığın belirtisi; acı verici görünüyor, ama Albay öyle olmadığını söylüyor. Nefesli çalgıları harekete geçiren ya da korodan hızlanmasını isteyen bir orkest-

ra şefi gibi o eliyle tuhaf biçimde zarif, büyük jestler yapıyor. Elleri hafiften titrediği için çay fincanı boyuna ancak takma olabilecek kadar beyaz ve düzgün ön dişlerine takırdayarak çarpıp duruyordu. Açık havada yanmış yüzünün cildi ve ellerinin üstünün derisi, kolay paketlenemeyecek bir şeyi sarmak için kullanılmış parlak ambalaj kâğıdı gibi kırış kırış, kahverengi ve parlak.

"Anlıyorum," dedi, hiç de anlamayarak.

1893 yılında bir gün, Bonnard bir kızı bir Paris tramvayından inerken gözetlemiş ve narinliğinden, solgun güzelliğinden etkilendiği bu kızı, günlerini cenaze töreni taçlarına inci dikerek geçirdiği işyeri olan cenaze şirketine kadar takip etmiş. Bu yüzden ölüm en başında hayatlarının içine siyah kurdelesini örmüş. Hemen onunla tanışmış –sanırım Belle Epoque'da[1] bu tür şeyler kolaylıkla ve özgüvenle yapılıyordu–, kısa bir süre sonra da kız işini ve hayatındaki her şeyi bırakıp onunla yaşamaya başlamış. Kız, adının Marthe de Meligny olduğunu ve on altı yaşında olduğunu söylemiş. Aslında, her ne kadar Bonnard otuz yıldan bile fazla bir süre sonra, sonunda onu evlenmeye ikna edene kadar öğrenemese de kızın gerçek adı Maria Boursin'miş ve tanıştıklarında kız on altı yaşında değil, Bonnard gibi yirmili yaşlarının ortasındaymış. Karısının yaklaşık elli yıl sonraki ölümüne kadar kötü ve iyi günde, daha doğrusu iyi günde ve daha da iyi günde birlikte oldular. Bonnard'ın ilk hamilerinden biri olan Thadee Natanson ressamın bir biyografisinde Marthe'yi *bir kuşun vahşi bakışı olan, parmak uçlarında hareket eden peri* diyerek küçük, izlenimci değinmelerle betimliyor. Marthe ketum, kıskanç, çok fazla sahiplenici, kendine eziyet eden ve iflah olmaz bir hastalık hastasıydı. Bonnard 1927'de, on beş yıl sonraki ölümüne kadar Marthe'yle yaşadığı, onunla ara sıra boğucu bir inzivaya çekildiği Côte d'Azur'daki pek de seçkin olmayan küçük Le Cannet Kasabası'ndaki evi, Le Bosquet'i satın almıştı. Le Bosquet'te Marthe saatlerce banyoda kalma alışkanlığı edindi; Bon-

[1] Guzel Dönem. Fransa'da 19. yüzyılın sonlarında başlayıp 1. Dünya Savaşı'na kadar süren sosyal, kültürel ve sanatsal alanlarda ilerlemenin üst düzeyde olduğu dönem. (Çev.)

nard da onu banyoda gösteren pek çok tablo yaptı, hatta Marthe öldükten sonra bile banyo resimleri serisini sürdürdü. *Baignoires*[1] Bonnard'ın sanatının doruk noktası olan yapıtlarda. Marthe'nin ölümünden bir yıl önce, 1941'de başlanan ve 1946'ya kadar tamamlanamayan *Banyodaki Çıplak ve Köpeği* adlı tabloda Marthe pembe, leylak ve altın renkleri içinde, zayıflamış, yaşlanmayan ve hem ölü hem diri gibi görüntüsüyle, su üstünde yüzen dünyanın tanrıçası gibi banyoda uzanıyor ve yanında sadık dostu, galiba masti cinsinden olan küçük kahverengi köpeği de gözleri tetikte olarak yer karolarının üzerindeki paspasa ya da görünmeyen bir pencereden süzülen ince güneş ışığının oluşturduğu kare alana uzanmış yatıyor. Kadının sığınağı olan o dar oda, renklerini birbirlerine geçirerek Marthe'nin etrafında titriyor. Ayakları, özellikle de aşırı uzun bacağının ucundaki sol ayağı iyice gerilerek sanki küveti biçimini bozup sol uca doğru çıkıntı yapacak derecede itiyormuş gibi duruyor; o tarafta küvetin altında, aynı itici güç alanında zemin de yerinden ayrılmış ve zemin değil de benek benek suyla dolu hareketli bir havuz halinde köşeye dökülmek üzereymiş gibi görünüyor. Her şey dinginlikle, suyla dolu sessizlikle köşeye doğru ilerliyor. Bir damla, bir şarıltı ve telaşlı bir iç çekiş sesi duyulabiliyor. Banyo yapanın sağ omzunun yanında suyun üstündeki pas kırmızısı leke, pas ya da hatta kurumuş kan bile olabilir. Sağ eli, kımıltısız uzanan kalçasının üzerinde duruyor ve ben, Bay Todd'u görmekten döndüğümüz o ilk gün Anna'nın masanın üzerindeki ellerini, sanki karşısında biri varmış da ona yakarıyormuş gibi avuçlarını açmış çaresiz ellerini anımsıyorum.

O da, benim Anna'm da, hasta düştüğünde öğlenleri uzun banyolar yapmaya başladı. Banyonun ağrısını hafiflettiğini söylüyordu. On iki aylık yavaş ölümünün sonbaharı ve kışı boyunca tıpkı Bonnard ve Marthe'nin kendilerini Le Bosquet'e kapattıkları gibi biz de kendimizi deniz kenarındaki evimize kapatmıştık. Hava ılımandı, hemen hemen hiç bozmuyordu, bitmeyecek gibi görünen yaz mevsimi hisset-

[1] Banyolar serisi. (Çev.)

tirmeden, herhangi bir mevsimde olabilecek puslu bir dinginlikle yıl sonuna doğru yol almaktaydı. Anna baharın, dayanılmaz koşuşturma ve gürültü dolu hayat dediği baharın gelmesinden çok korkuyordu. Balçık gibi yumuşak ve yoğun, derin, hülyalı bir sessizlik çevremizi sarmıştı. Anna, birinci katın merdiven sahanlığındaki banyoda o kadar sessiz duruyordu ki bazen endişeleniyordum. Onun, yüzü suyun altına batıp son bir uzun ıslak nefes alana kadar hiç ses çıkarmadan, pençe ayaklı eski devasa küvetin içinde aşağı doğru kaydığını sanırdım. Usulca aşağıya iner, kapının tahtalarının arasından ümitsizce hayat belirtileri dinlemeye çalışarak sanki suyun altındaki benmişim gibi hiç ses çıkarmadan, orada asılıymışım gibi sahanlıkta dururdum. Tabii ki düşündüğüm şeyi yapmış olmasını, hem benim hem de onun için her şeyin bitmiş olmasını, kalbimin kötü ve hain bir bölümünde içten içe istiyordum. Sonra, o kıpırdadığında suyun yumuşakça kabarmasını, sabuna ya da havluya uzanmak için elini kaldırdığında çıkan yumuşak şapırtıyı duyardım ve dönüp ağır adımlarla tekrar odama döner, kapıyı arkamdan kapatır, yazı masama otururdum ve hiçbir şey düşünmemeye çalışarak gözümü akşamın parlak griliğine dikerdim.

"Şu haline bir bak, zavallı Max," dedi bir gün bana, "her zaman sözlerine dikkat etmek ve nazik olmak zorundasın." O sıralarda bir bakımevinin eski kanadının dibinde, köşe penceresi özenle kendi haline bırakılmış çimenliğin bir bölümüne ve bence rahatsız edici bir biçimde kıpır kıpır, bir sıra yüksek, siyaha çalan yeşil ağaca bakan odasında kalıyordu. Çok korktuğu bahar gelip geçmişti; Anna baharın yol açtığı tedirginlikleri düşünemeyecek kadar hastaydı ve artık boğucu sıcakları ve yapış yapış nemiyle onun göreceği son yaz mevsimi gelmişti. "Nazik olmak zorunda olmakla ne demek istiyorsun?" dedim. O günlerde sanki çoktan benim ötemde, kelimelerin bile farklı anlamlarının olduğu başka bir yerdeymiş gibi bir sürü tuhaf şey söylüyordu. Kafasını yastığın üzerinde kıpırdattı ve bana gülümsedi. Neredeyse kemikleri görünen yüzü korkunç bir güzelliğe bürün-

müştü. "Artık benden biraz bile olsa nefret edemiyorsun," dedi, "eskiden ettiğin gibi." Bir süre dışarıdaki ağaçlara baktı, sonra tekrar bana döndü, yine gülümsedi ve elimi okşadı. "O kadar kaygılanma," dedi. "Ben de senden biraz nefret ediyordum. Sonuçta ikimiz de insandık." O sıralar kullanmak istediği tek zaman kipi, geçmiş zamandı.

"Odanı şimdi görmek ister misin?" diye sordu Matmazel Vavasour. Güneş ışığının son okları yanan bir binadaki cam kırıkları gibi cumbadan süzülüp önümüze düşüyordu. Albay, biraz çay dökmüş olduğu yeleğinin önünü aksice siliyordu. Çok sinirli görünüyordu. Muhtemelen o bana bir şeyler anlatmıştı ve ben de dinlememiştim. Matmazel Vavasour koridorda önümde yürüyordu. Pansiyonu benimsemek zorunda kalacaktım. Pansiyon sanki araftan önceki bir başka yaşamda giymiş olduğum, mesela bir zamanlar moda olan bir şapka, modası geçmiş bir çift ayakkabı ya da naftalin kokan ve artık beli kapanmayan, koltuk altları sıkan, ama her cebi anılarla şişmiş bir damatlıkmış gibi, onu giymek zorunda kalacağım o an çok gergindim. Koridoru hiç tanıyamadım. Koridor kısa ve dardı; kötü ışıklandırılmıştı, duvarlar boncuklu bir perdeyle ortadan uzunlamasına bölünmüşlerdi ve alt kısımları yüzyıllık ya da daha eski gibi görünen desenlerle süslü duvar kâğıdıyla kaplanmıştı. Pansiyonun burasında bir koridor olduğunu anımsamıyorum. Sokak kapısının doğruca şeye açıldığını sanıyordum – yani, nereye açıldığını sandığımdan emin değilim. Mutfağa mı? Eski bir siyah-beyaz korku filmindeki terbiyeli bir katil gibi elimde çantamla Matmazel Vavasour'un arkasından sessizce yürürken, pansiyonun belleğimdeki görüntüsünü gerçekle örtüştürmeye ne kadar çalışırsam çalışayım, kafamdaki eski hali inatçı bir dirençle ortaya çıkıp duruyordu. Her şey gerçek boyutlarından biraz uzak, tüm açılar gerçeğin biraz dışındaydı. Merdiven daha dikti, merdiven sahanlığı daha dardı, tuvalet penceresi düşündüğüm gibi yola değil de arka taraftaki çalılıklara bakıyordu. Sanki gerçek, kabaca halinden memnun gerçek, hatırladığımı sandığım şeyleri yakalamış ve onları kendi şekline sokmuş gibi paniğe

benzer bir duyguya kapıldım. Kıymetli bir şey eriyip parmaklarımın arasından akıyordu. Yine de sonunda ne kadar da kolayca akıp gitmesine izin verdim. Geçmiş, demek istediğim gerçek geçmiş, bizim düşündüğümüzden daha az önemlidir. Matmazel Vavasour bundan böyle benim olacak odamda beni yalnız bıraktığında, paltomu bir sandalyenin üstüne fırlatıp yatağın kenarına oturdum; odada uzun zaman kimsenin kalmamış olmasının yol açtığı bayat havayı içime çektim ve kendimi çok uzun zaman, yıllarca seyahat etmiş olduğum ve sonunda başından beri bilmeden gitmek zorunda olduğum ve şimdi de benim için tek olası yer, tek olası sığınak olduğu için kalmak zorunda olduğum yere varmışım gibi hissettim.

Canayakın narbülbülüm az önce bahçede belirdi ve birden Duignan'ın bahçesinde karşılaştığımız o gün Avril'in çillerinin bana neyi anımsattığını fark ettim. Kuş her zamanki gibi çobanpüskülü çalılığının tepesindeki tüneğinde duruyor ve haşin bakışlı, boncuk gibi parlak gözüyle tüneğinin yapısını inceliyor. Narbülbülleri korkusuzluklarıyla ünlü bir türdür; bu kuş da yan komşunun kedisi Tiddles uzun otların içinden sezdirmeden yaklaşırken bile aldırış etmiyor ve sanki kediler uçabilseydi kuşun ne kadar dolgun ve lezzetli bir lokma olacağını gösterip nispet verircesine tüylerini kaldırıp kan rengine çalan turuncu göğsünü açarak alaylı bir cıvıltıya benzeyen bir ses çıkarıyor. Kuşu oraya konarken gördüğümde, birden tıpkı onun büyüklüğünde ve onun kadar nadir bir sızıyla karaçalının içindeki talan edilmiş kuş yuvasını hatırladım. Çocukken kuşlara çok meraklıydım. Gözetleyen bir meraklı değildim, asla bir gözetleyici olmadım. Fark etmek, takip etmek ve sınıflandırmakla hiç ilgilenmiyordum, tüm bunlar benim ötemdeydi ve ayrıca beni sıkardı; hayır, bir türü diğerinden zorlukla ayırabilir, tarihçeleri ve alışkanlıkları hakkında çok az şey bilirdim ve bunları pek umursamazdım. Fakat yuvalarını bulabilirdim, bu benim uzmanlık alanımdı. Bu bir sabır, uyanıklık,

göz çabukluğu ve bir şey daha, gizli barınaklarının izini sürdüğüm bu minicik yaratıklarla bir bütün olma yeteneğine sahip olma meselesiydi. Şu an adını hatırlamadığım bir bilgin, bir savı çürütürken bir insanın yarasa olmanın nasıl bir şey olduğunu tam olarak hayal etmesinin olanaksız olduğunu belirtmiş. Söylediğini genel olarak kabul ediyorum, ama inanıyorum ki gençken ve hâlâ bir parça hayvan yanımla o bilgine öyle bir yaratık olmanın nasıl bir şey olacağını oldukça iyi açıklayabilirdim.

Zalim değildim, kesinlikle bir kuşu öldürmez ya da yumurtalarını çalmazdım. Beni çeken meraktı, sadece başka, yabancı hayatların gizemleri hakkında bir şeyler bilme tutkusuydu.

Beni her zaman hayrete düşüren şey yuva ve yumurta arasındaki zıtlıktı, demek istediğim ne kadar iyi veya güzel yapılmış olsa da yuvanın verdiği tamamlanmamışlık duygusu ve yumurtanın tamamlanmışlığı, bozulmamış bütünlüğünün zıtlığıydı. Bir yumurta başlangıçtan önce mutlak bir sondur. Bu, kendini içine almanın tanımının ta kendisidir. Kırık bir yumurtayı, o minicik faciayı görmekten nefret ederdim. Bu kez, elimde olmadan birine yuvanın yerini göstermiş olabileceğimi düşünüyorum. Yuva, açık çayırlıkların ortasında eğimli bir burnun üstündeki karaçalı yığınının içindeydi, haftalardır oraya gittiğim ve giderken kolayca görülebildiğim için dişi kuş bana alışmıştı. Neydi o ardıç mı, karatavuk mu? Her neyse, o irice türlerden biriydi. Sonra bir gün oraya gittim ve yumurtalar yoktu. İki tanesi alınmıştı ve üçüncüsü çalının altında, yerde ezilmişti. Ondan geriye tek kalan, karışmış bir yumurta sarısı ve akı lekesi, her biri küçük koyu kahverengiye bulanmış birkaç kabuk kırığıydı. O ânı daha fazla önemsememeliyim, eminim ki duygusal olarak yumurtayı kıran çocuk kadar merhametsizdim, ama hâlâ karaçalıyı görebiliyorum, çiçeklerinin tereyağlı güzel kokusunu duyabiliyorum, Avril'in soluk yanaklarındaki ve burnunun ucundakilere çok benzeyen o kahverengi çillerin tam tonunu anımsıyorum. Sanki sonuncu, kıymetli ve bir daha ele geçirilemeyecek bir şeymiş gibi o

ânın hatırasını tam yarım asırdır içimde taşıyorum.

Hastane yatağında yan dönüp yere kusan, ateş gibi yanan alnını avcumda sıktığım Anna bir devekuşu yumurtası kadar dolgun ve kırılgandı.

Sinemadan ve o unutulmaz öpücükten sonra Chloe'yle birlikte Strand Kafe'deyim. En sevdiğimiz içecek olan, içinde bir top vanilyalı dondurmanın yüzdüğü uzun bir bardak dolusu köpüklü portakal ezmesi içerek plastik bir masada oturuyorduk. Dikkatimi yoğunlaştırdığımda ikimizi orada şaşılacak kadar net görebiliyorum. İnsan hatırlamak için yeteri kadar çaba gösterdiğinde hayatını neredeyse yeniden yaşayabilir. Masamız, aralığından dolgun bir güneş ışığı parçasının gelip ayaklarımızın altına uzandığı girişe yakındı. Ara sıra dışarıdan gelen bir esinti, zeminin karşısına ince bir kum tabakası yayarak ya da hışırtı çıkararak ilerleyip duran ve yine ilerleyen boş bir şekerleme kâğıdını beraberinde getirerek dalgınca içerde dolanıyordu. Arka tarafta bir köşede kâğıt oynayan birkaç erkek çocuğu ya da daha doğrusu birkaç delikanlı ve kasanın arkasında duran, gözlerini dışarıya dikip boş bakışlarla hayale dalan iri yapılı, kum sarısı saçlı, pek de güzel bir kadın olmayan kafe sahibinin karısı dışında mekânda kimsecikler yoktu. Kadın beyaz nervürlü biyeleri olan açık mavi bir iş gömleği ya da önlük giymişti. Adı neydi? Neydi acaba? Hayır, aklıma gelmeyecek – hafızanın müthiş belleği için bu kadarı da fazla oluyor. Eğer bir adının olması gerekiyorsa ona Bayan Strand diyebilirim. Çilli kollarından birini uzatarak ve parmak boğumlarını yazarkasanın yüksek arka kısmına dayadığı sıkılmış yumruğuyla sağlam ve cesur, çok iyi hatırladığım özel bir duruşu vardı. Bardaklarımızdaki dondurma-portakal karışımının üzerinde sarı köpükler vardı. Utangaçlığın yeni bir biçimiyle bakışlarımızı birbirimizden kaçırarak içeceğimizi kâğıt kamışlarla içiyorduk. İçimde bir çarşafın açılıp yatağın üzerine serilmesi ya da bir çadırın kendi içindeki hava boşluğunun üzerine yıkılması gibi yumuşakça yayılan, kapsamlı bir

huzur vardı. Sinemanın karanlığındaki o öpücüğün gerçekliği –şimdi düşününce, onun ilk öpüşmemiz olduğu kanısına varıyorum– bilmezden gelinemeyecek kadar büyük bir şaşkınlık gibi aramızda oturuyordu. Chloe'nin yüzünde bir bıyığın en belirsiz sarı gölgesi vardı, samurunun dudağıma değdiğini hissetmiştim. Şimdi bardağım neredeyse boşalmıştı ve kamıştaki son damlanın utanç verici gurultuyu çıkarmasından korkuyordum. Kıstığım gözkapaklarımın altından gizlice Chloe'nin biri masanın üstünde duran ve diğeri bardağı tutan ellerine baktım. İlk boğuma kadar parmakları tombuldu ve oradan uca doğru inceliyorlardı: Annesinin ellerine benzediklerini fark ettim. Bayan Strand'in radyosunda Chloe'nin dalgınca mırıldanarak eşlik ettiği baygınlık veren bir melodi çalıyordu. O zamanlar aşk olduğunu düşündüğümüz şeyin özlem ve sevdiğini kaybetme iniltileriyle dolu, ilk tıngırtıları olan şarkılar çok önemliydiler. Geceleri kulübedeki yatağımda uzanırken Beach Otel ya da Golf'ün dans salonlarından meltemin taşıdığı belirsiz, gürültülü boru sesi gibi melodiler bana kadar gelirdi ve orada tozlu, sıcak, yarı karanlığın içerisinde daireler çizen çiftleri, narin maviler ve acı yeşiller giymiş saçları permalı kızları, kalın spor ceketler, iki-üç santim kalınlığında gıcırdayan tabanlı ayakkabılar giymiş zengin delikanlıları düşünürdüm. *Ey sevgili aşkım, yapayalnız ay ışığı kalbimi ve ruhumu öpüyor!* Tüm bunların ötesinde dışarıda, görünmeyen, üzerinde serin kum olan, ama altında hâlâ günün sıcaklığını koruyan karanlığın içindeki kumsal ve bir şekilde kendi içlerinden aydınlanan, kıyıya vurup yanlamasına kırılan uzun beyaz dalga sıraları ve her şeyin üstünde sessiz, gizemli ve kararlı gece olurdu.

"O film saçmaydı," dedi Chloe. Perçemi özgürce sallanarak yüzünü bardağın kenarına yaklaştırdı. Saçı ayağının altında duran güneş ışığı kadar soluktu... Fakat bir dakika, bu doğru değil. Bu o öpücüğün olduğu gün olamazdı. Sinemadan çıktığımızda akşamdı, yağmur sonrası bir akşamdı ve oysa şimdi ikindi vakti, bu yüzden o yumuşak güneş ışığı, o avare avare dolaşan esinti var. Peki ya Myles nerede?

Sinemada bizimle birlikteydi, kovulmadıkça kız kardeşinin yanından asla ayrılmayan bu çocuk nereye gitmiş olabilirdi? Gerçekten, Madam Mnemosyne, eğer burada işin başındaki kişi başka biri, daha hayalî bir esin perisi değil de Madam Mnemosyne'in bizzat kendisiyse tüm övgülerimi geri alıyorum. Chloe homurdandı: "Sanki haydudun bir kadın olduğunu bilmiyorlar mıydı!"

Ellerine bir kez daha baktım. Başparmağıyla işaretparmağının arasında kamışı büyük bir özenle dudaklarına doğru büken diğer eli masanın üstüne bir kuşun gagalı ve tepesi tüylü kafasına benzeyen bir gölge yaparken, bardağın üst tarafını tutmakta olan eli içinde durmadan sivri uçlu saf beyaz bir ışığın yandığı bardağın tabanını sarmak için aşağı kaymıştı. Yine annesini düşündüm ve bu kez sanki ısıtılmış bir iğne kalbime değmiş gibi kısa bir an için göğsümde keskin ve yanan bir şey hissettim. Suçluluğun sancısı mıydı? Kızı dondurmalı gazozunun sonunu emerken ve ben bu masada kızının yanağındaki çukurun leylak renkli gölgesini süzerken, Bayan Grace beni yakalayacak olsaydı ne hissedeceği, ne diyeceği için miydi bu sancı? Ama çok eskilerde kalmış suçluluğu ve etkilerini çok da umursamıyordum. Aşk dediğimiz şeyin, olayların en münasebetsiz yerinde, acımasızca yana doğru kayarak parlak bir cisimden daha parlak bir cisme geçmeye hercai bir eğilimi vardır. Kaç düğün günü, çakırkeyif olan ve hazımsızlık çeken damadın, balayı süitinin çok büyük yatağının üstünde, altında zıplayan gencecik geline mutsuzca bakması ve gelinin en yakın arkadaşının ya da gelinden daha güzel kız kardeşinin, hatta, Tanrım bize acı, kızın şakacı annesinin yüzünü görmesiyle bitmiştir?

Evet, Chloe'ye âşık oluyordum – olmuştum, olay çoktan tamamlanmıştı. O sarp başlangıçta bende, sevgi dolu olmak zorunda olacağını bilen birinin her zaman hissettiği o kaygılı coşku, sevinç ve çaresizlikle bocalama duygusu vardı; çünkü öyle genç bir yaşta bile her zaman bir seven ve sevilen olduğunu ve bu durumda benim hangisi olacağımı biliyordum. Chloe'yle geçirdiğim o haftalar benim için az çok

bir kendinden geçmiş küçük düşmeler dizisiydi. Chloe şaşılası bir kendini beğenmişlikle, onun tapınağına gelip yakaran biri olarak görüyordu beni. Dalgın olduğu zamanlar varlığımın farkına varmaya pek tenezzül etmezdi ve bana tüm dikkatini verdiğinde bile her zaman zihninin başka bir şeyle meşgul olduğuna dair bir belirti, aslında orada değilmiş gibi bir eksiklik olurdu. Bu kasıtlı belirsizlik bana eziyet çektiriyordu ve beni çileden çıkarıyordu, ama daha kötüsü, bunun kasıtsız olma olasılığıydı. Beni hakir görmeyi yeğlemesini kabul edebilir, hatta bunu anlaşılmaz derecede keyifli bir şekilde karşılayabilirdim; ama zaman zaman gözünün önünde şeffaflaşıp kaybolmuşum gibi beni yok saydığını düşünmeye bile kesinlikle katlanamazdım. Genellikle onun dalgın sessizliklerinden birini bozduğumda hafifçe irkilir ve hızla benim dışımda her yere, tavana ya da odanın bir köşesine bakarak ona yöneltilen sesin kaynağını araştırırdı. Bu acımasız bir alaya alma mıydı, yoksa gerçekten mi kendini toparlayamıyordu? Sinirden daha fazla dayanamayıp omuzlarından kavrar, beni, sadece beni görüp görmediğini öğrenmek isteyerek onu sarsardım; ama o ellerimin arasında kayıtsızca durup gözlerini şaşılaştırır, kafasını bez bebek gibi gevşekçe sallar ve Myles gibi sinir bozucu bir ses çıkararak boğuk boğuk gülerdi; bunun üzerine tiksintiyle onu hoyratça ittiğimde sırtüstü kuma ya da kanepeye düşer, kollarını bacaklarını çarpıtarak uzanır ve gülünç biçimde, sırıtarak ölü numarası yapardı.

Onun kaprislerine ve zorbalığına neden katlanıyordum? Asla önemsenmemeyi kolayca kabul eden biri olmamışımdır ve sevdiğim kişilerle bile, aslında özellikle sevdiğim kişilerle birlikteyken her zaman hakkımı savunmuşumdur. Chloe olayındaki tahammülüm ise inanıyorum ki ona karşı hissettiğim güçlü koruma dürtüme bağlıydı. Açıklayayım, bu ilginç bir şey, ben ilginç olduğunu düşünüyorum. Burada söz konusu olan şey hoş, incelikli bir nezaketti. Aşkımı cömertçe sunmak için seçtiğim ya da aşkımı sunmak üzere seçildiğim kişi o olduğuna göre, hem ruhsal açıdan hem de davranışları açısından olabildiğince kusursuz

korunmalıydı. Onu kendisinden ve kusurlarından kurtarmak benim için bir zorunluluktu. Kusurları kendi kusurları olduğu ve onların kötü etkilerinden kendi iradesiyle kurtulması beklenemeyeceği için bu görev doğal olarak bana kaldı. Sadece bu kusurlardan ve onların davranışlarına yaptığı etkilerden kurtarılmasını değil, aynı zamanda elimden geldiğince bu kusurların varlığından haberdar olmamasını da sağlamalıydım. Bunlar sadece davranışlarındaki kusurlar değildi. Cahillik, kavrama yeteneksizliği, anlamsız bir kendini beğenmişlik gibi şeyler de gizlenmeli, bunların belirtileri yok sayılmalıydı. Örneğin kendisinden önce, dünyada başka kimse kalmamış gibi annesini sevmiş olduğumu bilmeyişi, onu neredeyse acınacak derecede savunmasız görmeme neden oluyordu. Dikkatinizi çekerim, sorun ona annesinden sonra âşık olmam değil, onun bu gerçeğin farkında olmamasıydı. Bir şekilde sırrımı öğrenecek olsaydı, özgüveni sarsılabilir, annesine olan duygularımı sezemediği için aptal olduğunu düşünür ve hatta ikinci tercihim olduğu için kendisini annesinden aşağı görebilirdi. İşte bu olmamalıydı.

Kendimi fazlasıyla iyiliksever gösteriyormuşum gibi geliyorsa şunu hemen söylemeliyim ki, Chloe ve onun eksikleri konusundaki ilgim ve özenim yalnızca onun yararına değildi. Her ne kadar benim kendimi beğenmem ona bağlı olsa da Chloe'nin kendine olan saygısı, benim kendime olan saygımdan çok daha önemsizdi. Eğer onun kendisiyle ilgili düşüncesi kuşku, aptal durumuna düşme duygusu ya da kavrama eksikliği ile bozulacak olsaydı, ona beslediğim saygı da zedelenirdi. Bu yüzden hiçbir yüzleştirme, acımasız bilgilendirme ve korkunç gerçeklerin söylenmesi söz konusu olmamalıydı. Kemikleri çatırdayana kadar onu omuzlarından sarsabilirdim, onu tiksintiyle yere fırlatabilirdim, ama ona ondan önce annesini sevmiş olduğumu, bayat bisküvi gibi koktuğunu ya da Kır'daki Joe'nun onun dişinin yeşilinden bahsettiğini söylememeliydim. Salınarak yürüyen endamının arkasından uysalca yürürken sevgi dolu ve sevecenlik yüklü kederli bakışlarım, ensesindeki sarı saç

teline ya da porselene benzeyen dizlerinin arkasındaki çatlak izlerine dikilirdi. Sanki içimde en kıymetli ve kolayca tutuşabilen bir maddenin şişesini taşıyormuşum gibi gelirdi. Hayır, hiçbir ani hareket yapılmamalıydı, hiçbir hareket olmamalıydı.

Kendisiyle ilgili ya da daha çok benimle ilgili çok fazla şey öğrenip incinmemesi için bir başka neden daha vardı. Bu onun *farkıydı*. Diğer insanların mutlak *başkalığıyla* ilgili ilk deneyimimi onunla yaşamıştım. Pek de söylenecek bir şey değil – evet, değil, ama yine de söyleyebilirim, Chloe'yle dünya benim için ilk nesnel varlık belirtisi olmuştu. Ne babam ve annem, öğretmenlerim, diğer çocuklar, ne de Connie Grace'in kendisi, hiç kimse Chloe'nin olduğu şekilde gerçek olamamıştı. Ve o gerçekse ben de birdenbire gerçek oluyordum. İnanıyorum ki kendi kendimin farkında olmamın asıl kaynağı Chloe'ydi. Önceden sadece bir şey vardı ve ben de onun bir parçasıydım, şimdi ise ben vardım ve her şey ben değildim. Ama burada bile dolambaçlık, bir karmaşıklık var. Chloe, beni dünyadan koparark bu soyutlanma içinde kendimi fark etmemi sağlarken, bir yandan da beni, o zamana kadar bilgisizliğin verdiği az çok mutlulukla içinde yer aldığım her şeyin her zaman, her yerde var olduğu duygusundan da koparmıştı. Eskiden barınacak bir yerim vardı, şimdi ise açıktaydım, görünürde de hiçbir sığınak yoktu. O durmadan daralan kapıdan bir daha içeriye girmeyeceğimi bilmiyordum.

Onunla birlikteyken nerede olduğumu ya da ne tür bir davranışla karşılaşacağımı asla bilemiyordum ve sanırım bu, bana çekici gelen en önemli yanıydı, aşkın donkişotvari doğası böyledir işte. Bir gün kolye yapması için gereken özel bir tür pembe deniz kabuğunu arayarak kumsal boyunca suyun kıyısında yürürken birden durup döndü ve suda yüzenleri, kumda piknik yapanları umursamadan beni gömleğimden kavrayıp kendisine doğru çekti ve öyle kuvvetle öptü ki üst dudağım ön dişlerimin altında ezildi, kan tadı aldım; arkamızda duran Myles da hırıltıyla kıkırdadı. Bir an sonra beni hor görürcesine itti ve kaşlarını çatıp kıyı-

ya vuran her dalganın kalıntılarını açgözlülükle emer gibi içine çeken yumuşak kumun biriktiği su çizgisini az önceki gibi keskin bakışlarla tarayarak yürümeye devam etti. Kaygıyla etrafıma bakındım. Peki ya annem ya da Bayan Grace ve hatta Rose orada olup bütün bunları gördüyse? Ama Chloe pek de umursamıyor gibi görünüyordu. Dudaklarımızın yumuşak etinin dişlerimizin arasında yarattığı pürüzlü dokuyu hâlâ hatırlayabiliyorum.

Meydan okumayı severdi, ama karşı konulduğunda da çok sinirlenirdi. Uzak ufukta fırtına bulutlarının gezindiği ve denizin düz, griye çalan berraklıkta olduğu, ürkütücü biçimde durgun bir sabah erken saatte onun önünde bel hizama kadar ılık suyun içinde duruyordum ve dalıp ara sıra yaptığı gibi bu kez de izin verecek olursa bacaklarının arasından yüzmek üzereydim. "Devam et, çabuk," dedi, gözlerini kısarak, "daha yeni işedim." Gözü yükseklerde bir beyefendi olarak, dediğini yapmamazlık edemezdim. Ama tekrar yüzeye çıktığımda iğrenç biri olduğumu söyleyip çenesine kadar suya eğildi ve yüzerek uzaklaştı.

Ani ve cesaret kırıcı parlamalara yatkındı. Yağmurlu bir öğlen Cedars'ın oturma odasında baş başa olduğumuz o anı düşünüyorum. Odadaki hava nemli, soğuktu ve kasvetli, yağmurlu günlere özgü is kokusuyla kreton perdelerin kokusu vardı. Chloe mutfaktan gelmişti, pencereye gidiyordu; kanepeden kalktım, sanırım kollarımı ona dolamak niyetiyle ona doğru yürüdüm. Ben yaklaşınca hemen durdu ve hızlı, kısa bir yay çizerek elini kaldırıp suratıma sıkı bir tokat yapıştırdı. Darbe o kadar ani, o kadar kusursuzdu ki sanki küçük, eşsiz ve yaşamsal bir şeyin tanımı gibiydi. Tavanın bir köşesinden tokadın yankısının çarpıp geldiğini duydum. Ben yüzümü başka tarafa çevirerek, o da bir adım geri atıp gülerek bir an hareketsiz durduk; sonra somurtarak surat astı, pencerenin önüne gidip oradaki masadan bir şey aldı ve kızgın bir şekilde kaşlarını çatarak ona baktı.

Bir gün plajda kasabalı bir çocuğa işkence etmeye karar vermişti. Havada sonbaharın en donuk belirtilerinin olduğu, yazın sonuna doğru rüzgârlı gri bir öğle vaktiydi.

Chloe'nin canı sıkılıyordu ve kötü kalpliliği üzerindeydi. Çukur göğüslü, meme uçları soğuktan şişip rengi kaçmış olan kasabalı, üzerinden düşen siyah mayosunun içinde titreyen soluk benizli biriydi. Üçümüz onu beton mendireğin arkasında kıstırmıştık. İkizlerden uzundu, ama ben hâlâ en uzunlarıydım; sevdiğim kızı etkilemeye can atarak onu sertçe ittim ve yeşil balçıklı duvara çarptım, Chloe de çocuğun önünde dikilip en buyurgan haliyle adını ve orada ne yaptığını bilmek istediğini söyledi. Öyle görünüyordu ki, oğlan neden kendisinin seçilmiş olduğunu ya da ondan ne istediğimizi anlayamayarak –aslında biz de ne istediğimizi bilmiyorduk– ağır bir şaşkınlıkla Chloe'nin yüzüne bakıyordu. "Pekâlâ!" diye bağırdı Chloe, elleri kalçalarında ve bir ayağını hafifçe kuma vurarak. Çocuk, Chloe'den korkmaktan çok utançla belli belirsiz gülümsedi. Mırıldanarak *anneciğiyle* birlikte trenle günübirliğine geldiğini söyledi. "Ah, *anneciğin,* öyle değil mi?" dedi Chloe dudağını bükerek; sanki bu bir işaretmiş gibi Myles ilerledi ve elinin tersiyle şaşırtıcı derecede yüksek, sert bir *tak* sesi çıkartacak biçimde çocuğun kafasının yan tarafına vurdu. "Anladın mı?" dedi Chloe tiz sesiyle. "Bize kurnazlık yapmaya kalkışacak olursan eline geçecek olan budur!" Zavallı, kalın kafalı bir koyuna benzeyen kasabalı, yalnızca korkuyla baktı ve bir elini kaldırıp sanki darbe yemiş olmanın şaşırtıcı gerçekliğini doğrulamak istiyormuş gibi yüzüne dokundu. Bir an her şeyin olabileceği, korku verici bir sessizlik oldu. Hiçbir şey olmadı. Kasabalı bir elini hâlâ çenesinde tutarak boyun eğmiş gibi acıklı biçimde omzunu silkti ve ayaklarını sürüyerek uzaklaştı. Myles yalnızca gülüp dururken Chloe küstahça bana baktı – ama bir şey söylemedi.

Bu olaydan geriye aklımda kalan Chloe'nin ters bakışı ya da Myles'ın kıs kıs gülüşü değil, kasabalının üzüntüyle dönüp gitmeden önce olayın sonunda bana bakışıydı. Beni tanıyordu, her ne görünmeye çalışırsam çalışayım benim de tıpkı onun gibi kasabalı olduğumu biliyordu. Eğer o bakışta bir ihanet, ona karşı yabancıların tarafında durduğum için bir öfke ya da bunun gibi bir şeyin suçlaması olmuş olsaydı

bunu umursamazdım, ama aslında utançla olsa bile mutluluk duyardım. Hayır, beni huzursuz eden bakışındaki koyun gibi kabullenme ifadesi, ihanetime şaşırmamasıydı. Özür dileyeceğim ya da onu küçük düşürmelerine yardım ettiğim için kendimi affettirmeye çalışacağım için değil, bana tekrar baktırmak, daha doğrusu o öteki bakışını geri aldırmak, inkâr ettirmek, gözünden o bakışın izini sildirmek için hızla arkasından gidip bir elimi omzuna koyma arzusu duydum; çünkü onun beni tanıyormuş gibi göründüğü şekilde tanınıyor olma düşüncesini dayanılmaz buluyordum. Benim kendimi bildiğimden daha iyi bilen. Daha kötü.

Fotoğrafımın çekilmesini asla sevmemişimdir, hele fotoğrafımı Anna'nın çekmesinden nefret ederdim. Bunu söylemenin tuhaf olduğunu biliyorum, ama Anna kameranın arkasındayken kör gibi olurdu, gözlerinin içinde bir şey ölür, feri sönerdi. Objektiften hedefine doğru değil de, daha çok belirleyici bir bakış açısı, bir temel görüş açısı arıyormuşçasına içeriye, kendi içine bakıyormuş gibi görünürdü. Sanki fotoğrafını çekeceği kişinin hatları belirli bir mesafeden okuyabildiği bir tür kör alfabesiyle yazılmış gibi, fotoğraf makinesini göz hizasında sabit tutar, yırtıcı kuşlar gibi kafasını yana doğru uzatır ve çok kısa bir an hiçbir şey görmeden bakardı; deklanşöre basması ise işlemin en önemsiz bölümüymüş, sırf cihazı yatıştırmak için yapılan bir hareketmiş gibi görünürdü. Birlikteliğimizin ilk zamanlarında birkaç kez beni kendisine poz vermeye ikna etmesine izin verecek kadar akılsızdım; fotoğraflar şaşırtıcı derecede çarpıcı ve teşhir ediciydi. Beni çektiği –çekmek doğru kelime– o yarım düzine siyah-beyaz omuz hizasındaki fotoğrafta kendime, çırılçıplak olduğum tam boy bir fotoğrafta olabileceğimden daha çıplak görünüyordum. Gençtim, pürüzsüz bir cildim vardı ve çirkin de değildim –alçakgönüllü davranıyorum– ama o fotoğraflarda aşırı büyümüş bir cüce gibi çıkmıştım. Sorun Anna'nın beni çirkin ya da biçimsiz göstermesi değildi. Fotoğrafları görenler onların beni olduğumdan daha güzel gösterdiğini söylüyorlardı. Daha güzel görünmüyordum, bunun tam tersi görünüyordum. Sanki ya-

kalanmış ve etrafımda *Durdurun, hırsız,* haykırışlarıyla tam kaçmak üzereyken bir an için durmuşum gibi çıkmıştım o fotoğraflarda. Yüz ifadem işlemiş olduğunu bildiği fakat pek hatırlamadığı bir suç yüzünden suçlanmak üzere olduğundan korkan, yine de hafifletici sebeplerini ve haklı gerekçelerini hazırlamakta olan bir zalimin sevimli ve kendini sevdirmeye çalışan ifadesi gibiydi. Ne kadar da umutsuz, yalvaran çok tatsız bir gülümseme takınmıştım. Kamerasını umut dolu bir yüze çevirirdi, ama çektiği resimler etrafı sarılmış eski bir dolandırıcının vesikalık fotoğraflarından öte bir şey olmazdı. *Teşhir edilmiş* bir dolandırıcı, evet, bu da doğru ifade.

Gözünün görünmeyen gerçeği yakalayan, başkalarının da o gerçeği görmesini sağlayan doğa vergisi bir yeteneği vardı. Hastanede hastalığın sonunda, sonun başlangıcında hâlâ tedavi görürken ve yatağından yardım almadan kalkabilecek kadar gücü olduğu zaman çektiği fotoğrafları düşünüyorum. Claire'den, yıllardır kullanmamış olduğu fotoğraf makinesini arayıp bulmasını istemişti. Eski bir takıntıya dönme olasılığı bana güçlü, aynı zamanda kötü bir şey olacakmış gibi çok tuhaf bir his yaşatmıştı. Her ne kadar bunun da nedenini tam olarak açıklayamasam da makineyi alıp getirmesini istediği kişinin ben değil de Claire olduğu gerçeğini ve aralarındaki sessiz bir anlaşmayla benim bunu duymamam gerektiğine karar vermelerini de rahatsız edici bulmuştum. Tüm bu gizlilik ve ağzı sıkılık da ne anlama geliyordu? Claire yurtdışındaki -Fransa'da, Benelüks ülkelerinde hepsi Vaublin üzerine olan- çalışmalarından kısa bir süreliğine henüz dönmüştü; annesini o kadar hasta görünce çok sarsıldı ve elbette onu daha önce çağırmadığım için bana kızdı. Onun eve dönmesini istemeyenin Arına olduğunu Claire'e söylememiştim. Bu da çok tuhaftı, çünkü eskiden o ikili her zaman çok yakın olmuşlardı. Kıskanıyor muydum? Evet, biraz; eğer dürüst olmam gerekirse birazdan daha fazla kıskanıyordum. Kızımdan ne beklemiş olduğumun, ne beklediğimin ve o beklentideki bencilliğin ve dokunaklılığın tamamen farkındayım. Sanat meraklısının

kızından çok şey isteniyordu. Benim yapamadıklarımı yapacak ve bu işten biraz anlıyorsam, ki anlıyorum, iyi bir bilgin olacaktı. Annesinden ona biraz para kaldı, ama yeteri kadar değil. Ben de altın yumurtalamakta peklik çeken büyük şişman kazım.

Claire'i makineyi evden kaçırırken tesadüfen yakalamıştım. Claire, makineyi dikkat çekmeden çıkarmaya çalışmıştı, ama dikkat çekmemekte pek başarılı değildir. Bunun neden gizli tutulması gerektiği hakkında benden çok şey bildiği için böyle yapmamıştı. Anna'nın her zaman en basit işleri gizlice yapma huyu vardı; sanırım bu, babasının ve onunla geçirdiği eski gürültülü yaşamlarının kolayca geçmeyen etkisiydi. Çocuksu bir yanı vardı. Demek istediğim inatçıydı, ketumdu ve kendisine karşı en ufak bir müdahaleye ya da itiraza çok derinden içerlerdi. Bunları anlatabilirim, biliyorum. Sanırım ikimizin tek çocuk olmasıydı bunları bilme nedenim. Kulağa tuhaf geliyor. Yani ikimiz de ailelerimizin tek çocuklarıydık. Bu da tuhaf geliyor. Onun sanatçı olma girişimlerini doğru bulmuyor gibi mi görünüyordum, tabii eğer enstantane fotoğrafları çekmeye sanatçılık denebilirse? Aslında onun fotoğraflarıyla pek ilgilenmiyordum ve makinesini ondan uzak tutmuş olabileceğimi düşünmesi için hiçbir gerekçesi yoktu. Tüm bunlar çok şaşırtıcıydı.

Her neyse, Claire'i makineyle yakaladıktan bir ya da iki gün sonra karımın diğer hastaların fotoğraflarını çektiğini ve şikâyetler olduğunu sertçe bildirilmek üzere hastaneden çağrılmıştım. Başhemşirenin masasının önünde durup kendimi başkasının kabahatlerinin hesabını vermesi için müdürün önüne çıkarılmış bir okul çocuğu gibi hissederek Anna adına yüzüm kızarmıştı. Öyle görünüyordu ki, Anna hasta arkadaşlarının arasında daha acınacak halde hastalanmış ve sakatlanmış olanları aramak için serum bağlı tekerlekli sandalyesini çevirerek –o buna kendisinin portatif yemek masası diyordu– ağarmış beyaz hastane önlüğüyle, yalınayak koğuşlarda dolanıyormuş ve tekerlekli sandalyesini o hastaların yataklarının kenarında durdurup Leica'sını çıka-

rıyor ve hemşirelerden biri ya da başka insanlar onu görüp de odasına dönmesini emredene kadar fotoğraf çekiyormuş.

"Sana beni kimin şikâyet ettiğini söylediler mi?" diye sordu somurtarak. "Hastalar değil, akrabaları şikâyet etmiştir; onlar ne anlar ki?"

Filmi banyo etmesi için arkadaşı Serge'e götürmemi istemişti. Çok eskiden bir ara muhtemelen arkadaştan daha öte olan Serge, bir ayağı aksayan ve her iki büyük kaba eliyle alnından arkaya doğru zarifçe taradığı güzel bir siyah saç yelesi olan iriyarı bir adamdır. Nehrin kıyısında, Shade Sokağı'ndaki o eski yüksek, dar evlerden birinin en üst katında bir stüdyosu var. Moda fotoğrafları çekiyor ve modelleriyle yatıyor. Bir yerlerden mülteci olarak geldiğini iddia ediyor ve kızların çok çekici buldukları söylenen peltek bir aksanla konuşuyor. Soyadını kullanmıyor ve bildiğim kadarıyla Serge bile *takma bir ad* olabilir. Anna'yla eski günlerimizde, o zamanlar ilişkimiz yeniydi, tanıdığımız biriydi. Ona nasıl tahammül ettiğimi şu an düşünemiyorum; birinin dünyasının, geçmişteki dünyasının basitliğini ve yapaylığını ortaya çıkaran felaket gibisi yoktur.

Sanırım Serge'in benimle ilgili dayanılmaz derecede komik bulduğu bir şey vardı. Durmadan pek de gülünç olmayan fıkralar anlatırdı ve eminim ki, bunlar bana benimle alay ettiğini belli etmeden gülmek için bahaneleriydi. Banyo edilmiş negatifleri almaya gittiğimde iki adımda bir sol ayağına şiddetli bir yüklenmeye rağmen orantısız derecede narin ayaklarının üzerinde çeviklikle kendisine yol açarak stüdyosunun renkli karışıklığının içinde -karışıklığı vitrin gibi düzenlese hiç şaşırmazdım- onları aramaya başladı. Dipsiz gibi görünen bir kupadan höpürdeterek kahve içiyor ve omzunun üzerinden bakarak benimle konuşuyordu. Saçı, aksaklığı ve tercih ettiği Tolstoyvari bol beyaz gömleklerinin yanı sıra kahve de onun alameti farikalarından biridir. "Güzel Annie nasıl bakalım?" diye sordu. Bana yandan göz attı ve güldü. Her zaman Annie derdi, bu sözcüğü ondan başkası da kullanmazdı; bunun, Anna için kullandığı eski aşk ismi olabileceği düşüncesini kafamda bastırdım. Ona

Anna'nın hastalığından bahsetmemiştim; neden bahsetmeliydim ki? Çalışma masası olarak kullandığı büyük masada bir şeyler karalıyordu. Karanlık odadan gelen banyo sıvısının sirkeye benzeyen pis kokusu burun deliklerimi ve gözlerimi yakıyordu. *"Annie'den hiç haber var mı?"* diye kısa bir şarkı gibi söyleyerek mırıldandı ve burnunu çekiyormuş gibi burun deliklerini kısarak güldü. Bir an için gözümde, haykırarak ileri doğru koşup onu pencereye doğru ittiğimi ve paldır küldür kaldırım taşı döşeli sokağa attığımı canlandırdım. Bir zafer homurtusu çıkardı ve ambalaj kâğıdından yapılmış kalın bir sarı zarfla geldi, ama zarfı almak için uzandığımda kafasını yana eğip beni hınzırca süzerek geri çekildi. Bir eliyle zarfı havada tutarak ve diğer elini prova edilmiş o Orta Avrupalı tarzıyla gevşekçe bir aşağı bir yukarı sallayarak, "Onun çektiği şu şeyler, bunlar gerçek birer fotoğraf," dedi. Üzerimizdeki tavan penceresinden gelen yaz güneşi, yayılmış fotoğraf kâğıdı tabakalarını sıcak, beyaz bir parıltıyla yakarak masanın üzerinde parladı. Serge kafasını salladı ve büzülmüş dudaklarının arasından sessizce fısıldadı: "Gerçek birer fotoğraf!"

Anna parmaklarını çocuklarınki gibi açarak hastane yatağından sabırsızlıkla doğruldu ve tek bir söz söylemeden zarfı ellerimden kaptı. Odanın içi aşırı sıcak ve rutubetliydi, Anna'nın alnında ve üst dudağında parıldayan ince bir ter tabakası vardı. Saçı sanki uzun süre ona ihtiyaç olunmayacağını biliyormuşçasına isteksizce tekrar uzamaya başlamıştı; bir kedinin yalanmış tüyleri gibi yağlı görünen düz, cansız, siyah tutamlar halinde çıkmıştı. Yatağın kenarına oturdum ve tırnaklarıyla zarfın kapağını sabırsızca yırtmasını izledim. İçlerinde dönen onca şeye rağmen hastane odalarını bu kadar çekici yapan şey nedir? Otel odaları gibi değiller. En büyük otellerde bile odaların konuklara aldırış eden bir havası yoktur; o odalarda ne yatak konuğa özel bir nitelik taşır, ne soğutuculu içecek dolabı, ne de arkasını duvara vererek hürmetkârca hazır olda bekleyen portatif pantolon ütüsü. Onlar mimarların, tasarımcıların ve yönetimlerin tüm çabalarına rağmen her zaman bizim bir an önce git-

memiz için sabırsızlanırlar; oysa hastane odaları tam tersine ve kimsenin çabası olmadan, kalmamızı, kalmak istememizi ve rahat etmemizi sağlamak için oradadırlar. Duvarlardaki koyu krem rengi boyayla, muşamba kaplı zeminleriyle, altındaki askıda küçük, yumuşak bir havlunun asılı olduğu köşedeki ufak lavabosuyla ve elbette tekerlekleri ve kaldıraçlarıyla insanın içinde uyuyup rüya gördüğü, korunduğu, ilgiyle bakıldığı ve asla, hiçbir zaman ölmediği bebek karyolasına benzeyen yatağıyla hastane odalarında çocuk yuvasının sakinleştirici etkisi vardır. Bir hastane odası kiralayıp orada çalışmama devam edebilir miyim, hatta yaşayabilir miyim diye merak ediyorum. Oradaki rahatlıklar harika olurdu. Sabahları neşeli uyandırma çağrısı, düzenli yemek servisi, uzun beyaz bir zarf gibi düzgün ve çarşafı gergin yatak ve herhangi bir acil durumla baş etmek için hazır bekleyen tam teşekküllü bir tıp ekibi olurdu. Evet, o beyaz hücrelerin birinde, parmaklıklı pencerem, hayır, parmaklıksız pencerem, -kendimi iyice kaptırmaya başladım- altımdaki şehre, bacalara, işlek caddelere, kambur evlere ve durmadan bir ileri bir geri koşuşturan figürlere bakan penceremle orada rahat ederdim.

Anna fotoğrafları yatağın üzerine, önüne yaydı ve kafatasının üstünden başlıyormuş gibi o zaman çok büyük görünen gözleri parlayarak coşkuyla inceledi. İlk sürpriz renkli film kullanmış olmasıydı, çünkü her zaman siyah-beyaz kullanmayı tercih ederdi. Sonraki şaşkınlık ise fotoğrafların kendileriydi. O fotoğraflar ancak savaş zamanında bir sahra hastanesinde ya da bozguna uğramış ve harap olmuş bir şehrin yaralılar koğuşunda çekilmiş olabilirlerdi. Bacağının dizden altı olmayan yaşlı bir adam vardı; kalın bir dikiş bacağın kesildiği yerdeki taze derinin üzerinden çapraz bir fermuar gibi geçiyordu. Bir göğsü olmayan çok şişman bir kadın vardı ve göğsün henüz alındığı bölgenin eti çok büyük, boş bir göz çukuru gibi tamamen buruşmuş ve şişmişti. Dantelli geceliğinin içinde susamurunun patlak gözündeki şaşkın bakışlarla, beyninde su toplanmış bebeği gösteren büyük göğüslü, gülümseyen bir anne vardı. Yaşlı bir ka-

dının yakından çekilmiş artrit parmakları kök zencefil demetleri gibi düğümlenmiş ve yumrulaşmıştı. Dolgun dili arsızca sallanan, iki başparmağıyla işaret yaparak yumruklarını kaldırmış, yanağında bir mandala kadar karmaşık yara olan bir erkek çocuğu makinenin içine sırıtıyordu. İçine ne olduğu belirsiz koyu renk, yaş et parçaları ve şeritler atılmış metal bir çöp kutusunu gösteren bir fotoğraf vardı – bu, mutfağın mı yoksa ameliyathanenin atığı mıydı?

Fotoğrafları çekilen insanlarla ilgili beni en çok etkileyen şey, yaralarını, dikişlerini ve irinlerini gösterirken takındıkları dingin gülümsemeleriydi. Lastik pembesi, koyu mor ve parlak grinin sert tonlarla kesiştiği ve ilk bakışta biçimsel bir çalışma gibi görünen, mavi damarlı pörsük bacaklarını kaldırıp dizlerini açarak düşmüş bir rahim olduğunu düşündüğüm şeyi gösteren dağınık saçlı şişman bir kadının olduğu, yatağın ayakucundan ve aşağıdan çekilmiş büyük fotoğrafı özellikle hatırlıyorum. Düzenleme Blake'in[1] kâhince kitaplarından birinin başındaki bir resim kadar çarpıcıydı ve özenle oluşturulmuştu. İki yanı kadının havaya dikilmiş bacakları ve tepesi dizlerin arasında sıkıca gerilmiş geceliğin kenarından oluşan ters üçgen, kadının apışarasından sarkmakta olan pembe ve koyu mor renkteki şeyin sahte doğumunu müjdeleyecek, coşkulu bir yazı yazılmasını bekleyen boş bir parşömen gibi duruyordu. İnce bir perspektif hilesiyle kadının Medusa[2] başı kesilip öne alınmış, tam boyun hizasından dizlerle aynı düzleme yerleştirilerek ters üçgenin tepesini oluşturan gecelik eteğinin üzerine oturtulmuş gibi görünüyordu. Bu konumuna karşın, yüz son derecede rahattı, hatta belki de bir ölçüde hoşnutlukla ve mutlak gururla küçümseyen bir biçimde gülümsüyor olabilirdi. Tüm saçı döküldükten sonra bir gün Anna'yla yolda yürürken karşı kaldırımdan geçen kendisi gibi kel bir kadını görüşünü anımsadım. Benim, o ikisinin boş gözlerle

[1] William Blake: (1757-1827) Eserlerinde Gotik dünyadan ve hayal gücünden faydalanan İngiliz ressam ve şair. (Çev.)

[2] Yunan mitolojisinde baktığı her şeyi taşa çevirebilen kadın. Athena'nın tapınağında Poseidon'la birlikte olduğu için Athena tarafından saçı canlı yılanlara dönüştürülmüştür. (Çev.)

paylaştıkları aynı zamanda keskin, sinsi ve suç ortaklığı dolu bakışı yakaladığımı Anna'nın görüp görmediğini bilmiyorum. Bitmek bilmeyen on iki aylık hastalığı boyunca, mağdurların birbirine yakınlaşmasıyla dışlandığım o anki kadar kendimi ona uzak hissetmemiştim.

Anna, "Evet?" dedi, gözlerini fotoğraflarda gezdirip bana bakmaya zahmet etmeyerek. "Ne düşünüyorsun?"

Ne düşündüğüm umurunda değildi. Benden ve benim fikirlerimden çoktan uzaklaşmıştı.

"Onları Claire'e gösterecek misin?" diye sordum. Neden aklıma gelen ilk şey bu olmuştu?

Duymazdan geldi ya da belki beni dinlememişti. Binanın bir yerinde bir zil, inatçı, ince bir sızı gibi vızıldıyordu.

"Bunlar benim dosyalarım," dedi. "Benim iddianamem."

"İddianamen mi?" dedim çaresizce, belirsiz bir panik hissederek. "Neyi suçluyorsun?"

Omuz silkti.

"Ah, her şeyi," dedi, yumuşak bir sesle. "Her şeyi."

* * *

Chloe ve zalimliği. Plaj. Gece yarısı yüzmesi. O gece dans salonunun kapısında kaybolan sandaleti, Külkedisi ayakkabısı. Hepsi gitti. Hepsi kayboldu. Önemi yok. Yorgun, yorgun ve sarhoş. Önemi yok.

Müthiş bir fırtına yaşadık. Ilıman kuşaklar için olağanüstü olan, bu kadar şiddetlisini ve uzun sürenini daha önce hiç görmediğim bu fırtına, gece boyunca dinmeden sabahın geç saatlerine kadar sürdü. Oda etrafımda titreyip gökyüzü kemiklerini kırarak bir aşağı bir yukarı tepinirken süslü yatağımda –deyim yerindeyse– katafalkta gibi otururak tuhaf bir keyifle fırtınayı izledim. Sonunda, en sonunda tüm elementler benim ruhsal karışıklığıma uyacak görkemli bir alan yaratmayı başardı, diye düşündüm. Kendimi yü-

celmiş, Wagner'in bir fırtına bulutunun üzerinden müthiş biçimde gümbürdeyen notaları, ilahî çembaloların çarpmalarını yönlendiren yarı tanrılarından biri gibi hissettim. Konyak kokuları ve sakince köpüren bu dramatik coşku içinde, yeni ve kırılgan bir ışığın altında durumumu gözden geçirdim. Yani genel durumumu gözden geçirdim. Birçok yanlış anlamalar, ufak hatalar ve tökezlemelerle dolu bir provadan ibaret hayatımın gelecekte belirsiz bir zamanda sona ereceği ve ömrüm boyunca ciddiyetle hazırlandığım gerçek oyunun en sonunda başlayacağı yönündeki tüm mantıklı düşüncelere karşı direnen bir inancım olmuştur. Biliyorum ki bu, herkesin kabul ettiği genel bir yanılsamadır. Yine de dün gece, o Valhalla[1] hırçınlığının görkemli gösterisinin ortasında sahneye giriş ânımın, deyim yerindeyse *gidiş* ânımın yakın olup olmadığını düşündüm. En hareketli andaki bu dramatik atlayışın ya da sahnede tam olarak ne olacağını beklemenin nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Yine de bir tür ilahlaştırma, görkemli bir doruğa ulaşma ânı gibi bir şeyi sezebiliyorum. Ölümden sonra ulaşılan bir yücelikten bahsetmiyorum. Öbür dünyanın olabileceği olasılığını ya da onu sunabilecek bir tanrı olduğunu kabul etmiyorum. Yarattığı dünyaya bakacak olursak, Tanrı'ya inanmak ona karşı bir saygısızlık olurdu. Hayır, benim sabırsızlıkla beklediğim şey dünyevi bir anlatım ânı. İstediğim şey tam da bu; bu şekilde tamamen ifade edilmiş olurum. Soylu bir kapanış konuşması gibi sunulabilirim. Tek kelimeyle *söylenebilirim.* Artık kanlı canlı et olmak yerine hiç acı çekmeyen incecik bir ruha dönüşmek her zaman için benim, daha doğrusu hepimizin gizli amacı olmamış mıdır? Gürültü, çatırtı, ürperti ve titreyen bedenler.

Hazır aklıma gelmişken söyleyeyim: Matmazel Vavasour yatağın, benim yatağımın, en başından beri burada olduğunu iddia ediyor. Graceler, anne ve baba, bu onların yatağı mıydı; tam bu yatakta mı uyumuşlardı? Nasıl bir düşünce bu, bununla nasıl başa çıkacağımı bilemiyorum. Dü-

[1] İskandinav mitolojisinde ölen kahramanların ruhlarının mutluluk içinde yaşadığı Tanrı Odin'in sarayı. Burada tanrısal öfke anlamına kullanılıyor. (Çev.)

şünmeyi bırakmak en iyi, en az huzursuz eden şey olurdu.

Bir hafta daha bitti. Dünyanın, kendi yol izi boyunca hızlanarak yılın dik bir eğimle inen son kavisine yöneldiği mevsim ilerledikçe, zaman ne de çabuk geçiyor. Havanın yumuşaklığına rağmen Albay kışın yaklaşmakta olduğunu hissediyor. Son günlerde pek iyi değil, böbreklerini üşüttüğünü söylüyor. Ona bunun annemin şikâyetlerinden biri olduğunu söyledim –aslında *en sevdiklerinden birisi,* diye ekleyecektim– ama belki de onunla alay ettiğimi düşünerek, belki de gerçekten ediyordum, bana tuhaf tuhaf baktı. Bu arada, böbrekleri üşütmek de ne demek? Annem bu konuda Albay'dan daha açıklayıcı değildi ve hatta Black'in *Tıp Sözlüğü* bile aydınlatıcı bir bilgi sunamıyor. Belki de gece gündüz sık sık tuvalete gitmesinin nedeninin benim şüphelendiğim daha ciddi bir şey değil de, bu olduğunu düşünmemi istiyordur.

"Ben en iyi değilim," dedi, "ve bu bir gerçek." Yemek saatlerinde fular takmaya başladı. Neşesizce yemeğini evirip çeviriyor ve en ılımlı şaka girişiminde bile iniltiye benzeyen zayıf bir iç çekişiyle birlikte duygulu, acılı bakışlarını yılgın bir tavırla öteye çeviriyor. Etkileyici derecede bir renk cümbüşüyle dolu burnundan söz etmiş miydim? Rengi günün saatleriyle ve havadaki en ufak bir değişimle açık eflatundan şarap rengine, ondan da en koyu, imparatorluk moruna kadar değişiyor. Bu burun damarlarının genişlemesi mi acaba, diye birden aklıma geldi, yoksa bunlar Doktor Thomson'un sözünü ettiği meşhur içki lekeleri mi? Matmazel Vavasour Albay'ın şikâyetlerinden kuşkulanıyor ve o bakmadığı zamanlar bana yüzünü ekşitiyor. Sanırım Albay onu elde etme girişimlerinde umudunu kaybediyor. Albay, alt düğmesi her zaman titizce çözülmüş olan ve sivri uçları küçük düzgün göbeğinin üzerinde açık duran o parlak sarı yeleğinin içinde, yiyecek bulmak için kayıtsızca çakılı gagalayan dişisinden uzakta ihtişamla bir aşağı bir yukarı yürüyen rengârenk tüylü tavus ya da sülün türü erkek kuşlardan

biri gibi kararlı ve dikkatli görünüyor. Matmazel V. onun sıkıcı cilveli iltifatlarını sinirlenme ve heyecanla karışık bir mahcubiyetle savuşturuyor. Albay'ın ona yönelttiği yaralı bakışlardan Matmazel V.'nin daha önce ona bir umut zemini yarattığını, ben gelince bu çılgınlığına tanık olmayayım diye hemen o zemini Albay'ın altından çektiğini ve şimdi de bir yandan kendine kızdığını, öte yandan Albay'ın cesaret aldığı şeyin pansiyoncunun mesleki nezaketinden başka bir şey olmadığına beni ikna etmeye can attığını sezdim.

Çoğu kez zamanımı nasıl geçireceğimi bilemediğim için, Albay'ın sıradan günlük programını izliyorum. Rahat uyuyamadığı için erkenden uyanıyor; her ne kadar onu kuşatan kötü anıların uzaklardaki sömürgelerden değil de yakın bir yerde, örneğin Güney Armagh'ın geçitlerinden ve çukurlu ara yollarından kalma olduklarını düşünsem de, Albay anlamlı suskunluklar ve ağzı sıkı omuz silkmelerle onu uyutmayan şeyin narkozlu birini bile uyutmayacak sayısız savaş alanı kâbusları olduğunu iddia ediyor. Sık sık suratsız bir tavırla *günün en önemli yemeği* olarak tanımladığı kahvaltısını yalnızlığı tercih ederek mutfakta, ocağın olduğu girintide -hayır, ne ocağı hatırladım, ne de girintiyi- küçük bir masada tek başına yiyor. Matmazel Vavasour onu rahatsız etmemeye özen gösteriyor ve ona jambon dilimlerini, yumurtalarını ve yulaflı İskoç muhallebisini alaycı bir sessizlikle servis yapıyor. Albay, bir simyacının ölçüm inceliğiyle yemeğinin üzerine döktüğü etiketsiz kahverengi, kırmızı ve koyu yeşil ağır şişelerde duran kendi özel çeşnilerini hep yanında bulunduruyor. *Tokat* diye adlandırdığı, kendisinin hazırlayıp içine ançuez, köri, bol karabiber ve adını bilmediğim bir sürü baharat koyduğu, haki renkli, cıvık, tuhaf biçimde köpek gibi kokan ezmesi de var. "Torbayı temizlemek için birebir," diyor. Sık sık sözünü ettiği, ama Matmazel V. varken asla değinmediği o torbanın mide ve bağırsaklar olduğunu anlamam biraz zamanımı aldı. Her zaman torbasının durumunu kollar.

Kahvaltıdan sonra her türlü havada, İstasyon Caddesi'nin aşağısından Uçurum Yolu boyunca Rıhtım Başı Bar'ı ge-

çerek ve dönüşte de fener kulesi kulübelerinin ve sabah gazetesiyle birlikte tüm gün boyunca emip durduğu, mide bulandırıcı kokusu evi kaplayan çok keskin naneşekerini almak için durduğu Gem'in etrafından dolanarak yaptığı sağlık yürüyüşüne sıra gelir. Her ne kadar onu yola çıkarken gördüğüm ilk sabah sol ayağını tıpkı çok uzun zaman önce kaybettiğim babamın yaptığı gibi her adımda nasıl da yana doğru sert bir kavisle salladığını hayretle fark etmiş olsam da, eminim ki askeriyeyle ilgisi olduğunu göstermek için ayaklarını sertçe vurarak yürüyor. Burada kalmaya başladığımın ilk ya da ilk iki haftası boyunca o aynı rotadaki yürüyüşlerden dönerken, Matmazel Vavasour'a, kırmızı yapraklardan ya da bir tutam yeşillikten ibaret sade, bir kadına armağan gibi değil de ancak bahçe merakıyla ilgili bir şey olarak sunulabilecek bir demet getirip hiçbir şey söylemeden salondaki masada duran bahçıvan eldivenlerinin ve büyük pansiyon anahtarları demetinin yanına bırakıyordu. Şimdi ise gazetesi ve naneşekerleri dışında eli boş dönüyor. Bu benim yüzümden oldu; benim gelişim çiçek demetleri merasimine son verdi.

Sabahının geri kalan kısmını haberleri öğrenmek için ilk sayfasından son sayfasına hiçbir şeyi atlamadan okuduğu gazete alıyor. Şöminenin üzerindeki duraklayan, unutkan tik taklı, yarım saatte ve çeyrek saatlerde tekdüze, cansız, ahenksiz bir şıngırtıyla sesini duyuran, ama saat başlarında kinciye benzeyen sessizliğini koruyan saatin olduğu lobide, şöminenin yanında oturur. Koltuğu, piposu için kül tablası, Swan Vestas kutusu, ayak taburesi ve gazeteliği yanında olur. Cumbanın sac kaplamalarının arasından süzülen o pirinç renkli güneş ışınlarının ve mevsimin ilk ateşinin yakılmasına henüz ihtiyaç duyulmadığı şöminenin içindeki tatlı bir kızıl-kahverengi ve deniz mavisi renklerindeki kuru ortanca demetinin farkında mı? Gazetede okuduğu dünyanın artık onun bildiği dünya olmadığını fark ediyor mu? Muhtemelen bu günlerde tıpkı benim gibi onun da gücünün çoğu fark etmeme çabasına gidiyor. Aşağıda, Sahil Yolu'ndaki taş kiliseden dua saati çanının çınlaması kulağı-

mıza geldiğinde onu gizlice haç çıkarırken yakaladım.

Matmazel Vavasour okumak, uyumak ya da anıları üzerinde çalışmak için –yaptığı hiçbir şey beni şaşırtmazdı– on ikiyle üç arası odasına çekildiğinden, öğle yemeği vaktinde Albay ve ben kendi başımızın çaresine bakmak zorundaydık. Albay geviş getiren birisidir. Kollarını kıvırdığı gömleği ve eskimiş kolsuz süveteriyle mutfak masasına oturup kötü yapılmış bir sandviçi ağzını şapırdatarak yiyerek –*tokat* dediği ezmeye bulanmış iki koca dilimin arasına ince kesilmiş peynir parçası ya da iri bir soğuk et dilimi veya Colman'ın en acı çeşnisini ya da bazen sarsılmak istediğinde ikisini de koyar– ve düşmanın savunmasında bir boşluk arayan kurnaz bir saha komutanı gibi benimle sohbet etmek için fırsat kollar. Hava, spor müsabakaları ve her ne kadar bahis oynayan biri olmadığına beni inandırmaya çalışsa da at yarışı gibi belli belirsiz konulara saplanıp duruyor. Çekingenliğine rağmen ihtiyaç duyduğu şey gayet açık: Tıpkı benim uykusuz gecelerden korktuğum gibi o da öğlenlerden, o boş saatlerden korkuyor. Bana bir türlü anlam veremiyor, eğer istersem herhangi bir yerde olabileceğime inanarak burada gerçekten ne aradığımı bilmek istiyor. Sıcak güneyde yaşamaya gücü yeten hangi insan –"Ağrı ve acılar için güneş en iyi ilaçtır," diye fikrini belirtiyor Albay– yasını tutmaya Cedars'a gelir? Ona buradaki eski günlerden, Gracelerden, tüm yaşananlardan söz etmedim. Tüm bunlar bir açıklama değil aslında. Gitmek için ayağa kalkıp "Çalışacağım," diyorum ciddiyetle; bana umutsuzca bakıyor. Hiç bitmeyecek yalnızlığım bile onun odası ve radyosundan daha iyidir.

Tesadüfen kızımdan bahsedilmesi onda heyecanlı bir tepkiye yol açmıştı. Onun da bir kızı var, onun deyişiyle evli ve bir çift minikleri var. Kızı, mühendis kocası ve onların yedi ile üç yaşındaki kızları bu aralar ziyarete gelecekler. Fotoğraflarını kafamda tasarlıyorum ve gerçekten de cüzdan arka cebinden çıkıyor; Albay'a pek de benzemeyen sert, hoşnutsuz bir ifadesi olan genç bir hanımın ve maalesef Albay'a benzeyen, parti elbisesi içindeki küçük bir kız çocuğunun fotoğrafları çıkıyor. Plajda kucağında bir bebekle sı-

rıtan damat, alnındaki yağlı bukle ve altları morarmış gözleriyle beklenmedik derecede iyi görünümlü, geniş omuzlu, güneyli birine benziyor – fareye benzeyen Matmazel Blunden nasıl kendisine böyle iriyarı bir adam bulmuş? Başka yaşamlar, başka yaşantılar. Birden tüm bunlar, Albay'ın kızı, onun kocası, onların çocukları, bana fazla geliyor ve kafamı sallayarak aceleyle fotoğrafları geri veriyorum. "Ah, affedersin, affedersin," diyor Albay, mahcubiyetle burnundan soluyarak. Aile konularının bende acıklı çağrışımlar uyandırdığını düşünüyor, ama sorun o değil, ya da sadece o değil. Bu günlerde dünyayı küçük ve dikkatle ayarlanmış dozlarda almak zorundayım, her ne kadar neyi tedavi edeceğini tam olarak bilemesem de bu uyguladığım bir tür hastalığı benzeriyle tedavi etme gibi bir şey. Muhtemelen canlıların arasında tekrar yaşamayı öğrenmeye başlıyorum. Yani alıştırma yapıyorum. Ama hayır, yaşadığım şey bu değil. Burada olmak yalnızca başka bir yerde olmamanın yolu.

Matmazel Vavasour, bize verdiği diğer hizmetlerde son derece titizken, sadece öğle yemeği değil, genellikle bütün yemeklerde laubali demesem de kaprislidir; Cedars'ta özellikle akşam yemeği önceden kestirilemeyen hafif bir kahvaltı olabiliyor. Masaya herhangi bir şey gelebilir ve öyle de oluyor. Örneğin bu akşam bize kahvaltıdaki tütsülenmiş çirozu, yanında kaynamış yumurta ve haşlanmış lahanayla sundu. Albay burnunu çekerek bul-karayı-al-parayı numaracısı gibi gösterişli biçimde çeşni şişelerini çevirip duruyor. Onun bu sessiz protestolarına Matmazel Vavasour'un tepkisi hep hor görmeye yaklaşan aristokrat tavırlı bir dalgınlık olur. Çirozdan sonra, çocukluğumdan anımsadığım kadarıyla irmik olduğunu sandığım kum gibi taneli, gri, ılık bir maddenin, içine konmuş konserve armutlar geldi. İrmik, aman Tanrım. Yalnızca çatal bıçak seslerinin bozduğu bir sessizlik içinde bunları tıkınırken, bir an için kendimi masaya çökmüş geniş siyah maymun gibi bir şey, bir şey değil, hiçbir şey, daha çok odada bir delik, hissedilebilen bir yokluk, görülebilir bir karanlık olarak hayal ettim. Bu sahneyi kendimin dışından bakıyormuş gibi gördüm; iki sabit lam-

banın aydınlattığı loş yemek odası, eğri bacaklı çirkin masa, dalgın gözlerle bakan Matmazel Vavasour, tabağının üstüne eğilmiş ve üst takma dişlerinin yan tarafını göstererek lokmasını çiğneyen Albay ve ben, gümüş levha üzerine çekilmiş fotoğraf banyo edilene kadar toplantıdaki kimsenin görmediği şekil gibi büyük, karanlık ve belirsiz bir şekil. Sanırım kendi kendimin hayaleti oluyorum.

Yemekten sonra Albay ve ben, sindirim sistemlerimizin az önce uğradıkları hakaretleri sindirmek için ellerinden geleni yapmaya çalışmalarını dinleyerek belli belirsiz bir sıkıntıyla otururken Matmazel Vavasour birkaç büyük, hülyalı hareketle sofrayı kaldırır – hizmetçilere düşen bu tür küçük işler, hiç ona göre değildir. Sonra Matmazel V. görkemli bir biçimde televizyon odasına geçer. Burası bir tür yeraltı atmosferine sahip, her zaman rutubetli ve soğuk olan, kasvetli, kötü ışıklandırılmış bir odadır. Mobilyaların da sanki yukarıdaki daha parlak bir yerden yıllar içinde buraya düşmüş gibi bir yeraltı görüntüsü var. Basmayla kaplı kanepe, sanki donakalmış gibi kolçakları iki yana açılmış, minderleri sarkmış bir halde yayılmış yatıyor. Kareli kumaşla kaplanmış bir koltuk ve üzerinde tozlu bir saksı bitkisinin, gördüysem bile en son ne zaman gördüğümü hatırlamadığım, sanırım gerçek bir aspidistranın olduğu üç ayaklı küçük bir masa da var. Matmazel Vavasour'un kapağı kapalı konsol piyanosu, karşısında duran gösterişli rakibine, sahibinin gurur ve biraz utangaç bir kuşkuyla baktığı büyük, metalik gri Pixilate Panoramic'e, sessiz bir içerleme duyuyormuş gibi arka duvara yaslanmış olarak duruyor. Bu televizyonda komedi programlarını izliyoruz ve yeniden oynatılan, daha edepli olan yirmi veya otuz yıl önce çekilmiş olanları tercih ediyoruz. Banda alınmış izleyiciler bizim yerimize gülerken sessizlik içerisinde oturuyoruz. Ekrandan gelen parlak renkli ışık, yüzlerimizin üzerinde oynuyor. Çocuklar gibi akılsızca kendimizden geçiyoruz. Bu akşam Afrika'daki bir bölge, sanırım Serengeti Ovası ve oradaki büyük fil sürüleriyle ilgili bir program vardı. Ne kadar harika hayvanlar; kesinlikle günümüzden çok eski dönemlerle, onlardan bile

büyük suaygırlarının kükrediği ve ormanla bataklığın içinden ortalığı yıkarak geçtiği devirlerle doğrudan bağlantılı olmalılar. Tavırları hüzünlüydü; ama yine de görünüşe bakılırsa sanki gizlice bizimle dalga geçiyor gibiydiler. Birinin hortumunun ucu önündeki kuzeninin domuzunkine benzeyen gülünç kuyruğuna zarafetle dolanmış olarak tek sıra halinde sakince, hantal hantal yürüyorlardı. Büyüklerinden daha tüylü olan yavru fiiller annelerinin bacaklarının arasında mutlulukla koşuşturuyorlardı. Eğer birisi hayvanların, en azından kara hayvanlarının arasından bizim tam karşıtımızı aramaya çalışacak olursa, kesinlikle fillerden başka bir şeye bakmasına gerek yoktur. Nasıl olmuş da bu kadar uzun süre hayatta kalmalarına izin vermişiz? O küçük uyanık gözler insanı eline alaybozan tüfeği almaya davet ediyor gibiydi. Evet, gözlerine ya da o devasa, gülünç sarkık kulaklarının içine büyük bir kurşun yapıştırma dürtüsü uyandırıyorlar. Evet, evet, tüm hayvanları yok etmek, sadece kütük kalana kadar hayat ağacının dallarını kesmek, sonra da o kütüğü de sevgiyle baltalamak. Hepsini bitirmek.

Seni gidi kahpe, kahrolası kaltak, beni kendimden kurtaracak kimse olmadan, kendi pisliğimin içerisinde debelenirken, beni nasıl böyle terk edip gidebilirsin? *Nasıl gidebildin?*

Televizyon odasından bahsetmişken, bu odanın, pansiyonun tamamının bana gençlik yıllarım boyunca annemle oturduğumuz, oturmak zorunda kaldığımız kiralık odaları anımsattığını fark ettim; hatta saklanmak için ilk olarak buraya gelmemin gerçek nedeninin kesinlikle bu olduğu o kadar açık ki, bunun neden daha önce aklıma gelmediğini bilemiyorum. Babam gittikten sonra annem bizi geçindirmek ve eğer eğitim denecekse, eğitimimin masraflarını çıkarmak için iş bulmak zorunda kaldı. İkimiz şehre taşındık, orada kendisi için kesinlikle daha çok fırsat olacağını düşünüyordu. Hiçbir becerisi yoktu, okulu yarıda bırakmıştı ve babamla tanışıp ailesinden kaçmak için onunla evlenmeden önce kısa bir süreliğine tezgâhtarlık yapmıştı; yine de bir yerlerde sadece onun doldurabileceği bir mevkinin, işlerin

en güzelinin, onu beklediğine emindi, ama insanı çileden çıkaracak bir terslikle asla iş bulamadı. Böylece her defasında kış mevsiminde ve hep çisentili bir pazar akşamı bir yerden başka bir yere, pansiyondan pansiyona taşınıp durduk. O odaların hepsi birbirine benziyordu ya da en azından ben öyle hatırlıyorum. Kırık kollu koltuk, lekeli muşamba, iç karartıcı biçimde köşede duran ve önceki kiracının kızartılmış yemekleri kokan siyah, bodur gazocağı. Tahtası yongalanmış oturağı, sifon çanağının arkasında uzun kahverengi pas lekesi olan ve zincirinin çekme kolu olmayan tuvalet, koridorun dibindeydi. Koridordaki koku tıpkı boğulmanın nasıl bir şey olacağını anlayabilmek için birleştirdiğim avuçlarımın içine tekrar tekrar verdiğim nefesimin kokusuna benziyordu. Annem ne kadar fırçalayarak temizlese de yemek yediğimiz masanın yüzeyi parmaklarımızın altında yapış yapıştı. Çaydan sonra, annem çay sofrasını toplar, altmışlık ampulün solgun ışığı altındaki masaya *Evening Mail* gazetesini yayıp saç tokasıyla iş ilanları sütunlarının üzerinden geçer ve her birini karalayarak öfkeyle söylenirdi: "İş deneyimi şarttır... referanslar gereklidir... üniversite mezunu olmak zorundadır... Hah!" Sonra da yağlı iskâmbil desteleri, iki eşit kümeye ayrılmış kibritler, onun sigara izmaritleriyle taşan teneke kül tablası, bana kakao ve ona bardak dolusu kaynamış beyaz İspanyol şarabı. Papazkaçtı, konken, batak oynardık. Ondan sonra kanepenin açılıp bozulmuş çarşafın sıkıca gerilmesine ve battaniyenin annemin mahremiyeti için yatağının kenarı boyunca sallanmak üzere tavanın bir yerinden asılmasına sıra gelirdi. Uzanıp çaresiz bir öfke içerisinde annemin iç çekişlerini, horultularını ve ağzından çıkardığı kesik solukların gıcırtılarını dinlerdim. Hemen hemen iki gecede bir, yumruğunu ağzına bastırarak ve yüzünü yastığa gömerek ağladığını duyup uyanırdım. Aylık posta havalesini geciktirmedikçe babamdan pek söz etmezdik. Annem onun adını anmaya dayanamaz; babamdan Jim Beyefendi ya da Lord Hazretleri, hiddetliyken ya da şarabı fazla kaçırdığında Flütçü Phil, hatta Osurukçu Kemancı diye söz ederdi. Babamın *oralarda* büyük başarı kazandığı ve

hakkımız olduğu, bizimle paylaşması gerektiği halde bunu acımasızca reddederek başarısının keyfini tek başına sürdüğü gibi tuhaf bir inancı vardı annemin. Para havalelerini getiren zarfların üzerinde –asla içinde mektup olmazdı, sadece Noel'de ya da benim doğum günümde her zaman gurur duyduğu özenli, inci gibi el yazısıyla yazdığı bir kart çıkardı– değişik yerlerin posta damgaları olurdu; şimdi bile ne zaman *oralara* gidip yapımında babamın emeği olan otoyolların üzerindeki kasaba levhalarını görsem, içimde kırılgan bir hüzün, öfke ya da öfke sonrası sarsıntı ve daha önce hiç gitmediğim yerlerin sıla hasreti gibi karmaşık duygulara kapılırım. Watford. Coventry. Stoke. Karanlık odaları, yerdeki muşambayı, gazocağını ve koridordaki kokuları o da biliyor olmalıydı. Sonra tanımadığımız bir kadından –üstelik adı da Maureen Strange'di!–[1] *size söylemem gereken çok acı haber* diyen son mektup geldi. Annemin acı gözyaşları öfkeden olduğu kadar üzüntüdendi de. "Bu da kim," diye bağırdı, "bu *Maureen kim?*" Tek yapraklı mavi çizgili mektup kâğıdı elinde titredi. "Allah onu kahretsin," dedi sıktığı dişlerinin arasından, "Allah onu kahretsin, piç herif!" Bir an için babamı, kulübede, gaz lambasının koyu sarı aydınlığında, alnında lambadan vuran ışığın parıltısı ve arkasında kapı aralığından görünen yaz gecesinin kadifemsi, uçsuz karanlığıyla kapıdan bana doğru dönüp neredeyse gülümseyerek şakacı bir bakışla baktığını görür gibi oldum.

Son olarak, televizyon istasyonları hoş görülemeyecek kadar iğrenç gece programlarına başlamak üzereyken televizyon tamamen kapatılıyor ve Albay, Matmazel Vavasour'un onun için hazırladığı bitkisel çayı içiyor. Bana bu meretten nefret ettiğini söylüyor –"Sakın ağzından kaçırayım deme!"– ama reddetmeye de cesaret edemiyor. Albay çayı içerken Matmazel Vavasour onun başında duruyor. Matmazel V. çayın uyumasına yardım edeceğini iddia ediyor; Albay ise hüzünle durumun tam tersi olduğuna inanıyor, yine de itiraz etmeden talihsiz bir ifadeyle fincanın dibine kadar içi-

[1] Yazar, yabancı anlamına gelen "strange" sözcüğüyle kadının soyadının da Strange olduğunu belirterek sözcük oyunu yapıyor. (Yay.)

yor. Bir gece onu, uyumadan önce bir içki için Rıhtım Başı Bar'da bana eşlik etmeye ikna etmiştim, ama bu bir hataydı. Benimle beraber olmak onu tedirgin etti –onu suçlamadım, ben de kendimle baş başa kalmaktan tedirgin oluyorum–, piposuyla, siyah bira bardağıyla oynayıp duruyor, ikide birde saatine bakmak için gömleğinin kolunu çaktırmadan sıyırıyordu. Bardaki birkaç yerli bize ters ters baktı, çok geçmeden oradan çıktık ve yıldızların, hızla ilerleyen ayın ve parçalı bulutların olduğu harika bir ekim akşamı gökyüzünün altında sessizce tekrar Cedars'a yürüdük. Çoğu geceler, uyumak için ya da uyumayı denemek için odamdaki en iyi Napolyon şişesinden altı kadeh konyak içerim. Sanırım ona biraz ikram edebilirim, ama etmesem daha iyi olur. Albay'la hayat ve benzeri konular üzerinde gece sohbetleri fikri cazip gelmiyor. Gece uzun, sabrım kısa.

Nasıl içtiğimden daha önce söz etmiş miydim? Bir balık gibi içerim. Hayır, balık gibi değil. Balıklar içki içmezler. Sadece nefes alışım onlarınkine benziyor. Geçen yıllarla saçı ağarmış, kararsız, yolunu kaybetmiş, teselliye ve içkinin verdiği kayıtsızlıkla kısa bir soluk almaya ihtiyaç duyan, sınırlı yeteneği ve daha sınırlı hırslı olan yeni dul kalmış –yoksa dul bırakılmış mı?– biri gibi içerim. Eğer uyuşturucum olsaydı kullanırdım, ama hiç yok ve nasıl gidip bulabileceğimi bilmiyorum. Ballyless'de uyuşturucu satıcısı olduğundan şüpheliyim. Belki de Pecker Devereux bana yardım edebilir. Ablak, bayağı, güneş yanığı suratı, goriller gibi çarpık kolları, kaslı göğsü ve geniş omuzlarıyla ürkütücü biridir. Kocaman yüzünün her tarafı eskiden kalma sivilce ya da çiçek hastalığı yüzünden çopurlaşmıştır ve her bir çukur parlak siyah kir lekesiyle doludur. Eskiden açık deniz gemicisiymiş; birini öldürdüğü de söyleniyor. Sıska bir tazıya benzeyen karısıyla, ağaçların altında, tekerleksiz bir karavanda yaşadığı bir meyve bahçesi var. Elma satıyor; ayrıca ağaç altına düşmüş meyvelerden yapılan ve kasabanın genç erkeklerini cumartesi geceleri çılgına çeviren buğulu, kükürt kokulu bir içkiyi de el altından satıyor. Neden ondan böyle bahsediyorum ki? Pecker Devereux'nün benim için

ne anlamı var? Bu bölgelerde x harfi telaffuz ediliyor ve Devrecks diyorlar, kendimi tutamıyorum. Dizginlerinden boşalmış hayal gücü nasıl da çılgınca çalışır.

Bugün pazar öğle yemeği için bize katılan Matmazel Vavasour'un arkadaşı Bun'ın gelişiyle, deyim yerindeyse günümüz aydınlandı. Ona öğle vakti lobide rastladım, çaresizmiş gibi sallanıp güçlükle soluyarak cumbadaki hasır koltuktan taşıyordu. Oturduğu yer dumanlı güneş ışığıyla doluydu ve aslında geçenlerde ölen Tonga Kraliçesi kadar gözden kaçırılmaz olsa da, ilk başta onu pek de seçemedim. Belirsiz bir yaşta, kocaman birisiydi. Göğüslerini ve kalçalarını patlayacak derecede şişirilmiş gibi gösteren, kuşakla belinden sıkıca bağlanmış çuval renkli tüvit bir elbise giymişti; mantar renkli kısa, dolgun bacakları vücudunun alt bölgelerinden fırlayan iki devasa tapa gibi öne çıkmıştı. Narin hatlı, pembe pembe parlayan minik, sevimli yüzü, çok eskilerde kalmış genç kızlığının iyi korunmuş fosili gibi açık tenli, büyük kafasının ortasına kondurulmuştu. Kül ve gümüş rengi saçları eski moda bir biçimde ortadan ayrılıp arkaya doğru çekilerek kendine has bir topuzla toplanmıştı. Bana gülümsedi ve pudralanmış gerdanı hafifçe sarsılarak başıyla selamladı. Kim olduğunu bilmiyordum; yeni gelmiş bir müşteri olduğunu düşündüm – Matmazel Vavasour'un ölü sezonda yarım düzine boş kiralık odası olur. Kadın ayağa kalkınca, hasır koltuk işkenceden kurtulmuş gibi bir çığlık attı. Gerçekten de şaşılacak bir gövdesi vardı. Kemerinin tokası düşüp de kemeri açılacak olsa kafası, bir, evet bir kurabiyenin üzerindeki kiraz gibi durarak bedeni kusursuz bir küre biçimine dönüşürdü, diye düşündüm. Bana yönelttiği acıma ve merakla karışık bakışından kim olduğumun farkında olduğu ve benim kötü durumumdan haberdar edilmiş olduğu çok belliydi. Bana, kulağa çok güzel gelen, arada tire olan ismini söyledi, ama ânında unuttum. Eli bir bebeğinki gibi küçük, yumuşak, nemli ve sıcaktı. O esnada Albay kolunun altında pazar gazeteleriyle odaya geldi, ona baktı ve kaşlarını çattı. Böyle kaşlarını çattığında gözlerinin sarımsı akları kararmış gibi görünür ve ağzı bir tüfeğin

ucundaki süngünün körelmiş kare şekline dönüşür.

Yasta olmanın az ya da çok acı veren sonuçlarının arasında bir de sahtekârlık yapıyormuşum gibi ahmakça bir duygu vardı. Anna öldükten sonra herkes bana özen gösteriyor, benim isteklerime uyuyor, beni özel bir saygı nesnesi haline getiriyorlardı. Kaybımı öğrenen insanların arasındayken herkes derin bir sessizliğe gömülüyordu; onların bu durumuna karşılık benim de ciddi ve düşünceli bir biçimde susmaktan başka çarem olmadığını fark ediyordum ve bu da hemen seğirmeme neden oluyordu. Bu kendimi soyutlama durumu, eğer daha önce başlamadıysa, mezarlıkta başladı. İnsanlar mezarın başında durduğum yerin karşısından beni nasıl da şefkatle seyrediyorlardı ve sanki bayılıp baş aşağı çukura düşme tehlikesi içerisindeymişim gibi tören bittiğinde nasıl da nazikçe, ama aynı zamanda sıkıca kolumu tutmuşlardı. Kederli kahramanın, kollarında kadın kahramanın cesediyle sendeleyerek sahneye geldiği final sahnesinde eski tarz trajedi oyuncusu kadınların takındıkları o giderek çözülen katı ifadeyle gözlerimin içine bakarak ve teselli edecek söz bulamadan kafalarını sallayıp ellerime sıkıca sarılarak etrafımı saran kadınların sıcaklığında tehlikeli bir şey sezdiğimi bile düşünmüştüm. Durup bir elimi kaldırarak, bu insanlara gerçekten onların saygılarını, çünkü hissettiğim şey saygıydı, hak etmediğimi ve Anna ölürken benim yalnızca bir seyirci, bir figüran olduğumu söylemek geldi içimden. Öğle yemeği boyunca Bun, benimle sıcak bir ilgi, sessiz bir saygı tonuyla konuşmayı sürdürdü; karşılığında ne kadar uğraştıysam da cesur ve çekingen gibi gelmeyen bir tonu bir türlü ayarlayamadım. Matmazel Vavasour'un tüm bu duygusallık gösterisini gittikçe sinir bozucu bulmaya başladığını görebiliyordum; masaya daha az duygulu, daha canlı bir hava yaymak için birkaç girişimde bulunduysa da başaramadı. Her ne kadar her defasında terslenerek hava durumu tahminleri ve günlük gazeteden başlıklarla Bun'ın aralıksız ilgi akışının arasına girmeye çalıştıysa da, Albay da kâr etmedi. Tek kelimeyle, Bun'ın dengi değildi. Kararmış takma dişlerini ortaya çıkaran korkunç

sırıtmaları ve mimikleri, yüzüne pervasızca ilerleyen bir suaygırının karşısında başını sallayarak kıpırdanan bir sırtlan ifadesi veriyordu.

Bun, soyadı tireyle yazılan soylu bir ailenin kızına yakışmayan, benim de bilmemi pek istemeyeceği koşullar içinde şehirde, bir dükkânın üzerindeki bir dairede yaşıyor. Bana örneğin bekâr bir papazın ya da dul kalmış bir toprak ağasının evini çekip çeviren kız kardeşi gibi eski devirlerin o kuvvetli bakirelerini anımsatıyor. O cıvıldayıp dururken, onu çevresine sıralanmış çekik gözlü hizmetçilerin ortasında, sırtında adını kestiremeyeceğim, hani şu ipek ve yün karışımı ince kumaştan bir giysi, ayağında düğmeli botlarla bir malikânenin büyük kapısı önündeki granit basamaklarda bütün heybetiyle otururken hayal ettim; onu, tilkiyi yıldıran düşmanı olarak pembe av kıyafeti ve peçeli melon şapkasıyla, dörtnala koşan büyük siyah bir atın kavisli sırtına erkek gibi bacaklarını iki yana açarak binmiş biçimde canlandırdım; ya da kuzinesi, fırınlanmış çamdan tezgâhı ve tavandan asılı jambonları olan kocaman bir mutfakta durmuş, Beyefendinin Şanlı On İki[1] şerefine vereceği ziyafette dana etinin hangi parçalarının sunulacağı konusunda sadık emektar Bayan Grub'a talimat verirken gözümün önüne getirdim. Ben böyle zararsız hayallere dalıp gitmişken, Bun ve Matmazel Vavasour arasındaki savaşın iyice alevlenene kadar farkına varmadım; nasıl patlak verdiği ve neyle ilgili olduğu konusunda da hiçbir fikrim yoktu. Matmazel Vavasour'un elmacıkkemiklerinin üzerindeki genellikle kendi halinde duran iki benek öfkeyle al al olurken, büyüyen bir öfkenin etkisiyle şişip kabararak daha da irileşiyormuş gibi görünen Bun, kesik kesik soluk alarak, sabit ve kurbağanınkine benzeyen bir gülümsemeyle masanın karşısındaki arkadaşına bakarak oturuyordu. Adaletsizce eşleştirilmiş bir çift sallanan oyuncak at gibi birbirlerine toslayarak kindar bir nezaketle konuşuyorlardı. *Gerçekten, senin bunu nasıl söyleyebileceğini anlayamıyorum... Seni anlamam mı gerekiyor...? Sorun benim şey yapmam değil...*

[1] Glorious Twelfth- İngiltere'de dağ tavuğu avının başladığı 12 Ağustos günü. (Yay.)

Sorun senin yaptığın... Pekâlâ, sadece... Çok büyük ihtimalle öyle değil... Affedersin, kesinlikle öyle! Gittikçe dehşete düşen Albay, dostça başlayan, ama birden öldürücü bir hal alan bir tenis maçı izliyormuş gibi gözleri yuvalarından çıkarak çılgınca bir Matmazel V.'ye, bir Bun'a bakıp duruyordu.

Matmazel Vavasour'un bu mücadeleden kolayca galip olarak çıkmasını beklerdim, ama öyle olmadı. Emrinde bulunduğundan emin olduğum silahların tüm gücünü kullanarak savaşmıyordu. Bun'ın kesinlikle farkında olduğu, hatırı sayılır ağırlığının tamamıyla güvendiği ve kendi lehine saydığı bir şeyin Matmazel V.'yi tuttuğunu görebiliyordum. Tartışmalarının en ateşli yerinde Albay'ı ve beni unutmuş gibi görünmüş olsalar da bu mücadeleyi kısmen benim için, beni etkilemek ve ikisinden birini tutmaya ikna etmek için sürdürdükleri gerçeği giderek ortaya çıktı. Bunu Matmazel Vavasour bir kez bile benim tarafıma bakmazken, Bun'ın istekli küçük siyah gözlerinin cilveyle bana doğru kaymasından çıkartabiliyordum. Bun'ın, benim ilk başta zannettiğimden daha sinsi ve kurnaz olduğunu görmeye başladım. İnsanlar, şişmanların aynı zamanda aptal olmaları gerektiğini düşünme eğilimindedirler. Fakat bu şişko, benim kişiliğimi sınamıştı ve şuna inanıyordum ki tüm özlerimle, beni olduğum gibi görmüştü. Peki gördüğü şey neydi? Hayatım boyunca çok zengin ya da hali vakti yerinde bir kadının kocası olmak beni hiç rahatsız etmemiştir. Sanat meraklısı olmak için doğmuştum ve Anna'yla tanışana kadar tek eksiğim paraydı. Önce Charlie Weiss'ın, şimdi ise benim olan Anna'nın parasının kaynağıyla ya da Charlie'nin bu parayı kazanmak için ne kadar veya ne tür bir ağır makine alıp satmak zorunda kaldığıyla da özellikle ilgileniyor değilim. Sonuçta para nedir ki? İnsanda yeteri kadar oldukça neredeyse hiçbir şeydir. Öyleyse Bun'ın gizli, ama her şeyden haberdar bakışının, karşı konulmaz merakının karşısında neden böyle kıvranıyordum?

Ama hadi Max, hadi. Kökenlerimden her zaman utandığımı inkâr etmeyeceğim; şimdi bile içsel bir öfkeyle ve kız-

gın bir içerlemeyle titremem için Bun gibi insanların hor gören bir bakışı ya da küçümseyen bir sözü yeter. Başından beri kendimi düzeltmeyi aklıma koymuştum. Chloe Grace'den kısa bir süre için de olsa, ailesinin üstün sosyal konumunun seviyesinde olmaktan başka ne beklemiştim? O Olympos yükseklikleriyle boy ölçüşmek zor işti. Orada Bun'la otururken dayanılmaz, bayıltıcı bir ürpertiyle Cedars'ta yarım yüzyıl önceki bir başka pazar öğle yemeğini hatırladım. Beni kim davet etmişti? Chloe olmadığına eminim. Sanırım o zaman hâlâ hayranı olduğum ve dili tutulmuş bir halde masasında oturmamdan keyif alan annesi davet etmişti. Ne kadar gergindim, gerçekten çok korkmuştum. Masada tuhaf biçimli baharatlıklar, porselen sos kapları, et bıçağı için gümüş bir bıçaklık, kemik sapı ve arkasında çekip çıkarılabilen emniyet kaldıracı olan et kesme çatalı gibi daha önce hiç görmemiş olduğum şeyler vardı. Her yeni servis geldiğinde ben kendiminkileri elime almayı göze almadan onların hangi çatal bıçağı ellerine alacaklarını görmek için bekliyordum. Birisi bana bir kâse nane sosu uzattı ve onunla ne yapacağımı bilemedim – nane sosu! Masanın öteki ucundan Carlo Grace lokmalarını kuvvetlice çiğneyerek ara sıra bana neşeli bir bakış yolluyordu. Kulübedeki hayatın nasıl olduğunu bilmek istiyordu. Yemeklerimizi neyin üzerinde pişiriyorduk? Gazocağında pişirdiğimizi söyledim. "Ha!" diye bağırdı. "Primus inter pares."[1] Ve nasıl da güldü, esprisini kendisinin dışında kimsenin anlamadığına eminim, ama Myles da güldü, hatta Rose'un bile dudakları seğirdi ve Chloe onların alaylarına değil de benim talihsizliğime kaşlarını çattı.

Sınıfsız bir sınıfın üyesi olduğu için, Anna benim bu konulardaki hassasiyetimi anlayamazdı. Annemden hoşlanırdı – annemi bütün korkunçluğuna, acımasızlığına ve bağışlamazlığına rağmen kendince hoş bulurdu. Annem ise, aslında söylememe pek gerek yok, bu sıcak saygıya karşılık vermezdi. Bence hepsi de tatsız geçen iki ya da üç defadan fazla karşılaşmadılar. Annem düğüne gelmemişti –itiraf

[1] Primus: gazocağı; primus inter pares: Eşitler arasında birinci. (Çev.)

edeyim, onu davet etmemiştim– ve düğünden çok geçmeden, Charlie Weiss'la yaklaşık aynı zamanda öldü. "Sanki ikisi de bizi serbest bırakıyorlardı," dedi Anna. Bu iyi niyetli benzetmesine katılmamıştım, ama hiç yorum yapmadım. Bir gün klinikte gördüğüm kadarıyla hiç nedeni yokken birden annemden bahsetmeye başladı; galiba uzak geçmişin kişileri sonunda haklarını istemek için geri dönüyorlar. Fırtına ertesi bir sabahtı; köşe odanın penceresinin dışında, yaprakların düşmesiyle karmakarışık olmuş çimenlik ve akşamdan kalma sarhoşlar gibi hâlâ sallanmaya devam eden ağaçlar, dağınık ve içki sersemi bir manzara oluşturuyordu. Anna'nın bir bileğinde plastik bir etiket, diğerinde ise üzerindeki düğmeye basılınca çoktan kirlenmiş kan dolaşımına belli dozda morfin yayan kol saati gibi küçük bir aygıt vardı. Eve ziyaret için ilk kez gittiğimizde –ev: Kelime beni itiyor ve tökezliyorum– annem onunla neredeyse tek kelime bile konuşmadı. Annem, ev sahibesinin kedilerinin kokusuyla dolu, kanalın kenarında, loş ve basık bir dairede yaşıyordu. Hediye olarak ona gümrüksüz sigaralar ve bir şişe beyaz İspanyol şarabı götürmüştük, bunları burun kıvırarak kabul etti. Bizi ağırlamasını beklemediğimizi umduğunu söyledi. Banyo suyunun kahverengi olduğu ve Anna'nın el çantasının çalındığı yakınlardaki ucuz bir otelde kaldık. Annemi hayvanat bahçesine götürdük. Ona birini, elbette ki beni, anımsattıklarını anlamamıza sebep olan Habeş maymunlarına tiksintiyle gülmüştü. İçlerinden bir tanesi omzunun üstünden bakarak canından bezmiş gibi tuhaf bir edayla mastürbasyon yapıyordu. "İğrenç şey," dedi annem, çok da önemsemeden ve dönüp gitti.

Fillerin rahatsız edici sesleriyle kıyıdaki tatil kalabalığının gürültüsünün birbirine geçtiği bahçelerin içindeki bir kafede çay içtik. Annem, barışma hediyelerim hakkında ne düşündüğünü göstermek istermiş gibi gümrüksüz sigaraların her birini üç ya da dört nefesten sonra gösterişli biçimde ezip söndürerek içti.

"Neden sana Max deyip duruyor?" diye tısladı bana, Anna ona bir tane yağlı çörek alıp gelmek için tezgâha gitti-

ğinde. "Senin adın Max değil."

"Artık öyle," dedim. "Sana gönderdiğim, üzerinde adımın olduğu, benim yazdığım şeyleri okumadın mı?"

Umursamazlığını göstermek için hep yaptığı gibi omzunu silkti.

"Onları başka birinin yazdığını sanmıştım."

Annem, bakımsız gri buklelerinin üzerindeki tepesi siyah tüllü, çörek biçiminde şapkası, dimdik duran sırtıyla sandalyesinde yan dönüp kucağındaki çantasını sıkı sıkı tutarak oturuşuyla bile öfkesini göstermeyi bilirdi. Çenesinde de gri tüyler peydahlanmıştı. Hor görerek etrafına bakınıyordu. "Hah," dedi, "işte tam burası. Sanırım beni burada bırakıp maymunların yanına koymak ve onların beni muzla beslemelerine izin vermek istiyorsunuzdur."

Anna yağlı çörekle döndü. Annem çöreğe küçümseyerek baktı.

"Onu istemiyorum," dedi. "Onu istemedim ben."

"Anacığım," dedim.

"Bana anacığım deme."

Ama biz giderken dairenin açık kapısının arkasına gizlenip gözlerini gizlemek için kolunu kaldırarak ve kendisine öfkelenerek çocuk gibi ağlamıştı. O kış, mevsimsiz ılık bir hafta ortası öğleninde kanalın kenarında bir bankta otururken öldü. Anjini olduğunu kimse bilmiyordu. Bir serseri yanına oturup onun ölü olduğunu fark etmeden kahverengi kesekâğıdının içindeki şişesinden ona bir yudum ikram ettiğinde güvercinler hâlâ annemin onlar için yola saçmış olduğu ekmek kabuklarının üzerinde geziniyorlarmış.

"Çok tuhaf," dedi Anna. "Tıpkı böyle burada olmak ve sonra olmamak."

İçini çekti ve dışarıya, ağaçlara doğru baktı. O ağaçlar onu büyülüyordu, gidip aralarında durmak, büyük dalların içinde esen rüzgârı duymak istiyordu. Ama artık onun için dışarı çıkmak diye bir şey olmayacaktı. "Burada olmuş olmak," dedi.

Birisi bana bir şey söylüyordu. Konuşan Bun'dı. Kafamdaki dehşet odasının içinde gezinerek ne kadar zamandır

oradan kopmuştum acaba? Öğle yemeği bitmişti ve Bun vedalaşıyordu. Güldüğünde ufak yüzü buruşup nokta gibi minik burnunun etrafında daralarak olduğundan daha da küçülüyor. Batıda alçalmaya başlamış olan nemli güneş, soluk pırasa yeşili gökyüzünde hâlâ parıldıyor olsa da pencereden bulutların kümelendiğini görebiliyordum. Bir an için yine o pembe alt dudağım sarkık biçimde, devasa ellerim çaresizce önümde masanın üzerinde uzanarak, tutsak, sakinleşmiş ve gözleri kızarmış büyük bir maymun gibi sandalyede iyice kamburlaşarak oturan hayalimi gördüm. Son günlerde giderek artan sıklıkta, hiçbir şey bilmiyormuşum, bildiğim her şeyin bir sağanak misali hafızamdan akıp gitmiş gibi geldiği ve hepsinin geri dönmesini bekleyerek, ama döneceklerinden emin olmayarak bir an için felce uğramış bir dehşet içerisinde kaldığım anlar oluyor. Bun, o güçlü bacaklarını toplayıp ayağa kalkabilmek için kullanacağı hatırı sayılır çabaya hazırlık olarak eşyalarını topluyordu. Matmazel Vavasour çoktan ayağa kalkmıştı; Bun'ın gitmesi için sabırsızlanarak ve bunu belli etmemeye çalışarak arkadaşının bir bowling topu kadar büyük ve yuvarlak omzunun etrafında dolanıp duruyordu. Albay ise ileriye doğru uygunsuz bir açıyla eğilip ağır ve biçimi taşımaya elverişsiz olan bir mobilya parçasını omuzlamaya çalışan nakliye işçisi gibi elleriyle havada belirsiz işaretler yaparak Bun'ın öbür yanında duruyordu.

Bun, parmak boğumlarıyla masayı tıkırdatarak "Evveeet!" deyip neşeyle önce Matmazel Vavasour'a, sonra da Albay'a doğru baktı; ikisi de sanki bir ellerini Bun'ın dirseklerinin altına koyup onu ayağa kaldırmak üzereymişler gibi içe doğru birer adım yaklaştılar.

Dışarıya çıkıp bitmekte olan sonbahar akşamının bakır renkli ışığına daldık. Sert rüzgâr esintileri ağaçların tepelerini eğerek ve ölü yaprakları gökyüzüne savurarak İstasyon Caddesi'ni süpürüyordu. Ekin kargaları çiğ sesleriyle öttüler. Yıl neredeyse bitti. Neden bu yılın yerine takvimdeki yeni bir sayıdan başka bir şeyin geleceğini düşünüyorum? Bun'ın uğurböceği kadar parlak, kırmızı küçük hızlı bir *mo-*

del arabası demir kapının iç tarafındaki çakıllığa park edilmişti. Bun önce kocaman kıçını içeri itip sonra bacaklarını kaldırıp homurtuyla sahte kaplan derisi döşemenin üstüne ağırca sırtüstü düşerek kendisini geri geri şoför koltuğuna sokmaya çalışırken, araba yaylarının üzerinde güçlükle soluyordu. Albay demir kapıyı çekerek açtı ve yolun ortasında durup kollarının geniş, coşkulu işaretleriyle onu yönlendirdi. Egzoz dumanı, deniz ve bahçenin sonbahar çürümüşlüğünün kokuları. Kısa bir terk edilmişlik. Hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şey, yine yaşlı maymunum. Bun arabanın kornasını neşeyle çaldı ve kısık yüzü camdan bize sırıtarak el salladı, Matmazel Vavasour da keyifsizce ona el salladı ve araba vızıldayarak bir yana eğik biçimde yoldan ve demiryolu köprüsünün üzerinden geçerek gözden kayboldu.

"O tam bir baş belası," diyerek Albay, ellerini ovuşturup içeriye doğru yürüdü.

Matmazel Vavasour içini çekti.

Öğle yemeği o kadar uzun sürmüş, o kadar gergin geçmişti ki, akşam yemeği yemeyecektik. Matmazel Vavasour'un arkadaşıyla yaşadığı ağız dalaşından dolayı hâlâ allak bullak olduğunu görebiliyordum. Albay en azından ikindi çayını elde edebilmek için onun peşinden mutfağa gittiğinde Matmazel V. ona epey kızgındı ve o da hızla odasına, radyodaki futbol maçının yorumuna koştu. Ben de kitabıma koştum –Bell'in Bonnard incelemesi, pis su birikintisi kadar sıkıcı– ama okuyamadım ve kitabı kenara koydum. Bun'ın ziyareti pansiyon sakinlerinin hassas dengesini bozmuştu; havada sanki ince, gergin bir alarm teli çekilmiş ve hâlâ titriyormuş gibi bir tür sessiz titreşim vardı. Cumbada oturdum ve günün kararmasını izledim. Yolun karşısındaki çıplak ağaçlar batan güneşin son parıltılarının karşısında siyah görünüyorlardı ve ekin kargaları gürültülü bir sürü halinde daireler çizip alçalarak, geceyi kavga ederek karşılıyorlardı. Anna'yı düşünüyordum. Kendime Anna'yı düşündürüyorum, bunu bir egzersiz olarak yapıyorum. İçimde bir bıçak gibi yerleşmiş durumda, yine de onu unutmaya başlıyorum. Aklımdaki hayali şimdiden yıpranıyor, boya parçaları, altın

renkli ince tabakalar yontuluyor. Tuvalin tamamı bir gün boşalacak mı? Onu ne kadar az tanıdığımın, demek istediğim ne kadar yüzeysel ve beceriksizce tanıdığımın farkına vardım. Bunun için kendimi suçlamıyorum. Belki de suçlamalıyım. Çok tembel, çok dikkatsiz ve kendi içime kapanık biri miydim? Evet, tüm bunların hepsi doğru ve yine de bu unutmanın, bu tanımamış olmanın bir suçlama konusu olduğunu düşünemiyorum. Sanırım tanıma sürecinde çok fazla şey beklemişim. Kendim hakkında bu kadar az şey bilirken başkasını tanımayı nasıl düşünebilirim?

Fakat bir dakika, hayır, sorun bu değil. Samimiyetsizleşiyorum – evet evet, sizin deyiminizle bir değişim için. Gerçek şu ki birbirimizi tanımak istemiyorduk. Dahası, asıl istediğimiz birbirimizi tanımamaktı. Daha önce bir yerde söylediğim gibi –birdenbire bu düşüncenin tuzaklarına düşmüş olduğum için şimdi geriye dönüp o yerin neresi olduğunu bulmak için zaman yok– Anna'da en başından beri bulduğum şey, kendimle ilgili hayalimi gerçekleştirmenin yoluydu. Bunu söylediğimde tam olarak ne demek istediğimi bilmiyordum, ama şimdi bunun üzerinde biraz düşününce birden anladım. Ya da anladığımı sanıyorum. Öyleyse bunu inceleyeyim, ne de olsa çok vaktim var, bu pazar akşamları hiç bitmiyor.

İlk günlerden itibaren başka biri olmak istemiştim. İlk kez bir öğretmenin kendisinden sonra tekrarlamamı söylediğinden beri *nosce te ipsum*[1] emrinin dilimde küllü bir tadı vardı. Kendimi gayet iyi tanıyordum ve tanıdığım bu şeyi sevmiyordum. Bir kez daha belirtmeliyim. Sevmediğim şey, olduğum kişi, yani birey olarak öz benliğim değildi –her ne kadar öz ve bireysel bir kişilik düşüncesinin bile şüpheli olduğunu kabul etsem de–, sevmediğim şey, doğduğum ortamın ve yetiştirilme tarzımın bana bir kişilik kazandırmak yerine, üzerime yüklediği etkiler, eğilimler, başkalarından edinilmiş fikirler ve sınıfsal tikler yığınıydı. Evet, kişilik yerine. Diğer insanların sahip oldukları ya da sahip olduklarını düşündükleri gibi bir kişiliğim hiçbir zaman ol-

[1] Latince'de kendini tanı anlamına gelir. (Çev.)

madı. En büyük isteği, başkalarından farksız biri olmak olan, ama hep başkalarından farklı bir hiçtim. Ne demek istediğimi biliyorum. Anna'nın benim dönüşümümün aracı olacağını hemen anlamıştım. O, tüm çarpıklıklarımın düz görüneceği panayır yeri aynasıydı. Birlikte olduğumuz ilk günlerde koca dünyayı kavramak için yaptığım beceriksizce denemelerime acıyarak, "Neden kendin olmuyorsun?" derdi – dikkatinizi çekerim, *kendini* tanımak değil, *kendin olmak. Kendin ol!* Elbette, *olmak istediğin herhangi biri ol* anlamına geliyor. Yaptığımız anlaşma, herkesin olduğumuzu söylediği insanlar olmanın yükünden birbirimizi kurtarmaktı. Ya da en azından o beni o yükten kurtardı, peki ama ben onun için ne yaptım? Belki de bu tanımamaya doğru yolculuğa onu dahil etmemeliyim, belki de bilmemeyi arzu eden yalnızca bendim.

Şu an karşı karşıya olduğum sorun tamamen tanıma sorunudur. Eğer kendimiz değilsek biz kimdik? Tamam, Anna'yı bunun dışında tutayım. Eğer kendim değilsem ben kimdim? Felsefeciler, diğer insanlar yoluyla varlığımızı oluşturduğumuzu ve tanımlandığımızı söylüyorlar. Bir gül karanlıkta kırmızı mıdır? Duyabilecek hiçbir kulağın olmadığı uzak bir gezegendeki bir ormanın içinde düşen bir ağaç gürültü çıkarır mı? Soruyorum: Beni Anna da tanımadıysa başka kim tanıyabilirdi? Anna'yı ben de tanımadıysam başka kim tanıyabilirdi? Saçma sorular. Birlikte mutluyduk ya da en azından mutsuz değildik, bu da çoğu insanın başardığından daha fazladır; bu yeterli değil mi? Eğer benzeri varsa, bizimki gibi bir evlilikte olması doğal olan gerginlikler ve sıkıntılar vardı. Bağrışmalar, çığlıklar, havada uçuşan tabaklar, arada sırada bir tokat, daha da seyrek bir yumruk; tüm bunların hepsini yaşadık. Sonra da Serge ve onun cinsi geldi, benim Serge'lerimden bahsetmiyorum, hayır, bahsetmiyorum. Ama en acımasız kavgalarımızda bile Chloe'yle Myles'ın güreş maçlarındaki gibi yalnızca vahşice oyun oynuyorduk. Kavgalarımıza kahkahayla, acı kahkahayla, ama bununla birlikte mahcubiyetle ve hatta biraz da utanarak, vahşiliğimizden değil de vahşi olmadığımız için utana-

rak son verirdik. Hissetmek için ve kendi kendini yaratmış varlıklar olduğumuz gerçeğini hissetmek için kavga ediyorduk. Ben öyleydim.

Biz, başka türlü yapabilir miydik, ben yapabilir miydim? Başka şekilde yaşıyor olabilir miydim? Faydasız bir sorgulama. Elbette yaşayabilirdim, ama yapmadım ve burada da bunu sormanın bile saçmalığı yatıyor. Her neyse, benim uydurma kişiliğimin ölçüleceği gerçekliğin mükemmel örnekleri nerede? Yetmişlik Marthe'yi çizdiği banyodaki o son resimlerde Bonnard onu hâlâ ilk tanıştığı zaman sanmış olduğu genç kız gibi resmediyordu. Neden kendimle ilgili bir gerçeklik görüşünü büyük ve trajik bir sanatçıdan daha çok istemeliyim ki? Anna ve ben elimizden gelenin en iyisini yaptık. Olamadığımız her şey için birbirimizi affediyorduk. Bu ıstırap ve gözyaşı vadisinde daha fazla ne beklenebilirdi ki? Anna, "O *kadar kaygılanma," dedi. "Ben de senden biraz nefret ediyordum. Sonuçta ikimiz de insandık."* Yine de tüm bunlara rağmen, sadece ne olabileceğini bilmediğim bir şeyi kaçırmış olduğumuz, kaçırmış olduğum fikrinden kendimi bir türlü kurtaramıyorum.

Yolumu kaybettim. Her şey birbirine girdi. Neden bu içinden çıkılmaz kaçamak konuşmalarla kendime işkence ediyorum, yeteri kadar vicdan sorgulaması yapmadım mı? Kendinle uğraşma Max, kendini rahat bırak.

Matmazel Vavasour alacakaranlık odadaki gölgelerin içinde hareket eden bir hayalet gibi içeri girdi. Yeteri kadar sıcak olup olmadığını, ateş yakmasının gerekip gerekmediğini sordu. Sırf bir şey sormuş olmak için ona Bun'ı, onun kim olduğunu, nasıl tanıştıklarını sordum. Cevap vermeden önce bir süre geçti; cevap verdiğinde ise cevabı benim sormamış olduğum bir soruyaydı.

"Pekâlâ, görüyorsun ki," dedi, "bu pansiyonun sahibi Vivienne'nin ailesidir."

"Vivienne mi?"

"Bun."

"Ya."

Şömineye eğildi ve çatırdatarak ızgaranın üzerinden

bir demet kurumuş ortanca aldı.

"Belki de buranın sahibi şimdi odur," dedi, "çünkü ailesinin çoğu öldü." Çok şaşırdığımı, evin ona ait olduğunu sandığımı söyledim. "Hayır," dedi, elindeki kuru çiçeklere kaşlarını çatarak, sonra da dilinin en ince ucunu göstererek neredeyse şeytani biçimde yukarı doğru baktı. "Ama deyim yerindeyse, artık buraya bağımlı oldum."

Albay'ın odasından uzaktan uzağa kalabalığın tezahüratını ve yorumcunun heyecanlı bağrışlarını duyuyorduk; birisi gol atmıştı. Bu saatte neredeyse karanlıkta oynuyor olmalıydılar. Uzatmalar.

"Ve hiç evlenmediniz mi?" dedim.

Gözlerini yine devirerek bu söylediğime küçük bir gülümsemeyle karşılık verdi.

"Ah, hayır," dedi. "Hiç evlenmedim." Bir an bana baktı ve sonra bakışlarını öteye çevirdi.

Elmacıkkemiklerinin üzerindeki iki küçük leke parladı. "Vivienne," dedi, "benim arkadaşımdı. Yani Bun."

"Ya," dedim yine. Başka ne diyebilirdim ki?

Matmazel V. şimdi piyano çalıyor. Schumann, *Kinderscenen*. Sanki bana bir şeyler hatırlatmak ister gibi.

İlgisiz gibi görünen şeylerin zihnime yerleşme biçimleri ne kadar tuhaf değil mi? Cedars'ın arkasında, pansiyonun bir köşesinin ot öbeğiyle dolu çimenlikle birleştiği yerde eğri bir siyah atık borusunun altında, elbette artık orada olmayan bir su fıçısı duruyordu. Zamanla kararmış tahtaları ve pasın kıvrımlarına kadar çürüttüğü kasnaklarıyla tam boy, gerçek bir tahta fıçıydı. Kenarı güzel bir biçimde eğilmişti ve o kadar pürüzsüzdü ki, insan tahtaların birleşme noktalarını kolay kolay fark edemezdi; yani düzgünce kesilmiş ve rendelenmişti, ama ıslak damarlarının dokusu bir hasırotu kabuğu gibi, ancak ele gelişi daha sert, daha soğuk ve daha nemli tüylerden ya da havdan oluşmuştu. Kaç galon su aldığını bilemem, ama bu bölgelerde yazın bile, hatta özellikle yazın yağmurun sıklığı yüzünden fıçı her zaman neredeyse

ağzına kadar dolu olurdu. Fıçına içine bakınca, su petrol kadar siyah ve yoğun görünürdü. Fıçı biraz yan yattığı için, suyun yüzeyi en küçük nefeste titreyen ve bir tren geçip gittiğinde dehşete düşmüş dalgacıklara dönüşen geniş bir elips oluştururdu. Su fıçısının orada bulunmasından dolayı bahçenin o bakımsız köşesinin kendine özgü yumuşak, nemli bir iklimi vardı. Isırgan, karabuğday yaprakları, kahkahaçiçeği ve adlarını bilmediğim başka yabani otlar bol miktarda büyüyorlardı ve gün ışığı orada, özellikle sabah saatlerinde yeşilimsi bir renk alırdı. Fıçının içindeki yağmur suyu yumuşak ya da sertti, ikisinden biriydi, ve bu yüzden saç veya kafa derisi ya başka bir şey için, bilmiyorum, faydalı olduğu düşünülüyordu. Pırıltılı, güneşli bir sabah orada, Rose'un saçını yıkmasına yardım eden Bayan Grace'e rastlamıştım.

Hafıza, nesneleri kıpırtısız tutmayı tercih ederek hareketi sevmez; anımsadığım pek çok sahne gibi bunu da bir tablo olarak görüyorum. Rose, ellerini dizlerine dayayıp belinden öne doğru eğilmiş duruyor; saçları üzerinden sabun köpükleri damlayan uzun, siyah parıltılı bir küme halinde yüzünden aşağı iniyor. Ayakları çıplak, yüksek çimlerin içinde ayak parmaklarını görüyorum; üzerinde, o dönemler moda olan beli bol, omuzları dar ve göğüs kısmının ortasında kırmızı ve Prusya mavisi dikişle soyut bir model işlenmiş o belirsiz Tirol işi kısa kollu beyaz keten bir bluz var. Yakası iyice açık ve yakanın oyuğundan bir an için hızla dönen topaçların uçlarına benzeyen küçük, sivri göğüslerini görüyorum. Bayan Grace, bahçeye yakışıksızca yatak odası havası veren mavi bir saten sabahlık ve yumuşak mavi terlikler giymiş. Saçı kaplumbağa kabuğundan yapılma, galiba klips ya da firkete denilen iki tokayla kulaklarının arkasına tutturulmuş. Yataktan çıkalı fazla olmadığı belli ve yüzünün sabah ışığında mahmur, kabaca yontulmuş bir ifadesi var. Kafasını ve sol omzunu eğerek, bir avcunu Rose'un gür saçlarının altında tutup öteki eliyle emaye bir tastan bol miktarda yoğun, gümüşi su dökerek tam Vermeer'in[1] süt ibrikli hizmetçisinin pozunda duruyor. Su, Rose'un kafasının tepe-

sine döküldüğü yerde tıpkı Pierrot'nun gömleğinin kolundaki ay ışığı noktası gibi çalkalanan ve kayan çıplak bir alan yaratıyor. Rose, soğuk suyun kafa derisine çarpmasına baykuş gibi bağırmalarla itiraz ediyor: *Ay! Ay! Aaay: "Oo! Oo! Oo!"*

Zavallı Rosie. Onun adını, asla bu sıfatı iliştirmeden anamam. On dokuzunda, bilemediniz yirmisindeydi. Uzunca boyu, son derece narin vücudu, ince beli ve iri kalçasıyla, açık tenli yassı alnından düzgün, biçimli ve parmakları biraz yayılan ayaklarına kadar ipeksi, küskün bir zarafete sahipti. Sanırım kırıcı olmak isteyen birisi –örneğin Chloe– onun hatlarını haşin olarak tarif edebilirdi. Firavunlarınki gibi gözyaşı damlası biçiminde delikleri olan burnu köprülüydü ve köprü kemiğinin üzerinde teni saydamlaşacak kadar gergindi. Burnu sola doğru biraz çarpıktır, bu yüzden tam karşıdan bakılınca tıpkı o soyut Picasso portreleri gibi hem cepheden hem de yandan görünüyor gibi gelir. Bu kusuru onu orantısız göstermek yerine, yüzünün duygulu anlamlılığını daha da vurgular. Dinlenirken, gözetlenmekte olduğunun farkında olmadığı zaman –ben nasıl da küçük bir röntgenciydim!– gözlerini kapatarak ve hafifçe çukur çenesini omzunun altına kıvırarak başını iyice aşağıya eğerdi. O zaman melankolik, uzak, kendisini unutmuş ve onun için tüm olacakların, aslında olmayacakların kasvetli rüyasına dalmış görüntüsüyle Duccio'nun[2] tablolarındaki *Madonna*'ya benzerdi.

O yazın deniz suyuyla ağarmış görüntülerindeki üç ana figürden, beklenmedik bir biçimde hafızamın duvarına en keskin çizgilerle kazınmış olanı Rose'dur. Sanırım bunun nedeni Rose başka, bilinmeyen bir elin eseriyken görüntüdeki ilk iki figürün, yani Chloe ve annesinin, tamamen benim eserim olmalarıdır. Buraya bir parça boya vurarak, oradaki bir ayrıntıyı yumuşatarak iki Grace'i, bir annesini bir kızını yakından inceleyip duruyorum ve eserimi gözden ge-

[1] Johannes Vermeer van Delft (1632-1675). Resimlerinde genellikle ışık, renk ve şiirselliğin etkilerinin görüldüğü Hollandalı ressam. (Çev.)

[2] Duccio di Buoninsegna (1278-1318). 14. yüzyılda Floransa'nın rakibi olan Siena şehrinin baş ressamıdır. (Çev.)

çirmek için uzaktan baktığım zaman bile tüm bu yakın çalışmanın sonucu, onlara odaklanmamın netleşmekten çok bulanıklaşması oluyor. Ama Rose, Rose tamamlanmış bir portredir, Rose bitmiştir. Bu, benim için onun Chloe'den ya da annesinden daha gerçek veya daha önemli olduğu anlamına gelmiyor; kesinlikle öyle değil, yalnızca Rose'u en yakından resmedebilmemden kaynaklanıyor. Bu, onun hâlâ burada oluşundan kaynaklanıyor olamaz; çünkü onun şimdiki görüntüsü neredeyse tanınamayacak kadar değişmiş. Onu lastik ayakkabıları, ince, şeffaf siyah pantolonu ve koyu kırmızı gömleğiyle -başka kıyafetleri olmuş olsa bile, onu her hatırlayışımda hep bu giysiyle gözümün önüne gelir- donuk renkli bir örtü, kurdelesine bir çiçek iliştirilmiş tozlu bir hasır şapka, üstü biraz yosun tutmuş ve muhtemelen mukavvadan yapılmış bir duvar parçası ve ta dipte bir köşede koyu gölgelerin gizemli bir biçimde beyaz altın parlaklığındaki boş bir ışığa dönüştüğü aşıboyalı kapı gibi gelişigüzel, birbirleriyle ilintisiz stüdyo aksesuvarlarının ortasında durmuş olarak görüyorum. Varlığı benim için Chloe'nin ya da Bayan Grace'inki kadar canlı değildi, nasıl olabilirdi ki, yine de gece koyusu siyah saçı ve en güçlü güneş ışığının ya da en sert deniz esintisinin lekelemesinin olanaksız göründüğü tomurcuk gibi beyaz teniyle onu farklı kılan bir şey vardı.

Sanırım eski devirde, yani sözünü ettiklerimden de eski günlerde onun gibilere mürebbiye deniliyor olmalıydı. Ne var ki, bir mürebbiyenin bile kendine özgü mütevazı nüfuz alanları olmalıydı, oysa zavallı Rosie ikizlerin ve onların umursamaz ebeveynlerinin karşısında çaresizdi. Chloe ve Myles için o baş düşmanları, en zalim şakalarının kurbanı, hor görmelerinin ve sonsuz alaylarının nesnesiydi. Ona iki şekilde davranırlardı. Ya görünmez biriymiş gibi ona aldırmazlardı ya da ne kadar sıradan olursa olsun yaptığı veya söylediği her şeye aralıksız bir inceleme ve sorguya çekmeyle karşılık verirlerdi. Sanki onun yaptıkları o âna kadar görmüş oldukları en tuhaf ve açıklanamaz davranışmış gibi, Rose evin içinde dolanırken dibinden ayrılmayıp her hare-

ketini –bir tabak koyarken, bir kitabı kaldırırken, aynada kendisine bakmamaya çalışırken– yakından izleyerek onun peşinden giderlerdi. Rose dayanabildiği noktaya kadar onlara aldırış etmez, ama sonunda yüzü kızararak ve titreyerek onlara döner, kontrolünü kaybetmekte olduğunu anne ve baba Grace'in duymalarından korktuğu için sesini acı dolu bir fısıltıya çevirerek onu n'olur, n'olur rahat bırakmaları için yalvarırdı. İkizlerin istediği tepki de işte buydu; ona daha çok yaklaşıp hareketsizce hayrete düşmüş gibi yaparak yüzüne meraklı bir dikkatle bakarlardı ve gözlerinde yaşlar birikip ağzı acı ve aciz bir öfkeyle çarpılarak sarkana kadar Chloe onu sorularıyla sıkıştırırdı –tabağın üzerinde ne vardı, iyi bir kitap mıydı, neden aynada kendisini görmek istemiyordu?– ve sonra ikisi şeytan gibi gülerek neşeyle kaçarlardı.

Rose'un sırrını bir cumartesi öğle vakti Chloe'yu çağırmak için Cedars'a gelince keşfettim. Oraya vardığımda Chloe babasıyla birlikte arabaya biniyordu ve kasabaya doğru bir gezintiye çıkmak üzereydi. Demir kapıda durdum. Gidip tenis oynamak için anlaşmıştık – unutmuş olabilir miydi? Elbette. Perişan olmuştum; boş bir cumartesi öğle sonrasında böyle terk edilmek kolayca dayanılacak şey değildi. Babasının geçmesi için kapıyı açmakta olan Myles benim kederlendiğimi gördü ve kötü ruhlu bir cin gibi sırıttı. Bay Grace ön camın arkasından bana dikkatle bakıp kafasını Chloe'ye doğru eğdi ve bir şey söyledi, o da sırıtıyordu. Artık rüzgârlı parlak günün kendisi de alay ve genel bir neşe sızdırıyor gibiydi. Bay Grace gaz pedalına sertçe bastı ve araba arka tarafından gürültülü bir patlama sesi çıkararak çakıllığın üzerinde ileri fırladı, ben de hızla yoldan çekilmek zorunda kaldım –başka bir ortak noktaları olmasa da babam ve Carlo Grace'in gaddarca bir şaka anlayışları vardı– ve Chloe sanki benim orada durmakta olduğumu o anda fark etmiş gibi, bildiğim kadarıyla da öyleydi, yüzü camın arkasında bulanıklaşarak yan camdan kaşlarını çatıp şaşkınlıkla bana bakıyordu. Elimden geldiğince aldırmaz görünerek el salladım; Chloe de yapmacık bir üzüntüyle dudak-

larını bükerek gülümsedi ve omuzlarını kulaklarının hizasına kadar kaldırarak özür dilercesine abartılı biçimde omuz silkti. Araba, Myles'ın binmesi için yavaşlamıştı, Chloe yüzünü cama yaklaştırıp bir şey söyler gibi ağzını oynattı ve tuhaf bir resmiyetle sol elini kaldırdı, bir tür kutsama olabilirdi, bana şeytani bir zevkle sırıtan Myles'ın arka camdan ikiye ayrılmış gibi görünen kafası ve Chloe egzoz dumanı girdabında gözden kaybolurken ben de gülümseyip omuz silkmekten ve yine el sallamaktan başka bir şey yapamadım.

Evin terk edilmiş gibi bir görüntüsü vardı. Ön kapıdan geçip aşağıya, köşegen ağaç sırasının bahçenin sınırını belirlediği yere yürüdüm. İlerde yumuşak mavi renkte, sivri şist döşeli, zehirleyici kül ve gaz kokusunu yayan demiryolu hattı vardı. En yüksek dalları vahşi bir düzensizlik içinde savrulan bir sürü kol gibi karışık biçimde sallanan, birbirine çok yakın dikilmiş ağaçlar aşırı derecede uzamış ve biçimsizleşmişti. Neydi o ağaçlar? Meşe değildi – herhalde çınardı. Ne yapmakta olduğumun farkına vardığımda kendimi en ortadaki ağaca tırmanırken buldum. Bu ben olamazdım, cesur ya da maceraperest değildim ve yükseklere dayanamazdım, hâlâ da dayanamam. Fakat, yukarı daha yukarı, elimle ve ayağımın üst kısmıyla, ayağımın üstüyle ve elimle daldan dala atlayarak yukarıya tırmandım. Utandırmaya çalışan bir protestoyla etrafımda tıslayan yapraklara ve suratımı tokatlayan ince dallara rağmen tırmanış eğlenceli denecek kadar kolaydı ve kısa sürede gidilebilecek en üst dallara ulaştım. Tepemdeki dokunulabilecek kadar yakın görünen mat inci rengindeki basık gökyüzü ile çok aşağılardaki hafif hafif sallanan dünyanın güvertesi arasında, at biner gibi bacaklarını ayırarak küpeşteye tünemiş bir gemici kadar korkusuzca orada tutundum. O yükseklikte, toprak, duman, hayvan gibi denize uzak kara nesnelerinin kokusunu taşıyan rüzgâr, kesilmeyen bir somut hava akımını andırıyordu. Ufukta kasabanın çatılarını ve daha ilerde ve yukarıda, bir serap gibi, durgun denizin bir noktasında hareketsiz duran gümüş renkli küçük bir gemiyi görebiliyor-

dum. Bir kuş ince bir dala kondu, hayretle bana baktı ve sonra gücenmiş bir cıvıltıyla hızla tekrar uçup gitti. O kadar yukarıda ve her şeyden o kadar uzakta olduğum için öylesine sevinçli ve delice bir neşeyle doluydum ki, Chloe'nin unutkanlığını çoktan unutmuştum ve hıçkıra hıçkıra ağlamasını duyana kadar Rose'u fark etmemiştim.

Omuzlarını kamburlaştırarak ve sanki kendisini dik tutmaya çalışıyormuş gibi dirseklerini iki yanına sıkıca bastırarak benim tünediğim ağacın yanındakinin altında duruyordu. Titreyen parmakları bir mendil topağını sıkıca kavramıştı; ama öğlenin uğultulu nağmelerinin arasında ağlarken daha çok bir roman kahramanına benzediği için ilk başta tuttuğu şeyin mendil değil de buruşturulmuş bir aşk mektubu olduğunu sandım. Bastırılarak omuzlardan ve kafadan ibaret yayvan bir yassı cisim haline getirilmiş gibi görüntüsü ne kadar tuhaftı –saçının ayrım yeri elinde tuttuğu sırılsıklam mendilin soluk beyaz tonundaydı–; arkasındaki adım sesi üzerine aceleyle döndüğünde bowling topunun yalnızca yanından sıyırıp geçtiği bir kuka gibi bir an için sallandı. Bayan Grace, başı önde, kollarını yassılaşmış göğüslerinin üzerinde haç gibi kavuşturup ellerini omuzlarına çaprazlama koymuş olarak, çamaşır ipinin altındaki otlarla kaplı yoldan yaklaşıyordu. Yalınayaktı, şort ve kocasının ona yakışmayacak kadar büyük beyaz gömleklerinden birini giymişti. Rose'un az ilerisinde durdu ve tıpkı Rose gibi, kendisini dik tutmak için kucaklıyormuş, kendisi kollarında salladığı bir bebekmiş gibi ellerini hâlâ omuzlarında tutup kendi ekseni etrafında çeyrek dönüşlerle bir o yana bir bu yana dönerek bir an sessiz kaldı.

"Rose," dedi, gönül alıcı, şakacı bir tonla, "ah Rose, neyin var?"

Yüzünü kararlılıkla yine uzak çayırlara çevirmiş olan Rose, pek de kahkahaya benzemeyen bir ses çıkardı.

Sesi son kelimenin üzerine uçup kendi üzerine dökülerek "Neyim var?" diye bağırdı. "Neyim var ha?"

Topaklaşmış mendilin kenarına öfkeyle sümkürdü ve hareketini saçını savuran bir burun çekişiyle tamamladı. O

açıdan bile Bayan Grace'in gülümsediğini ve dudağını ısırdığını görebiliyordum. Çok uzaklardan arkamdan ötmekte olan bir düdük sesi geldi. Kasabadan gelen mat siyah lokomotifi ve yarım düzine yeşil tahta vagonu olan öğle treni, yuvarlak, kalın beyaz duman halkaları saçarak büyük bir çılgın oyuncak gibi çayırların arasından bize doğru yalpalıyordu. Bayan Grace sessizce ilerleyip parmağının ucuyla Rose'un dirseğine dokundu, ama Rose sanki dokunuş ateş sıcaklığındaymış gibi hemen kolunu çekti. Anlık bir esinti, gömleği Bayan Grace'in vücuduna yapıştırarak göğüslerinin dolgun hatlarını açıkça gösterdi. Bayan Grace, "Aa, hadi Rosie," diye onun gönlünü yapmaya çalıştı ve bu kez kurnazca bir elini kızın kolunun kıvrımına sokmayı başardı; Rose her ne kadar isteksiz ve sert dursa da Bayan Grace onu birkaç kez hafifçe çekiştirerek dönmesini sağladı ve ikisi birlikte ağaçların altında yürümeye başladılar. Rose durmadan konuşarak tökezleyip yürürken Bayan Grace az önceki gibi kafasını önünde tutuyordu ve neredeyse hiç konuşmuyor gibiydi; omuzlarının duruşuna ve hafifçe eğilerek adım atışına bakarak gülmesini zor tuttuğundan kuşkulandım. Rose'un hıçkırıklı titrek sözlerinden *aşk, aptalca* ve *Bay Grace* sözcüklerini ve Bayan Grace'in cevaplarından da ardından kuşkulu bir çığlık gelen *Carlo ha,* bağırtısını yakalayabildim. Ağacın gövdesini dizlerimin arasında titreten tren birden önümde belirdi; lokomotif geçerken makinist kabinine baktım ve parıldayan, dumandan kararmış bir kaşın altından bana doğru parlayan bir gözün akını açık biçimde gördüm. Tekrar onlara döndüğümde ikisi yürümeyi bırakmışlardı ve Bayan Grace gülümseyerek bir eli Rose'un omzunda, burun deliklerinin kenarları pembeleşmiş Rose da her iki elinin boğumlarıyla yaşlı gözlerini ovuşturarak uzun otların içinde karşı karşıya duruyorlardı; sonra trenin havada uzanan kör edici dumanı sertçe yüzüme esip geçtiğinde, onlar da dönmüş, birlikte yoldan yukarıya eve yürüyorlardı.

İşte sır ortadaydı. Rose, sorumluluğu altındaki çocukların babasına âşık olmuştu. Küçük olduğum için ne kadar eski olduğunu bilmesem de bu eski bir hikâyeydi. Ne düşün-

müştüm, ne hissetmiştim? En açık biçimde Rose'un ellerindeki mendil topağını ve Bayan Grace'in güçlü çıplak baldırlarının arkasında yeni yeni oluşmaya başlayan varis damarlarının mavi telkârisini hatırlıyorum. Tabii bir de istasyonda şakırdayarak duran ve tekrar yola koyulmak için sabırsızca bekliyormuş gibi fokurdayan, soluyan ve büyüleyici derecede karmaşık alt bölümlerinden kaynar su fışkırtarak duran buhar makinesini. Nesnelerin dayanıklı güçleriyle karşılaştırıldıklarında canlılar nedir ki?

Rose ve Bayan Grace gidince ben de ağaçtan indim –bunu yapmak tırmanmaktan daha zordu– ve dili ve gözleri bağlı evin önünden yavaşça geçip ıssız öğle sonunun parlak kurşuni ışığı altında İstasyon Caddesi'nden aşağı doğru yürüdüm. O tren istasyondan ayrılmıştı ve çoktan başka bir yerdeydi, bambaşka bir yerdeydi.

Chloe'ye keşfimden bahsetmek için doğal olarak hiç vakit kaybetmedim. Tepkisi hiç de beklediğim gibi olmadı. Doğru, ilk başta çok şaşırmıştı; ama çabucak kuşkulu bir hava takındı ve hatta canı sıkılmış gibi göründü, yani ona bunu söylediğim için canını sıkmıştım. Bu huzur bozucuydu. Ağaçların altındaki manzarayı anlatmama neşeli bir kıkırtıyla karşılık vereceğine inanmıştım, bunun karşılığında da bana olaya bir şaka gibi yaklaşma güvenini verecekti, ama bunun yerine olayı daha önemli ve ciddi bir ışığın altında düşünmek zorunda kalmıştım. Düşünsenize, ciddi bir ışık. Peki ya neden bir şaka? Gençler için kahkahanın etkisizleştiren bir gücü olduğu ve korkuları yatıştırdığı için mi? Rose her ne kadar bizden yaklaşık iki kat büyük olsa da, hâlâ bizi yetişkinlerin dünyasından ayıran uçurumun bu tarafındaydı. Gerçek yetişkinleri gizli eğlencelerinde hayal etmenin düşüncesi yeterince kötü bir şeydi, ama Rose'un, –o göbeği, şişkin kasığı, kürke benzeyen o gri parıltılı göğüs kıllarıyla– Carlo Grace yaşlarındaki bir adamla oynaşması olasılığını, o zamanlar benimki gibi hassas ve toy bir duyarlılığın kabullenmesi çok zordu. Aşkını Bay Grace'e açıkla-

mış mıydı? O karşılık vermiş miydi? Solgun Rose'un şehvet düşkünü sevgilisinin kaba kucağında boylu boyunca uzandığı hayalimdeki görüntüler beni aynı ölçüde heyecanlandırmış ve dehşete düşürmüştü. Peki ya Bayan Grace? Rose'un ağzından kaçırdığı itirafını nasıl da sakince hafife, hatta alaya alarak karşılamıştı. Neden parıldayan, kızıl tırnaklarıyla kızın gözlerini oymamıştı?

Sonra da âşıkların kendilerine sıra geldi. Aralarında geçmekte olan her şeyi gizleyen rahatlıklarına ve umursamaz yüzsüzlüklerine nasıl da şaşırmıştım. Carlo Grace'in derin ilgisizliği artık çok kötü bir niyetin işareti olarak görünüyordu. Kalpsiz bir iğfalciden başka kim öyle gülebilir, alay ederek insanlara sataşabilir, çenesini dışarı doğru çıkarıp tırnakları kulak tırmalayıcı bir ses çıkararak çene altındaki gri sakalı hızla kaşıyabilirdi? Herkesin önünde Rose'a, yolundan geçen herhangi birinden daha fazla dikkat etmiyor olması gerçeği yalnızca, onun kurnazca ve beceriklice gerçeği gizlemesinin bir başka işaretiydi. Rose sadece ona gazetesini vermek zorundaydı ve o da bunu almak; bu yüzden kızgınlıkla tetikte duran gözüme gizli, edepsiz bir değiş tokuş yapılmış gibi görünüyordu. Carlo'nun yanındayken Rose'un takındığı yumuşak ve çekingen tavır, bana baştan çıkmış bir rahibenin tavrını anımsatıyordu; artık onun gizli utancını biliyordum ve hayal gücümün daha derinlerinde dolaşan parıltılı beyaz vücudunun görüntüleri, bayağı çiftleşmelerle Carlo ile birleşmişti ve ben Carlo'nun boğuk böğürtüleriyle Rose'un kısık sesli haz iniltilerini duyuyordum.

Bunu olduğu gibi sevgilisinin karısına itiraf etmeye onu iten şey neydi? Ve zavallı Rosie, Myles'ın demir kapının direklerine ve kapının dışındaki patikaya tebeşirle yazdığı yazıyı *-RV CG'yi seviyor-* ve onun yanında, ortasında noktalar olan iki daire, kalçalar için iki kıvrım ve altında dikey bir yarığı çevreleyen bir çift parantezden ibaret bir kadın vücudunun acemice çizimini ilk gördüğünde neler düşünmüştü? Kızarmış olmalıydı, yoo, al al yanmış olmalıydı. Bir şekilde onun sırrını ortaya çıkarmış olan kişinin ben değil

de Chloe olduğunu düşünüyordu. Ama işin tuhafı, bu yüzden Rose'a karşı gücü artan kişi Chloe değildi, aksine tam tersi olmuştu ya da öyle görünüyordu. Kıza baktığında mürebbiyenin gözünde yeni ve daha sert bir ışık vardı; kız da beni şaşırtan ve afallatan bir biçimde daha önce hiç olmadığı gibi bu bakıştan gözü korkmuş görünüyordu. Onları böyle biri parlayıp diğeri ürkerken düşündüğümde, o tuhaf gelgit günü olanların bir biçimde Rose'un gizli tutkusunun açığa çıkmasının sonucu olduğunu varsaymaktan kendimi alamıyorum. Hem zaten, hikâyenin düzgün bir sonuca varması gerekliliğine, neden herhangi bir melodram yazarından daha duyarsız kalayım ki?

Deniz sanki sınırlarından taşıyormuş gibi, gelgit plajı aşarak kum tepelerinin dibine kadar geldi. Chloe, Myles ve ben, sırtımızı golf sahasının ilk vuruş noktasının yanındaki kullanılmayan bakıcı kulübesinin yıpranmış gri tahtalarına dayayıp yan yana oturarak, suyun düzenli ilerleyişini sessizce izledik. Önce yüzüyorduk, ama suyun bu dalgasız, durdurulamaz, sinsi gelgitle ilerlemesinden tedirgin olup yüzmekten vazgeçmiştik. Ortasında soluk altın rengindeki yassı güneşin hareketsiz durduğu gökyüzü, beyaz bir sisle tamamen kaplanmıştı. Martılar çığlık atarak dalış yaptılar. Hava durgundu. Yine de kumun içinde büyüyüp yayılan plaj otlarının her bir ince, uzun yaprağının önünde, bir rüzgâr ya da en azından hafif bir esinti olduğunu gösteren düzgün birer yarım daire oluşturmuş olduklarını çok iyi anımsıyorum. Belki de çimin kumu öyle şekillendirdiğini başka bir gün fark etmiştim. Chloe'nin üzerinde bikinisi vardı ve omuzlarına beyaz bir hırka atmıştı. Saçı rengini koyu gösterecek kadar ıslaktı ve kafatasına yapışmıştı. O gölgesiz süt beyazı ışıkta yüz hatları neredeyse hiç yokmuş gibi görünüyordu; Chloe ile yanındaki Myles bir çift madeni para üzerindeki figürler gibi birbirlerine benziyorlardı. Altımızda, kum tepelerinin içindeki bir oyukta ellerini başının arkasına koymuş ve uyuyor gibi görünen Rose bir plaj havlusunun üzerinde sırtüstü yatıyordu. Denizin köpüklü kıyısı topuklarının birkaç metre uzağındaydı. Chloe kendi ken-

dine gülümseyerek Rose'u iyice süzdü. "Belki de dalgalar onu alıp götürür," dedi.

Asma kilidi mandalı vidalarından çıkana kadar bükerek kulübenin kapısını açan ve elinde kilitle yanımıza gelen Myles'tı. İçeride kurumuş idrar kokan, yalnızca boş küçük bir oda vardı. Bir duvarın dibine tahta bir bank konulmuştu ve onun üzerinde çerçevesi sağlam duran, fakat camı çoktan gitmiş küçük bir pencere vardı. Chloe yüzünü pencereye çevirerek ve dirseklerini pervaza dayayarak bankın üzerinde diz çöktü. Ben bir yanına, Myles da diğer yanına oturduk. Oradaki duruşumuzda -diz çökmüş ve dışarıya bakan Chloe ve Myles ve bankın üstünde oturup küçük odaya bakan ben- neden Mısır'a özgü bir şey olduğunu düşünüyorum? Bir Ölüler Kitabı derlediğim için mi acaba? O Sfenks'ti ve bizler de onun oturmuş rahipleri. Martıların çığlıkları dışında mutlak bir sessizlik vardı.

"Umarım boğulur," dedi Chloe, pencereden konuşarak ve o kesik kesik, küçük, keskin kahkahalarından birini attı. "Umarım boğulur," *-kıh kıh-* "ondan nefret ediyorum."

Son sözler. Anna'nın bilinci yerine geldiğinde, şafaktan hemen önce, sabahın erken vaktiydi. Tüm o süre boyunca uyanık mı olduğumu yoksa yalnızca rüya mı görmekte olduğumu tam olarak bilemiyordum. Yatağının yanındaki koltuğa kıvrılarak geçirdiğim o geceler, garip biçimde sıradan sanrılar, ona yemek hazırladığım yarı rüyalar, ona daha önce hiç görmemiş olduğum insanlardan bahsetmek ya da loş, neresi olduğu belirsiz sokaklarda onunla beraber yürümek, doğrusu ben yürürken o benim yanımda baygın yatarak, ama yine de hareket etmeyi başarıp karnının üzerinde sürünerek bir şekilde Ölüler Diyarı'na doğru yaptığı yolculuğunda bana ayak uydurmasıyla doluydu. Anna uyanıp kafasını nemli yastığın üzerinde çevirdi; büyük ve sakıngan bir korku ifadesiyle gece lambasının sualtındaymış gibi donuk parıltısında gözlerini iyice açarak bana baktı. Sanırım beni tanımamıştı. Yalnız başına vahşi bir yaratıkla ani ve beklenmedik bir karşılaşma ânında ortaya çıkan yarı dehşet, yarı korkuyla karışık o felç eden duyguyu hissetmiştim.

Kalbimin sanki sonsuz ve birbirinin eşi bir engeller dizisinin üzerinden atlıyormuş gibi yavaş, akışkan vuruşlarla çarpmasını hissedebiliyordum. Anna kemiklerin takırdaması gibi bir ses çıkararak öksürdü. Artık *sonun* geldiğini biliyordum. O an kendimi yetersiz hissettim ve imdat diye haykırmak istedim. *Hemşire, hemşire, çabuk gel, karım beni terk ediyor!* Düşünemiyordum, zihnim devrilen taşlarla dolu gibiydi. Anna, hâlâ şaşkınlık ve kuşku içinde dikkatle bana bakmayı sürdürüyordu. İleride, koridorun aşağısında görünmeyen biri patırtı çıkaran bir şey düşürdü, Anna sesi duydu ve rahatlamış göründü. Muhtemelen sesin benim söylemiş olduğum bir şey olduğunu ve anladığını düşünmüştü; çünkü, *Hayır, yanılıyorsun, hiç de öyle değil,* der gibi kafasını salladı, ama sabırsızlıkla. Bir elini uzattı ve pençe gibi bileğimi sardı. O maymunsu kavrayış hâlâ elimi tutuyor. Bir tür panik içerisinde sandalyeden ileri doğru sendeledim ve bir hayaletin önüne tapınmayla düşen dili tutulmuş inançlılardan biri gibi yatağının yanında dizlerimin üzerine çöktüm. Anna hâlâ bileğimi sıkıca tutuyordu. Öteki elimi alnına koydum ve sanki alnının arkasında, son düşüncesini düşünmek için son kez inanılmaz bir çaba harcayarak telaşla çalışmakta olan zihnini hissedebiliyorum gibi geldi. Yaşarken ona o anki gibi ısrarlı bir dikkatle hiç bakmış mıydım? Sanki bakmak tek başına onu orada tutacaktı, sanki gözümü ayırmadıkça gidemeyecekti. Hâlâ koşması gereken millerce yolu olan duraklamış bir koşucu gibi yumuşak ve yavaş biçimde soluk alıyordu. Nefesi, solmuş çiçeklerinki gibi ılık, keskin bir pis koku yayıyordu. Adını söyledim, ama sanki artık onun Anna olmadığını, onun artık kimse olmadığını bilmem gerekiyormuş gibi yalnızca bir an için gözlerini benden kaçırarak kapadı ve sonra açıp her zamankinden sert biçimde, bu kez şaşkınlıkla değil de emreden bir sertlikle, söylemek zorunda olduğu şeyi dinlememi, dinleyip anlamamı isteyerek yine bana dikkatle baktı. Bileğimi bıraktı ve parmakları bir şey arayarak kısa bir süre yatağın üzerini tırmaladılar. Elini tuttum. Başparmağının dibindeki nabzın atışını hissedebiliyordum. *Gitme* ya da *Ya-*

nımda kal gibi budalaca bir şey söyledim, ama kafasını yine o sabırsız tavırla salladı ve beni kendisine yaklaştırmak için elimden kuvvetlice çekti. "Saatleri durduruyorlar," dedi, son derece ince komplocu bir fısıltıyla. "Zamanı durdurdum." Ve kafasını salladı, ağırbaşlı, bilgiç bir kafa sallamaydı ve gülümsedi de, onun bir gülümseme olduğuna yemin edebilirim.

Yanımda diz çöktüğü yerde elimi kalçasının üzerine koymamı tetikleyen, buna izin veren şey, Chloe'nin hırkayı becerikli ve ufak bir hareketle omzundan atmasıydı. Teni soğuktu ve tüyleri diken diken olmuştu, ama derinin hemen altından akan hareketli kanı hissedebiliyordum. Dokunuşuma karşılık vermedi, ama bakmakta olduğu şey her ne ise dışarıya doğru bakmaya devam etti -belki de suya, o acımasız yavaş akışa bakıyordu-, parmaklarım bikinisinin gergin kenarına dokunana kadar elimi dikkatle yukarı doğru kaydırdım. Kucağıma düşen ve bana dökülmüş bir çiçek serpintisini, belki de düşen bir kuşu anımsatan hırkası artık kayıp yere düşmüştü. Eğer küçük bir çırpınışla dizini banktan biraz yana doğru kaydırmamış ve apışarasını parmak uçlarımın şaşkınlığına açmamış olsaydı, kalbim kısa vuruşlarla çarparak ve gözlerim karşıdaki ahşap duvarın budak deliğine dikilmiş olarak elimi altında tutup orada öylece oturmak bile bana yeterdi. Bikinisinin kaynıyormuş gibi hissettiğim topaklaşmış kasık kısmı deniz suyuyla ıslanmıştı. Parmaklarım kasığına dokunur dokunmaz elimi kapana sıkıştırarak butlarını sıkıca kapattı. Tüm bedeninden küçük elektrik akımına benzeyen titremeler kucağına doluştular ve bir kıpırtıyla kendisini benden kurtardı; her şeyin bittiğini düşündüm, ama yanılmıştım. Hızla öbür tarafa dönüp dizlerinin ve dirseklerinin üzerinde kıvrılarak yanıma oturdu ve yüzünü yukarı kaldırarak öpmem için soğuk dudaklarını ve sıcak ağzını uzattı. Bikinisinin askıları boynunun arkasında fiyonk biçiminde bağlanmıştı; ağzını benimkinden çekmeden bir elini arkasına götürüp düğümü çözdü ve ıslak bezi kuvvetlice beline doğru çekti. Onu öpmeye devam ederek başımı yana eğdim ve kulağından aşa-

ğıya doğru, belkemiğinin sırtlarından dar kalçasının başlarına, oradaki temiz bir çelik bıçak rengindeki yarığa kadar olan tüm yerleri görebilen gözümle onu inceledim. Sabırsız bir hareketle elimi aldı ve onu ucu soğuk ve sert olan göğsünün açıkça görülen tümseğine bastırdı. Diğer tarafında ise gözleri kapalı biçimde kafasını duvara dayayarak bacaklarını önüne gevşekçe yaymış olan Myles oturuyordu. Chloe kör gibi elini yana doğru uzatıp Myles'ın bankın üzerinde avcu açık duran elini buldu, sıkıca tuttu, bunu yaparken ağzı benimkine doğru iyice yapıştı ve gırtlağında yükselen miyavlamaya benzeyen zayıf iniltiyi duymaktan çok hissettim.

Kapının açıldığını duymadım, yalnızca küçük odanın içindeki ışığın değiştiğini fark ettim. Chloe karşımda kaskatı kesilmişti ve kafasını hızla çevirip anlayamadığım bir şey söyledi. Rose kapı aralığında duruyordu. Üzerinde mayosu vardı, ama onun sıska, uzun, soluk bacaklarını daha da uzun, soluk ve sıska gösteren siyah lastik ayakkabılarını giymişti. Bir elini kapıda, diğerini kapının pervazında tutarak biri kulübenin içerisinden yüzüne doğru esen diğeri de dışarıdan onu arkasından iten iki ani rüzgârın arasında kalmış gibi durarak bana ne olduğunu düşünemediğim bir şeyi anımsattı. Chloe o anlamadığım sözü -Rose'un adı mıydı yoksa sadece bir beddua mıydı?- yine kısık sesle söyleyerek aceleyle bikinisinin üst kısmını çekip askılarını boynunun arkasına tekrar bağladı ve bir tilki kadar hızla banktan küçük bir dalışla Rose'un kolunun altından kaçarak kapıdan çıkıp gitti. Rose "Buraya geri gel bakalım, küçükhanım!" diye çatlak bir sesle bağırdı. "Derhal buraya gel!" Sonra öfkeden çok, acıyan bir bakışla bana bakıp kafasını salladı ve dönüp o azametli beyaz bacaklarının üzerinde leylek gibi uzun adımlarla yürüyüp gitti. Hâlâ bankta yanımda yayılarak uzanan Myles kısık bir kahkaha attı. Ona dikkatle baktım. Bana konuşmuş gibi geldi.

O ânın sonrası, çok minik boyutta, hani akik üzerine hakkedilmiş çok ince bir işleme ya da eski ressamların tepeden görünümü yansıtan yuvarlak tablolara dramatik bir olayı, dairenin merkezinden uzakta, mavi ve altın renkli geniş

gökyüzü ve deniz görüntüsünün arasında nerdeyse fark edilemeyecek kadar ufak, ama son derece ayrıntıyla çizdikleri resimler gibi geliyor gözümün önüne. Bir süre soluyarak bankta oyalanıp durdum. Myles, ne yapacağımı görmek için bekleyerek beni izliyordu. Kulübeden çıktığımda Chloe ve Rose kumullarla kıyının arasında kalan yarım daire biçimindeki kumsalda karşılıklı durmuş, birbirlerine bağırıyorlardı. Ne söylediklerini duyamıyordum. Sonra Chloe bağırmayı kesti ve kendi etrafında dar bir daire çizip kumları havalandırarak öfkeyle tepindi. Rose'un havlusunu tekmeledi. Biliyorum, bu yalnızca benim bir hayalim, ama küçük dalgaların topuklarını arzuyla yaladıklarını görüyordum. Sonunda son bir çığlık atıp eli ve koluyla tuhaf bir kesme işareti yaparak döndü, dalgaların kıyısına kadar yürüdü; bacaklarını çaprazlayarak kuma çöktü ve dizlerini göğsüne bastırarak, kollarını da dizlerine dolayarak yüzünü ufka doğru çevirip oturdu. Rose, elleri kalçalarında durmuş, ona ters ters bakıyordu; ama bir cevap alamayacağını anlayınca döndü, sepetine balık atan balıkçı bir kadın gibi havluyu, kitabı, bonesini büktüğü koluna savurarak sinirli bir şekilde eşyalarını toplamaya başladı. Arkamda Myles'ın sesini duydum, bir saniye sonra koşmaktan çok takla atıyormuş gibi paldır küldür koşarak yanımdan geçti. Chloe'nin oturduğu yere varınca kardeşinin yanına oturdu ve bir kolunu onun omzuna koyup kafasını onunkine dayadı. Rose durakladı, sırtlarını dünyaya dönerek birbirlerine sarılmış ikizlere kararsız bir bakışla baktı. Sonra Chloe ve Myles sakince ayağa kalktılar ve suyun vücutlarına çarptığı yerde bile kıpırdamadığı, yağ kadar pürüzsüz olduğu denize girdiler, aynı anda ileri doğru eğilip kafaları beyazımsı dalgaların üzerinde bir batıp bir çıkarak ağır ağır açıklara, açıklara ve daha açıklara yüzdüler.

Rose ve ben, o topladığı eşyalarını sıkıca göğsüne bastırarak, ben de öylece durarak, onları izledik. Ne düşündüğümü bilmiyorum, bir şey düşünüyor olduğumu hatırlamıyorum. Yeteri kadar sık olmasa da zihnin tamamen boşaldığı anlar vardır. O ikisi artık çok açıklardaydılar, o kadar uzak-

taydılar ki soluk gökyüzünün ve daha soluk denizin arasındaki iki soluk nokta gibi görünüyorlardı; sonra o noktalardan biri gözden kayboldu. Ondan sonra her şey, yani görebildiğimiz kadarı çok çabuk sona erdi. Havaya sıçrayan bir su parçası, etraftakilerden daha beyaz küçük bir beyaz su, sonra hiçbir şey, içine kapanan umursamaz dünya.

Bir bağırtı oldu, Rose ve ben kısa kesilmiş kır saçlı, ablak, kırmızı suratlı bir adamın kayan kumların arasından komik bir telaşla koşarak kum tepelerinden aşağıya, bize doğru gelmekte olduğunu gördük. Sarı gömlek, haki pantolon, iki renkli ayakkabılar giymişti ve elinde bir golf sopası sallıyordu. Ayakkabıları uydurmuş olabilirdim. Özellikle dikkatimi neden çektiğini bilmiyorum ama golf sopasını tuttuğu sağ eline giydiği eldivenden eminim; açık kahverengi ve parmaksızdı, üstü de delikliydi. Birileri gidip cankurtaranları çağırsın diye bağırıp duruyordu. Topuzlu sopasını sallayan bir Zulu[1] savaşçısı gibi sopayla havada hareketler yaparken aşırı derecede sinirli görünüyordu. Zulular mı, topuzlu sopalar mı? Sanırım *assegairler*[2] demek istedim. Bu arada koşan adamın yaşı belirsiz, sıska bir bücür olan sopa taşıyıcısı, sırtında iliklenmiş tüvit ceketi ve tüvit kasketiyle kum tepesinin üzerinde ayak bileklerini çapraz yaparak golf çantasına rahatça dayanmış, alaycı bir ifadeyle aşağıdaki manzarayı izleyerek duruyordu. Sonra, dar mavi mayolu, adaleli genç bir adam belirdi; nereden geldiğini bilmiyorum, havanın içinden türeyivermiş gibi görünüyordu ve hiçbir hazırlık yapmadan denize daldı, usta işi sert kulaçlarla hızla yüzdü. O sırada Rose, havluyu, kitabı ve bonesini hâlâ göğsünde sıkıca tutarak Naksos sahilindeki deli Ariadne[3] gibi suyun kenarında ileri geri gidip geliyordu, üç adım bu tarafa, dur, daire çiz, üç adım o tarafa, dur, daire çiz. Bir süre sonra, cankurtaran olacak kişi geri geldi ve kafasını sallayıp

[1] Afrika'nın güneyinde yaşayan, efsanevi liderleri Shaka olan ve Afrika'nın sömürgeleştirilmesi sürecinde İngiliz birliklerini üç kez yenilgiye uğratmış olan halk. (Çev.)

[2] Zulu savaşçılarının kullandığı topuza benzeyen bir tür silah. (Çev.)

[3] Yunan mitolojisinde Girit Kralı Minos'un kızıdır. Efsaneye göre Theseus'a âşık olmuş ve onun canavar Minotaur'u öldürmesinden sonra labirentinden çıkmasını sağlayacak ipliği vermiştir. Theseus Atina yolculuğuna çıkarken onu da yanına almış, ama onu Naksos Adası'nda uyurken bırakmıştır (Çev.)

homurdanarak o bastırılmış kasıntılı yüzücü yürüyüşüyle bize doğru uzun adımlarla yürüdü. Oraya gidilemeyeceğini söyledi, gidilemeyeceğini. Rose hıçkırır gibi bir çığlık attı ve kafasını hızla bir o yana bir bu yana salladı; golfçü ters ters ona baktı. Sonra hepsi arkamda küçülmeye başladılar; çünkü plaj boyunca, İstasyon Caddesi ve Cedars yönünde koşuyordum, koşmaya çalışıyordum. Neden Golf Otel'in bahçelerinden geçerek daha kolay koşabileceğim yola kestirmeden çıkmamıştım? Gitmekte olduğum yere varmak istemiyordum. Ayaklarımı ufalanan, balçıksı bir madde gibi hissettirecek kadar ağırlaşan o kumun içinde güçlükle ilerleyerek sık sık oraya dönüyorum rüyalarımda. Ne hissetmiştim? Sanırım en güçlü duygum korkuydu; kendimden, yani o an birdenbire ve şaşırtıcı bir şekilde ölen iki canlı varlığı tanımış olan kendimden korkmuştum. Ama ölü olduklarına inanıyor muydum? Zihnimde, önlerindeki sonsuz ışık derinliklerine ciddiyetle bakarak kolları birbirine dolanmış, gözleri fal taşı gibi açık olarak geniş bir parlak boşluğun içinde dimdik asılı duruyorlardı.

Sonunda yeşil demir kapı, çakıllıkta duran araba ve genellikle olduğu gibi tamamen açık duran ön kapı göründü. Evin içi tamamen sakin ve sessizdi. Sürüklenen bir hayalet, serbest bırakılmış ve ne yapacağını bilemeyen Ariel[1] gibi, havanın bir parçasıymışım gibi odaların arasında yürüdüm. Bayan Grace'i oturma odasında buldum. Öğlenin süt beyazı ışığı sırtına vurarak bir elini ağzına götürüp bana doğru döndü. Dışarıdan gelen yazın mahmur mırıltısı dışında tamamen bir sessizlik vardı. Sonra Carlo Grace, "Lanet şey, öyle görünüyor ki..." diyerek içeri girdi ve o da durdu, böylece sonunda üçümüz kıpırdamadan içinde durduk.

İyi mi olmuştu?

Gece ve sanki kimse yokmuş, ben bile yokmuşum gibi her şey çok sessiz. Başka geceler bir yaklaşıp gürleyerek, bir uzaklaşıp belirsizleşerek hırıldayan denizi duyamıyo-

[1] Shakespeare'in *Fırtına* adlı oyunundaki perinin adı. (Çev.)

rum. Böyle yalnız olmak istemiyorum. Neden bana musallat olmak için geri gelmedin? Senden en azından bunu beklerdim. Bu her gün, sonsuz gecelerce süren sessizlik de neden? Senin bu sessizliğin bir sis gibi. Önce ufukta belirsiz bir şeydi, bir dakika sonra birbirimize sıkıca tutunarak, sendeleyerek ve yarı kör biçimde sisin ortasındaydık. Bu sessizlik, o gün Bay Todd'u ziyaretimizden sonra klinikten çıkıp domuz balığı kadar parlak arabaların sessizce sıralandığı, hatta genç kadından ve tıkırdayan yüksek topuklarından hiçbir izin olmadığı ıssız otoparka gittiğimizde başlamıştı. Sonra bizim evimiz kendi sessizliğine gömüldü; ondan hemen sonra da hastanelerin sessiz koridorları, suskun koğuşlar, bekleme odaları ve sonra da en son oda. Hayaletini gönder bana. Eğer istersen bana işkence yap. Zincirlerini takırdat, kefen bezlerini bir peri gibi yerde sürükle, ne istersen yap. Bir hayaletim olsun.

Şişem nerede. Koca biberonum gerek bana. Sakinleştiricim.

Matmazel Vavasour bana acıyarak bakıyor. Bakışından irkiliyorum. Sormak istediğim, buraya ilk geldiğimden beri sormak için yanıp tutuştuğum, ama bir türlü cesaret edemediğim soruları biliyor. Bu sabah beni yine o soruları sessizce sormaya çalışırken görünce kafasını salladı, ama sert biçimde yapmadı bunu. "Sana yardım edemem," dedi, gülümseyerek. "Bunu bilmelisin." *Bilmelisin* derken ne kastetti acaba? Olanların çok azını biliyorum. Genellikle olduğu gibi lobideki cumbada oturuyoruz. Dışarıda gün parlak ve soğuk, yaşadığımız ilk gerçek kış günü. Tüm bunlar şimdiki zamanda. Matmazel Vavasour, Albay'ın çoraplarından birine benzeyen bir şeyi dikiyor. Deliği yamamak için çorabın topuğunu üzerine gerdiği geniş mantar şeklinde tahta bir aleti var. Onun bu hiç bitmeyen işini dinlendirici buluyorum. Dinlenmeye ihtiyacım var. Kafamın içi ıslak pamukla dolu gibi ve ağzımda Matmazel Vavasour'un tüm sütlü çay karışımlarının ve ince dilimlenmiş tostlarının gideremeyeceği

kusmuk gibi bir asit tadı var. Ayrıca şakağımda zonklayan bir bere var. Matmazel V.'nin önünde utangaçlık ve suçluluk içinde oturuyorum. Kendimi her zamankinden daha fazla suçlu bir çocuk olarak hissediyorum.

Ama dün nasıl bir gün, nasıl bir gece ve aman Allahım nasıl bir ertesi sabahtı öyle. Gün her şeyin yolunda gidecek gibi göründüğü bir sabahla başladı. Oysa sonra alay edercesine, Albay'ın kızının kocası ve çocuklarıyla birlikte geleceği ortaya çıktı. Albay en sevimsiz halini takınarak sevinmemiş gibi görünmeye çalıştı –"Tam anlamıyla istilaya uğrayacağız!"– ama kahvaltıda elleri heyecanla öyle bir titredi ki masanın sallanmasına ve çay fincanlarının tabaklarının içinde tıkırdamasına sebep oldu. Matmazel Vavasour tavuk pişireceğini söyleyerek, kızının ve ailesinin öğle yemeğine kalması için, ısrar etti ve çocukların neli dondurma sevdiklerini sordu. "Oo, gerçekten de," diye sertçe bağırdı Albay, "şimdi buna gerek yok!" Bununla birlikte derinden etkilenmiş olduğu açıkça görünüyordu ve bir an için gözleri yaşardı. Ben de bu kızı ve onun irikıyım kocasını görmek için, bir tür sezinlenmeyle, sabırsızlanıyordum. Fakat, çocukların gelişi biraz korkutucuydu; korkarım ki genelde çocuklar, içimde pek gelişmemiş bir Gilles de Rais[1] uyandırıyorlar.

Ziyaret öğle vakti olacaktı, ama öğle çanı çaldı, öğle yemeği saati gelip geçti; kapıda hiçbir araba durmamış, Miniklerin neşeli bağırtıları duyulmamıştı. Albay, kolları arkasında, bir bileği öbür elinde, volta atıyor ya da çenesini dikerek manşetini çekip kolunu göz hizasına kadar kaldırarak saatine sitemle baka baka pencerenin önünde duruyordu. Matmazel Vavasour ve ben konuşmaya cesaret edemeden kaygıyla dolanıyorduk. Evin içindeki kızaran tavuk kokusu acımasız bir alay gibiydi. Koridordaki telefon hepimizi irkilterek çaldığında öğlenin geç bir vaktiydi. Albay, kulağını ahizeye günah çıkarma hücresindeki ümitsiz bir papaz gibi yaklaştırdı. Konuşma kısaydı. Ne söylediğini duymamaya çalıştık. Boğazını temizleyerek mutfağa geldi. "Araba," de-

[1] 15. yüzyılda Fransa'da yaşamış, cinsel zevk için yüzlerce köylü erkek çocuğunu öldürmüş olan asilzade. (Çev.)

di, kimseye bakmadan. "Araba bozulmuş." Açıkça ona yalan söylenmişti ya da o bize yalan söylüyordu. Perişan bir gülümsemeyle Matmazel Vavasour'a döndü. "Tavuk için üzgünüm," dedi.

Benimle bir şey içmeye gelmesini önerdim, ama reddetti. Biraz yorgun olduğunu söyledi, birdenbire hafif bir baş ağrısı başlamış. Odasına geçti. Basamaktaki adımları nasıl da ağırdı, yatak odasının kapısını nasıl da yumuşakça kapattı. "Ah, canım," dedi Matmazel Vavasour.

Rıhtım Başı Bar'a yalnız gittim ve zom oldum. Niyetim o değildi, ama yaptım. Çok eski bir geçmişte öğle vaktinin canlı parlaklığını sağlayan şeyin yalnızca bir anısı gibi görünen ikindi güneşinin hızla kaybolan ışıkları altındaki o uğultulu sonbahar akşamlarından biriydi. Dinen yağmur, yolun üstünde gökyüzünden daha soluk ve sanki günün sonu kendi içlerinde soluyormuş gibi duran su birikintileri bırakmıştı. Hava rüzgârlıydı; paltomun etekleri babalarına birahaneye gitmemesi için yalvaran benim Miniklerim gibi bacaklarıma dolanmışlardı. Ama gittim. Rıhtım Başı, sesi kısık olarak her zaman açık duran, Matmazel Vavasour'un Panaromic'inin eşi dev bir televizyonu olan neşesiz bir yerdi. Meyhaneci pek konuşmayan, ağır hareket eden şişman bir adamdı. Şu an hatırlayamadığım çok tuhaf bir adı vardı. Dublelerce konyak içtim. O akşamın garip anları hafızamda sis içinde asılı duran bir lamba gibi bulanık bir parlaklıkla duruyorlar. Yaşlı bir adamla barda kavgaya tutuştuğumu ya da kışkırtıldığımı, genç birini, oğlunu, belki de torununu ittiğimi, onun da beni paylayarak polisi çağırmakla tehdit ettiğini hatırlıyorum. Meyhaneci araya girince –Barragry, adı buydu– boğuk bir haykırışla tezgâhın üstünden ona doğru hamle yaparak onu da itmeye çalıştım. Gerçekten, bunlar hiç de benim yapacağım şeyler değildi; sorun neydi bilmiyorum, daha doğrusu her zamanki sorunumun dışındaki sorunun ne olduğunu bilmiyorum. Sonunda beni sakinleştirdiler; o hırçınlıkla, köşede, sessiz televizyonun altındaki bir masaya çekilip kendi kendime söylenerek ve içimi çekerek oturdum. O coşkulu ve titrek sarhoş iç çekmeleri nasıl hıç-

kırık gibi ses çıkarabiliyorlar. Birahane penceresinin boyanmamış en üst bölmesinden görebildiğim kadarıyla akşamın son ışığı, hem etkileyici hem de rahatsız edici bulduğum, öfkeden morarmışa benzeyen kahverengi tonuyla tam da kışa yaraşır renkteydi. Kışa karşı olduğum için değil bu, aslında sonbahardan sonra en sevdiğim mevsimdir, ama bu yıl o kasım parıltısı kıştan başka bir şeyin habercisiydi ve acı bir melankolik havaya girdim. Kalbimin ağırlığını hafifletmeye çalışmak için biraz daha konyak istedim, ama Barragry, şimdi kabul ediyorum ki, akıllıca davranarak bunu reddetti; müthiş bir öfkeyle dışarı fırladım ya da fırlamaya çalıştım, ama gerçekte sendeleyerek çıktım ve Cedars'a, sevgiyle Küçük Onbaşı dediğim şişeme döndüm. Merdivende Albay Blunden'la karşılaştım ve biraz sohbet ettik, ama sohbetin ne hakkında olduğunu tam olarak bilmiyorum.

Artık gece olmuştu, ama odamda kalıp yatağa girmek yerine, şişeyi paltomun altına sokup tekrar dışarı çıktım. Ondan sonra olanları yalnızca sivri uçlu ve loş titreşimlerden ibaret bir anı olarak hatırlıyorum. Titrek bir sokak lambasının aydınlığında muhteşem ve önemli bir vahiy inmesini bekleyerek ve sonra o henüz gelemeden ilgimi kaybederek rüzgârda durduğumu hatırlıyorum. Sonra karanlık plajda, bacaklarımı öne uzatıp kucağımda duran artık bitmiş ya da bitmek üzere olan konyak şişemle kumda oturuyordum. Kıyıdan oldukça uzakta bir balıkçı filosunun ışıklarına benzeyen, yükselip alçalan ve sallanan ışıklar var gibi görünüyordu, ama onları ben hayal etmiş olabilirdim, bu sularda hiç balıkçı teknesi olmaz. Kalınlığı vücudumun alt kısmını oturduğum kumun soğuk neminden korumaya yetmeyen paltom sırtımda olmasına rağmen üşüyordum. Sonunda çabalayarak ayağa kalkmama neden olan şey ıslaklık ve soğuk değil de o ışıklara yaklaşıp onları inceleme kararlılığıydı; hatta denize atlayıp onlarla buluşmak için ileriye yüzmek gibi bir düşüncem de olmuş olabilir. Her neyse, suyun kenarında ayağım kaydı ve düşüp şakağımı bir taşa çarptım. Bilincim gidip gelerek, hareket edemeden ya da etmek istemeden orada ne kadar süre uzandığımı bilmiyorum. Denizin çekil-

miş olması iyi bir şeydi. Acı çekmiyordum, pek sinirli de değildim. Aslında, yeniden geri çekilmek üzere meraklı, ama korkak bir fare sürüsü gibi hevesle ileri doğru pıtırdayan dalgaların soluk fosfor rengini ve gıcırdayan bir sesle çakıllı kıyının üzerinde ileri geri yuvarlanarak benim gibi sarhoş görünen Küçük Onbaşı'yı izleyerek ve üzerimde, havanın görünmez büyük oyuklarından ve hunilerinden esen rüzgârı dinleyerek karanlıkta, fırtınalı gökyüzünün altında orada öyle sere serpe uzanmak oldukça doğal görünüyordu.

Uykuya dalmış, hatta bayılmış olmalıydım; çünkü her ne kadar benim onunla oldukça mantıklı konuştuğumu ve beni kaldırıp Cedars'a geri dönmeme yardım etmesine izin verdiğimi iddia etse de, Albay'ın beni bulduğunu hatırlamıyorum. Şöyle olmuş olmalıydı, demek istediğim bir şekilde bilincim yerinde olmalıydı, çünkü Albay'ın hiç yardım almadan beni ayağa kaldıracak, sırtına atarak ya da topuklarımdan tutup beni arkasından çekerek plajdan yatak odamın kapısına taşıyacak gücü yoktu. Peki ama beni nerede bulacağını nasıl biliyordu? Öyle görünüyordu ki merdivendeki sohbetimizde -aslında sohbet doğru ifade değil, çünkü dediğine göre konuşmanın çoğunu ben yapmıştım- bilinen bir gerçeğin, bana göre bilinen ve gerçek olan, yani boğulmanın en soylu ölüm olduğu üzerinde uzun uzadıya durmuştum ve geç bir saatte benim döndüğümü duymamış olduğu için ve gerçekten de sarhoş halimle kendi işimi bitirebileceğimden korkarak gidip beni aramak zorunda olduğuna karar vermişti. Uzunca bir süre plajı tarayıp tam aramaktan vazgeçeceği sırada, taşlıklı kıyıda sırtüstü yatan gövdeme aydan ya da en parlak yıldızdan biraz pırıltı düşmüş. İyice yalpalayarak yürümemizin ve benim sayısız konular üzerine çektiğim nutuklar yüzünden birçok duraklamalarımızın ardından sonunda Cedars'a vardığımızda merdivenleri çıkmama yardım etmiş ve beni odama yerleştirmişti. Dediğim gibi, sendeleyerek denize girdiğimden sonra anlatılanlardan hiçbir şey hatırlamıyorum. Sonra odamda gürültüyle kustuğumu -neyse ki halının üzerine değil de pencereden arka bahçeye sarkarak kustuğumu- ve sonra da güm diye

yıkıldığımı duymuş ve odama gelmeyi görev bilmiş. O gece ikinci kez beni bilincimi yitirmiş ve boş çuval gibi yatağın ayakucuna yığılmış olarak ve Albay'a göre de acilen tıbbi yardıma muhtaç bir halde bulmuştu.

Uyandığımda hâlâ sabahın karanlık, erken bir saatiydi ve ilk başta bir sanrı sandığım tuhaf ve cesaret kırıcı bir manzarayla karşılaştım. Albay, tüvit ve süvari kumaşından yapılmış kıyafeti içinde her zamanki gibi tertemiz biçimde oradaydı –hiç yatağa girmemişti–, kaşlarını çatarak volta atıyordu; daha da inanılmaz olan penceredeki kusma nöbetinden sonra yığılırken çıkardığım büyük gürültüyü duyduğu, daha doğrusu bunu yaşlı pansiyonun iskeletlerinde hissetmiş olduğu ortaya çıkacak olan Matmazel Vavasour'un da orada oluşuydu. Japon modeli sabahlığını giymişti ve saçı çocukluğumdan beri benzerini hiç görmemiş olduğum bir saç filesinin altında toplanmıştı. Ellerini kucağında kavuşturarak ve göz çukurları iki karanlık çukur gibi görünecek şekilde başını eğerek tıpkı Whistler'ın[1] *Anne*'sinin pozunda, benden biraz uzakta duvarın dibindeki bir sandalyenin üzerinde yanlamasına oturuyordu. Önündeki masanın üzerinde mum olduğunu sandığım ve odaya yuvarlak, loş ışık saçan bir lamba yanıyordu; görüntünün bütünü –loş, dairesel bir aydınlıkta oturan kadın ve bir aşağı bir yukarı yürüyen adam görüntüsü– pekâlâ Gericault'nun[2] ya da de la Tour'un bir gece tablosu olabilirdi. Şaşırarak neler olduğunu ya da o ikisinin nasıl olup da orada olduklarını anlamak için verdiğim tüm çabalara son verip tekrar uykuya daldım ya da tekrar bayıldım.

Daha sonra uyandığımda perdeler açıktı ve gündüzdü. Odanın derli toplu ve mahcup edici bir görüntüsü olduğunu düşündüm; her şey bir kadının makyajsız sabah yüzü gibi hatları belirsiz ve soluktu. Dışarıda, pansiyonun çatısından en fazla bir ya da iki metre kadar yüksekmiş gibi görünen her yanı beyaz bir gökyüzü somurtkan yüzüyle kıpırtısız

[1] James Abbott McNeill Whistler (1834-1903). Amerikalı ressam. (Çev.)

[2] Jean-Louis-Andre Theodore Gericault (1791-1824) Romantizm akımının gelişmesini büyük ölçüde etkileyen Fransız ressam. (Çev.)

oturuyordu. Gecenin olayları sersemlemiş bilincime utançla karışık biçimde belli belirsiz geliyorlardı. Yatak takımı bir sefahat âleminden çıkmış gibi dağılmış ve kırışmıştı ve ağır bir kusmuk kokusu vardı. Elimi kaldırdım ve parmaklarım şakağımın taşa çarpan yerindeki yumuşak şişkinliğe değince beynim zonkladı. Benim sandalyeme oturmuş, kollarını yazı masamda kavuşturarak öne doğru eğilip deri sumenimin üzerinde açık duran bir kitabı okuyan genç adamı ancak o zaman, yatağı gıcırdatan bir irkilmeyle fark ettim. Çelik çerçeveli bir gözlük takmıştı, geniş ve açılmaya başlamış bir alnı, belli bir rengi olmayan seyrek saçları vardı. Giysilerinin de belirli bir özelliği yoktu, ama zevksiz bir kadife kıyafet olduğunu fark ettim. Kımıldadığımı duyunca acele etmeden gözlerini sayfadan kaldırıp kafasını çevirdi, sakin bir tavırla bana baktı, hatta donukça da olsa gülümsedi ve kendimi nasıl hissettiğimi sordu. Elim ayağım birbirine dolanarak –kesinlikle bu doğru ifade– sanki koyu ve yapışkan bir sıvıyla doluymuşçasına altımda dalgalanır gibi duran yatağın içinde güçlükle doğruldum ve ona odamda ne aradığını sertçe sorgulayan bir ifadeyle baktım. Ama o, soğukkanlılığını bozmadan sakince beni süzmeye devam etti. Sanki dünyada bir tane doktor varmış gibi bir vurguyla doktorun, ben yokken beni muayene etmeye geldiğini söyledi *–yokken,* aynen böyle dedi ve bir an bilmeden tekrar plaja mı gitmiş olduğumu dehşetle düşündüm–. Doktor görünüşe göre sert, ama geçici alkol zehirlenmesiyle karışık şiddetli sarsıntı geçirdiğimi söylemiş. Görünüşe göre? Görünüşe göre?

"Claire bizi buraya getirdi," dedi. "Şimdi uyuyor."

Jerome! Çenesiz sevgili. Şimdi çıkardım kim olduğunu. Nasıl sinsice tekrar kızımın sevgisini kazanmıştı? Albay ya da Matmazel Vavasour, hangisiyse artık, babasının başına açtığı son belayı haber vermek için kızımı aradığında, kızımın gecenin bir yarısında yardım istemeyi düşüneceği tek insan o muydu? Eğer öyleyse, her ne kadar nedenini tam olarak anlayamasam da suçlanması gereken kişinin kendim olduğunu düşündüm. Mide bulantısı ve baş dönmesi içerisinde ve fırlayıp küstah herifi ensesinden kavrayıp ikinci kez kov-

ma gücünden tamamıyla yoksun bir halde, o Venedik dükası yatağımda sere serpe uzanırken nasıl da kendime lanetler yağdırdım. Ama beterin de beteri vardı. Jerome, Claire'in uyanıp uyanmadığına bakmak için gidip de, kombinezonun üzerine bir yağmurluk geçirmiş, gözleri kızarmış, süzgün görünen Claire'le birlikte geri geldiği zaman, Claire hedef saptırmak için şaşırtma ateşi açanların telaşıyla nişanlandıklarını söyleyiverdi. Sersemlemiş olduğum için bir an ne demek istediğini anlamadım -kiminle ve ne diye nişanlanmıştı?-, o bir anlık afallama yenik düşmeme yetti. Konuyu tekrar gündeme getirmeyi beceremedim ve her geçen an Claire'in bana karşı kazandığı zaferini daha da pekiştiriyor. İşte bu tür şeyler böyle göz açıp kapayıncaya kadar kazanılır ve kaybedilir. Savaşlarla ilgili şeyler için Maistre'yi[1] okuyun.

O ilk zaferle coşan Claire, bu kadarla kalmayıp benim geçici düşkünlüğümden yararlanarak elini beline dayarcasına bir tavırla eşyalarımı toplayıp derhal Cedars'tan ayrılmamı ve beni eve -ev, diyor!- götürmesine izin vermemi, orada bana bakacağını söyleyecek kadar ileri gitti; anladığım kadarıyla bu bakma işi, yine o doktor benim bir şeye, herhalde yaşama uyum sağlayabileceğimi söyleyinceye kadar alkollü uyarıcılardan ya da uyku ilaçlarından uzak tutulmamı da kapsayacak. Ne yapacağım? Nasıl karşı koyabilirim? Artık ciddi olarak çalışmaya başlamamın vaktinin geldiğini söylüyor. Evlat gururuyla böbürlenmeyi de eksik etmeden, "Bonnard üzerine büyük bir kitap bitiriyor," dedi nişanlısına. Kızıma Bonnard üzerine Büyük Kitabımın -kulağa alay edilecek bir şeymiş gibi geliyor- varsayılan ilk bölümün yarısından ve geliştirilecek, olgunlaşmamış özetlerin taslağıyla dolu bir defterden öteye geçemediğini söylemeye cesaret edememiştim. Pekâlâ, sorun değil. Yapabileceğim başka şeyler var. Paris'e gidip resim yapabilirim. Bir manastıra çekilip günlerimi sonsuzluğun sessiz düşüncesiyle geçirebilirim ya da orada ölülerin konuşması üzerine kapsamlı

[1] Joseph-Marie Comte de Maistre (1753-1821). Fransız İhtilali'ni izleyen dönemde karşı devrimin ve otoriter muhafazakârlığın savunucularından biri olan Savoylu avukat, diplomat, yazar ve düşünür. (Çev.)

bir tez yazarım; kendimi uzun sakallı, elimde tüy kalem, başımda külah, yanımda uysal aslanımla hücremde hayal ediyor, yanımdaki pencereden uzakta saman istifleyen ve minicik görünen köylüleri, tepemde uçup duran görkemli güvercini görebiliyorum. Ah, evet, yaşam olanaklara gebedir.

Sanırım evi satmama da izin verilmeyecek.

Matmazel Vavasour beni özleyeceğini söylüyor, ama *doğru şeyi yaptığımı* düşünüyor. Cedars'tan ayrılmamın benim istediğim bir şey olmadığını, bunu yapmaya zorlandığımı söylüyorum ona. "Ah, Max," diyor, "hiçbir şeyi zorla yapacak bir adam olmadığını düşünüyorum." İrademin gücüne yapılan övgü değil de, biraz şaşkınlıkla algıladığım, bana ilk kez adımla hitap etmiş olması gerçeği beni bir an duraksattı. Yine de bunun benim ona Rose diye hitap edebilmem anlamına geldiğini düşünmüyorum. Bu geçen haftalar boyunca aramızda ilerlettiğimiz, yeniden ilerlettiğimiz, hassas ilişkinin iyi korunabilmesi için belirli bir resmî uzaklığa gerek var. Fakat, bu samimiyet belirtisi üzerine eski, sorulmamış sorular yine akın ediyorlar. Chloe'nin ölümünden kendisini suçlayıp suçlamadığını –herhangi bir kanıta dayanarak olmasa da, ilk batanın Chloe olduğuna ve onu kurtarmaya çalışan Myles'ın ondan sonra suyun altına gittiğine inanıyorum– ve birlikte o şekilde boğulmalarının tamamen bir kaza olduğuna mı inandığını yoksa başka bir şey mi olduğunu sormak istiyorum. Eğer sorarsam muhtemelen bana anlatır. Ağzı sıkı değildir. Graceler, Carlo ve Connie, –"Elbette hayatları mahvolmuştu,"– ve ikizlerini kaybettikten çok uzun zaman geçmeden ikisinin de nasıl öldükleri hakkında oldukça gevezelik etmişti. Önce Carlo anevrizmadan, sonra da Connie bir araba kazasında ölmüştü. Ne tür bir kaza olduğunu soruyorum, bana tuhaf tuhaf bakıyor. "Connie kendisini öldürecek tipte bir insan değildi," diyor dudaklarını hafifçe bükerek.

Olaydan sonra ona iyi davrandıklarını söylüyor, ne bir sitem etmişler, ne de onu görevini yapmamakla suçlamışlar. Bun'ın ailesini tanıyorlarmış; pansiyona bakması için onu işe almalarına ikna ederek Cedars'a yerleştirmişler. "Ve

bunca yıl sonra," diyor hüzünlü bir gülümsemeyle, "hâlâ buradayım."

Albay ihtiyatlı, ama belirli sesler çıkararak üst katta dolanıyor; gittiğime seviniyor, bunu biliyorum. Yardımı için dün gece ona teşekkür ettim. "Muhtemelen hayatımı kurtardın," dedim, birden bunun muhtemelen doğru olduğunu düşünerek. Surat asılması, boğazın temizlenmesi *-Aman efendim, yalnızca lanet vazifemi yerine getirdim-* ve kolumun üst tarafını hızla sıkan bir el. Bir de ayrılık hediyesi çıkardı; onun kadar yaşlı olduğunu düşündüğüm, hâlâ sararmış bir ambalaj kâğıdına sarılı kutusunda duran, Swan marka bir dolmakalemdi. Bu sözcükleri onunla yazıyorum, ince uçlu, düzgün ve hızlı yazılabilen bir kalem, yalnızca ara sıra mürekkep damlatıyor. Bunu nereden ele geçirdiğini merak ediyorum. Ne diyeceğimi bilemedim. "İhtiyacım olan bir şey değil," dedi. "Hiç kullanmadım, eserin ve diğer şeyler için bunu sen almalısın." Kuru, beyaz ve yaşlı ellerini ovuşturarak aceleyle gitti. Hafta sonu olmamasına rağmen üzerinde sarı yeleğinin olduğunu fark ettim. Gerçekten de eski bir asker mi, yoksa bir sahtekâr mı olduğunu asla bilemeyeceğim. Matmazel Vavasour'a sormaya cesaret edemediğim o sorulardan biri de buydu.

Matmazel Vavasour, "Özlediğim kişi o," diyor, "Connie, yani Bayan Grace." Galiba afallayarak bakıyorum, o da bana o acıyan bakışlarla bakıyor. "Carlo hiçbir zaman benimle olmadı," diyor. "Öyle düşünmedin, değil mi?" O gün durduğum yerin aşağısında, ağaçların altında, kafası bastırılmış gibi görünen omuzlarının üzerinde oturmuş, elinde mendil topağıyla hıçkıra hıçkıra ağlayarak duruşunu düşündüm. "Ah, hayır," dedi, "asla o değildi." Ve piknik gününü de, onun arkamda çimlerin üzerinde oturup benim arzuyla baktığım yere baktığını ve benim görmemin uygun olmadığı şeyi gördüğünü de düşündüm.

Anna şafaktan önce öldü. Gerçeği söylemek gerekirse öldüğünde ben orada değildim. Sabahın kara ve parlak ha-

vasını derinden solumak için kliniğin merdivenlerine çıkmıştım. O çok dingin ve hüzünlü anda, çok eskiden Ballyless'deki o yaz denizdeki bir ânı hatırladım. Yalnız başıma yüzmeye gitmiştim, bunun nedenini ya da Chloe ve Myles'ın nerede olmuş olabileceklerini bilmiyorum; belki de ebeveynleriyle bir yere gitmişlerdi, bu beraber yaptıkları son gezilerden biri olmalıydı, belki de en sonuncusu. Gökyüzü pusluydu ve küçük dalgaların uykulu bir terzi kadının durmadan kıvırdığı bir etek ucu gibi kayıtsızca kıyısına çarpıp çarpıp kırıldıkları denizin yüzeyini kıpırdatan bir esinti bile yoktu. Plajda birkaç kişi vardı ve o birkaç kişi de benden uzaktaydı; durgun, yoğun havadaki bir şey, onların seslerini oldukları yerden daha uzaktan geliyormuş gibi yapıyordu. Belime kadar o kusursuz şeffaflıktaki suyun içinde duruyordum, öyle ki altımda deniz yatağının yivli kumunu, küçük deniz kabuklarını, bir yengecin kırılmış kıskacının parçalarını ve camın altında teşhir edilen örnekler gibi soluk ve farklı duran ayaklarımı açıkça görebiliyordum. Orada dururken birdenbire, hayır birdenbire değil, ama bir tür itici güçle bütün deniz kabardı; bu bir dalga değil, sanki ta aşağılardaki çok büyük bir şey kımıldamış gibi, çok derinlerden yükseliyormuş gibi görünen ve yuvarlanarak gelen düzgün bir kabarmaydı; ben de bir kaldırıldım, biraz kıyıya doğru taşındım ve sonra hiçbir şey olmamışçasına az önceki gibi ayaklarımın üzerine konduruldum. Gerçekten de hiçbir şey, önemli hiçbir şey olmamıştı; yalnızca koca dünyanın kayıtsız omuz silkmelerinden biriydi bu.

Sonra beni alıp götürmek için bir hemşire geldi ve dönüp onun peşinden içeri yürüdüm, sanki denizin içine doğru yürüyor gibiydim.

2005 MAN BOOKER ÖDÜLÜ

JOHN BANVILLE

DENİZ

CAN

ROMAN

Max Morden orta yaşlı bir sanat tarihçisi. Kısa süre önce kanserden kaybettiği karısının yasını tutmak, anılarını canlandırmak, yalnızlığını unutmak için çocukluk yazlarını geçirdiği bir kıyı kasabasına gider. Burası yeniyetmeliğinin ilk cinsel dürtülerini yaşadığı, ilk fantezilerini kurduğu yerdir. *Max*, çocukluğunun anıları ile evlilik yaşamlarının anılarını paralel bir gelişme içinde hatırlar, yaşar, bize aktarır. Bu karmaşık öyküler arasında *Max*'ı kimi zaman av, kimi zaman avcı; kimi kuzu, kimi de kurt olarak görürüz. İrlanda dil ustalarının en ünlüleri olan *Sheridan, Wilde, Shaw, Joyce, Beckett*'in arasında **John Banville** de haklı olarak yerini alıyor. *Man Booker Ödülü*'nü kazanan ***Deniz***'i, jüri üyeleri, "Zamanımızın en büyük edebî üslûpçularından, bu oyunun doruktaki ustalarından birinin yapıtı," olarak tanımlıyorlar. Kederi, anıları, aşkı bir araya getiren *Deniz*, her satırından zevk alınarak okunan bir roman.

ISBN 975-07-0625-0

9 789750 706257

http://www.canyayinlari.com

KAPAK RESMİ: ERICA KIRKPATRICK

KDV İÇİNDEDİR